pro facto

Rapportage voor de gemeenteraad van Enschede

Gemeente Enschede: moeilijk garen mee te spinnen?

Groningen, 10 november 2025

www.profacto.nl

Ossenmarkt 5
9712 NZ Groningen

profacto@profacto.nl
050 313 98 53

rijksuniversiteit groningen

Colofon

Pro Facto
Ossenmarkt 5
9712 NZ Groningen
www.profacto.nl
info@profacto.nl
050-3139853

Auteurs	mr. Chantal Ridderbos-Hovingh, Jeanne Cazemier Msc, mr. Joachim Bekkering, Matthias Wieringa LLB, mr. Eleonora Caldato
Opdrachtgever	Gemeenteraad Enschede
Datum	10 november 2025
Status	Definitief

Voor de inhoud van het rapport zijn de onderzoekers verantwoordelijk. Het leveren van een bijdrage (als medewerker van een organisatie of als lid van de begeleidingsgroep) betekent niet automatisch dat de betrokkene instemt met de gehele inhoud van het rapport.

© *2025* **Pro Facto. Auteursrechten voorbehouden.**

Inhoud

1 Inleiding 6

1.1 Introductie casus en aanleiding onderzoek 6
1.2 Onderzoeksvragen 7
1.3 Onderzoeksaanpak 7
1.4 Leeswijzer 10

2 Introductie belangrijke actoren 11

2.1 Inleiding 11
2.2 Belangrijke actoren 11

3 De verkoop van de Spinnerij 14

3.1 Inleiding 14
3.2 Wat aan de verkoop van de Spinnerij voorafging 14
3.3 De verkoop van de Spinnerij 15
3.3.1 Voorbereiding van de verkoop van de Spinnerij 15
3.3.2 Waarschuwing over Walas door de heer Ardesch 17
3.3.3 Besluit tot de verkoop van de Spinnerij 18
3.3.4 De verkoopovereenkomst 20

3.4 Vragen door raadslid over de verkoop van de Spinnerij 22
3.5 Overdracht van de Spinnerij aan Spinnerij Oosterveld B.V. 23
3.6 Conclusie 23

4 Zakelijk geschil tussen de gemeente en de ondernemingen van de heer Ardesch 27

4.1 Inleiding 27
4.2 Wat aan het zakelijk geschil voorafging 28
4.2.1 Huur Spinnerij door Wellinga Projectinrichting B.V. en Wellinga Printsystemen B.V. 28
4.2.2 De relatie tussen ander vastgoed van de gemeente en andere bv's van de heer Ardesch 28
4.2.3 Betalingsachterstand door Wellinga Printsystemen B.V. voor de huur van de Spinnerij bij de gemeente 30
4.2.4 Overeenkomst en beëindiging daarvan door de gemeente van hospitality- en beheersdiensten Spinnerij door SteQ B.V. 30
4.2.5 Finale kwijting door de gemeente, Wellinga Printsystemen B.V. en SteQ B.V. 31

4.3 (nieuwe) betalingsachterstanden en betalingsregelingen 31
4.3.1 Nieuwe betalingsachterstanden voor de huur van de Spinnerij door Wellinga Printsystemen B.V. bij de gemeente 31

4.3.2 Betalingsachterstanden van Wellinga Printsystemen B.V. bij Walas 32
4.3.3 Betalingsregelingen 32
4.3.4 Voornemen van de gemeente om alle contracten met de bv's van de heer Ardesch te beëindigen 33
4.3.5 De gemeente onderzoekt mogelijkheden om samen op te trekken met Walas 34
4.3.6 Beëindiging van de betalingsregeling door Walas 35

4.4 Aanloop naar en start van de juridische procedure 36
4.4.1 De gemeente gaat samen met Walas optrekken in het incassotraject van Wellinga 36
4.4.2 De heer Ardesch is van mening dat de vordering niet klopt 37
4.4.3 Gemeente: betalen of naar de rechter 38
4.4.4 De heer Ardesch zoekt contact met de wethouder 38
4.4.5 Toelichting van Walas over de situatie 39
4.4.6 Aansprakelijkheidsstelling van de gemeente door SteQ B.V. ('koffieclaim CeeCeeCenter') 40
4.4.7 Dagvaarding van Wellinga B.V. door het VBE 42

4.5 De juridische procedure en onderhandelingen 42
4.5.1 Overzicht vorderingen 42
4.5.2 Verkennen mogelijkheden tot een schikking 43
4.5.3 Eerste tussenvonnis 45
4.5.4 Onderhandelingen tussen de gemeente en SteQ B.V. 45
4.5.5 Tweede tussenvonnis 46
4.5.6 Derde tussenvonnis 47
4.5.7 Eindvonnis 48

4.6 Een nieuwe fase van onderhandelingen 49
4.6.1 Onderhandelingen n.a.v. de einduitspraak 49
4.6.2 Beëindiging van de onderhandelingen door de heer Ardesch 51
4.6.3 De heer Ardesch benadert de gemeenteraad 52
4.6.4 Nieuw voorstel van de gemeente en verzoek om een gesprek met de wethouder 52
4.6.5 Eerste gesprekken met de wethouder en voorstellen voor een oplossing 53
4.6.6 Nieuw voorstel vanuit de gemeente en tegenvoorstel van Ardesch 54
4.6.7 Nieuw gesprek en memo vanuit de gemeente 56
4.6.8 Beëindiging dossiers Wellinga B.V. en SteQ B.V. 57

4.7 De afronding van het zakelijk geschil 58
4.7.1 'Finaal' aanbod van de gemeente 58
4.7.2 Onderhandelingen met een onafhankelijke schade-expert 59

4.8 Conclusie 60

5 Klachten van de heer Ardesch 64

5.1 Inleiding 64
5.2 Klacht 1 – 9 maart 2017 64
5.3 Klacht 2 – 22 januari 2018 71

5.4 Klacht bij de Nationale ombudsman 71
5.5 Klacht 3 – 13 februari 2020 73
5.6 Conclusie 74

6 Betrokkenheid van de gemeenteraad, het college en de burgemeester 78

6.1 Inleiding 78
6.2 Signalen van de heer Ardesch aan de gemeenteraad 78
6.2.1 Brief aan de gemeenteraad 78
6.2.2 Actie organisatie n.a.v. brief 1 juli 2019 80
6.2.3 Actie raadsleden n.a.v. brief 1 juli 2019 81

6.3 Informatiebijeenkomst 1 85
6.3.1 Vragen raadslid Visser 85
6.3.2 Vragen raadslid Elferink 85
6.3.3 Geheime memo 86

6.4 Ambtelijke bijstand 88
6.4.1 Verzoek om onafhankelijk feitenonderzoek 88
6.4.2 Verzoek om ambtelijke bijstand 89
6.4.3 Ambtelijke bijstandssessie 90

6.5 Raadsvragen 94
6.5.1 Brief Elferink 94
6.5.2 Artikel 35 vragen 2 oktober 2020 94
6.5.3 Aanvullende artikel 35 vragen 30 november 2020 98
6.5.4 Brief van de heer Ardesch aan de raad 101
6.5.5 Afrondende artikel 35 vragen 26 maart 2021 101
6.5.6 Brief van de heer Ardesch aan het college 103

6.6 Informatiebijeenkomst 2 103
6.6.1 Presentatie wethouder Diepemaat 103
6.6.2 Uitleg klachtencommissaris 103
6.6.3 Uitleg gemeenteadvocaat 104
6.6.4 Afronding informatiebijeenkomst 2 104

6.7 Interpellatiedebat 106
6.7.1 Verzoek tot interpellatiedebat 106
6.7.2 Het interpellatiedebat op 13 december 2021 107
6.7.3 Mails van de heer Ardesch n.a.v. interpellatiedebat 111
6.7.4 Artikel 35 vragen n.a.v. artikel 1Twente 113

6.8 Onafhankelijk feitenonderzoek 114
6.8.1 Inleiding 114
6.8.2 Initiatiefvoorstel onafhankelijk feitenonderzoek 114
6.8.3 Voorstel burgemeester Bovens 114
6.8.4 Voorstel raadslid Visser 115
6.8.5 Voorstel Visser, Heutink en Tillema 115
6.8.6 Verificatieonderzoek Hogeschool Saxion 115
6.8.7 Reactie college op het verificatieonderzoek 116

6.9 Omslag in het denken 118
6.9.1 Motie 'Orde op zaken in het stadhuis' 118
6.9.2 Omslag in het denken van het college 118
6.9.3 Reactie van het college 120
6.9.4 Motie 'Raadsonderzoek orde op zaken in het stadhuis' 121

6.10 Conclusie 121
6.10.1 Rolinvulling door de raad 121
6.10.2 Rolinvulling door het college en de burgemeester 125
6.10.3 De verhoudingen tussen raad, college en organisatie 130

7 Wob/Woo-verzoeken 131

7.1 Inleiding 131
7.2 Behandelwijze Wob/Woo-verzoeken 131
7.3 Wob-verzoeken in de casus Ardesch 132
7.3.1 Wob-verzoek 1: correspondentie tussen de gemeenteadvocaat en de klachtencommissaris 133
7.3.2 Wob-verzoek 2: Spinnerij en Walas 135
7.3.3 Wob-verzoek 3: stopzetten betalingsregeling 137
7.3.4 Wob-verzoek 4: communicatie met de Nationale ombudsman 138
7.3.5 Wob-verzoek 5: beheer en overname Spinnerij 139
7.3.6 Wob-verzoek 6: de incassoprocedure 141

7.4 Conclusie 144

8 Slotbeschouwing 146

8.1 Oorzaken voor het ontstaan van de 'casus Ardesch' en te leren lessen 146
8.2 Ten slotte 152

Bijlage 1: Normenkader 153

1 Inleiding

1.1 Introductie casus en aanleiding onderzoek

De Spinnerij is een voormalige garenspinnerij uit 1911. Eind 2003 besloot de gemeente Enschede een van de laatste aanwezige textielfabrieken aan te kopen om bedrijfsruimte te realiseren. De Spinnerij werd in de periode 2006 – 2008 door de gemeente verbouwd tot bedrijfsverzamelgebouw. Een aantal jaren later, in 2015, besluit de raad dat bedrijfsverzamelgebouwen, waaronder de Spinnerij, moeten worden afgestoten.

De heer Ardesch was met zijn bedrijven Wellinga Printsystemen B.V., Wellinga Koffiesystemen B.V. en SteQ B.V. als huurder, leverancier en beheerder betrokken bij de Spinnerij. Op het moment dat de gemeente Enschede voornemens is om de Spinnerij aan vastgoedontwikkelaar Walas te verkopen, waarschuwt de heer Ardesch de gemeente eind 2015 voor deze potentieel niet integere koper. Tegelijkertijd ontstaat in 2016 een geschil tussen de gemeente en de heer Ardesch over een betalingsregeling en andere vorderingen met betrekking tot de Spinnerij. Wat volgt is een langjarig (juridisch) conflict tussen de gemeente Enschede en de heer Ardesch. Daarnaast dient de heer Ardesch klachten in bij de gemeente en de Nationale ombudsman over hoe hij behandeld is door de gemeente. Ook worden er Wob-verzoeken ingediend door verschillende verzoekers om informatie over de casus boven tafel te krijgen.

In 2019 worden er – nadat de heer Ardesch bij de raad aan de bel trekt – voor het eerst raadsvragen gesteld over de casus. Vanaf dat moment wordt er meermaals over de casus van de heer Ardesch in de raad gesproken. In opdracht van enkele raadsfracties is er in 2023-2024 een verificatieonderzoek gedaan door Saxion. In dit onderzoek stonden twee vragen centraal, namelijk (1) of er grond was om de betalingsregeling met de heer Ardesch in 2016 te stoppen en (2) waarom de gemeente naar de Nationale ombudsman communiceerde dat de heer Ardesch instemde met het afzien van een feitenonderzoek zoals klachtencommissaris 1 adviseerde. De onderzoekers constateerden dat zowel het besluit om in 2016 de betalingsregeling stop te zetten als het besluit om af te wijken van het advies van klachtencommissaris 1, onvoldoende zijn onderbouwd.

Mede naar aanleiding van de raadsbehandeling van dit verificatieonderzoek wordt op 1 juli 2024 door de raad de motie *Orde op zaken in het Stadhuis* aangenomen. Met deze motie wordt

het college onder andere verzocht een traject op te starten om in kaart te brengen hoe de dossiervorming binnen de gemeente in het verleden is verlopen en hoe deze nu verloopt.

Op 16 december 2024 stuurt het college een brief aan de raad over de casus Ardesch. In de raadsbrief komt het college tot de conclusie dat *'er te snel is gekozen voor juridische stappen en dat de gemeente vooringenomen heeft gehandeld.'* De handelswijze van de gemeente past volgens het college niet in het handelen van een rechtvaardige overheid en bij de waarden die de gemeente uitdraagt. Van het stadsbestuur en de organisatie mag beter verwacht worden. Daarom heeft burgemeester Bleker op 16 december 2024 namens het college persoonlijk excuses aangeboden aan de heer Ardesch. In de raadsbrief wordt ook de conclusie getrokken dat de gemeenteraad onjuist en onvolledig is geïnformeerd.

Het college kondigt in de raadsbrief aan een nader onderzoek in te stellen naar de casus Ardesch. In de geest van de door de gemeenteraad op 1 juli 2024 aangenomen motie wil het college in samenspraak met de gemeenteraad de definitieve onderzoeksopdracht formuleren. Tijdens de raadsbehandeling van de brief van het college in januari 2025 neemt de raad unaniem een motie aan waarin wordt besloten in opdracht van de raad een onafhankelijk onderzoek te laten uitvoeren naar de casus Ardesch.[1] De raad wilde zelf de regie hebben op het onderzoek dat zou worden uitgevoerd.

1.2 Onderzoeksvragen

De volgende hoofdvragen staan in dit onderzoek centraal:

1. Hoe is het verloop van de gebeurtenissen in de casus Ardesch sinds 2016 geweest?
2. In hoeverre voldeed het handelen van de raad, het college en de ambtelijke organisatie aan normen die volgen uit de wet- en regelgeving en andere kaders?
3. Welke lessen kunnen de raad, het college, en de ambtelijke organisatie daaruit leren?

1.3 Onderzoeksaanpak

In deze paragraaf wordt de onderzoeksaanpak beschreven. Vooraf merken we op dat het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van de gemeenteraad, maar geen formeel raadsonderzoek op grond van artikel 155a Gemeentewet is. Dit omdat het onderzoek niet door een onderzoekscommissie vanuit de raad is uitgevoerd. Dat betekent dat in de Gemeentewet genoemde bevoegdheden, zoals de bevoegdheid om openbare verhoren te houden en informatie te vorderen, voor de onderzoekers niet van toepassing waren. Volgens de Gemeentewet kunnen (voormalig) raadsleden, bestuurders en ambtenaren verplicht worden om als getuige mee te werken aan een raadsenquête door middel van het geven van (mondelinge) informatie. Verplichte medewerking is niet van toepassing voor dit onderzoek in opdracht van de raad. Aan dit onderzoek wilden een aantal voormalig medewerkers van de gemeente (zie interviews) niet meewerken, waardoor bepaalde informatie over hoe zaken zijn verlopen onvolledig is gebleven. Ook hebben we bepaalde documenten niet kunnen inzien, bij een raadsenquête zou deze informatie eventueel kunnen worden gevorderd. Waar zaken onduidelijk zijn gebleven is dit aangegeven in de tekst.

[1] Motie Raadsonderzoek orde op zaken in het stadhuis, 27 januari 2025. Document enschede - motie 6 D66-PVV-EA Raadsonderzoek orde op zaken in het stadhuis_aangenomen - iBabs Publieksportaal

Doordat we een aantal oud-betrokkenen bij de casus niet hebben kunnen spreken en niet alle documenten hebben bekeken (zie ook hierna onder *documentstudie*), zijn bepaalde gebeurtenissen of redenen waarom op een bepaalde wijze wordt gehandeld niet volledig te reconstrueren. Een groot deel van de feiten hebben we wel kunnen reconstrueren waardoor een beeld is ontstaan van hoe de raad, het college en de ambtelijke organisatie hebben gehandeld in relatie tot de te onderzoek casus.

Startoverleg
Het onderzoek is gestart met een startoverleg op 17 maart 2025 met de begeleidingsgroep van het onderzoek en een ambtelijk contactpersoon. De begeleidingsgroep van het onderzoek bestond uit vier raadsleden en drie medewerkers van de griffie.[2] In de startbijeenkomst kon de begeleidingsgroep reflecteren op de voorlopige onderzoeksvragen en zijn praktische afspraken gemaakt voor het aanleveren van documenten en het plannen van de interviews. Na de startbijeenkomst zijn de onderzoeksvragen en -aanpak definitief vastgesteld.

Normenkader
Na het startoverleg hebben de onderzoekers een normenkader opgesteld aan de hand van wet- en regelgeving en kaders die binnen de gemeente Enschede gelden. Het normenkader is opgenomen in bijlage 1. Het normenkader is gebruikt om het handelen van de raad, het college en de ambtelijke organisatie te kunnen beoordelen.

Documentenstudie
Tijdens de startbijeenkomst met de begeleidingsgroep is afgesproken dat de ambtelijk contactpersoon de gemeentelijke documenten aan de onderzoekers zou verstrekken. Bij de start van het onderzoek bleek dat er niet één dossier was dat aan de onderzoekers kon worden aangeleverd. Daarnaast bleek dat er veel documenten ontbraken die de onderzoekers vervolgens (herhaaldelijk) hebben opgevraagd. De onderzoekers hebben niet alle opgevraagde documenten gekregen. Het is de onderzoekers niet duidelijk geworden of de opgevraagde documenten er niet meer zijn. Daar waar de onderzoekers informatie missen is dit in de rapportage aangegeven. De onderzoekers missen bijvoorbeeld informatie over de betalingsregeling, maar ook veel (ongelakte) openbaar gemaakte stukken bij Wob-verzoeken die in het kader van dit dossier zijn ingediend, ontbreken. De onderzoekers hebben daarnaast documenten ontvangen van de griffie(r), de heer Ardesch en een journalist van 1Twente. Ook zijn er enkele gesprekspartners die na een interview nog een enkel document hebben toegestuurd. Ook hebben wij het gemeentelijke raadsinformatiesysteem geraadpleegd voor het vinden van enkele documenten. Dat er geen volledig onderzoeksdossier beschikbaar is werd eerder ook al geconstateerd door de onderzoekers van de Saxion hogeschool die een verificatieonderzoek hebben uitgevoerd over hetzelfde feitencomplex.[3]

Documenten die we hebben bestudeerd betreffen in ieder geval documenten met betrekking tot de verkoop van de Spinnerij, mailwisselingen, college- en raadsbesluiten, interne memo's, het verificatieonderzoek van Saxion, raadsvragen en beantwoording daarvan en documenten met betrekking tot de afhandeling van klachten van de heer Ardesch. De onderzoekers hebben ook een aantal documenten ontvangen die in het kader van een Wob-verzoek openbaar zijn gemaakt, en zwartgelakte passages bevatten. De onderzoekers konden de tekst van een deel van die zwartgelakte passages – door middel van het kopiëren en plakken van de tekst – achterhalen. Daarnaast hebben de onderzoekers ook veel dubbele documenten, concept stukken

[2] Er zaten twee raadsleden van de oppositie en twee raadsleden van de coalitie in de begeleidingsgroep.
[3] Saxion hogeschool, Uitkomst verificatieonderzoek in opdracht van raadsfracties, 15 februari 2024.

en ongedateerde documenten ontvangen. Voor zover bruikbaar zijn deze documenten terug te vinden in de feitenreconstructie. Er zijn ook documenten bestudeerd die niet terug te vinden zijn in het feitenrelaas, omdat niet alle documenten relevant waren.

Namen van bestuurders en raadsleden zijn in de tekst van het rapport opgenomen. Wat betreft de ambtelijke organisatie hebben we op functieniveau gerapporteerd, zodat dit niet op de persoon herleidbaar is. Alleen de functies van de concerndirecteuren en de klachtencommissaris zijn genummerd omwille van de leesbaarheid.

Interviews
De bevindingen vanuit de documentstudie zijn aangevuld en verrijkt door interviews te houden met (voormalig) raadsleden, bestuurders en ambtenaren/medewerkers en de heer Ardesch. De gesprekken hebben plaatsgevonden in de periode mei tot en met juni 2025.

De onderzoekers hebben op basis van de bestudering van de eerste documenten een lijst opgesteld met potentiële gesprekspartners. Deze lijst is tijdens een bijeenkomst met de begeleidingsgroep besproken, waarna de lijst op enkele onderdelen is aangepast. Ook is de ambtelijk contactpersoon gevraagd de lijst aan te vullen met gesprekspartners in het kader van de informatiehuishouding, dossierbeheer en de Woo. Vervolgens heeft de ambtelijk contactpersoon contact opgenomen met voormalig medewerkers om hen in te lichten over het onderzoek en medewerking te vragen. Op onze lijst met gesprekspartners stonden 42 namen. Uiteindelijk wilden vier gesprekspartners niet meewerken en wilden twee gesprekspartners alleen schriftelijke vragen beantwoorden. Met vier beoogd gesprekspartners kregen we geen contact of was er sprake van ziekte. Uiteindelijk hebben we 32 personen gesproken; één gesprekspartner hebben we twee keer gesproken. Daarnaast hebben we een groepsinterview met elf raadsleden gehouden. De onderzoekers hebben (een vertegenwoordiger van) Walas (de koper van de Spinnerij) niet gesproken. In de loop van het onderzoek hebben we een signaal ontvangen dat er vanuit de ambtelijke organisatie aan (bepaalde) gesprekspartners zou zijn geadviseerd niet met het onderzoek mee te werken. Dit signaal was niet concreet, niet te herleiden en daarmee niet te verifiëren. In de rapportage hebben we er rekening mee houden dat we over bepaalde perspectieven van betrokkenen niet beschikken.

De interviews hebben gediend om de feitenreconstructie aan te vullen en de ervaringen van verschillende betrokkenen in kaart te brengen. Hierbij moet worden opgemerkt dat herinneringen deels door de tijd zijn vertroebeld. Hiervan hebben wij ons rekenschap gegeven bij het rapporteren.

Aan gesprekspartners is vertrouwelijkheid beloofd, voor zover het gaat om hun inbreng die zij met ons hebben gedeeld tijdens de interviews. Over hun inbreng wordt geanonimiseerd verslag gelegd; dit is anders bij de verslaglegging over gestelde raadsvragen en bij inbreng in openbare debatten.

Wederhoor
Het feitenrelaas is ter controle op feitelijke onjuistheden voorgelegd aan het college, de ambtelijke organisatie en de heer Ardesch. Het wederhoor van de gemeenteraad is uitgevoerd door de begeleidingsgroep. Feitelijke onjuistheden zijn naar aanleiding van het wederhoor aangepast. Twee passages zijn na aanpassing nogmaals voorgelegd aan de betrokken medewerkers.

Focusgroepen
Op 29 september 2025 zijn drie focusgroepen gehouden waarin is gereflecteerd op de bevindingen van het onderzoek. Daarnaast zijn de focusgroepen gebruikt om te spreken over lessen die de gemeente van deze casus kan leren. Bij de eerste focusgroep waren het college, de gemeentesecretaris en de loco-gemeentesecretaris aanwezig, bij de tweede focusgroep waren elf raadsleden van verschillende fracties aanwezig en bij de derde focusgroep waren vier van de acht uitgenodigde medewerkers aanwezig.

1.4 Leeswijzer

Het rapport is opgebouwd aan de hand van een aantal verschillende thema's. In de hoofdstukken worden de gebeurtenissen zoveel mogelijk op chronologische volgorde beschreven. Waar relevant verwijzen we terug of vooruit naar gebeurtenissen uit andere hoofdstukken. Hoofdstuk 2 start met een introductie van de belangrijkste actoren in het onderzoek. In hoofdstuk 3 staat de verkoop van de Spinnerij centraal. Hoofdstuk 4 beschrijft de zakelijke geschillen tussen de bedrijven van de heer Ardesch en de gemeente Enschede. Vervolgens wordt in hoofdstuk 5 ingegaan op de door de heer Ardesch ingediende klachten. In hoofdstuk 6 komt de betrokkenheid van de raad, het college en de burgemeester aan bod. In hoofdstuk 7 staan de Wob-/Woo-verzoeken die raken aan de situatie van de heer Ardesch centraal. Ieder hoofdstuk wordt afgesloten met een conclusie over dat hoofdstuk. Het rapport sluit af met een slotbeschouwing in hoofdstuk 9.

2 Introductie belangrijke actoren

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk introduceren we een aantal belangrijke actoren die in de feitenreconstructie terugkomen. Het gaat om het Vastgoedbedrijf van de gemeente Enschede (VBE), de bedrijven van de heer Ardesch waarover een conflict ontstaat met de gemeente, en Walas die de Spinnerij koopt van de gemeente.

2.2 Belangrijke actoren

Het Vastgoedbedrijf Enschede
Het VBE is in 2001 opgericht en had en heeft een groot deel van de gemeentelijke vastgoedportefeuille in zijn beheer en vervult de rol van eigenaar van dat vastgoed.[4] In 2013 omvatte het gemeentelijk vastgoed 422 objecten met een totale WOZ-waarde van bijna € 524 miljoen. Het VBE had van de gemeentelijke portefeuille 225 panden (53%) met een gezamenlijke WOZ-waarde van € 232,9 miljoen (47%) in beheer.[5] Volgens een van de gesprekspartners heeft de gemeente op dit moment ongeveer 120 panden in bezit, veel vastgoed is in de afgelopen jaren dus afgestoten.[6] Het VBE is geen zelfstandige organisatie, maar een afdeling van de gemeente Enschede met een eigen winst- en verliesrekening. Het VBE moet de kosten voor gebouwen, personeel en andere kosten dus bekostigen met de opbrengsten vanuit het vastgoed.

Op 1 januari 2014 werd de Spinnerij overgeheveld vanuit het begrotingsprogramma Economie en Werk (E&W)[7] naar het VBE. Dit sloot aan bij het besluit van de raad van 3 februari 2014 – naar aanleiding van onder meer een aanbeveling van de Rekenkamercommissie – om de vastgoedportefeuille te concentreren bij het VBE. Hierdoor zou *'inzicht en sturing voor Raad en College'* toenemen.[8]

[4] A. Van Beemt, M Stijnenbosch & J. Veuger, 'Vijf conclusies over idealen: vastgoedbeleid gemeente Enschede 2001-2013', Hanze University of Applied Sciences: Groningen 2014. p.52-53.
[5] Rekenkamercommissie Enschede, *Veronderstelde werkelijkheid: conclusies en aanbevelingen betreffende het vastgoedbeleid van de gemeente Enschede*, 19 november 2013. p.3.
[6] Uit het Rekenkameronderzoek '*Vastgoed: Vast Goed*?' van december 2024 blijkt ook dat de vastgoedportefeuille in 2023 uit nog ongeveer 120 panden bestond.
[7] In 2019 is de naam van de afdeling Economie en Werk gewijzigd naar de afdeling Werk en Inkomen. Voor 2019 was Werk en Inkomen een cluster dat viel onder de afdeling Economie en Werk.
[8] Concept-besluitenlijst vergadering van de Raad op 16 december 2013, vastgesteld op 3 februari 2014.

Het VBE is de afdeling van de gemeente die betrokken was bij de verkoop van de Spinnerij in 2016. Daarnaast had het VBE ook met de heer Ardesch te maken, omdat hij met zijn bedrijf Welllinga B.V. huurder was in de Spinnerij en via zijn bedrijf SteQ B.V. het beheer en de facilitaire dienstverlening deed in de Spinnerij.

Wellinga Print- en Koffiesystemen B.V. en SteQ B.V.

De casus draait om het handelen van de gemeente jegens de heer Ardesch. In 2016 ontstaat een conflict tussen de gemeente en de heer Ardesch en zijn bedrijven Wellinga Printsystemen en SteQ B.V. Hij was eigenaar/directeur van deze bedrijven. Deze ondernemingen hadden op verschillende wijzen een relatie met de Spinnerij:

- Wellinga Printsystemen B.V. huurde een aantal ruimten in de Spinnerij sinds 1 juli 2012. Wellinga Printsystemen B.V. had een huurcontract voor vijf jaar (tot 1 juli 2017)[9]. De heer Ardesch geeft aan dat Wellinga Printsystemen B.V. al sinds 1 januari 2012 in de Spinnerij gevestigd is. In de correspondentie wordt soms verwezen naar 'Wellinga Systems'. Dit is een handelsnaam van Wellinga Printsystemen B.V.
- Wellinga Koffiesystemen B.V. leverde koffiesystemen voor de Spinnerij vanaf 1 januari 2014 (looptijd vijf jaar). In september 2016 gaan Wellinga Koffiesystemen B.V. en Wellinga Printsystemen B.V. samen door onder de naam Wellinga Print- en Koffiesystemen B.V. Naar dit bedrijf wordt in dit rapport gerefereerd als Wellinga B.V.[10] Waar relevant wordt Wellinga Koffiesystemen B.V. daarvan onderscheiden.
- SteQ B.V. werd door de gemeente sinds 1 januari 2013 (afdeling Werk en Inkomen en Facilitaire Zaken) en sinds 1 april 2015 door het VBE ingehuurd voor het beheer en de facilitaire dienstverlening van de Spinnerij. Onder die werkzaamheden vielen de bezetting van de balie, het regelen van de schoonmaak van de Spinnerij en de verhuur van ruimtes in de Spinnerij. Dit bleef SteQ B.V. doen tot het moment dat de overeenkomst hiervoor eindigde op 31 maart 2016.[11] SteQ B.V. was ook verantwoordelijk voor het beheer van het CeeCeecenter.

In de feitenreconstructie komen ook nog andere bv's van de heer Ardesch ter sprake, namelijk Wellinga Projectinrichting B.V., Wellinga Werken & Wonen B.V. en McWork Consultancy B.V. Deze laatste twee bv's hadden geen zakelijke relatie met de gemeente wat betreft de Spinnerij of het CeeCeeCenter.

De heer Ardesch geeft aan dat een van de Wellinga bv's in de periode van 2012 tot en met 2015 ook logistieke werkzaamheden op het gebied van meubilair voor de gemeente heeft uitgevoerd. Dit deed Wellinga Projectinrichting B.V. vanuit een pand van de gemeente aan de Hengelosestraat in Enschede.

Walas

In maart 2016 sluit het hoofd van het VBE namens de gemeente een verkoopovereenkomst met Walas Projects B.V. De afspraak is dat Walas over een jaar – als de financiering rond is – het eigendom van de Spinnerij overneemt. Het bedrijf hield zich – kortgezegd – bezig met vastgoedontwikkeling en is onderdeel van een grotere groep bedrijven die de onderzoekers aanduiden als Walas. Het gaat om een reeks bedrijven die met elkaar in verband staan via

[9] Huurovereenkomst Wellinga Printsystemen B.V. en gemeente Enschede, getekend op 28 januari 2013.
[10] Vorderingen van Wellinga Koffiesystemen op de gemeente worden in 2018 overgedragen aan Wellinga Printsystemen, zie daarvoor r.o. 2.14 van het tussenvonnis van 27 november 2018.
[11] Brief van het college aan SteQ B.V., 8 december 2015. De heer Ardesch geeft aan dat hij de eerste maanden na de overname van de Spinnerij door Walas in 2016 ook nog in de facilitaire dienstverlening heeft voorzien met SteQ B.V.

eigenaarsconstructies. Bij de onderzoekers is bekend dat het in elk geval om de volgende bedrijven gaat, waarbij elke B.V. telkens bestuurder is van het bedrijf eronder:

- World of Walas Europe B.V.
- Walas Europe B.V.
- Walas Projects B.V.
- 555 Hudson B.V.
- Spinnerij Oosterveld B.V. (opgericht op 9 februari 2017)

Voorafgaand aan de overdracht van de Spinnerij heeft Walas een nieuwe bv opgericht waaraan het eigendom van de Spinnerij is overgedragen: Spinnerij Oosterveld B.V. In het onderzoek moet 'de Spinnerij' als naam van het gebouw worden onderscheiden van dit bedrijf. Waar de onderzoekers op het bedrijf doelen wordt de gehele bedrijfsnaam gebruikt.

Voor dit onderzoek is van belang dat er vanuit de naam Walas werd gehandeld als eigenaar van de Spinnerij sinds de verkoop van het pand door de gemeente in 2016. Daarbij is niet altijd duidelijk vanuit welk bedrijf feitelijk werd gehandeld, zodat de onderzoekers doorgaans spreken van Walas als overkoepelende naam. In de stukken die de onderzoekers hebben ontvangen handelt Walas Projects B.V. als beheerder van de Spinnerij, maar Spinnerij Oosterveld B.V. is formeel eigenaar van het pand. Waar berichten namens Spinnerij Oosterveld B.V. zijn verstuurd, vermelden de onderzoekers dit. In dat geval is van belang dat dit bedrijf verbonden is aan Walas Projects B.V. en onderdeel is van Walas als groep bedrijven.

Naar aanleiding van twijfel over een juist beleid en een juiste gang van zaken bij Spinnerij Oosterveld B.V. heeft een aandeelhouder van het bedrijf een verzoekschrift ingediend bij de Ondernemingskamer van het Gerechtshof Amsterdam voor onderzoek naar de situatie. Op 26 november 2020 werd 555 Hudson B.V. als bestuurder van Spinnerij Oosterveld B.V. door de Ondernemingskamer geschorst. De beschikking van 26 november 2020 is door de Ondernemingskamer op 25 augustus 2022 opgeheven, omdat partijen – kortgezegd – tot een minnelijke regeling waren gekomen.[12]

[12] Gerechtshof Amsterdam 25 augustus 2022, ECLI:NL:GHAMS:2022:2490.

3 De verkoop van de Spinnerij

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk staat de verkoop van de Spinnerij (een bedrijfsverzamelgebouw) aan Walas Projects B.V. centraal. De verkoop van de Spinnerij is om meerdere redenen relevant in de casus van de heer Ardesch. In de eerste plaats was de heer Ardesch met zijn ondernemingen als huurder (Wellinga B.V.) en als verantwoordelijke voor het beheer en de facilitaire dienstverlening (SteQ B.V.) betrokken bij de Spinnerij. Tussen deze bedrijven en de gemeente ontstaat een geschil. In de tweede plaats waarschuwde de heer Ardesch de gemeente vóór de verkoop van de Spinnerij voor Walas als potentiële koper, omdat hij vermoedde dat het om een niet-integere partij ging.

In paragraaf 3.2 beschrijven we wat aan de verkoop van de Spinnerij voorafging. Paragraaf 3.3 gaat in op de voorbereiding van en het sluiten van de verkoopovereenkomst. Ook wordt in die paragraaf ingegaan op de waarschuwing van de heer Ardesch over Walas als potentiële koper van de Spinnerij. In paragraaf 3.4 komen vragen van de raad aan het college over de verkoop van de Spinnerij aan bod. In paragraaf 3.5 wordt de overdracht van de Spinnerij besproken.

3.2 Wat aan de verkoop van de Spinnerij voorafging

Op 30 september 2011 stuurt het college van burgemeester en wethouders (hierna: het college) de raad een brief over de Spinnerij. Er wordt een aantal knelpunten gesignaleerd ten aanzien van de exploitatie van de Spinnerij. De verwachte bezettingsgraad, en daarmee de begrote exploitatie, wordt niet gehaald. Daarbij zorgt ook de financiële crisis voor een rem op de groei van de exploitatie. Bovendien heeft de grootste huurder de Spinnerij verlaten, waardoor de bezetting nog verder terugloopt. Verder wordt in de brief door het college het volgende geconstateerd: '*Met de kennis en ervaring van vandaag moeten we concluderen dat het (commercieel) exploiteren van een bedrijfsverzamelgebouw beter aan de markt kan worden overgelaten.'* Of deze stelling van het college ook door de raad werd onderschreven is de onderzoekers niet bekend. Het college geeft verder het volgende aan: '*De huidige problematiek rondom Spinnerij Oosterveld vraagt om adequaat ingrijpen. Echter: elk oplossingsscenario heeft grote financiële consequenties. Nu afstoten naar de markt, voorzover dit al mogelijk is,*

leidt tot versneld afboeken en nemen van een substantieel verlies.'[13] Het college schetst in de brief drie scenario's voor de Spinnerij:

1. Verkopen terwijl de boekwaarde hoger ligt dan de marktwaarde
2. Vasthouden aan de opzet met verbetering van het gebouw
3. Gemeentelijke diensten naar de Spinnerij met beperkte aanpassingen aan het gebouw

Al met al is scenario 3 het meest interessant volgens het college. '*Op korte termijn is het exploitatietekort het laagst en op middellange termijn is de verkoopwaarde wellicht hoger.'* In oktober 2011 zou over deze brief met de raad zijn gesproken zo blijkt uit het raadsvoorstel van 24 april 2012. De onderzoekers hebben geen verslag van deze bespreking kunnen vinden en weten ook niet tijdens welk type overleg (raadscommissie, presidium etc.) de brief van het college zou zijn besproken.

Op 24 april 2012 wordt er een voorstel door het college aan de raad gedaan om in de toekomst van de Spinnerij te investeren (scenario 2). Hiermee wordt de koers om in te zetten op het derde scenario gewijzigd. Reden hiervoor is – kortgezegd – dat het ineens beter gaat met de verhuur van de Spinnerij en dat gebleken is dat een van de gemeentelijke diensten (het werkontwikkelbedrijf van gemeente Enschede (DCW)) niet gebaat is bij een grootschalige verhuizing naar de Spinnerij. Op 25 juni 2012 neemt de raad op voorstel van het college het besluit om noodzakelijke investeringen voor een bedrag van 1,25 miljoen euro te doen in de Spinnerij en om de ingezette koers van de Spinnerij als bedrijfsverzamelgebouw te continueren (scenario 2).[14] Een van de gesprekspartners duidt deze koerswijziging als volgt: *'De raad was met deze investering akkoord gegaan, omdat de Spinnerij beter te verkopen zou zijn als het verduurzaamd zou zijn. De uitvoering van het verduurzamen heeft een jaar op zich laten wachten. Inmiddels was bij het afdelingshoofd wel duidelijk dat de markt nog steeds niet warm liep voor de aankoop van de Spinnerij. Zelfs niet voor een verduurzaamde Spinnerij. Dus wilde het afdelingshoofd de verantwoordelijkheid niet nemen voor het investeringsbedrag ten behoeve van het verduurzamen. En legde die verantwoordelijkheid neer bij de directeur. Er is uiteindelijk €1,25 miljoen geïnvesteerd, wetende dat de markt zich niet zo ontwikkeld had als verwacht.'*

In de programmabegroting 2014-2017 wordt gesproken over het afstoten van vastgoed.[15] Vervolgens blijkt uit de *Strategie op vastgoed* die de raad op 26 januari 2015 vaststelt, dat het uitgangspunt is dat bedrijfsverzamelgebouwen, waaronder de Spinnerij, moeten worden afgestoten.[16] De gemeente (het VBE) heeft in 2014/2015 een verkenning uitgevoerd met lokale (vastgoed) ondernemers naar mogelijkheden van overname van de exploitatie en het eigendom van de Spinnerij maar daaruit bleek dat er geen interesse was voor de Spinnerij, zo blijkt uit een latere brief van het college (8 maart 2016) aan de raad.[17] Of de raad opdracht heeft gegeven voor deze verkenning blijkt niet uit de beschikbare documenten.

3.3 De verkoop van de Spinnerij

3.3.1 Voorbereiding van de verkoop van de Spinnerij

In 2014 en 2015 is door het VBE een verkenning uitgevoerd met lokale (vastgoed-)ondernemers naar de mogelijkheden van overname van het eigendom en de exploitatie van de

[13] Brief aan de gemeenteraad van de gemeente Enschede van het college van B&W van de gemeente Enschede, 30 september 2011.
[14] Raadsvoorstel Spinnerij 2012; Concept-besluitenlijst vergadering van de Raad op 4 juni 2012.
[15] Gemeente Enschede, *Programmabegroting 2014-2017*, 2013. p. 134.
[16] Gemeente Enschede, *Strategie op vastgoed,* 2015.
[17] Brief aan de gemeenteraad van de gemeente Enschede van het college van B&W van de gemeente Enschede, 8 maart 2016.

Spinnerij. Daar is uiteindelijk uit gebleken dat zij hierin geen interesse hadden, zo blijkt uit een brief aan de raad van 8 maart 2016 over de verkoop van de Spinnerij.[18] Het VBE is volgens de raadsbrief van 8 maart 2016 in 2015 met Walas in contact gekomen. De onderzoekers hebben geen documenten ontvangen met betrekking tot deze verkennende fase van de verkoop van de Spinnerij. Ook hebben de onderzoekers geen interviews kunnen houden met directbetrokkenen bij de verkoop van de Spinnerij om een beter beeld te krijgen over de verkennende fase voor de verkoop van de Spinnerij, hoe het VBE met Walas in contact is gekomen en hoe die gesprekken zijn verlopen.

In enkele gesprekken werd aangegeven dat er al vóór 2015 contacten waren tussen het VBE en Walas, namelijk in 2011 bij de herontwikkeling van het Polaroid-terrein.[19] De onderzoekers hebben niet kunnen vaststellen of dit inderdaad het geval is en welke rol dat contact eventueel heeft gehad voor de verkoop van de Spinnerij aan Walas. Wel lijkt er in ieder geval in 2014 (en dus niet in 2015, zoals genoemd in de raadsbrief van 8 maart 2016) al contact te zijn geweest tussen het VBE en Walas over de mogelijke verkoop van de Spinnerij. In een geheimhoudingsovereenkomst, behorend bij een exclusiviteitsovereenkomst (zie paragraaf 3.3.1) die de gemeente tekent met Walas Europe B.V.[20], wordt verwezen naar een e-mail met vertrouwelijke informatie over huurders en meetstaten die door het hoofd van VBE op 28 november 2014 aan de directeur van Walas Europe B.V. is verstuurd.[21]

Vastgoedstrategie en spelregels voor uitvoering vastgoedbeleid
Op 26 januari 2015 stelt de raad van Enschede een nieuwe vastgoednota Strategie op vastgoed vast waarbij een van de uitgangspunten is dat vastgoed in het bezit van de gemeente wordt afgestoten, tenzij het vastgoed een maatschappelijke functie vervult.[22] De Spinnerij wordt als voorbeeld van af te stoten vastgoed genoemd.

In de *Spelregels voor de uitvoering van het vastgoedbeleid* zijn de volgende bepalingen opgenomen voor de (aan-) en verkoop van vastgoed: [23]
- Afstoten van vastgoed aan derden geschiedt tegen marktwaarde. Daarom wordt in dit geval te allen tijde een taxatie verricht om de marktwaarde van het object te bepalen.
- Bij aankoop van vastgoed wordt te allen tijde een taxatie verricht om de marktwaarde van het object te bepalen.
- Aan- en verkopen geschieden onder verantwoordelijkheid van VBE, waarbij de kennis en kunde van het Grondbedrijf wordt ingezet t.b.v. het formele juridische en bestuurlijke traject.
- Het Hoofd Vastgoedbedrijf is gemandateerd om, na besluitvorming door college en raad, aan- en verkoopovereenkomsten te ondertekenen.

Het VBE is volgens artikel 10.1 van de *Spelregels voor de uitvoering van het vastgoedbeleid* het '*bedrijfseconomische geweten*' van de gemeente op het gebied van vastgoed.

[18] Brief aan de gemeenteraad van de gemeente Enschede van het college van B&W van de gemeente Enschede, 8 maart 2016.
[19] Dit wordt ook benoemd in een artikel van 1Twente: 'Alternatieve feiten in de zaak Ardesch (5): waarom Enschede een ondernemer in de tang nam, 1Twente.nl, 3 april 2022, en in een artikel van Vrij Nederland: Hoe gemeenten zich door een leegstandscharlatan lieten misleiden, 6 april 2016.
[20] Uit de geheimhoudingsovereenkomst blijkt dat met Walas Europe B.V. ook alle daaronder en daaraan gelieerde bedrijven bedoeld wordt.
[21] Geheimhoudingsovereenkomst tussen Walas Europe B.V. en de Gemeente Enschede, 30 juni 2015.
[22] Gemeente Enschede, *Strategie op vastgoed,* 2015.
[23] Gemeente Enschede, *Spelregels voor uitvoering vastgoedbeleid,* 2015.

Op 30 juni 2015 tekenen de gemeente Enschede en Walas Europe B.V. een exclusiviteitsovereenkomst en een geheimhoudingsovereenkomst. In de exclusiviteitsovereenkomst spreken partijen af dat Walas Europe B.V. in de periode tussen 30 juni 2015 en 1 oktober 2015 het alleenrecht krijgt om een model op te zetten ter onderbouwing van onder meer een business case, de organisatorische, juridische en financiële constructie voor de overname van de Spinnerij van de gemeente door Walas.[24] Met de geheimhoudingsovereenkomst spreken partijen af geheimhouding te betrachten over vertrouwelijke informatie (o.a. huurdersinformatie, financiële informatie, exploitatie cijfers, contracten) met betrekking tot de Spinnerij.[25] De raad wordt niet over deze exclusiviteitsovereenkomst geïnformeerd. Het is de onderzoekers op basis van de aangeleverde documenten en het niet kunnen spreken van direct betrokkenen bij de verkoop van de Spinnerij niet duidelijk geworden wat precies de reden was voor het aangaan van een exclusiviteitsovereenkomst/geheimhoudingsovereenkomst en of dit in die tijd gebruikelijk was bij vastgoedtransacties.

Op 8 december 2015 stuurt een jurist van de gemeente een memo naar een medewerker van het VBE over de opties bij de verkoop van de Spinnerij.[26] Aanleiding voor deze memo is een gesprek tussen de collega's over de verkoop van de Spinnerij. In de memo worden drie opties besproken:

1. Koopovereenkomst onder opschortende voorwaarden
2. Intentieovereenkomst met een koopovereenkomst
3. Koopovereenkomst onder ontbindende voorwaarden

Volgens de jurist heeft optie 1 de voorkeur. Dit omdat deze optie het meest in de buurt komt van wat het VBE wil: '*Walas wordt nu meteen gebonden aan VBE met als doel van de overeenkomst verkoop van de Spinnerij aan Walas.'* Dit is ook de optie waar het VBE uiteindelijk voor kiest.

3.3.2 Waarschuwing over Walas door de heer Ardesch

In november 2015 waarschuwt de heer Ardesch wethouder Welman voor Walas. Dit doet de heer Ardesch in een gesprek met de wethouder dat op initiatief van de heer Ardesch plaatsvindt. Aanleiding voor de heer Ardesch om onderzoek naar Walas te doen is dat het hoofd van het VBE hem vóór de zomer van 2015 zou hebben verteld over gesprekken die tussen het hoofd van het VBE en Walas plaatsvonden over de verkoop van de Spinnerij. Het hoofd van het VBE zou de heer Ardesch hebben geadviseerd om contact te zoeken met Walas over toekomstige samenwerking. Omdat de heer Ardesch moeilijk contact krijgt met Walas, heeft de heer Ardesch zich in Walas verdiept. Hij stuitte daarbij onder meer op een kritisch rekenkamerrapport[27] van gemeente Heerlen over een vastgoeddeal die de gemeente Heerlen met Walas had gesloten.

Op 11 februari 2016 mailt een medewerker van het VBE de heer Ardesch:[28] '*Beste heer Ardesch, heb de gestuurde link doorgenomen. Uiteraard hebben we al veel gegoogeld en ook de betreffende partij Walas geconfronteerd met een aantal bevindingen. De gang van zaken in Heerlen is onvergelijkbaar met die in Enschede. Het rijk en de gemeente spelen daar een rol en*

[24] Brief van Walas Europe B.V. aan de gemeente Enschede, 22 juni 2015.
[25] Geheimhoudingsovereenkomst tussen Walas Europe B.V. en de gemeente Enschede, 30 juni 2015.
[26] Interne memo, opties bij verkoop Spinnerij, 8 december 2015. De onderzoekers hebben ook nog een tweede versie van de memo ontvangen waarin optie 3 niet is opgenomen, mogelijk omdat die optie door de jurist als minst wenselijk werd gezien.
[27] Rekenkamercommissie Heerlen, CBS, een complex verhaal, Onderzoek naar inventarisatie en selectie van exploitant van voormalig CBS complex te Heerlen, 2013.
[28] De heer Ardesch geeft aan dat hij niet zelf een medewerker van het VBE heeft gemaild, maar denkt dat zijn signaal over Walas via de wethouder Werk en Inkomen, bij de wethouder Vastgoed en vervolgens bij de medewerker van het VBE terecht is gekomen.

er is kennelijk achteraf gedoe over de gang van zaken. Er zijn bepaalde partijen die zich daar ongemakkelijk bij voelen. Zoals bekend kan eenieder van alles vinden en op internet zetten. De werkelijkheid ligt vaak genuanceerder. Dat neemt niet weg dat het prima is als anderen kritisch meedenken. Vriendelijk dank daarvoor.'[29]

De onderzoekers hebben geen documenten ontvangen over hoe Walas zou zijn geconfronteerd met een aantal bevindingen en hoe daarop is gereageerd. Gespreksverslagen over indringende gesprekken hebben de onderzoekers ook niet ontvangen. Ook hebben de onderzoekers geen direct betrokkenen vanuit het VBE en Walas gesproken over hoe met de waarschuwing van de heer Ardesch is omgegaan. Voor zover bekend is er geen Bibob-onderzoek uitgevoerd naar Walas; volgens gesprekspartners was dit ook niet gebruikelijk bij vastgoedtransacties in die tijd.[30]

3.3.3 Besluit tot de verkoop van de Spinnerij

Op 8 maart 2016 neemt het college het besluit de Spinnerij te verkopen aan Walas.[31] In de toelichting op het besluit wordt aangegeven dat met het besluit uitvoering wordt gegeven aan de door de raad vastgestelde *Strategie op vastgoed* van 26 januari 2015.[32] De koopsom van € 3,5 miljoen is volgens de toelichting marktconform. Het boekverlies van € 2,3 miljoen en de geleden aanvangsverliezen in de exploitatie door het VBE, bij overdracht ongeveer € 1,1 miljoen, worden gedekt met de middelen die in het coalitieakkoord (€ 3 miljoen) zijn opgenomen en uit de reserve vastgoed (€ 400 duizend). Hiermee is het structurele probleem van een verlieslijdende exploitatie van de Spinnerij volgens de toelichting opgelost en gedekt.[33]

Boekwaarde Spinnerij[34]
Op 31 december 2007 stond de Spinnerij voor een bedrag van € 9.481.902 in de boeken. Vanaf dat moment wordt er jaarlijks afgeschreven, waardoor de boekwaarde op 31 december 2008 uitkomt op € 9.163.882,17.

In 2009 is er een aanvullende investering gedaan voor de keuken van de Spinnerij. Na deze toevoeging en de jaarlijkse afschrijving bedraagt de boekwaarde op 31 december 2009 € 9.004.965,60.

In 2010 volgt opnieuw een investering van € 249.082,39 in verband met aanpassingen aan het pand naar aanleiding van wensen van huurders. Na verwerking van deze investering en de jaarlijkse afschrijving komt de boekwaarde eind dat jaar uit op € 8.941.508,95.

Op 31 december 2011 bedraagt de boekwaarde, na de jaarlijkse afschrijvingen, € 8.622.742,87.

In 2012 stijgt de boekwaarde naar € 11.454.894,51. Uit de toelichting die de onderzoekers hebben ontvangen, blijkt dat dit het gevolg is van de keuze om voortaan bruto te waarderen. Daarbij zijn externe bijdragen die in het verleden op de boekwaarde in mindering zijn gebracht, met terugwerkende kracht ondergebracht in de reserve 'kostprijsdekkende

[29] Mail van een medewerker van het VBE aan de heer Ardesch, 11 februari 2016.
[30] Het toepassen van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Wet Bibob) bij vastgoedtransacties is mogelijk sinds 1 juli 2013.
[31] Agendaformulier B&W-vergadering 8 maart 2016.
[32] Gemeente Enschede, *Strategie op vastgoed,* 2015.
[33] Agendaformulier B&W-vergadering van de Gemeente Enschede, 8 maart 2016.
[34] Informatie over de ontwikkeling van de boekwaarde van de Spinnerij is op verzoek van de onderzoekers in een mail aangeleverd door de ambtelijke organisatie.

huur'. Dit zorgt voor een hogere boekwaarde en een hogere reservepositie. Dit is een boekhoudkundige wijziging, maar levert geen extra geldmiddelen op.

In 2013 wordt een investering gedaan van € 275.000,00 voor zonnepanelen. Na de jaarlijkse afschrijvingen bedraagt de boekwaarde € 11.293.768,44.

Ook in 2014 wordt er een investering gedaan voor verduurzaming van het pand. Deze bedraagt € 586.231,49. Na de jaarlijkse afschrijving bedraagt de boekwaarde eind 2014 € 11.416.373,82.

In 2015 zou de boekwaarde na de jaarlijkse afschrijving € 10.935.532,20 bedragen. Datzelfde jaar is de Spinnerij vanwege een driejaarlijkse taxatieronde getaxeerd. De Spinnerij is toen getaxeerd op € 4.275.000. Doordat de Spinnerij op de lijst stond om verkocht te worden, en de netto boekwaarde € 5.882.003 bedroeg, moest het pand worden afgeboekt naar de taxatiewaarde. In 2015 heeft er daardoor een extra afboeking plaatsgevonden van € 1.607.003. Op 31 december 2015 bedroeg de boekwaarde daarom € 9.328.533,20.

In 2016 zou de boekwaarde na de jaarlijkse afschrijving € 8.897.914 bedragen. De nettoboekwaarde zou daarmee € 3.976.620 bedragen. Tussen Walas en de gemeente was een koopsom van € 3.500.000 afgesproken. De koopsom was hiermee € 476.620,43 lager dan de netto boekwaarde. Dit verschil is daarom in 2016 opgenomen als extra afboeking. Uit de toelichting die de onderzoekers hebben ontvangen blijkt dat de accountant bij de controle van de jaarrekening heeft opgemerkt dat, vanwege de verkoop van de Spinnerij, weer bruto gewaardeerd diende te worden. Daarom moest er nog een extra afboeking plaatsvinden van € 4.921.294,00. Dit was het resterende bedrag uit de reserve 'kostprijsdekkende huur'. De boekwaarde bedroeg daarom op 31 december 2015 € 3.500.000.

Hiervan is in 2017 € 258.456,64 afgeboekt op afschrijvingen en de resterende € 3.241.543,36 op de afstoting van de Spinnerij.

Op dezelfde dag als het collegebesluit (8 maart 2016) informeert het college de raad met een brief over de verkoop van de Spinnerij aan Walas. Hierin legt het college uit dat in de overeenkomst met Walas is afgesproken dat Walas een periode van een jaar de gelegenheid krijgt om de (negatieve) exploitatie van de Spinnerij te verbeteren voor eigen rekening en risico. Deze periode gebruikt Walas ook om de financiering rond te krijgen voor de uiteindelijke eigendomsoverdracht. De gemeente (VBE) blijft in dat eerste jaar eigenaar en hoofdverhuurder en Walas betaalt een vast bedrag aan de gemeente (VBE) waarmee het begrote exploitatietekort voor de gemeente (VBE) wordt verminderd. Hoewel Walas de feitelijke exploitatie van de Spinnerij na goedkeuring van de overeenkomst overneemt, behoudt de gemeente (VBE) controle op de werkzaamheden van Walas tot aan de eigendomsoverdracht. Voor huurders verandert er volgens het college niet veel; huurstromen lopen via de gemeente die de huuropbrengsten doorzet naar Walas. '*Na een jaar zal Walas het geheel in eigendom overnemen tegen een nu vastgestelde marktconforme prijs*.'[35] Het college informeert de raad in de brief van 8 maart 2016 overigens niet over de verkoopprijs van de Spinnerij en het verschil met de boekwaarde.[36] Op 8 maart 2016 worden ook de huurders van de Spinnerij door het college geïnformeerd over aanstaande verkoop aan Walas.[37]

[35] Brief aan de gemeenteraad van de gemeente Enschede van het college van B&W van de gemeente Enschede, 8 maart 2016.
[36] Brief aan de gemeenteraad van de gemeente Enschede van het college van B&W van de gemeente Enschede, 8 maart 2016.
[37] Brief van het college van B&W van de gemeente Enschede aan Spinnerij Oosterveld, 8 maart 2016.

Op 6 april 2016 publiceert Vrij Nederland een kritisch artikel over Walas, met de titel '*Hoe gemeenten zich door een leegstandscharlatan lieten misleiden'*. In het artikel wordt benoemd dat Walas de exploitatie en het beheer van de Spinnerij op korte termijn zal overnemen van gemeente Enschede.[38]

3.3.4 De verkoopovereenkomst

Op 9 februari 2016 stuurt het hoofd van het VBE Walas een brief waarin staat dat '*in verband met de feitelijke gang van zaken*' de overdracht van het beheer en de exploitatie in plaats van per 1 maart 2016 per 1 april 2016 zal worden overgedragen.[39] Het is de onderzoekers niet bekend wat met de feitelijke gang van zaken wordt bedoeld en waarom deze overdracht met een maand wordt uitgesteld.

Op 14 maart 2016 tekenen het hoofd van het VBE en Walas Projects B.V de verkoopovereenkomst.[40] In de verkoopovereenkomst staat dat Walas Projects B.V. gerechtigd is de Walas Projects B.V. te vervangen voor een nog op te richten bedrijf. Afgesproken is dat Walas in de periode 1 maart 2016 tot 1 maart 2017 de Spinnerij voor eigen rekening zal beheren en exploiteren. Hoewel in februari 2016 dus is afgesproken dat de overdracht van de exploitatie en het beheer in plaats van per 1 maart 2016 per 1 april 2016 wordt overgedragen, wordt op 14 maart 2016 wel een verkoopovereenkomst getekend waarin als overdrachtsdatum 1 maart 2016 wordt afgesproken. In de verkoopovereenkomst wordt afgesproken dat Walas uiterlijk op 1 maart 2017 onderbouwd dient aan te geven of de financiering voor de aankoop kan worden gerealiseerd. De koopsom zal dan € 3,5 miljoen bedragen.

Taxatie Spinnerij

Artikel 17.1 van de Spelregels uitvoering vastgoedbeleid bepaalt '*Afstoten van vastgoed aan derden geschiedt tegen marktwaarde. Daarom wordt in dit geval te allen tijde een taxatie verricht om de marktwaarde van het object te bepalen*.' [41]

Uit de documentenstudie blijkt dat de Spinnerij in de jaren voorafgaand aan de verkoop aan Walas Projects B.V. een aantal keer is getaxeerd.

- De onderzoekers hebben een taxatierapport van 13 september 2010 ontvangen, waarbij de Spinnerij door een onafhankelijk beëdigd taxateur is getaxeerd voor € 5,14 miljoen.[42]
- Ook hebben de onderzoekers nog een taxatierapport van 1 april 2013 ontvangen waarbij de Spinnerij is getaxeerd voor € 4,886 miljoen. Onduidelijk is door wie deze taxatie is uitgevoerd.[43]
- De onderzoekers hebben een taxatierapport van 3 april 2014 door een onafhankelijk beëdigd taxateur ontvangen waarbij de Spinnerij is getaxeerd voor een bedrag van € 3,22 miljoen. In het taxatierapport valt te lezen dat het doel van de taxatie de toetsing van de balanswaarde alsmede mogelijke verkoop betreft.[44]

[38] H. D'Haens, M. Sedee, E. van Barneveld, 'Hoe gemeenten zich door een leegstandschalatan lieten misleiden'*, Vrij Nederland*, 6 april 2016.
[39] Brief van het college van B&W van de gemeente Enschede aan Walas Projects B.V., 9 februari 2017.
[40] Verkoopovereenkomst tussen gemeente Enschede en Walas Projects B.V., 9 februari 2016.
[41] Spelregels voor uitvoering vastgoedbeleid 2015.
[42] Taxatierapport van Snelder Zijlstra bedrijfsmakelaars, peildatum 13 september 2010.
[43] Taxatierapport, peildatum 1 april 2013.
[44] Taxatierapport van Boers&Lem, peildatum 3 april 2014.

— De onderzoekers hebben een taxatierapport ontvangen waarbij de Spinnerij op 1 juli 2015 door een onafhankelijk beëdigd taxateur getaxeerd is voor een bedrag van € 4,275 miljoen. [45]

Voor zover de onderzoekers, op basis van voorgaande informatie, bekend is, is de laatste taxatie van de Spinnerij vóór de verkoop aan Walas uitgevoerd in juli 2015 waarbij de Spinnerij is getaxeerd voor een bedrag van € 4,275 miljoen. Dat in 2016 geen nieuwe taxatie is uitgevoerd blijkt ook uit een interne mailwisseling bij het VBE.[46] Uit een interne mailwisseling bij de gemeente blijkt dat in de '*analyse waardering vastgoed*' de Spinnerij een taxatiewaarde van € 3,5 miljoen heeft. Uit het onderwerp van de mailwisseling blijkt dat de accountant vraagt om het onderliggende taxatierapport.[47]

De Spinnerij is een klein jaar na de laatste taxatie verkocht aan Walas Projects B.V. voor € 3,5 miljoen euro.[48] Het is de onderzoekers op basis van de aangeleverde documenten niet bekend waar deze verkoopprijs op is gebaseerd en hoe het verschil met de laatste taxatiewaarde kan worden verklaard. Ook hebben de onderzoekers geen direct betrokkenen kunnen spreken die bij de verkoop van de Spinnerij betrokken waren en hierop een toelichting konden geven.

Geschil tussen gemeente (VBE)/Walas en Wellinga
Halverwege 2016 komt de relatie tussen het VBE en Wellinga B.V. onder spanning te staan. Dit heeft er onder meer mee te maken dat een getroffen betalingsregeling met Wellinga B.V. wordt stopgezet. In hoofdstuk 4 wordt nader op dit geschil ingegaan.

De gemeente Enschede (VBE) blijft volgens de verkoopovereenkomst tot 1 maart 2017[49] eigenaar van de Spinnerij en is tot die tijd officieel de verhuurder. De gemeente voldoet volgens de verkoopovereenkomst tot 1 maart 2017 de eigenaarslasten (OZB, gemeentelijke belastingen). Walas Projects B.V. neemt tot die tijd voor haar rekening en risico de exploitatie, het beheer en het onderhoud van de Spinnerij over.

Exploitatie en beheer[50]
Onder exploitatie wordt in de verkoopovereenkomst in ieder geval verstaan:
a. het financieel en administratief beheer;
b. het voeren van een financiële administratie;
c. het voeren van een verhuuradministratie namens de verhuurder; en
d. het verhuurmanagement, waaronder wordt verstaan:
   - het voorbereiden van nieuwe huurovereenkomsten,
   - de acquisitie van nieuwe huurders namens de gemeente,
   - het onderhouden van de lopende huurovereenkomsten en overige contacten met huurders namens de gemeente (relatiebeheer), en
   - het vastleggen van een opleverstaat van de ruimte bij nieuwe en vertrekkende huurders.

[45] Taxatierapport van EuvermanTemmink en Partners bedrijfsmakelaars, peildatum 1 juli 2015.
[46] Interne mailwisseling van het VBE, 24 januari 2017.
[47] Interne mailwisseling gemeente 16 maart 2017.
[48] Verkoopovereenkomst tussen gemeente Enschede en Walas Projects B.V., 9 februari 2016.
[49] Bij brief van 9 februari 2016 is afgesproken dat dit 1 april 2017 moet zijn.
[50] Artikel 1, lid 1 van de verkoopovereenkomst 14 maart 2016.

Onder beheer van de Spinnerij wordt in de verkoopovereenkomst verstaan:
a. het voeren van facilitair beheer (inclusief receptie);
b. het schoonmaakonderhoud aan algemene ruimten;
c. verantwoordelijkheid voor een goed functionerende BHV-organisatie;
d. het onderhoud aan het buitenterrein;
e. het beheer en onderhoud huidige algemene ICT voorzieningen;
f. het toezicht op naleving van de huisregels door huurders namens de verhuurder;
g. het klein onderhoud aan het bedrijfsverzamelgebouw en het omliggende terrein.

Voor het uitoefenen van de exploitatie, het beheer en het onderhoud in de Spinnerij is Walas Projects B.V. volgens de verkoopovereenkomst een vergoeding aan de gemeente verschuldigd van € 425.000 per jaar. Walas Projects B.V. is deze fee aan de gemeente verschuldigd in twaalf termijnen.[51] Vanaf het moment dat Walas Projects B.V. de exploitatie en het beheer overneemt, ontvangen de huurders wel de huurfacturen van Walas Projects B.V. Op de facturen staat naast het logo van Walas ook het logo van gemeente Enschede en het rekeningnummer van gemeente Enschede. De afspraak is dat de gemeente (VBE) maandelijks de ontvangen huuropbrengsten volgens een '*nader overeen te komen regeling'* naar Walas Projects B.V. overmaakt.[52] In de verkoopovereenkomst is verder bepaald dat de juridische levering van de Spinnerij met drie maanden kan worden verlengd tot uiterlijk 1 juni 2017, echter alleen als Walas Projects B.V. dit uiterlijk voor 1 december 2016 aangeeft, aantoonbaar kan bewijzen/aannemelijk kan maken dat de financiering wel binnen drie maanden gerealiseerd kan worden en de gemeente met een verlenging van deze termijn instemt.[53]

3.4 Vragen door raadslid over de verkoop van de Spinnerij

Bijna een jaar na het sluiten van de verkoopovereenkomst met Walas Projects B.V., stelt raadslid Wijfjes van het CDA op 17 januari 2017 vragen aan het college over de verkoop van de Spinnerij aan Walas.[54] Het college beantwoordt deze vragen op 7 februari 2017.[55]

Het college geeft op de vraag hoe het er met de verkoop voorstaat aan dat het college in maart 2016 heeft besloten de Spinnerij *'voor een marktconforme prijs te verkopen aan Walas.'* Hiertoe is volgens het college een verkoopovereenkomst gesloten waarbij de feitelijke levering van het object met een jaar na ingangsdatum is uitgesteld om Walas de gelegenheid te bieden de financiering rond te maken.

Op de vraag of de reputatie van Walas bij het college bekend is *'twijfelachtige successen in Heerlen, Ede, Tilburg, Vaals, Hengelo*', antwoordt het college dat '*standaard onderzoek [is] uitgevoerd naar de achtergronden van Walas aangevuld met een aantal indringende gesprekken'*. Hieruit is volgens het college een '*genuanceerd beeld ontstaan van de reputatie van de kopende partij.'*

[51] Artikel 1, lid 2 van de verkoopovereenkomst 14 maart 2016.
[52] Artikel 1, lid 2 van de verkoopovereenkomst 14 maart 2016.
[53] Artikel 3, lid 2 van de verkoopovereenkomst 14 maart 2016.
[54] Artikel 38 RvO vragen inzake de exploitatie en verkoop van Spinnerij Oosterveld, 8 februari 2017; Op de brief waarin de vragen worden beantwoord, staat dat de vragen zijn ingediend op 17 januari 2016. De onderzoekers gaan ervan uit dat dit een verschrijving is en dat dit gaat om 17 januari 2017.
[55] Beantwoording raadsvragen door het college van 7 februari 2017.

Het raadslid vraagt ook wat er is gedaan aan onderzoek naar de achtergrond van Walas. Het antwoord van het college luidt: *'We hebben een standaard onderzoek (check KVK, internet research) uitgevoerd naar de achtergronden van Walas aangevuld met een aantal indringende gesprekken en daaruit is naar voren gekomen dat Walas een voor dit object geschikte partij is. Zij zijn actief in herontwikkelen en gezond maken van bestaand vastgoed en willen het eigendom overnemen.'*

Op de vraag of het college een opsomming kan geven van '*alle projecten met zo'n verkooptraject'*, antwoordt het college dat er '*geen vergelijkbare projecten*' zijn. '[…] *door de diversiteit van het te vervreemden gemeentelijk vastgoed zijn bijna alle trajecten maatwerk*.'

Ten slotte vraagt raadslid Wijfjes hoe de raad in positie is om het verkoopproces te volgen en te beoordelen. Het college geeft aan dat de raad in maart 2016 per brief geïnformeerd is over de verkoop. Daarnaast verloopt '*het risicodragende beheer en exploitatie door Walas naar wens en binnen de voorwaarden van de overeenkomst'* volgens het college. Walas heeft aangegeven dat de '*de financiering in een vergevorderd stadium is en dat daarmee de, in de overeenkomst beoogde overdracht van het pand, per 1 maart 2017 haalbaar lijkt te zijn.'* Ten slotte zegt het college de raad te informeren als zich *'hierop afwijkingen (gaan) voordoen.*'

Wob-verzoeken over de verkoop van de Spinnerij
In 2021 worden twee verzoeken op grond van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) ingediend over – kortgezegd – informatie met betrekking tot de Spinnerij en Walas. Het eerste Wob-verzoek wordt gedaan door een algemene belangenstichting Karmedia en het tweede Wob-verzoek hierover wordt gedaan door een journalist van de lokale omroep 1Twente. Een toelichting op deze Wob-verzoeken en de afhandeling ervan staat in hoofdstuk 7.

3.5 Overdracht van de Spinnerij aan Spinnerij Oosterveld B.V.

Op 26 april 2017 is de akte van levering voor de Spinnerij door een notaris gepasseerd.[56] Het college draagt de Spinnerij op die datum over aan Spinnerij Oosterveld B.V. Deze B.V. maakt deel uit van een constructie van bv's waar ook Walas Europe B.V. en Walas Projects B.V. deel van uitmaken. De Spinnerij is dus niet overgedragen op 1 maart 2017, wat volgens het college op 7 februari 2017 nog haalbaar was (zie paragraaf 3.4). Voor zover de onderzoekers bekend is, is de raad niet over deze afwijking geïnformeerd. Volgens een van de gesprekspartners heeft Walas feitelijk de exploitatie en het beheer per 1 juli 2017 overgenomen.

3.6 Conclusie

In dit hoofdstuk stond de verkoop van de Spinnerij aan Walas centraal. De heer Ardesch had op verschillende manieren met de Spinnerij een relatie. Ten eerste was hij met zijn bedrijven Wellinga printsystemen B.V. en SteQ B.V. als huurder (vanaf 1 januari 2012), beheerder en facilitair dienstverlener (vanaf 1 januari 2013) betrokken bij de Spinnerij. Daarnaast heeft de heer Ardesch in 2016 melding gemaakt bij een wethouder over de potentiële verkoop van de Spinnerij aan Walas, omdat hij vermoedde dat Walas geen integere partij was. Het doel van dit onderzoek was niet om vast te stellen of er sprake is geweest van een integere verkoop

[56] Akte van levering, 26 april 2017.

van de Spinnerij. Het doel was een feitenreconstructie te maken van hoe de verkoop tot stand is gekomen, omdat dit relevante context biedt voor het ontstaan van de zakelijk geschillen.

Het is onderzoekers niet gelukt om de totstandkoming van de verkoop van de Spinnerij volledig in beeld te brengen (zie hiervoor de onderzoeksverantwoording in paragraaf 1.3). Daardoor zijn meerdere zaken over de verkoop van de Spinnerij onduidelijk gebleven.

Uit de feitenreconstructie blijkt dat de verkoop van de Spinnerij vragen oproept

In de eerste plaats roept de feitenreconstructie de vraag op waarom voorafgaand aan de verkoop van de Spinnerij geen taxatie lijkt te zijn uitgevoerd en wat de verklaring is voor het verschil tussen de laatste taxatiewaarde van de Spinnerij in juli 2015 van € 4,3 miljoen en de verkoopprijs in maart 2016 van € 3,5 miljoen, en of er mogelijk ongeoorloofde staatssteun heeft plaatsgevonden. Dat er geen meer recente taxatie is uitgevoerd is opmerkelijk, omdat in de jaren voor de verkoop van de Spinnerij de Spinnerij voor uiteenlopende bedragen wordt getaxeerd. Ook is niet duidelijk geworden hoe de gemeente in contact is gekomen met Walas en in hoeverre er andere gegadigde kopers voor de Spinnerij waren. Wel geeft het college in de brief van 8 maart 2016 aan dat uit de verkenning die in 2014/2015 is gedaan bleek dat er geen geïnteresseerde kopers waren voor de Spinnerij. Hoewel de verkoop van vastgoed in 2017 nog niet aanbestedingsplichtig was, gold ook ten tijde van de verkoop van de Spinnerij het gelijkheidsbeginsel waaruit volgt dat gelijke kansen moeten worden geboden aan potentieel gegadigden.[57] Verder blijkt uit de feitenreconstructie dat Walas een jaar de gelegenheid kreeg om de Spinnerij te exploiteren voordat de Spinnerij zou worden overgedragen. In een van de interviews wordt de verkoopconstructie tussen de gemeente en Walas een unieke situatie genoemd; er zouden geen vergelijkbare constructies bij andere vastgoedtransacties toegepast zijn in gemeente Enschede. De gekozen verkoopconstructie lijkt wel overeen te komen met de door een gemeentejurist genoemde voorkeursvariant uit de memo van 8 december 2015.

In hoeverre de vastgoedtransactie tussen de gemeente en Walas op een integere wijze tot stand is gekomen hoefden wij op basis van dit onderzoek niet vast te stellen. Wel merken we op dat de gemaakte reconstructie van de verkoop van de Spinnerij vragen oproept over het verschil tussen de taxatiewaarde en de verkoopprijs, de wijze waarop de gemeente met Walas in contact is gekomen en of Walas destijds de enige geïnteresseerde koper was.

Onderzoek naar Walas lijkt – op basis van de beschikbare informatie – niet heel diepgravend

De heer Ardesch wijst de gemeente onder meer op een kritisch rekenkamerrapport uit de gemeente Heerlen over een vastgoeddeal die de gemeente Heerlen met Walas had gesloten. De heer Ardesch ontvangt hierop een reactie van een medewerker van het VBE, waarin wordt gesteld dat de situatie in Heerlen onvergelijkbaar is met die in Enschede. Hoewel het in Heerlen inderdaad om een andere situatie ging, waarbij de gemeente onder meer een lening verstrekte aan Walas, zou dit rapport volgens onderzoekers wel enige vragen moeten doen rijzen over Walas. In de reactie naar de heer Ardesch geeft de medewerker van het VBE het volgende aan: ‘*Uiteraard hebben we al veel gegoogeld en ook de betreffende partij Walas*

[57] Zie het Didam-arrest van de Hoge Raad van 26 november 2021. De Hoge Raad heeft op 15 november 2024 het Didam-II arrest gewezen, waaruit volgt dat het Didam-arrest ook van toepassing is op handelen van een overheid dat heeft plaatsgevonden vóór 26 november 2021.

geconfronteerd met een aantal bevindingen'. Over deze confrontatie hebben wij verder geen informatie verkregen. Naast de melding van de heer Ardesch zijn er begin 2017 ook nog raadsvragen gesteld over de verkoop van de Spinnerij aan Walas die op een soortgelijke manier worden beantwoord. Er lijkt voldoende aanleiding geweest te zijn om een gedegen onderzoek uit te voeren naar Walas en diens integriteit. Dat onderzoek lijkt niet uitgevoerd te zijn. Als dat wel het geval is, zijn de onderzoeksresultaten of niet aan het papier toevertrouwd of niet meer terug te vinden in de informatiehuishouding van de gemeente.

Uit het huidige Bibob-beleid van de gemeente Enschede dat sinds 2019 geldt, blijkt dat Bibob-onderzoek bij vastgoedtransacties kan worden uitgevoerd als er sprake is van aanwijzingen voor of het vermoeden van gevaar. Het is ons niet duidelijk geworden of ten tijde van de verkoop van de Spinnerij het op basis van het toen geldende beleid mogelijk was om (naar aanleiding van signalen) Bibob-onderzoek uit te voeren bij vastgoedtransacties. Indien die mogelijkheid er was, kunnen wij ons voorstellen dat de openbare informatie die over Walas te vinden was, en aanvullend de melding van de heer Ardesch en de raadsvragen, aanleiding hadden kunnen zijn om bijvoorbeeld een Bibob-onderzoek uit te voeren naar Walas.

Er zijn geen aanwijzingen dat de melding van de heer Ardesch invloed heeft gehad op hoe de gemeente later met hem is omgegaan

Wij hebben geen aanwijzingen gevonden dat de melding van de heer Ardesch over Walas invloed heeft gehad op hoe de gemeente de heer Ardesch c.q. zijn bv's heeft behandeld. De heer Ardesch heeft een correcte reactie op zijn melding ontvangen. In de periode daarna is tussen partijen niet meer gesproken over de melding.

Wel blijkt uit de feitenreconstructie dat Walas het beheer van de Spinnerij – dat begin 2016 nog in handen van de ondernemingen van de heer Ardesch was – over zou nemen. Dat zou volgens meerdere gesprekspartners ertoe hebben geleid dat er door de gemeente gezocht is naar een manier om zo snel mogelijk de samenwerking(en) met de bv's van de heer Ardesch te beëindigden. Voor deze veronderstelling zien wij in het feitenrelaas ook concrete aanknopingspunten – hierover later meer – zoals het in samenwerking met Walas overhaast beëindigen van een lopende betalingsregeling.

Het VBE stond te veel op afstand van de rest van de gemeentelijke organisatie

Het VBE speelde een belangrijke rol bij de verkoop van de Spinnerij en later ook bij het conflict dat ontstaat met de heer Ardesch. In het algemeen kan worden opgemerkt dat het VBE destijds als afdeling relatief autonoom en op afstand van de rest van de ambtelijke organisatie functioneerde. Daarnaast was het VBE destijds bezig met het afstoten van vastgoed, omdat de raad daartoe opdracht had gegeven met de vastgoednota *Strategie op vastgoed*. Uit de *Spelregels voor de uitvoering van het vastgoedbeleid* uit 2015 blijkt dat het VBE ook het '*bedrijfseconomisch geweten'* van de gemeente was. Die beschrijving van het VBE lijkt niet goed te stroken met het uitgangspunt dat de overheid de belangen van haar inwoners/ondernemers zo goed mogelijk dient te beschermen en daarbij als een betrouwbare overheid dient op te treden. Dat het VBE vooral opereerde vanuit een bedrijfseconomisch perspectief sluit ook aan bij het onderzoek dat de Rekenkamer Enschede in 2024 heeft uitgevoerd: '*Vanaf 2015 begint het perspectief te veranderen, al ligt in de eerste jaren nog sterk het accent op de*

financiële bedrijfsvoering.'[58] Terecht wordt door gesprekspartners opgemerkt dat het handelen van het VBE in de juiste tijd(sgeest) moet worden geplaatst. Ten tijde van de verkoop van de Spinnerij stond de vastgoedportefeuille van de gemeente er niet goed voor en had de raad besloten dat niet-maatschappelijk vastgoed moest worden afgestoten. Ook op de Spinnerij rustte een groot exploitatietekort. Dit gaf mogelijk enige druk om de Spinnerij snel af te stoten.

Tegenwoordig zou het VBE volgens gesprekspartners meer dienstverlenend aan de vak-portefeuilles werken. Ook dit sluit aan bij de bevindingen van het Rekenkameronderzoek uit 2024. De onderzoekers concluderen in dat rapport dat de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden met betrekking tot vastgoed tegenwoordig over het algemeen goed zijn belegd, en dat het VBE zich neutraal opstelt en dat de beleidsrijke keuzes worden gemaakt door de beleidsdomeinen.[59]

De raad is niet op de hoogte gebracht over het verschil tussen verkoopprijs en taxatiewaarde

Over de rol van de raad kan worden opgemerkt dat, los van het vastgoedbeleid, de raad geen specifieke kaders heeft meegegeven voor de verkoop van de Spinnerij. In het vastgoedbeleid van 2015 stond dat het afstoten van vastgoed aan derden diende te gebeuren tegen de marktwaarde. Daarom zou te allen tijde een taxatie moeten worden verricht om de marktwaarde van het object te bepalen. Zoals gezegd is het ons niet bekend of voorafgaand aan de verkoop van de Spinnerij in maart 2016 een taxatie is uitgevoerd. De meest recente taxatie die wij hebben gezien dateert van juli 2015. Daarnaast heeft een raadslid – een jaar na het tekenen van de verkoopovereenkomst – vragen gesteld aan het college over de verkoop van de Spinnerij. Het college geeft in antwoord op raadsvragen over de verkoop van de Spinnerij aan dat het college de Spinnerij tegen een marktconforme prijs heeft verkocht. Op de vraag of de reputatie van Walas bekend is bij het college antwoordt het college dat er een standaard onderzoek is uitgevoerd en dat er indringende gesprekken zijn gevoerd met Walas. Het standaard onderzoek zou bestaan uit een '*check KvK*' en '*internetresearch*', '*aangevuld met een aantal indringende gesprekken*'. Hoewel de beschrijving van dit onderzoek wellicht wat mager lijkt, is het geen aanleiding voor het raadslid of voor andere raadsleden om verdere vragen te stellen. De raad is meerdere keren door het college geïnformeerd over de ontwikkelingen met betrekking tot de Spinnerij. Specifiek over de verkoop is de raad alleen geïnformeerd op 8 maart 2016. De raad werd in die brief alleen niet door het college geïnformeerd over het verschil tussen – voor zover bekend – laatste taxatiewaarde van mei 2015. Dit had wel voor de hand gelegen, gelet op het feit dat in het vastgoedbeleid was vastgelegd dat voorafgaand aan alle vastgoedtransacties een taxatierapport opgesteld diende te worden.

[58] Gemeente Enschede, *Vastgoed: Vast Goed?. Eindrapport Rekenkamer,* 2024.
[59] Gemeente Enschede, *Vastgoed: Vast Goed?. Eindrapport Rekenkamer,* 2024. p. 56.

4 Zakelijk geschil tussen de gemeente en de ondernemingen van de heer Ardesch

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk staat het verloop van gebeurtenissen rondom het zakelijke geschil tussen de gemeente en de bedrijven van de heer Ardesch (Wellinga Printsystemen B.V., Wellinga Koffiesystemen B.V. en SteQ B.V.) centraal. Het zakelijke geschil betreft – kortgezegd – een (juridisch) conflict over:

1. De hoogte van verschuldigde huur en andere kosten voor de Spinnerij van Wellinga Printsystemen B.V. aan de gemeente en Walas en het wel of niet moeten betalen voor een koffiemachine door de gemeente aan Wellinga Koffiesystemen B.V nadat Walas Projects B.V. het beheer en de exploitatie van de Spinnerij per 1 april 2016 had overgenomen.
2. (De hoogte van) de vordering van SteQ B.V. (facilitaire dienstverlener) op de gemeente voor het leveren van een koffie- en theefaciliteit in het CeeCeeCenter.

Over de kwestie tussen Wellinga en gemeente Enschede heeft een juridische procedure bij de kantonrechter van de Rechtbank Overijssel plaatsgevonden. Het geschil over SteQ B.V. is niet aan de rechter voorgelegd. SteQ B.V. en de gemeente hebben geprobeerd daar onderling uit te komen. De kwesties hebben zich los van elkaar ontwikkeld maar zijn later gedeeltelijk samen behandeld in pogingen om tot een schikking te komen tussen de gemeente en de heer Ardesch.[60]

De onderzoeksperiode voor dit onderzoek start in 2016, maar om goed begrip te hebben van de context van het dossier, wordt in paragraaf 4.2 de informatie die de onderzoekers over de periode daarvoor hebben ontvangen op hoofdlijnen geschetst. Daarna volgt in paragraaf 4.3 een beschrijving van de betalingsachterstanden die ontstaan en betalingsregelingen die door de gemeente en Walas met Wellinga worden getroffen. Vervolgens komt de aanloop naar en de start van de juridische procedure voor het geschil met Wellinga en die de gemeente bij de

[60] Juridisch gezien zijn de bv's van de heer Ardesch partij in de zakelijke geschillen, en niet de natuurlijke persoon de heer Ardesch. Omwille de leesbaarheid wordt er in deze rapportage voor gekozen om te spreken over 'de heer Ardesch' waar gedoeld wordt op de vertegenwoordiging van zijn bv's.

rechtbank start aan bod in paragraaf 4.4. In paragraaf 4.5 komen de tussenvonnissen en het eindvonnis van de rechter aan bod. Paragraaf 4.6 gaat in op een nieuwe fase van onderhandelingen na het eindvonnis van de rechter. Ten slotte wordt in paragraaf 4.7 ingegaan op de afronding van het zakelijk geschil.

4.2 Wat aan het zakelijk geschil voorafging

Deze paragraaf beschrijft de relatie tussen de gemeente en de bedrijven van de heer Ardesch voorgaand aan het moment dat het zakelijk geschil ontstond.

4.2.1 Huur Spinnerij door Wellinga Projectinrichting B.V. en Wellinga Printsystemen B.V.

Op 5 oktober 2010 lijkt[61] een huurovereenkomst gesloten te zijn tussen de gemeente Enschede (het cluster Economische Zaken) en Wellinga Projectinrichting B.V.[62] het betreft de verhuur van ruimte 0.06 in de Spinnerij ten behoeve van opslag.[63] De overeenkomst gaat in op 1 oktober 2010, voor onbepaalde tijd. De aanvangshuurprijs van het gehuurde bedraagt op jaarbasis € 5.460. Op 8 maart 2011 lijkt wederom een huurovereenkomst gesloten te zijn tussen de gemeente Enschede en Wellinga Projectinrichting B.V.[64] Het betreft de verhuur van ruimte 0.13 in de Spinnerij, wederom ten behoeve van opslag.[65] De overeenkomst gaat in op 1 april 2011, voor onbepaalde tijd. De aanvangshuurprijs van het gehuurde bedraagt op jaarbasis € 8.910. Of het hierbij gaat om een uitbreiding van de huur met bijvoorbeeld extra ruimten is onderzoekers onduidelijk.

Op 28 januari 2013 wordt een 'huurovereenkomst kantoorruimte' gesloten tussen de gemeente (cluster Economische zaken) en Wellinga Printsystemen B.V. (huurder).[66] Kantoor-, werk- en opslagruimten 0.06, 0.07 en 1.07 (gedeeltelijk) worden verhuurd voor een periode van vijf jaar, ingaande 1 juli 2012 – dus met terugwerkende kracht.[67] De (te indexeren) huurprijzen bedragen op jaarbasis € 18.138 (excl. btw), de servicekosten bedragen op jaarbasis € 8.610 (excl. btw).

4.2.2 De relatie tussen ander vastgoed van de gemeente en andere bv's van de heer Ardesch

De heer Ardesch had niet alleen via de Spinnerij een zakelijke relatie met de gemeente. Hij was met meerdere bv's ook betrokken bij een pand aan de Hengelosestraat 527 in Enschede van de gemeente en bij het CeeCeeCenter aan de Brouwerijstraat 20 in Enschede. Hierna volgt een beschrijving over hoe de heer Ardesch met zijn bedrijven bij deze locaties betrokken was.

[61] Omdat de onderzoekers geen ondertekende versie van de huurovereenkomst hebben ontvangen, wordt in die gevallen in de tekst aangegeven dat het 'lijkt' alsof er een huurovereenkomst is aangegaan. De heer Ardesch geeft aan dat hij de huurovereenkomsten van 2010 en 2011 niet herkent.
[62] Huurovereenkomst 5 oktober 2010, niet-ondertekende Word-versie.
[63] De bij de overeenkomst behorende bijlage waarin is aangegeven om welke ruimte het gaat, ontbreekt.
[64] Huurovereenkomst 8 maart 2011, niet-ondertekende Word-versie.
[65] De bij de overeenkomst behorende bijlage waarin is aangegeven om welke ruimte het gaat, ontbreekt.
[66] Huurovereenkomst kantoorruimte, 28 januari 2013. De bij de overeenkomst gesloten schets-plattegronden (twee stuks) zijn voor onderzoekers niet goed leesbaar, maar ook niet voorzien van de parafen van partijen.
[67] Volgens de heer Ardesch ging de huurovereenkomst in op 1 januari 2012.

Gebruiksovereenkomst Hengelosestraat 527 door Wellinga Werken & Wonen B.V.
Omstreeks april 2013 lijkt de gemeente een gebruiksovereenkomst met Wellinga Werken & Wonen B.V. aan te gaan voor een pand aan de Hengelosestraat 527. Uit de considerans (toelichting) wordt opgemaakt dat de gemeente voornemens is dit pand op zeer korte termijn te verkopen. Een aantal ruimtes van dit pand mogen door Wellinga Werken & Wonen B.V. 'om niet' in gebruik genomen worden. De overeenkomst wordt aangegaan voor een periode van 1 maand, ingaande op 1 april 2013 en lopende tot en met 30 april 2013. Na het einde van deze periode, zal de overeenkomst, behoudens opzegging door één van de partijen, telkens stilzwijgend onder dezelfde voorwaarden worden verlengd voor een aaneengesloten periode van telkens een maand.

Het hoofd van het VBE lijkt op 1 juli 2013 een brief aan Wellinga Werken & Wonen B.V. verzonden te hebben. Daarin geeft het hoofd van het VBE aan dat tijdens een inspectie van het pand aan de Hengelosestraat is gebleken dat meer ruimtes in gebruik zijn genomen dan overeengekomen in de gebruiksovereenkomst. Het hoofd van het VBE verzoekt Wellinga Werken & Wonen B.V. per direct te ontruimen met uitzondering van de vastgelegde ruimtes. Het pand wordt binnenkort opnieuw geïnspecteerd om te kijken of de ruimtes leeg zijn.[68] Uit een brief van 26 juli 2013 blijkt dat de ruimtes nog niet zijn ontruimd. Het VBE is bereid om een nieuwe gebruiksovereenkomst af te sluiten voor deze ruimtes.[69]

Mogelijk is 4 juni 2014 door de portefeuillemanager een aangetekende brief verzonden naar McWork consultancy B.V.[70] De gebruiksovereenkomst wordt opgezegd. In de brief staat: '*Sinds 1 april 2013 gebruikt u het pand aan de Hengelosestraat 527 te Enschede (…). Deze* gebruiksovereenkomst *is destijds afgesloten op naam van Wellinga Werken & Wonen B.V. Wij zeggen u het gebruik van het pand aan de Hengelosestraat 527 per 31 augustus 2014 op. Dit uiteraard met inachtneming van de contractueel overeengekomen opzegtermijn van 1 maand (zie artikel 2.2. van de gebruiksovereenkomst), hetgeen betekent dat u het pand uiterlijk 31 augustus 2014 ter vrije beschikking aan ons dient op te leveren. De reden van opzegging is dat de Gemeente Enschede voornemens is deze locatie te gaan verkopen en tot het moment van verkoop wil gaan inzetten ten behoeve van de motie 'Maak werk van leegstand'*.[71]

Op 3 september 2014 wordt vanuit het hoofd van het VBE gecorrespondeerd over de opzegging van een gebruiksovereenkomst met McWork consultancy B.V. Tussen het VBE en de heer Ardesch is afgesproken dat de opzegging van het gebruik wordt opgeschort naar 1 november 2014*. 'Daarnaast is overeengekomen dat de opzegtermijn 7 dagen zal zijn ingeval de Gemeente* invulling *heeft vanuit de motie 'Maak werk van leegstand' of als er een klacht komt gerelateerd aan de wet 'Markt en Overheid'. Aangezien u voor de afdeling Huisvesting & Services het beheer zult blijven uitvoeren voor het gemeentelijk meubilair behoudt u toegang tot de betreffende ruimtes in het pand. Op bijgevoegde plattegrond kunt u zien welke ruimtes het betreft. Hierbij willen wij u er nogmaals op attenderen dat opslag van ander meubilair in het pand niet is toegestaan.'* Op 8 september wordt er door het hoofd van het VBE vermoedelijk nogmaals een brief met een soortgelijke strekking aan Mc Work consultancy B.V gestuurd.[72]

[68] Brief van het hoofd van het VBE aan Wellinga Werken en Wonen B.V., 1 juli 2013, niet ondertekend.
[69] Brief gemeente aan Wellinga Werken en Wonen B.V., met dagtekening 26 juli 2013, voorzien van ondertekening.
[70] McWork consultancy B.V. lijkt een b.v. van de heer Ardesch te zijn die de gebruikersovereenkomst van Wellinga Werken & Wonen B.V. aan de Hengelosestraat heeft overgenomen.
[71] Brief van een medewerker van de gemeente aan McWork consultancy B.V., 4 juni 2014, niet ondertekend.
[72] Brief van het hoofd van het VBE aan McWork consultancy B.V., 3 september 2014, niet ondertekend; brief van het hoofd van het VBE aan McWork consultancy B.V., 8 september 2014, niet ondertekend.

Huur CeeCeeCenter door SteQ B.V. en Wellinga Projectinrichting B.V.
De heer Ardesch had ook met zijn bedrijf SteQ B.V. een zakelijke relatie met de gemeente. In 2013 lijken de gemeente Enschede (verhuurder) en SteQ B.V. (huurder) een 'huurovereenkomst kantoorruimte' aan te gaan voor de huur van kantoorruimte gelegen in het Brouwhuis aan de Brouwerijstraat 20.[73] De overeenkomst is aangegaan voor een periode van vijf jaar; ingaande op 1 maart 2013. Eenzelfde overeenkomst lijkt te zijn aangegaan tussen de gemeente (verhuurder) en Wellinga Projectinrichting B.V.[74]

Op 1 maart 2014 beëindigt de manager Vastgoedexploitatie van de gemeente de huurovereenkomst met SteQ B.V.[75] De gemeente Enschede wil meer duidelijkheid creëren over wie verantwoordelijk is voor het verhuurmanagement in het CeeCeeCenter. Daarom wil de gemeente Enschede dat:
SteQ B.V. de hospitalitydiensten op het CeeCeeCenter blijft uitvoeren. Hiertoe is een dienstverleningsovereenkomst opgemaakt.[76]
MCWork facilitair B.V. het facilitaire beheer gaat uitvoeren. Ook hiertoe zou een dienstverleningsovereenkomst zijn opgemaakt.

4.2.3 Betalingsachterstand door Wellinga Printsystemen B.V. voor de huur van de Spinnerij bij de gemeente

Direct vanaf 2012 – het jaar dat Wellinga Printsystemen B.V. intrek heeft genomen in de Spinnerij – lijken er betalingsproblemen te zijn met Wellinga Printsystemen B.V. in relatie tot de Spinnerij. Op 7 mei 2014 is er blijkens een overzicht van openstaande facturen een betalingsachterstand van € 15.395,88.[77] Op 1 mei 2015 mailt een medewerker van de financiële administratie van de gemeente aan een medewerker van het VBE een overzicht met openstaande posten van Wellinga Printsystemen B.V.[78] Uit dit overzicht blijkt dat voor het openstaande bedrag een regeling is afgesproken. Het overzicht laat tevens zien dat de achterstand verder is opgelopen naar € 18.499,35.[79]

Daarnaast blijkt uit de documentenstudie dat er in 2015 meerdere incasso's van de gemeente door Wellinga Printsystemen B.V. zijn gestorneerd.[80]

4.2.4 Overeenkomst en beëindiging daarvan door de gemeente van hospitality- en beheersdiensten Spinnerij door SteQ B.V.

Begin 2015 lijkt er een overeenkomst te zijn gesloten tussen de gemeente en SteQ B.V. voor de uitvoering van hospitality en beheer in de Spinnerij. De overeenkomst gaat in op 1 april 2015 en eindigt op 31 december 2015. Na december 2015 wordt het contract stilzwijgend per drie maanden verlengd, tenzij de overeenkomst door de gemeente wordt opgezegd.[81] Op 30 november 2015 stuurt het hoofd van het VBE een brief naar SteQ B.V waarbij de overeenkomst wordt opgezegd.[82] *'Sinds 1 april 2015 maakt Vastgoedbedrijf Enschede gebruik van uw*

[73] Huurovereenkomst kantoorruimte, ondertekend.
[74] Huurovereenkomst kantoorruimte, niet ondertekend.
[75] Brief van de gemeente Enschede aan SteQ B.V., 1 maart 2014.
[76] Overeenkomst van dienstverlening ter uitvoering van de hospitality in het CeeCeeCenter, niet ondertekend.
[77] Overzicht openstaande facturen, 7 mei 2014.
[78] Interne mailwisseling medewerkers gemeente, 1 mei 2015.
[79] De heer Ardesch geeft aan zich niet te herkennen in betalingsachterstanden. Volgens hem waren er problemen met overeengekomen huurcontracten en een foutieve vastlegging daarvan.
[80] Op 2 juli 2015 MD06 Debiteur niet akkoord, Op 2 oktober 2015 MS02 Oneens met betaling, Op 3 november 2015 MD06 Debiteur niet akkoord, op 1 december 2015 MS02.
[81] De onderzoekers hebben geen ondertekende versie van deze overeenkomst ontvangen.
[82] Brief van het college aan SteQ B.V., 30 november 2015.

hospitality- en beheersdiensten ten behoeve van de Spinnerij (…). Hierbij zegt Vastgoedbedrijf Enschede de overeenkomt met kenmerk 15VRN00018 per direct op. De opzegtermijn bedraagt 3 maanden, en deswege is einde contract 29 februari 2016.'

Beëindiging flexplekovereenkomst tussen de gemeente en SteQ B.V.
Op 30 september 2015 ondertekent de heer Ardesch, namens SteQ B.V. een zgn. allonge. Deze allonge behoort bij de flexplekovereenkomst zoals gesloten tussen partijen, die is ingegaan op 1 april 2015. Overeengekomen wordt om in afwijking van de oorspronkelijke flexplekovereenkomst, de overeenkomst van rechtswege te laten eindigen op 31 oktober 2015. Het exemplaar van de allonge dat de onderzoekers hebben ontvangen, is niet ondertekend door de gemeente. Uit de allonge blijkt niet op welk pand de allonge betrekking heeft. De onderzoekers gaan ervan uit dat dit het CeeCeeCenter moet zijn.

4.2.5 Finale kwijting door de gemeente, Wellinga Printsystemen B.V. en SteQ B.V.

Uit de documentenstudie maken de onderzoekers op dat in de loop van 2015 de gemeente, Wellinga Printsystemen B.V. en SteQ B.V. elkaar bedragen schuldig worden. Tussen de gemeente Enschede, SteQ B.V. en Wellinga Printsystemen B.V. wordt op 17 december 2015 een 'overeenkomst tot verrekening' gesloten.[83] Er wordt overeengekomen dat:

- Wellinga Printsystemen B.V. voor de periode tot en met 31 december 2015 € 18.131,44 (huur) aan de gemeente verschuldigd is.
- De gemeente voor de maanden januari, februari en maart 2016 € 27.225 (verrichten van diensten) verschuldigd is aan SteQ B.V.
- SteQ B.V. aan de gemeente € 9.259,50 (bijdrage vergaderingen) verschuldigd is.
- Partijen stemmen in met een verrekening van de drie vorderingen.
- Het resterende bedrag, € 165,94, wordt door SteQ B.V. (binnen twee weken) voldaan aan de gemeente.
- Partijen verlenen elkaar finale kwijting (na betaling door SteQ B.V.) zodat ze over en weer niks meer van elkaar te vorderen hebben voor wat betreft de in deze overeenkomst genoemde vorderingen.

4.3 (nieuwe) betalingsachterstanden en betalingsregelingen

Direct na de finale kwijting ontstaan nieuwe betalingsachterstanden van Wellinga Printsystemen B.V bij zowel de gemeente als Walas.[84] Voor deze achterstanden worden betalingsregelingen getroffen.

4.3.1 Nieuwe betalingsachterstanden voor de huur van de Spinnerij door Wellinga Printsystemen B.V. bij de gemeente

Op 8 januari 2016 wordt opnieuw een incasso van de gemeente door Wellinga Printsystemen B.V. gestorneerd.[85] Het openstaande saldo loopt op tot € 6.137,91.[86] Dit bedrag bestaat uit de huur voor de maand maart en gas- en elektraverbruik voor januari en maart.

[83] Overeenkomst tot verrekening d.d. 17 december 2015. 'Overeenkomst betalingsachterstand Wellinga SteQ VBE 171215'. De bijlagen waar in de overeenkomst naar verwezen wordt, zoals een huurovereenkomst, zijn niet in bezit van onderzoekers.
[84] De heer Ardesch geeft aan dat gemeente Enschede betalingen te laat uitvoert, waardoor liquiditeitsproblemen zouden zijn ontstaan.
[85] Rekeningafschrift gemeente Enschede, 8 januari 2016.
[86] Interne mailwisseling gemeente Enschede, 26 september 2016.

Verkoop van de Spinnerij aan Walas
Op 8 maart 2016 informeert de gemeente de huurders van de Spinnerij schriftelijk over de verkoop van het pand aan Walas. Hierin wordt onder meer aangegeven dat de betaling van de huur tot aan de feitelijke eigendomsoverdracht via de gemeente blijft lopen. Uit de gesprekken blijkt dat de gemeente de huurinkomsten bleef innen en doorzette naar Walas. Op de facturen stond Walas genoemd en debiteuren konden bij vragen over de huur contact op nemen met Walas. Walas heeft de exploitatie en het beheer van de Spinnerij per 1 april 2016 van de gemeente overgenomen (zie verder hoofdstuk 3).

4.3.2 Betalingsachterstanden van Wellinga Printsystemen B.V. bij Walas

Nadat Walas het beheer en de exploitatie van de Spinnerij voor een proefperiode overneemt van de gemeente, ontstaan er ook bij Walas betalingsachterstanden voor de huur van de Spinnerij. Uit een laatste betaalverzoek van 14 september 2016[87] blijkt dat Wellinga Printsystemen B.V. vanaf april 2016 haar huurfacturen voor de ruimten 0.06, 0.07 en 1.07, en de servicekosten en investeringsopslag voor ruimte 0.06 en 0.07 niet had betaald.[88, 89]

4.3.3 Betalingsregelingen

Betalingsregeling gemeente
Blijkens mailcontact tussen medewerkers van het VBE is het openstaande saldo van Wellinga Printsystemen B.V. overgedragen aan de deurwaarder. Op 5 juli 2016 spreekt de gemeente af dat Wellinga Printsystemen B.V. iedere 10e van de maand € 1.000 betaald.[90]

Wellinga Printsystemen B.V. betaalt op 10 augustus 2016 € 1.188,31. Op 9 september 2016, 7 oktober 2016, 8 en 10 november 2016 doet Wellinga Printsystemen B.V. een overboeking van € 1.000 naar de gemeente (in totaal vier keer voor in totaal € 4.000).[91] Uit het kenmerk van de betaling van 10 november 2016 blijkt dat Wellinga Printsystemen B.V. in de veronderstelling is dat met deze betaling het volledige bij de deurwaarder openstaande saldo is ingelost.[92]

Het openstaande saldo bij de gemeente bedroeg € 6.137,91. Met de betalingen die hiervoor zijn beschreven is in totaal € 5.188,31 voldaan. De onderzoekers hebben geen betalingsbewijzen ontvangen dat ook de resterende € 949,60 is voldaan. Een van de gesprekspartners heeft opgemerkt dat de betalingsregeling met de gemeente op ongeveer € 1.000 na, was afgelost.

Betalingsregeling Walas
Ook met Walas maakt Wellinga Printsystemen B.V. betaalafspraken om het openstaande saldo in te lossen. Begin juni 2016 wordt er afgesproken dat Wellinga met ingang van de week van 9 juni 2016 wekelijks een betaling doet van € 1.000.[93] op 10 juni 2016, 21 juni 2016, 3 juli 2016

[87] Brief van Walas Projects B.V. aan Wellinga Printsystemen B.V., 14 september 2016.
[88] Zie facturen: WAL-2016-1600075, WAL-2016-1600227, WAL-2016-1600228, WAL-2016-1600261, WAL-2016-1600341, WAL-2016-1600407, WAL-2016-1600440, WAL-2016-1600498, WAL-2016-1600550.
[89] Volgens de heer Ardesch was er geen sprake van huurachterstanden bij de gemeente en Walas. Met Walas zou zijn afgesproken dat vanaf september 2016 betaald zou worden.
[90] Interne mailwisseling gemeente Enschede, 26 september 2016.
[91] Betalingsbewijzen inclusief ontvangstbewijzen. Betalingsbewijzen van 10 augustus 2016, 9 september 2016, 7 oktober 2016, 8 november 2016 en 10 november 2016.
[92] Betalingsbewijzen inclusief ontvangstbewijzen. Betalingsbewijs van 10 november 2016. De onderzoekers veronderstellen dat de heer Ardesch in de veronderstelling was dat de betalingsregeling met deze betaling was afgerond, omdat in het kenmerk 'afsluiting' staat.
[93] Mail van Walas Projects B.V. aan een medewerker van de gemeente, 9 juni 2016.

en 15 juli 2016 doet Wellinga Printsystemen een overboeking van € 1.000 (in totaal vier keer van in totaal € 4.000).[94]

Begin september 2016 is er mailcontact tussen de financiële administratie van Walas Projects B.V. en de gemeente Enschede. De financiële administratie van Walas Projects B.V. merkt in een e-mail van 1 september 2016 richting de gemeente Enschede op dat er geen betalingen van Wellinga B.V. zijn gedaan, '*terwijl er een betalingsregeling met hem is getroffen van € 1000 per week.*' De financiële administratie van Walas vraagt zich af of hieruit kan worden geconcludeerd dat Wellinga B.V. sinds 26 juli 2016 geen betalingen meer heeft gedaan. Op 13 september 2016 reageert de gemeente dat er inderdaad geen betalingen meer zijn binnengekomen van Wellinga B.V.[95] Een dag later op 14 september 2016 stuurt Walas Projects B.V. Wellinga B.V. een laatste betaalverzoek met het verzoek om binnen veertien dagen € 18.002,76 te voldoen.[96] Uit de brief blijkt dat het bedrag is opgebouwd uit onbetaalde facturen uit de periode april 2016 tot en met september 2016.[97]

Ruim een week na het laatste betaalverzoek van Walas mailt Wellinga Printsystemen B.V.[98] op 22 september 2016 een medewerker van Walas Projects B.V. '*conform afspraak*' een voorstel tot betaling.[99] Zijn voorstel is om iedere week € 1.000 te betalen. Het openstaande bedrag van € 14.000 (€ 4.000 is volgens de heer Ardesch al betaald maar nog niet verrekend) moet dan in veertien weken kunnen worden afbetaald.[100] De onderzoekers hebben betalingsbewijzen ontvangen dat de € 4.000 waar de heer Ardesch naar verwijst zijn betaald (dit betreffen de betalingen van 10 juni, 21 juni, 3 juli en 15 juli 2016).[101]

De onderzoekers hebben betalingsbewijzen ontvangen vanaf het moment dat Wellinga Printsystemen B.V. op 22 september een voorstel tot betaling doet op 22 september 2016. Hieruit blijkt dat in de periode van 23 september 2016 tot en met 9 december 2016 er wekelijks € 1.000 is betaald aan Walas Projects B.V (in totaal twaalf betalingen van in totaal € 12.000). De onderzoekers hebben geen betalingsbewijzen ontvangen dat ook het resterende openstaande bedrag van € 2.000 (€ 14.000 - € 12.000) is voldaan.

De onderzoekers maken uit de documenten op dat in de periode dat Wellinga Printsystemen B.V. betalingen doet in het kader van de betalingsregeling, ondertussen wel weer nieuwe betalingsachterstanden ontstaan.[102]

4.3.4 Voornemen van de gemeente om alle contracten met de bv's van de heer Ardesch te beëindigen

Op 23 september 2016 vindt er een interne mailwisseling tussen een medewerker en het hoofd van het VBE plaats waarin het volgende staat: *'We doen zaken met een tweetal BV's van GertJan Ardesch, Wellinga en Steq, voor Spinnerij en CeeCeeCentre. Met beide BV's hebben we al geruime tijd gedoe rondom achterstanden, betalingsregelingen e.d. Volgende week gaan we*

[94] Betalingsbewijzen inclusief ontvangstbewijzen. Betalingsbewijzen van 10 juni 2016, 21 juni 2016, 3 juli 2016 en 15 juli 2016.
[95] Mail van de gemeente Enschede, 13 september 2016.
[96] Brief van Walas Projects B.V. aan Wellinga Printsystemen B.V., 14 september 2016.
[97] Volgens de heer Ardesch boekte de gemeente Enschede binnengekomen betalingen niet door aan Walas.
[98] De heer Ardesch mailt namens 'Wellinga Systems', in het KvK-register staat dat genoteerd als handelsnaam voor Wellinga Printsystemen B.V.
[99] Het is de onderzoekers niet duidelijk of er na het laatste betaalverzoek van Walas op 14 september 2016 nog weer nieuwe afspraken zijn gemaakt, of waarom anders wordt gezegd 'conform afspraak'.
[100] Mail van Wellinga printsystemen B.V. aan een medewerker van Walas Projects B.V., 22 september 2016.
[101] Dit gaat om de eerdergenoemde betalingen van10 juni 2016, 21 juni 2016, 3 juli 2016 en 15 juli 2016. Betalingsbewijzen inclusief ontvangstbewijzen. Betalingsbewijzen van 10 juni 2016, 21 juni 2016, 3 juli 2016 en 15 juli 2016.
[102] Zie verder paragraaf 6.5.5, waaruit blijkt dat energiekosten voor de periode juli 2016 tot en met november 2016 en huur voor september 2016 niet zijn betaald.

met GertJan Ardesch om te tafel met als insteek van onze kant dat we alle contracten gaan beëindigen, want ik geloof er niet meer in dat het goed gaat komen. We zijn te lang aan het lintje gehouden.'[103] Ter voorbereiding van dit gesprek verzoekt het hoofd van het VBE de medewerker in kaart te brengen wat de precieze betalingsachterstanden zijn.

Op 26 september 2016 wordt op deze mail gereageerd met een overzicht van de openstaande posten. Het openstaande saldo van SteQ B.V. bij de gemeente bestaat uit één factuur van € 3.551,50 gedateerd van 3 juni 2016 voor vergaderopbrengsten. Het openstaande saldo van Wellinga ligt inmiddels bij het incassobureau en bedraagt € 6.137,91. Dit bedrag bestaat uit meerdere facturen met factuurdata daterend van februari 2016 tot en met april 2016. Ook geeft de medewerker aan dat hiervoor een betalingsregeling loopt. Door de reeds gedane betalingen van € 1.188,31 op 10 augustus 2016 en € 1.000 op 14 september bedraagt het totale openstaande saldo van Wellinga, bij de gemeente op 26 september 2016, € 4.834,15. [104]

Beëindiging hospitality- en beheersdiensten CeeCeeCenter

Op 29 september 2016 stuurt het hoofd VBE een brief naar SteQ B.V. '*Sinds 1 april 2015 maakt Vastgoedbedrijf Enschede gebruik van uw hospitality- en beheersdiensten ten behoeve van CeeCee Center (…). Hierbij zegt het Vastgoedbedrijf Enschede de overeenkomst met kenmerk 15VRN00017 op conform artikel 2.3 van de overeenkomst per 1 januari 2017.*' [105] Een medewerker van het VBE laat op dezelfde dag van het gesprek – 29 september 2016 – aan een andere medewerker weten: '*We hebben de boodschap mede gedeeld en zijn niet teveel in discussie gegaan (dat viel niet altijd mee trouwens). Huurcontract wordt procedure voor in gang gezet, opzegging dienstverlening SteQ B.V. is vandaag per brief ook overhandigd en t.a.v. de apparaten weigert Ardesch openheid van zaken te geven.'*[106]

Op 4 oktober 2016 stuurt het hoofd VBE namens het college een brief naar de coupe-huurders[107] en flexers in het CeeCeeCenter om hen te informeren over de beëindiging van de dienstverlening door SteQ. [108] Op 19 oktober 2016 stuurt het hoofd van het VBE een brief naar de coupe-huurders met aanvullende informatie. [109] Hierin kondigt hij aan dat om bedrijfseconomische redenen is besloten om het bestaande flexconcept te beëindigen en deze ruimte te transformeren naar een zelfstandig verhuurbare eenheid. Over de gevolgen hiervan voor de facilitaire services die tot 1 januari 2017 door SteQ worden geleverd wil de gemeente graag met de coupehuurders in gesprek. Hiervoor wordt nog contact opgenomen door de gemeente. Ook de flexers ontvangen op 19 oktober 2016 een aanvullende brief. In deze brief kondigt het hoofd van het VBE aan dat de flexplekovereenkomsten worden opgezegd. De flexers worden voor vervangende huisvesting verwezen naar SteQ B.V. die een vergelijkbaar flexconcept zal aanbieden in de buurt van het CeeCeeCenter.

4.3.5 De gemeente onderzoekt mogelijkheden om samen op te trekken met Walas

Op 12 oktober 2016 stuurt een medewerker van de gemeente een mail naar (Deurwaarderskantoor Enschede (DWK); '*We hebben met Wellinga een bijzonder geval. Per 1 april 2016 is de exploitatie (waaronder de financiële administratie) van de spinnerij Oosterveld overgegaan*

[103] Interne mailwisseling VBE, 23 september 2016.
[104] Het openstaande bedrag is als volgt berekend: € 6.137,91 (openstaand saldo Wellinga) + € 825,10 (kosten) + € 59,45 (rente) = € 7.022,46 - € 2.188,31 (betaald) = € 4.834,15. Interne mailwisseling VBE, 23 september 2016.
[105] Brief namens het college aan SteQ B.V., 30 november 2015.
[106] Mail van een medewerker van de gemeente/VBE, 29 september 2019. De heer Ardesch geeft aan dat hij wel informatie zou hebben verstrekt aan een medewerker van het VBE over de (koffie)apparaten.
[107] Coupe-huurders waren bedrijven met meerdere medewerkers die een ruimte konden huren in het CeeCeeCenter.
[108] Brief namens het college aan de coupe-huurders en flexers van het CeeCeeCenter, 4 oktober 2016.
[109] Brief namens het college aan de coupe-huurders van het CeeCee Center, 19 oktober 2016.

van de gemeente Enschede naar Walas Projects BV. Zoals je ziet worden de facturen verstuurd door Walas met ons banknummer en storten wij het later weer door aan hen. Wij zijn uiteraard nog steeds de verhuurder. Het afdelingshoofd is van mening dat Wellinga al heel lang de gemeente Enschede aan het lijntje houdt en wil inzetten op zo spoedig mogelijke huurontbinding en geen betalingsregeling voor de nieuwe facturen.' Daarom wil de medewerker graag weten of de facturen die door Walas verstuurd zijn toegevoegd kunnen worden aan het lopende dossier van de gemeente en wat de mogelijkheden zijn voor huurontbinding op korte termijn, onder de voorwaarde dat de debiteur alle schulden betaalt.[110]

Op 18 oktober 2016 mailt een medewerker van het Deurwaarderskantoor Enschede de medewerkers van gemeente Enschede terug. Het Deurwaarderskantoor stelt voor '*dat afspraken die Walas met betrokkene heeft gemaakt per direct worden opgezegd vanwege het oplopen van de huurachterstand*. *Men kan aangeven dat betrokkene zich tot ons dient te wenden voor algehele huurachterstand.* […] *Ook wij zullen de betalingsregeling opzeggen. Indien gewenst kan, in overleg met de gemeente Enschede, een nieuwe betalingsregeling getroffen worden voor de gehele huurachterstand*. *Mocht betrokkene geen betalingsregeling treffen, dan kunnen wij de dagvaardingsprocedure bij de kantonrechter starten.*'[111]

Op 19 oktober 2016 stuurt de medewerker van de gemeente de e-mail van het Deurwaarderskantoor van 18 oktober 2016 door aan een aantal collega's, onder wie het hoofd van het VBE. De medewerker geeft aan een afspraak met het Deurwaarderskantoor te hebben en schrijft: *'In mijn ogen de facturen van Walas toevoegen aan het huidige dossier en de dagvaardingsprocedure opzetten*. *Zoals je ziet heeft de huurder nog mogelijkheden om een en ander te rekken, houdt daar wel rekening mee. Toch lijkt het me goed om het nu door te zetten zodat de huurachterstand nog verder op loopt*.'[112]

Op 24 oktober 2016 is er een interne mailwisseling tussen een medewerker van de gemeente en medewerker van het VBE.[113] De medewerker is die ochtend bij het Deurwaarderskantoor geweest. Het Deurwaarderskantoor heeft uitgelegd dat Walas Projects B.V. bij Wellinga B.V. zal moeten aangeven dat de betalingsregeling per direct is gestopt. Verder staat in de mail: '*Daarnaast heb ik al gemeld dat we het liefst hebben dat de debiteur zo snel mogelijk het pand verlaat met daarbij wel de voorwaarde dat ze alle huurachterstand betalen. […]. Zoals je leest is het afhankelijk van hoe graag de debiteur in het pand wil blijven of weet hoe de "incasso vertragingstechniek" werkt of deze zaak voor 1-7-2017 is afgerond. Volgens mij moeten we een en ander met spoed in gang zetten, des te eerder hebben we ons geld. Tot slot heb ik nog een vraag met betrekking tot de overname van de Spinnerij van de gemeente Enschede naar Walas in 2017. Deze datum is natuurlijk zeer interessant voor bovenstaand verhaal.*'

4.3.6 Beëindiging van de betalingsregeling door Walas

Op 26 oktober 2016 stuurt het hoofd van de financiële administratie van Walas Projects B.V. een mail aan de heer Ardesch met de mededeling dat de betalingsregeling wordt opgezegd en de formele incassoprocedure is ingezet.[114] De heer Ardesch reageert diezelfde dag op de mail namens Wellinga B.V. Het hoofd van het VBE is door de heer Ardesch ook meegenomen in de mailwisseling. De heer Ardesch geeft aan dat er een betalingsregeling is afgesproken en dat

[110] Mail van een medewerker van de gemeente Enschede aan het Deurwaarderskantoor Enschede, 12 oktober 2016.
[111] Mail van een medewerker van het Deurwaarderskantoor Enschede aan de gemeente Enschede, 18 oktober 2016 (zwartgelakt).
[112] Mail van een medewerker van de gemeente Enschede aan het Deurwaarderskantoor Enschede, 19 oktober 2016 (zwartgelakt). De onderzoekers gaan uit dat de laatste zin van het citaat een verschrijving is, en dat er moet staan 'zodat de huurachterstand *niet* […]'.
[113] Interne mailwisseling VBE en gemeente Enschede, 24 oktober 2016 (zwartgelakt).
[114] Mail van het hoofd van Walas Projects B.V. aan de heer Ardesch, 26 oktober 2016.

die ook wordt gevolgd. Er is volgens de heer Ardesch *'geen reden om hiervan af te wijken.'* Hij geeft aan dat hij iedere vrijdag € 1.000 blijft overmaken.[115]

Onderzoek Saxion hogeschool naar motivatie stopzetten van de betalingsregeling
In 2023 heeft de Saxion hogeschool in opdracht van drie Enschedese raadsfracties onderzoek gedaan naar onder meer het stopzetten van de betalingsregeling in de zaak Ardesch. Het rapport concludeert op basis van de beschikbare documenten dat het besluit om de betalingsregeling te stoppen, onvoldoende onderbouwd is. In paragraaf 6.8.6 worden de uitkomsten van dit onderzoek verder toegelicht.

4.4 Aanloop naar en start van de juridische procedure

Deze paragraaf beschrijft de gebeurtenissen in aanloop naar de start van de juridische procedure bij de kantonrechter van de Rechtbank Overijssel.

4.4.1 De gemeente gaat samen met Walas optrekken in het incassotraject van Wellinga

In de dagen van 25 oktober 2016 tot 27 oktober 2016 zijn er enkele mailwisselingen tussen het VBE en Deurwaarderskantoor Enschede over de vordering van de gemeente betreffende de achterstallige huurbetalingen van Wellinga B.V. Het VBE stelt per mail van 25 oktober 2016 vragen aan een medewerker van de gemeente over het al dan niet kunnen voortzetten van het incassotraject wanneer de gemeente de Spinnerij aan Walas Projects B.V. heeft overgedragen. De medewerker van de gemeente stuurt de vragen door aan het Deurwaarderskantoor.[116] In een andere mail van 25 oktober 2016 laat het VBE weten dat de gemeente samen met Walas Projects B.V. wil optrekken in het incassotraject van Wellinga.[117]

Op 26 oktober 2016 heeft de medewerker van de gemeente telefonisch contact met het Deurwaarderskantoor; na intern overleg zal het Deurwaarderskantoor antwoord geven op de vragen. Dit blijkt uit een mail van diezelfde dag – 26 oktober 2016 – waarin de medewerker van de gemeente het VBE op de hoogte stelt van de voortgang. [118] Daar vraagt de medewerker van de gemeente ook aan het VBE: '*De punten die je opgeeft, dat willen wij ook graag als gemeente Enschede? 't Zal wel samenhangen met de verkoop anders snap ik niet zo goed waarom wij dit zo graag willen*.'

Het Deurwaarderskantoor Enschede beantwoordt de gestelde vragen op 27 oktober 2016: de incassoprocedure kan worden voortgezet voor de bedragen die de gemeente van Wellinga B.V. tegoed heeft van vóór de eigendomsoverdracht aan Walas Projects B.V. Na de overdracht gaan de rechten en plichten uit de huurovereenkomst over naar Walas Projects B.V.[119]

Op 31 oktober 2016 mailt een medewerker van de gemeente aan het Deurwaarderskantoor over de facturen van Wellinga B.V.[120] In die e-mail verzoekt de medewerker een brief richting

[115] Mail van de heer Ardesch namens Wellinga B.V., 26 oktober 2016.
[116] Mail van een medewerker van de gemeente Enschede aan het Deurwaarderskantoor Enschede, 26 oktober 2016.
[117] Mail van het VBE, 25 oktober 2016 (gelakte versies).
[118] Mail van een medewerker van de gemeente Enschede aan het VBE, 26 oktober 2016 (gelakte versie).
[119] Mail van Deurwaarderskantoor Enschede, 27 oktober 2016.
[120] Mail van de gemeente aan Deurwaarderskantoor Enschede, 31 oktober 2016, afkomstig uit publicatie van 1Twente, onderzoekers beschikken niet over het originele document, 'Onderzoek zaak Ardesch: geen onderbouwing voor gemeentelijk handelen, 1Twente.nl, 10 maart 2024.

'*de debiteur*' te sturen met de mededeling dat de betalingsregeling stopt bij de gemeente en dat ze alleen aan het Deurwaarderskantoor kunnen betalen en reageren. Daarnaast verzoekt de medewerker om de eerste aanmaning te verzenden zodat incassokosten bij de debiteur kunnen worden verhaald. De e-mail vervolgt: '*Om vervolgens de minimale termijnen/aantal aanmaning te sturen zodat we snel richting het dagvaarden kunnen gaan*.'

4.4.2 De heer Ardesch is van mening dat de vordering niet klopt

Op 23 november 2016 is de heer Ardesch bij het Deurwaarderskantoor geweest om aan te geven dat de hoofdsom volgens hem niet klopt, zo blijkt uit een mailbericht van 14 december 2016.[121] De heer Ardesch stelde daar dat de factuur inzake de meetingrooms niet voor dit dossier bestemd is en dat de facturen voor de maandhuren van oktober en november 2016 op dat moment al zijn betaald.[122] Tot slot stelt hij dat de huur van ruimte 2.14 niet voor dit dossier bestemd is. Later – op 14 december 2016 – laat het deurwaarderskantoor weten dat de factuur voor de meetingrooms inderdaad niet voor dit dossier bestemd is. De maandhuren van oktober en november 2016 zijn respectievelijk op 31 oktober en 15 november voldaan.[123] De factuur voor de huur van ruimte 2.14 is volgens de gemeente wel voor dit dossier bedoeld. Verder staat in de mail aangegeven dat: '*zoals u weet is de, met Walas overeengekomen, betalingsregeling komen te vervallen. Om die reden verzoeken wij u wederom contact met ons kantoor op te nemen voor het treffen van een betalingsregeling, zodat wij deze kunnen opnemen met cliënte*.'[124]

Walas en Wellinga zijn het niet eens over het beëindigen van de huur voor ruimte 1.07
Op 1 december 2016 ontvangt Wellinga B.V. een factuur voor een bedrag van € 3.305,89 voor de huur en servicekosten van ruimte 0.06, 0.07 en 1.07 (gedeeltelijk) van de Spinnerij voor de maand januari 2017. De factuur vervalt op 15 december 2016. Uit de factuur blijkt dat volgens artikel 17 van de algemene voorwaarden bij het huurcontract de huur en servicekosten per 1 januari 2017 zijn verhoogd met 0,1%.[125]

Op 6 december 2016 vindt er een gesprek plaats tussen de heer Ardesch, de locatiemanager van Walas Projects B.V. en de directeur van Walas Projects B.V. Over dat gesprek heeft de heer Ardesch later een verklaring afgelegd bij de rechter, waaruit blijkt dat in het gesprek van 6 december 2016 is afgesproken dat ruimte 0.07 per 1 januari 2017 niet meer wordt gehuurd door Wellinga B.V.[126] De afgesproken schriftelijke bevestiging van die afspraak heeft de heer Ardesch niet ontvangen. Kort na het gesprek van 6 december 2016 is de betalingsregeling beëindigd in opdracht van de gemeente, verklaart de heer Ardesch.[127] De heer Ardesch stelt in de verklaring dat hij de betalingsregeling stipt is nagekomen, inclusief de lopende huurverplichting.[128] Naar de verklaring van de heer Ardesch is in de gesprekken van 29 september 2016 en 6 december 2016 geen enkele voorwaarde gesteld voor het beeindigen van de huurovereenkomst.

Door de directeur van Walas Projects B.V. is over het gesprek van 6 december 2016 anders verklaard. Volgens de directeur is er een voorwaarde gesteld voor de eerdere beëindiging van de huurovereenkomst, namelijk dat de huurachterstand niet verder mocht oplopen en

[121] Mail van het DWK aan de heer Ardesch, 14 december 2016.
[122] Het is de onderzoekers onduidelijk om welke ruimten het gaat als er wordt verwezen naar 'meetingrooms'.
[123] Mail van het DWK aan de heer Ardesch, 14 december 2016.
[124] Mail van het DWK aan de heer Ardesch, 14 december 2016.
[125] Factuur januari 2017.
[126] Verklaring van de heer Ardesch in proces bij de Rechtbank Overijssel, tussenuitspraak 28 november 2018, r.o. 2.2.
[127] Verklaring van de heer Ardesch in proces bij de Rechtbank Overijssel, tussenuitspraak 28 november 2018, r.o. 2.2.
[128] Verklaring van de heer Ardesch in proces bij de Rechtbank Overijssel, tussenuitspraak 28 november 2018, r.o. 2.2.

dat de betalingsafspraak zou worden nagekomen. Volgens de directeur zijn die afspraken niet nagekomen.[129]

Op 19 december 2016 reageert de heer Ardesch op de mail van het Deurwaarderskantoor. Hij geeft aan dat de factuur (met betrekking tot ruimte 2.14) een foutieve factuur is en niets te maken heeft met Wellinga B.V. Inzake de openstaande posten die correct zijn wil de heer Ardesch '*graag een afspraak maken*'.[130]

4.4.3 Gemeente: betalen of naar de rechter

Diezelfde dag (19 december 2016) reageert het Deurwaarderskantoor weer op de e-mail van de heer Ardesch. Volgens de gemeente is de factuur over ruimte 2.14 niet foutief en betreft dit een factuur over het illegaal in gebruik nemen van de betreffende ruimte. '*In de ruimte zijn kantoorzaken welke eigendom zijn van Wellinga Printsystemen opgeslagen*.' De gemeente heeft het Deurwaarderskantoor laten weten dat het niet meer mogelijk is een betalingsregeling te treffen. '*De volledige huurachterstand dient ineens voldaan te worden*.' Inclusief de huur van de maand januari 2017 bedraagt de volledige huurachterstand € 23.563,89. Dit bedrag dient de heer Ardesch voor 26 december 2016 te voldoen. De gemeente heeft het Deurwaarderskantoor laten weten dat als de betaling uitblijft, het Deurwaarderskantoor de zaak aan de kantonrechter dient voor te leggen. Daarnaast zal het Deurwaarderskantoor ook ontbinding van de huurovereenkomst en ontruiming vorderen.[131]

De heer Ardesch reageert op 19 december 2016 op de mail van het Deurwaarderskantoor. Hij geeft aan dat de opgeslagen spullen geen zaken van Wellinga Printsystemen B.V. zijn en schrijft vervolgens: '*laat de kantonrechter hierover maar beslissen*.' Daarnaast geeft hij aan: '*vorige week ontvang ik een mail van u om contact op te nemen over een betalingsafspraak. Nu is er niets meer mogelijk*?' De heer Ardesch benadrukt nogmaals dat de factuur over januari 2017 niet klopt.[132]

De heer Ardesch ontruimt ruimte 0.07
Op 31 december 2016 heeft de heer Ardesch aan de directeur en locatiemanager van Walas Projects B.V. per e-mail medegedeeld dat ruimte 0.07 leeg is. Verder schrijft hij: '*De patchkast, actieve componenten en bekabeling conform afspraak niet verwijderd. Vloedbedekking ook volgens afspraak laten liggen. Aanwezige sleutels zijn geschikt voor 0.06 en 0.07. Hier moet nog even naar gekeken worden. Afgelopen week heeft [naam] het slot van 0.06 (was defect) in 0.07 toegepast. Kan dus niet met de normale sleutel open gemaakt worden.'*[133]

Over de periode tussen 31 december 2016 en 26 januari 2017 hebben de onderzoekers geen documenten.

4.4.4 De heer Ardesch zoekt contact met de wethouder

Op 27 januari 2017 mailt de heer Ardesch wethouder Hatenboer:[134]

[129] Verklaring van de heer Ardesch in proces bij de Rechtbank Overijssel, tussenuitspraak 28 november 2018, r.o. 2.5.
[130] Mail van de heer Ardesch aan het DWK, 19 december 2016.
[131] Mail van het DWK aan de heer Ardesch, 19 december 2016.
[132] Mail van de heer Ardesch aan het DWK, 19 december 2016.
[133] Dit bericht is opgenomen in het tussenvonnis van de Rechtbank Overijssel van 12 juni 2018, zie r.o. 2.5.
[134] Mail van de heer Ardesch aan wethouder Hatenboer, 27 januari 2017.

'Op 2 januari j.l. heb ik via het secretariaat om een afspraak met u gevraagd. Twee weken later heb ik contact opgenomen om te informeren naar de status en ik kreeg te horen dat u geen gesprek wenste aan te gaan, daar de zaak onder incasso viel.

Ik heb toen aangegeven dat er meerdere zaken spelen o.a. andere bedrijfsactiviteiten waar we ook actief in zijn. Tot op heden heb ik nog geen terugkoppeling gehad. Op dit moment lopen er een aantal zaken die simpel op te lossen zijn, echter niet bespreekbaar zijn met de betreffende ambtenaren. Als ondernemer heb ik op dit moment geen enkel aanspreekpunt binnen de gemeente om tot oplossingen te komen. De enige manier om contact te krijgen is het inschakelen van een advocaat. Dit is naar mijn mening niet de goede weg. Ik zou graag met u een persoonlijk onderhoud willen om een aantal zaken in zijn algemeenheid te bespreken. Als ondernemer in Enschede overkomen mij nu zaken, die niet horen plaats te vinden.'

Op de mail van 27 januari 2017 heeft de heer Ardesch geen reactie ontvangen van wethouder Hatenboer.

Eind januari 2017 heeft de heer Ardesch ook geprobeerd via raadslid Ton ten Vergert in contact te komen met wethouder Hatenboer, zo blijkt uit mailwisseling tussen Ten Vergert en de heer Ardesch op 16 november 2019.[135] In de e-mail bevestigt Ten Vergert dat hij de wethouder heeft gevraagd om met de heer Ardesch om tafel te gaan, maar de wethouder heeft toen '*de boot afgehouden*' omdat '*de kwestie inmiddels onder de rechter lag*'.

4.4.5 Toelichting van Walas over de situatie

Op 2 februari 2017 mailt de directeur van Walas Projects B.V. een medewerker van het VBE. Het is een reactie op de mails van de heer Ardesch over hoe het volgens Walas Projects B.V. '*werkelijk zit*'.[136] De directeur van Walas Projects B.V. schrijft:

'Ruimte 0.07 is nooit door hem aan ons opgeleverd omdat er een incassobureau opzat. De afspraak was dat wij willen meewerken aan een oplossing dat hij 1 ruimte per 1-1-2017 zou kunnen inleveren als hij zijn achterstanden ook <u>geheel</u> inlost. Deze 'kans' heb ik met [hoofd van het VBE] doorgesproken. Gert Jan gaf aan dat hij hierin geen partij was en dat hij gebonden was aan het incassobureau. De afspraak om ruimte 1.07 in te kunnen leveren is dus niet tot stand gekomen omdat hij zijn eigen afspraken niet nagekomen is en de achterstanden (zowel richting Gemeente als Walas Projects) niet afbetaald heeft. Er is ook geen proces verbaal van oplevering voor gemaakt voor deze ruimte.

[naam] (alsook de rest van het team) is nergens partij in geweest en het is <u>altijd</u> duidelijk geweest dat hij voor alle afspraken bij om of Gemeente Enschede moest zijn.

De voorzieningen zoals hij aangeeft zijn niet door ons overgenomen en zijn op de muurbekabeling na allemaal door hun verwijderd uit ruimte 0.07 […] Dus de facturen zoals hij aangeeft van Januari zijn dus wel degelijk correct. (omdat deze niet is opgeleverd)

[135] Mail van Ten Vegert aan de heer Ardesch (bijlage 9), 16 november 2020.
[136] Mail van de directeur van Walas Projects B.V. aan de projectmanager vastgoed van het VBE, 2 februari 2017 (document aangeleverd door de heer Ardesch).

Omtrent factuur Wal- 2016-1600747 is gewoon juist. Dit betreft illegaal gebruik van ruimte 1.24. Er wordt nu geschermd door Gert Jan(ruis gemaakt) dat dit naar Steq gefactureerd moet worden. Wat een gelul om tijd te rekken.

Blijft over de omzet van die Walas Projects niet gekregen heeft over de meetingrooms. Hierover loopt een juridische procedure via Walas Projects en onze advocaat. Deze claim was eerst onderdeel van de incassoprocedure van de Gemeente met Steq/Wellinga en is er later uitgehaald.

Los hiervan staat nog alle ellende met de koffie automaten e.d.

Walas overweegt serieus aangifte wegens verduistering, fraude alsmede juridische procedure tegen beide bedrijven o.a. wegens smaad.'

4.4.6 Aansprakelijkheidsstelling van de gemeente door SteQ B.V. ('koffieclaim CeeCeeCenter')

Op 10 februari stuurt de advocaat van de heer Ardesch een brief naar de gemeente waarin hij vraagt het verschuldigde bedrag van € 26.150 voor de niet betaalde koffie- en theefaciliteit van coupe-huurders van de gemeente in het CeeCeeCenter binnen veertien dagen te betalen. Bij het uitblijven van betaling zal SteQ B.V. tot rechtsmaatregelen over gaan.[137]

Vordering door SteQ B.V. op de gemeente
'In de periode van 1 januari 2014 tot 1 januari 2017 heeft SteQ B.V. hospitality- en beheersdiensten ten behoeve van het CeeCee Center aan de Brouwerijstraat 20 te Enschede, in opdracht van de gemeente Enschede verricht. Op deze locatie is het voor kleine zelfstandigen mogelijk losse flexwerk-plekken te huren of, ten behoeve van bedrijven met meerdere medewerkers, zogenaamde coupés.

In de huur van een Flexplek is een postadres met een eigen postvak begrepen, evenals de postverwerking, een opbergkast (locker), koffie en thee en een print-faciliteit. Bij de verhuur van coupés ontbreken deze faciliteiten. Cliënte is verantwoordelijk geweest voor de koffie- en theevoorzieningen en de printfaciliteit. Een en ander is tussen cliënte en de gemeente Enschede in de overeenkomst van 23 juni 2015 vastgelegd.

Cliënte heeft vanaf de start van de dienstverlening geconstateerd dat niet alleen de flexwerkers gebruik maken van de koffie- en theefaciliteit, maar ook (en in ruime mate) de huurders van de coupés. Cliënte heeft het vastgoedbedrijf van de gemeente Enschede hier herhaaldelijk op gewezen. De gemeente Enschede heeft, desgevraagd, nimmer de extra kosten die verbonden zijn aan het gebruik van de koffie- en theefaciliteit door de huurders van de coupés aan cliënte willen vergoeden. Een en ander is tussen de betrokken contactpersonen herhaaldelijk besproken en mogelijk mede de oorzaak van de opzegging van de overeenkomst door de gemeente Enschede tegen 1 januari 2017.

Namens de gemeente Enschede is erkend dat coupé huurders gebruik hebben gemaakt van de koffie- en theefaciliteit. In een enkel geval is het gebruik van de koffie- en theefaciliteit ook gewoon aan potentiële coupé huurders aangeboden. Ook de onduidelijk communicatie over het gebruik van de koffie- en theefaciliteit van de gemeente Enschede is daar debet

[137] Brief van de advocaat van de heer Ardesch aan het college van B&W van gemeente Enschede, 10 februari 2017.

aan. In een enkel geval blijkt de gemeente achteraf aan de huurder te hebben gezegd dat zij contact moest opnemen met SteQ B.V. om het kostenaspect van de koffie- en theefaciliteit te bespreken, maar de gemeente Enschede heeft SteQ B.V. zelf daar niet over geïnformeerd.

De gemeente Enschede is verantwoordelijk voor de verhuur van de coupés. De gemeente had moeten toezien op een juist gebruik van de coupés. Dat houdt onder andere in dat de gemeente er op had moeten toezien dat de huurders van de coupés geen gebruik maakten van de koffie- en thee-faciliteit. Ondanks herhaalde meldingen door SteQ B.V. bij de gemeente dat deze huurders wel gebruik maakten van de koffie- en theefaciliteit, heeft de gemeente niet ingegrepen. Daarmee heeft de gemeente onrechtmatig gehandeld jegens SteQ B.V. en is de gemeente aansprakelijk voor de schade bestaande uit de kosten die gemoeid gaan met het gebruik van de koffie- en theefaciliteit door de coupé huurders.'

Deze vordering wordt in het verloop van de zaak vaak aangeduid als de 'koffieclaim' en deze moet worden onderscheiden van het bedrag dat Wellinga B.V. in de procedure bij de rechter van de gemeente vordert voor kosten van een koffiemachine die Wellinga B.V. in het CeeCee Center en in de Spinnerij heeft geplaatst.

Bij brief van 23 februari wordt namens het college op de aansprakelijkheidsstelling gereageerd, waarbij het college de aansprakelijkheidsstelling afwijst.[138] Volgens het college is in de overeenkomst voor dienstverlening van 1 april 2015 geen onderscheid gemaakt tussen type huurders. Bovendien stelt het college dat een onderbouwing voor de gestelde schade ontbreekt. Op 2 maart 2017 reageert de advocaat van de heer Ardesch op de brief van het college.[139]

Klacht van de heer Ardesch
Op 9 maart 2017 dient de heer Ardesch een klacht in over zijn problematiek met de afdeling Vastgoed van de gemeente Enschede. In paragraaf 5.2 wordt verder op (de afhandeling van) deze klacht ingegaan. Het hoofd van het VBE vraagt de heer Ardesch op 15 maart 2017 in afwachting van een gesprek met de wethouder over de kwestie geen rechtsmaatregelen te treffen. De klachtencommissie adviseert het college een feitenonderzoek te laten uitvoeren, voordat tot verdere juridische stappen wordt overgegaan.

Op 15 maart 2017 stuurt het hoofd van het VBE namens het college, mede naar aanleiding van de klacht van de heer Ardesch, een brief naar de advocaat van de heer Ardesch.[140] De brief is een reactie op de aansprakelijkheidsstelling[141] van de gemeente door SteQ B.V. In de brief wordt aangegeven dat de heer Ardesch op korte termijn een overleg zal hebben met de wethouder in het kader van zijn klacht. De uitkomsten van dat gesprek kunnen mogelijk gevolgen hebben voor de aansprakelijkstelling door de heer Ardesch van de gemeente. In de brief wordt de heer Ardesch verzocht in de tussentijd niet over te gaan tot het nemen van rechtsmaatregelen tegen de gemeente (zie ook paragraaf 5.2). Bij brief van 28 april 2017 reageert de advocaat van de heer Ardesch op de brief van 15 maart 2017 van het college. Naast de claim voor

[138] Brief namens het college aan de advocaat van de heer Ardesch, 23 februari 2017.
[139] Brief van de advocaat van de heer Ardesch aan het college, 2 maart 2017.
[140] Brief van het college aan de advocaat van de heer Ardesch, 15 maart 2017.
[141] Door middel van een aansprakelijkheidsstelling kan een partij een andere partij aansprakelijk stellen voor geleden schade en om een vergoeding van die schade vragen.

de koffie- en theevoorziening stelt de advocaat nog meer zaken waarover discussie bestaat aan de orde. De advocaat vraagt het college om hem aanvullende informatie toe te sturen.[142]

4.4.7 Dagvaarding van Wellinga B.V. door het VBE

Op 27 maart 2017 – terwijl de klachtprocedure nog loopt – dagvaardt de gemeente Wellinga B.V. met een vordering van € 26.960,56 wegens de betalingsachterstand voor huur- en energiekosten en het onrechtmatig gebruik van een ruimte in de Spinnerij.[143] De dagvaarding is in opdracht van het VBE uitgebracht door de deurwaarder. In de dagvaarding is een huurachterstand opgenomen en gevorderd van € 25.208,69. Door dit bedrag te verhogen met de gebruikelijke buitengerechtelijke incassokosten en rente komt de totale vordering op € 26.960,56.

Opbouw vordering
In de dagvaarding wordt gesteld dat Wellinga ruimtes 0.06, 0.07 en 1.07 huurde tegen een huurprijs bedragende laatstelijk € 3.305,89 per maand. Volgens de dagvaarding is Wellinga in gebreke gebleven met de betaling van de verschuldigde huur en heeft een huurachterstand per 3 maart 2017 van € 16.345,86, te weten de maanden: een restant van maart 2016 (€ 949,60), een restant van augustus 2016 (€ 2.175,64), september 2016 (€ 3.302,95), januari 2017 (€ 3.305,89), februari 2017 (€ 3.305,89) en maart 2017 (€ 3.305,89). Daarnaast is Wellinga volgens de dagvaarding in gebreke gebleven met de betaling van de verschuldigde energiekosten en een achterstand heeft per 3 maart 2017 ad € 2.955,00, te weten de maanden: juli 2016 (€ 524,17), augustus 2016 (€ 563,03), september 2016 (€ 582,57), oktober (€ 640,59), november 2016 (€ 643,04), en een restant januari 2017 (€ 1,60). Daarnaast wordt een bedrag van € 5.907,83 gevorderd voor het onrechtmatig gebruik maken van ruimte 1.24 (op de factuur wordt het onjuiste nummer aangegeven).

4.5 De juridische procedure en onderhandelingen

In deze paragraaf wordt de periode van de procedure bij de rechtbank behandeld inclusief de gebeurtenissen die zich buiten de rechtszaak om tijdens deze periode hebben afgespeeld. De ontwikkelingen worden in chronologische volgorde behandeld. In de gerechtelijke procedure zijn drie tussenvonnissen gewezen: op 11 juli 2017, 12 juni 2018 en op 27 november 2018. Het eindvonnis is gewezen op 5 maart 2019.

4.5.1 Overzicht vorderingen

In de procedure bij de Rechtbank Overijssel tussen de gemeente en Wellinga B.V. worden over en weer vorderingen gedaan. Hierna volgt een samenvatting van de vorderingen en geschilpunten.

[142] Brief van de advocaat van de heer Ardesch aan het college, 28 april 2017.
[143] Dagvaarding Wellinga Printsystemen B.V, 27 maart 2017.

Vorderingen en geschilpunten in de gerechtelijke procedure tussen de gemeente en Wellinga B.V.:[144]

— De gemeente vordert € 32.873,53 van Wellinga B.V..[145] Het gaat om € 23.065,70 voor een betalingsachterstand van Wellinga B.V. voor huur- en energiekosten voor de ruimten 0.06, 0.07 en 1.07 van de Spinnerij; € 5.907,83 als gebruiksvergoeding voor het onrechtmatig gebruikmaken van ruimte 1.24 en € 3.900 als contractuele boete op basis van de huurovereenkomst voor niet nakoming van de betaalverplichtingen door Wellinga B.V.

— Wellinga B.V. vordert (1) een verklaring voor recht dat de gemeente gehouden is de *all-service-overeenkomst* juist en volledig na te komen op straffen van een dwangsom, (2) een verklaring voor recht dat de gemeente het nog te factureren verbruik van de koffiemachines aan Wellinga B.V. moet vergoeden tegen een betaling van € 0,10 per kopje en (3) een veroordeling van de gemeente tot betaling van € 6.561,72 en € 600 vanwege buitengerechtelijke incassokosten uit hoofde van de all-service-overeenkomst voor het verbruik over de periode vanaf 1 april 2016.

Dit gaat over twee verschillende koffiemachines. Eén machine is door Wellinga B.V. geplaatst in de Spinnerij en de aanschafprijs daarvan is door een leasemaatschappij gefinancierd. Een tweede koffiemachine is geplaatst in het CeeCee Center. Voor de machines is tussen Wellinga B.V. en de gemeente een *all-service-overeenkomst* gesloten op basis waarvan de gemeente een bedrag van € 0,10 per kopje moet betalen voor onderhoud, service en verbruik van de machines. Tot 1 april 2016 heeft de gemeente aan deze betalingsverplichting voldaan. Daarna heeft de gemeente gesteld dat Walas Projects B.V. de contractuele verplichtingen zou overnemen ten aanzien van de koffiemachine die in de Spinnerij is geplaatst maar dat Walas Projects B.V. de facturen niet zou betalen.

Verdere geschilpunten in de procedure
— Al dan niet overeengekomen voorwaarde bij de beëindiging van de huurovereenkomst per 1 januari 2017 van ruimte 0.07 in de Spinnerij;
— Het tijdig ter beschikking stellen van ruimte 0.07 door Wellinga B.V.;
— Het al dan niet voldoen aan de betalingsregeling door Wellinga B.V.

4.5.2 Verkennen mogelijkheden tot een schikking

Voordat de kantonrechter het eerste tussenvonnis zal wijzen, proberen de gemeente en de heer Ardesch onderling tot een minnelijke oplossing te komen.

Op 22 mei 2017 is er sms-contact tussen de heer Ardesch en concerndirecteur 1 waaruit blijkt dat ze die dag met elkaar hebben gebeld.[146] De concerndirecteur zegt in de sms: *'Ik zou nog bericht geven vandaag. Ik heb onze advocate contact op laten nemen met uw advocaat. Heb mijzelf ook bemoeid met mate van minnelijk en snel schikken.'*[147]

[144] De vorderingen en geschilpunten worden door de kantonrechter uiteengezet in het tussenvonnis van 12 juni 2018 dat later zal volgen.
[145] Dit bedrag is hoger dan in de eerste instantie in de dagvaarding is opgenomen. Dit komt doordat de gemeente de eis na de dagvaarding nog heeft aangevuld met betalingsachterstanden van april 2017.
[146] Uit het sms-contact maken we op dat de heer Ardesch contact heeft met de concerndirecteur.
[147] Brief van de heer Ardesch aan concerndirecteur 2, 20 mei 2019.

Ook op 29 mei 2017 contacteert de advocaat van de heer Ardesch de gemeenteadvocaat over een geplande afspraak over SteQ B.V. '*Kennelijk bent u nog niet van het gehele dossier op de hoogte. […] De klachtencommissaris heeft geoordeeld dat een onafhankelijk juridisch onderzoek gewenst is en vervolgens heeft de gemeente aangedrongen op een gesprek om een regeling te bewerkstelligen. […] Met de inhoud van uw brief van heden zet u weer een grote pas terug in de tijd. Wanneer u nu weer de deur dichtgooit door te stellen dat SteQ B.V. geen vordering heeft, is het niet zinvol in gesprek te gaan. Laat dan het onafhankelijk juridisch onderzoek maar plaatsvinden. Ardesch, maar ook anderen, kunnen dan eindelijk hun verhaal over de werkwijze van VBE kwijt aan een onafhankelijke partij*.'[148]

Op 7 juni 2017 is er sms-contact tussen de heer Ardesch en concerndirecteur 1. De heer Ardesch verzoekt om telefonisch contact omdat het proces om tot overeenstemming te komen niet loopt. Daarna vraagt de heer Ardesch naar welk mailadres hij '*de data*' kan sturen. Daarop reageert de concerndirecteur met zijn e-mailadres.[149] In de ochtend van 7 juni 2017 is er telefonisch contact geweest. De heer Ardesch vond minnelijk schikken niet snel genoeg gaan en niet ver genoeg in zijn richting. Concerndirecteur 1 heeft hem toen toegezegd aan het einde van de week een bod te doen en aangegeven dat het of dat bod is of naar de rechter. Daarbij is expliciet aangegeven niet voor *'formule KC'* te gaan toen de heer Ardesch aangaf dat dan maar weer te gaan volgen als schikken niet wilde lukken. Die avond is er, door concerndirecteur 1 – na telefonische afstemming daarover met de gemeenteadvocaat – een mail verzonden aan de heer Ardesch. [150]

Weer later op 8 juni 2017 herhaalt de gemeenteadvocaat schriftelijk het aanbod dat de gemeente eerder die dag aan de heer Ardesch heeft gedaan.[151]

'*Conform bijgevoegd overzicht gaat de gemeente uit van een vordering van € 32.765,65. Dit bedrag is opgebouwd uit de huurachterstand, deurwaarderskosten en rente. De gemeente is bereid dit bedrag te matigen met 50%, te weten naar een bedrag van € 16.382. Daarnaast is de gemeente bereid het eerder gedane aanbod van € 2.200,-- voor de koffie-claim gestand te doen. Dit betekent concreet, dat de door de gemeente gestelde vordering wordt gematigd naar € 14.182,50. Afgrond een bedrag van € 14.000,--. Op de initiële vordering derhalve een matiging van ruim € 18.500.*

Met dit aanbod is wel alle gemeentelijke rek uit de onderhandelingen. Dit aanbod dient derhalve te worden aangemerkt als finaal en niet onderhandelbaar.

Uw cliënte heeft vanmiddag al aangegeven, dit bod niet te willen accepteren. Ik beproefde alleen veel emoties, hetgeen begrijpelijk is. Om die reden leek het mij goed, het aanbod alsnog gestand te doen tot en met maandag 12 juni a.s.'

Op 8 juni 2017 mailt concerndirecteur 1 aan de heer Ardesch waarin hij onder meer aangeeft dat als de minnelijke onderhandelingen niet tot een schikking leiden, hij de route van het onafhankelijk onderzoek niet meer '*opportuun'* acht.[152]

[148] Mail van de advocaat van de heer Ardesch aan de gemeenteadvocaat, 8 juni 2017.
[149] Brief van de heer Ardesch aan concerndirecteur 2, 20 mei 2019.
[150] Mail van concerndirecteur 1 aan de heer Ardesch, 8 juni 2017.
[151] Mail van de gemeenteadvocaat aan de advocaat van de heer Ardesch (bijlage 6), 8 juni 2017.
[152] Mail van concerndirecteur 1 aan de heer Ardesch, 8 juni 2017.

Ook is er op 8 juni 2017 sms-contact tussen de heer Ardesch en concerndirecteur 1.[153] De heer Ardesch stuurt de volgende sms: '*Morgen even een kwartier positie bepalen? Ben de hele dag beschikbaar*'. Daarop reageert de concerndirecteur dat de gemeenteadvocaat onderhandelt en zegt '*ik heb marge bepaald*'. De heer Ardesch reageert dat het beter is dat de beslissers even met elkaar spreken. Later op de avond van 8 juni 2017 zegt de concerndirecteur per sms: *'Heb zojuist een mail gestuurd met verwijzing naar finaal bod en alternatief indien we daar niet uitkomen. Hoop op overeenstemming.'*[154] De heer Ardesch zegt dat het hem verstandig lijkt om toch morgen even met elkaar een kop koffie te drinken. De heer Ardesch zegt verder: '*Vijftig procent korting op een huurachterstand waarop geen betalingen zijn afgeboekt is niet echt handig*.' De concerndirecteur geeft aan het verzoek van de heer Ardesch te begrijpen, maar dat hij tegelijk geen ander bod doet. De gemeenteadvocaat leidt, voegt hij daaraan toe.

Op 16 juni 2017 stuurt concerndirecteur 1 per sms: '*Ik heb geverifieerd of die adm verwerking klopt. Vooralsnog lijkt dat het geval. Dat is verdisconteerd in ons voorstel. Verdere communicatie verloopt vanaf nu via onze gemeenteadvocaat.*' De heer Ardesch reageert daarop: *'Je wordt foutief ingelicht.'*[155]

4.5.3 Eerste tussenvonnis

Op 11 juli 2017 wijst de kantonrechter het eerste tussenvonnis in de procedure tussen de gemeente en Wellinga B.V. [156] De kantonrechter gelast een comparitie van partijen, waarbij de beide procespartijen persoonlijk voor de rechter moeten verschijnen om nadere uitleg te geven.

Beslissing van de kantonrechter
De kantonrechter gelast een comparitie (zitting) van partijen. De rechter acht het noodzakelijk dat partijen nadere inlichtingen verschaffen. De comparitie kan mede worden gebruikt om de mogelijkheden van een minnelijke schikking te onderzoeken.

4.5.4 Onderhandelingen tussen de gemeente en SteQ B.V.

Op 10 augustus 2017 mailt de heer Ardesch de gemeenteadvocaat over SteQ B.V. Wat betreft de koffieclaim van SteQ B.V. gaat de voorkeur van de heer Ardesch uit naar het starten van een minnelijk traject gebaseerd op onder meer de aansprakelijkheidsstellingen. Het traject ziet hij graag begeleid door een intermediair, in de geest van het voorstel van de klachtencommissaris in haar mail van 21 april 2017.[157] Het is de onderzoekers niet bekend of de heer Ardesch een reactie heeft gehad op deze mail.[158] In ieder geval laat de heer Ardesch in een mail van 29 september 2017 aan de gemeenteadvocaat weten dat hij nog geen reactie op zijn mail van 10 augustus 2017 heeft gehad. In de mail van 29 september 2017 zegt de heer Ardesch ook dat er tegen de afspraken in een juridische procedure door de gemeente is gestart. De heer Ardesch hoort graag of de geplande rechtszaak op 5 oktober 2017 doorgaat.

Op 29 september 2017 mailt de gemeenteadvocaat aan de heer Ardesch dat zijn standpunt onjuist is dat er tegen afspraken in een procedure tegen Wellinga B.V. is gestart, dat het onjuist is '*dat de [concerndirecteur] heeft verklaard, dat de dagvaarding was gebaseerd op miscommunicatie binnen de gemeente*'. De gemeenteadvocaat geeft aan dat de procedure tegen

[153] Brief van de heer Ardesch aan concerndirecteur 2, 20 mei 2019.
[154] berichtenverkeer tussen concerndirecteur 1 en de heer Ardesch, 8 juni 2017.
[155] Brief van de heer Ardesch aan concerndirecteur 2, 20 mei 2019.
[156] Vonnis van de Rechtbank Overijssel, 11 juli 2017.
[157] Mail van de heer Ardesch aan concerndirecteur 1, 10 augustus 2017.
[158] De heer Ardesch geeft aan geen reactie op zijn mail te hebben gehad.

Wellinga B.V. is gestart omdat er een aanzienlijke huurbetalingsachterstand is. '*Afgelopen week heb ik tot op de bodem laten uitzoeken, wat op dit moment de betalingsachterstand is. Dit, vanwege het door u gevoerde verweer in de Conclusie van antwoord, dat ten onrechte betaalde bedragen niet in mindering zijn gebracht op de vordering. Uit het onderzoek is gebleken, dat u nog altijd een betalingsachterstand heeft van € 28.973,53. De stukken, die dienen ter onderbouwing van deze vordering zijn gister aan de Rechtbank gezonden. Uw advocaat ontvangt deze stukken vandaag ook*.' Gelet op de betalingsachterstand ziet de gemeenteadvocaat geen reden om de zitting van 5 oktober 2017 niet door te laten gaan. [159]

Op 12 oktober 2017 wordt er een minnelijk aanbod gedaan door de gemeente aan de heer Ardesch voor een bedrag van € 16.728,79. Er vindt die dag ook een gesprek plaats tussen de heer Ardesch, zijn advocaat en de gemeenteadvocaat. De advocaat van de heer Ardesch zet de afspraken die volgens hem zijn gemaakt 19 november 2017 op de mail richting de advocaat van de gemeente. In een ultieme poging tot een vergelijk te komen stellen Wellinga B.V. en SteQ B.V. volgens de advocaat voor een vaststellingsovereenkomst met de gemeente Enschede te sluiten, inhoudende dat de gemeente per saldo een bedrag betaalt aan Wellinga B.V./SteQ B.V. van € 40.000.[160]

4.5.5 Tweede tussenvonnis

Op 12 juni 2018 wijst de kantonrechter van de Rechtbank Overijssel een tweede tussenvonnis in het proces tussen de gemeente en Wellinga B.V.[161] In dit vonnis geeft de kantonrechter op sommige punten van de vorderingen een (voorlopig) eindoordeel en op andere punten van de vorderingen maakt de kantonrechter procesmatige beslissingen voor het verdere verloop van het proces. Op hoofdlijnen komt het tussenvonnis op de volgende beslissingen neer.

Beslissingen van de kantonrechter van de Rechtbank Overijssel op 12 juni 2018:

— Betreffende de huurachterstand van Wellinga B.V.:

De gemeente is in elk geval tot de eigendomsoverdracht van de Spinnerij aan Walas Projects B.V. bevoegd geweest de huurkosten te innen.

— Betreffende de beëindiging van de huurovereenkomst tussen Wellinga B.V. en de gemeente:

Wellinga B.V. stelt dat partijen, zonder nadere voorwaarden, zijn overeengekomen dat de huurovereenkomst van bedrijfsruimte 0.07 van de Spinnerij per 1 januari 2017 is geëindigd en dat Wellinga B.V. deze ruimte ter beschikking heeft gesteld van de gemeente. De gemeente betwist dit en stelt dat er een voorwaarde is verbonden aan de beëindiging van de huurovereenkomst, namelijk dat Wellinga B.V. per 1 januari 2017 geen huurschuld meer heeft. Wellinga B.V. krijgt gelegenheid dit te bewijzen.

— Betreffende de gebruiksvergoeding voor ruimte 1.24:

Voor de ruimte 1.24 is een bedrag van € 5.907,83 door de gemeente in rekening gebracht bij Wellinga B.V. De kantonrechter overweegt dat de gemeente geen aanspraak kan maken op de gevorderde gebruiksvergoeding. Op de factuur staat dat het bedrag

[159] Mail van de heer Ardesch aan de gemeenteadvocaat, 29 september 2017 (aangeleverd door de heer Ardesch).
[160] Minnelijk aanbod van de gemeente Enschede aan de heer Ardesch, 12 oktober 2017.
[161] Vonnis van de kantonrechter van Rechtbank Overijssel, 12 juni 2018.

betrekking heeft op 'huur' maar er is geen huurovereenkomst gesloten tussen partijen met betrekking tot deze ruimte. In de dagvaarding spreekt de gemeente van een 'gebruiksvergoeding'. Wat daarmee wordt bedoeld is de kantonrechter onduidelijk, net als de grondslag van het gevorderde.

— Betreffende de contractuele boete voor niet voldoen aan huurovereenkomst:

De kantonrechter zal beslissen op het beroep van Wellinga B.V. op matiging van de door de gemeente gevorderde contractuele boete zodra duidelijk is wat de hoogte is van het bedrag dat Wellinga B.V. verschuldigd is aan de gemeente op basis van de huurovereenkomst.

— Betreffende de *all-service-overeenkomst* voor twee koffiemachines*:*

De kantonrechter wijst de vordering van Wellinga B.V. met betrekking tot de tweede koffiemachine die in het CeeCee Center is geplaatst, af. In de overgelegde stukken komt de koffiemachine met het betreffende servicenummer niet voor en Wellinga B.V. heeft niet inzichtelijk gemaakt op grond waarvan de gemeente gehouden is de facturen te voldoen want ze komen niet voort uit de *all-service-overeenkomst*. Verder neemt de kantonrechter als vaststaand aan dat de *all-service-overeenkomst* tussen Wellinga B.V. en de gemeente is aangegaan met een looptijd van vijf jaar voor de koffiemachine in de Spinnerij.

4.5.6 Derde tussenvonnis

Op 27 november 2018 heeft de kantonrechter van Rechtbank Overijssel een derde tussenvonnis gewezen.[162] De beslissingen in het vonnis komen samengevat op het volgende neer.

Beslissingen van de kantonrechter van de Rechtbank Overijssel op 27 november 2018:

— Betreffende de beëindiging van de huurovereenkomst tussen Wellinga B.V. en de gemeente:

Er zijn geen voorwaarden overeengekomen bij de huuropzegging, dan wel de voorwaarden zijn nagekomen door Wellinga B.V. De kantonrechter concludeert dat de huurovereenkomst tussen de gemeente en Wellinga B.V. betreffende ruimte 0.07 per 1 januari 2017 is beëindigd zodat Wellinga B.V. sinds die datum geen huurbetalingen meer verschuldigd is voor deze ruimte. De gemeente krijgt de gelegenheid de facturen aan te passen want de in het geding gebrachte facturen zijn totaalbedragen van huur voor de ruimtes 0.06, 0.07 en 1.07.

— Betreffende het ter beschikking stellen van ruimte 0.07 door Wellinga B.V.:

Wellinga B.V. heeft voldoende aannemelijk gemaakt dat de ruimte 0.07 ontruimd en conform hetgeen overeengekomen, ter beschikking is gesteld aan de gemeente.

— Betreffende de betalingsregeling voor de huurachterstand van Wellinga B.V.:

[162] Vonnis van de kantonrechter van Rechtbank Overijssel, 27 november 2018.

Wellinga is de betalingsregeling nagekomen. De bedragen zijn echter niet, zoals wel afgesproken, overgemaakt aan Walas Projects B.V. door de gemeente.

— Betreffende de verplichtingen uit de *all-service-overeenkomst* voor de koffiemachine:
De stelling van de gemeente dat de *all-service-overeenkomst* met Wellinga B.V. over is gegaan op Walas Projects B.V., kan niet worden onderbouwd met de koopovereenkomst van 14 maart 2016. Uit die koopovereenkomst blijkt niet dat Walas Projects B.V. zich heeft verplicht de lopende overeenkomsten die de gemeente met derden had met betrekking tot de Spinnerij, over te nemen. De gemeente heeft dus te gelden als contractspartij in het contract met Wellinga B.V. [*'voor de koffiemachine'*].

4.5.7 Eindvonnis

Op 5 maart 2019 wijst de kantonrechter van de Rechtbank Overijssel eindvonnis in de procedure tussen de gemeente en Wellinga B.V. [163] Met dit vonnis beslist de kantonrechter op de laatste punten en komt de procedure tot een eind. Het eindvonnis houdt samengevat de volgende beslissingen in.

Beslissingen van de kantonrechter in het eindvonnis van 5 maart 2019:

— Betreffende de vordering van de gemeente m.b.t. de huurachterstand van Wellinga B.V.:

Wellinga B.V. is ter zake van achterstallige huurpenningen en energiekosten een totaalbedrag van € 18.533,69 verschuldigd aan de gemeente.[164] Daarvan is een bedrag van € 8.695,69 voor de ruimtes 0.06 en 1.07 (deels) in de periode januari 2017 – april 2017 en € 9.838 voor ruimte 0.07.

— Betreffende de contractuele boetes op basis van de huurovereenkomst:

Wellinga B.V. is aan contractuele boetes voor het niet nakomen van huurbetalingsverplichtingen maximaal een bedrag van € 2.700 verschuldigd aan de gemeente, en niet het hogere bedrag waarop de gemeente stelde recht te hebben. Het niet nakomen van de betalingsverplichting ziet op de periode april 2016 t/m april 2017.

— Betreffende de all-service-overeenkomst voor de koffiemachine:
De gemeente moet het nog te factureren verbruik van de koffiemachine vergoeden aan Wellinga B.V. tegen betaling van € 0,10 per kopje. De gemeente moet een bedrag van € 5.061,79 aan Wellinga B.V. betalen tegen behoorlijk bewijs van kwijting, te vermeerderen met de wettelijke handelsrente.

Overige beslissingen van de kantonrechter:
— Wellinga B.V. moet de kosten van buitengerechtelijke incassowerkzaamheden van de gemeente vergoeden. Dit is een bedrag van € 1.395,49.
— Omdat beide partijen over en weer in het (on)gelijk zijn gesteld ziet de rechter aanleiding om de proceskosten te compenseren zodat iedere partij de eigen kosten draagt.

[163] Vonnis van de kantonrechter van Rechtbank Overijssel (zittingsplaats Enschede), 5 maart 2019.
[164] Dit bedrag valt lager uit dan de eis van de gemeente van € 32.873,53. Dit kan worden verklaard doordat de rechter de eis voor illegale huur (€ 5.907,83) afwijst, en de geëiste huurbedragen voor de periode januari 2017 tot en met april 2017 lager door de rechter worden vastgesteld (in plaats van de geëiste € 3.305,89 wordt € 2.173,92 toegekend).

— De gemeente moet een bedrag van € 600 aan Wellinga B.V. als vergoeding voor buitengerechtelijke kosten betalen tegen behoorlijk bewijs van kwijting.
— De gemeente moet de kosten van de procedure, tot op heden aan de zijde van Wellinga B.V. begroot op € 750 betalen.

4.6 Een nieuwe fase van onderhandelingen

Tussen april 2019 en december 2019 hebben er onderhandelingen plaatsgevonden tussen de gemeente en de heer Ardesch om tot een minnelijke oplossing te komen waar beide partijen tevreden mee zijn. In eerste instantie gaan de onderhandelingen over de kwestie tussen de gemeente en Wellinga B.V., maar al snel wordt ook de kwestie tussen de gemeente en SteQ B.V. erbij betrokken. De onderhandelingen over een minnelijke oplossing gaan vanaf dat moment over de gehele casus tussen de gemeente en de heer Ardesch, waarbij dus twee verschillende bedrijven van Ardesch betrokken zijn. Over en weer zijn er in voornoemde periode schriftelijke voorstellen gedaan voor een mogelijke oplossing en hebben er gesprekken plaatsgevonden tussen de gemeente en de heer Ardesch.

4.6.1 Onderhandelingen n.a.v. de einduitspraak

Gesprek tussen de gemeente en de heer Ardesch op 9 april 2019 – Ardesch komt met een voorstel
Naar aanleiding van het vonnis van de Rechtbank Overijssel van 5 maart 2019 heeft op 9 april 2019 een eerste gesprek plaatsgevonden tussen de heer Ardesch, concerndirecteur 2 en een jurist van de gemeente Enschede. Tijdens dit gesprek heeft de heer Ardesch een voorstel gedaan voor een schikking. Dit voorstel kwam neer op het tegen elkaar wegstrepen van de vorderingen die partijen over en weer op elkaar hebben, waarbij op meerdere punten van het vonnis van de rechtbank zou worden afgeweken. Het voorstel is voor zover onderzoekers daar zicht op hebben door de heer Ardesch tijdens het gesprek mondeling gedaan en niet door hem op schrift gesteld. De inhoud van het voorstel van de heer Ardesch vat concerndirecteur 2 in een brief van 25 april 2019 als volgt samen:

'Samengevat begrijpen wij uw voorstel als volgt. De posten bestaande uit:
— *het bedrag aan openstaande huurvorderingen van de gemeente,*
— *het illegaal gebruik van ruimte door Wellinga, als ook*
— *de huur van januari tot en met april 2017 te betalen door Wellinga,*
worden verminderd met de door de gemeente aan Wellinga te betalen gerechtelijke kosten. In afwijking van het bepaalde in het vonnis vergoedt u de gemeente niet de contractuele boete, noch de gemeentelijke buitengerechtelijke incassokosten.

Het bedrag dat de gemeente van Wellinga volgens u dan tegoed heeft, wordt vervolgens verrekend met het bedrag aan juridische kosten ad € 27.000 die Wellinga stelt te hebben gemaakt. Dit betekent dat de gemeente per saldo een bedrag van € 14.103 aan Wellinga zou moeten betalen.'

Aanvullend heeft de heer Ardesch op 23 april 2019 aan de gemeente een overzicht gestuurd van de feiten zoals die zich naar zijn mening in de dossiers Wellinga en SteQ B.V. hebben afgespeeld. De onderzoekers beschikken niet over dat document.

Tegenvoorstel vanuit de gemeente

Per brief van 1 mei 2019 reageert concerndirecteur 2 namens het college op het voorstel van de heer Ardesch.[165] De gemeente en de heer Ardesch blijken het niet eens te zijn over het verloop van de feiten. Zo vindt de heer Ardesch het onbehoorlijk dat de gemeente hem heeft gedagvaard terwijl de gemeente hem tegelijkertijd, heeft gevraagd gedurende de klachtenprocedure geen juridische stappen te ondernemen. Volgens concerndirecteur 2 is de gang van zaken echter anders. Inzake het SteQ-dossier heeft de gemeente inderdaad aan de heer Ardesch verzocht om geen juridische stappen te ondernemen, maar de dagvaarding van Wellinga B.V. was volgens concerndirecteur 2 toen al betekend. In overleg tussen '*de advocaten*' is die procedure aangehouden in afwachting van de uitkomst van het minnelijk overleg. Een minnelijke oplossing bleef uit waardoor de gemeente de procedure tegen Wellinga B.V. heeft voortgezet. Dit is volgens de gemeente in samenspraak met de advocaat van de heer Ardesch gebeurd. De gemeente wijst het voorstel van de heer Ardesch af en komt met een nieuw voorstel:

Voorstel van de gemeente van 1 mei 2019

'Ons voorstel luidt als volgt:

1. *Het bedrag van € 16.000 dat de gemeente van Wellinga volgens het vonnis van de Rechtbank Overijssel d.d. 5 maart 2019 tegoed heeft, strepen wij weg tegen de vordering die SteQ B.V. op de gemeente stelt te hebben.*
2. *SteQ B.V. laat haar gestelde vordering voor het overige en betreffende het CeeCeeCenter vallen.*
3. *Dit voorstel wordt gedaan tegen finale kwijting tussen de gemeente, Wellinga en SteQ B.V., over en weer, uit coulance en zonder erkenning van enige aansprakelijkheid.*
4. *U, Wellinga, SteQ, de medewerkers van beide ondernemingen, alsmede andere betrokkenen namens u, de genoemde ondernemingen en de gemeente, zijn verplicht tot geheimhouding betreffende dit voorstel, wat de gemeente betreft indien en voor zover de gemeente daartoe bevoegd is gezien haar wettelijke verplichtingen op grond van de Wet openbaarheid bestuur (Wob) en vergelijkbare publiekrechtelijke wetgeving.'*

Op 6 mei 2019 heeft een gesprek plaatsgevonden tussen de heer Ardesch en de gemeente. Uit de brief van de heer Ardesch van 20 mei 2019 blijkt dat hierbij namens de gemeente concerndirecteur 2 en een jurist van de gemeente aanwezig waren en de heer Ardesch met zijn advocaat.[166] Over de inhoud van dat gesprek is voor zover bekend bij de onderzoekers geen verslaglegging geweest.

Reactie en nieuw voorstel van de heer Ardesch

Op 20 mei 2019 reageert de heer Ardesch per brief op het voorstel dat concerndirecteur 2 in de brief van 1 mei 2019 heeft gedaan.[167] De heer Ardesch geeft in de brief aan dat hij – op voorwaarde dat een onafhankelijk onderzoek wordt uitgevoerd naar de hoogte van de claim van SteQ B.V. – bereid is in te stemmen met het voorstel van de gemeente om de vordering van de gemeente tegen Wellinga B.V. te laten vallen zodat dat dossier kan worden gesloten. De argumenten van de gemeente voor de stelling dat een rechtszaak tegen Wellinga B.V.

[165] Brief van het college van B&W van de gemeente Enschede aan de heer Ardesch, 1 mei 2019. De heer Ardesch spreekt later over een voorstel gedaan op 25 april 2019. De brief waarin het voorstel staat is echter gedagtekend op 1 mei 2019. Wij gaan daarom uit van de datum 1 mei 2019 als datum waarop het voorstel gedaan is.

[166] Brief van de heer Ardesch aan concerndirecteur 2, 20 mei 2019.

[167] Brief van de heer Ardesch aan concerndirecteur 2, 20 mei 2019. De heer Ardesch spreekt in zijn brief over een voorstel gedaan op 25 april 2019. De brief waarin het voorstel staat is echter gedagtekend op 1 mei 2019.

onvermijdelijk was, zijn door de heer Ardesch naar zijn mening onderbouwd weerlegd. De heer Ardesch zegt hierover in zijn brief van 20 mei 2019 het volgende.

'In uw beoordeling van ons voorstel geeft u aan geen andere oplossing te hebben gezien dan een gerechtelijke procedure te starten. Dit omdat Wellinga "nooit heeft aangeboden het onbetwiste deel van de huur te betalen en simpelweg geheel geen huur heeft betaald". Deze stelling is pertinent onjuist. Er was wel degelijk sprake van een betalingsafspraak en Wellinga heeft conform deze afspraak vanaf 23 september 2016 wekelijks 1000,- overgemaakt aan de gemeente Enschede. De gemeente Enschede heeft echter deze betalingsafspraak stopgezet en was ook niet meer bereid om tot nieuwe afspraken te komen. Daarmee heeft de gemeente Enschede het voor Wellinga onmogelijk gemaakt om aan haar betalingsverplichting te voldoend. […]
Verder geeft u aan dat Wellinga geen enkele interventie heeft gedaan om de vorderingen bijgesteld te krijgen. Ook dit is pertinent onjuist. Vanaf 23 november 2016 probeer ik juist, op allerlei manieren, in gesprek te komen met de gemeente (incassobureau, ambtenaren, wethouder, zelfs via de klachtencommissie) om foutieve facturen te corrigeren. […]

Vervolgens stelt u dat ik zou hebben ingestemd met het feit dat wanneer er geen schikking bereikt werd, de gerechtelijke procedure tegen Wellinga gecontinueerd kon worden. Ook dit is pertinent niet juist getuige de mail van mijn advocaat aan uw advocaat.'

Nieuw tegenvoorstel vanuit de gemeente

Op 27 mei 2019 wijst concerndirecteur 2 het voorstel van de heer Ardesch af en doet een nieuw voorstel ten aanzien van de claim van SteQ B.V.[168] De gemeente stelt voor om de gemeentelijke huiscateraar op basis van de overeenkomst (met bijlagen) zoals die op 23 juni 2015 is afgesloten tussen SteQ B.V. en de gemeente een offerte uit te brengen voor het verzorgen van koffie en thee voor één jaar voor het CeeCeeCenter. De concerndirecteur benadrukt in haar brief dat het gaat om een officiële uitvraag door de gemeente, waarvoor de voorwaarden identiek zijn aan de voorwaarden die golden toen de heer Ardesch zijn offerte uitbracht op 9 juni 2015. Daarbij wordt uitgegaan van de bezetting van het CeeCeeCenter ten tijde van de contractperiode van SteQ en de gemeente als uitgangspunt genomen. Het bedrag dat uit de offerte van de huiscateraar volgt dient volgens de gemeente als leidraad te worden genomen bij het vervolg van het minnelijk overleg. Het idee achter dit voorstel is om een onafhankelijke partij te laten kijken naar de hoogte van de vordering omdat de partijen het daarover niet eens kunnen worden. Als er een akkoord komt over het bedrag dat de heer Ardesch aan schade heeft geleden, dan wordt dit bedrag verrekend met de vordering die de gemeente op basis van het vonnis van de Rechtbank Overijssel heeft op Wellinga B.V. Dit voorstel is niet onderhandelbaar en de gemeente wil niet meer in gesprek over de feiten in de dossiers Wellinga B.V. en SteQ B.V.

4.6.2 Beëindiging van de onderhandelingen door de heer Ardesch

Het voorstel van de gemeente bereikt de heer Ardesch met vertraging wegens verkeerde adressering door de gemeente. Op 30 juni 2019 reageert de heer Ardesch, waarbij hij zijn teleurstelling uit over de gang van zaken.[169] Ten eerste uit hij zijn ongenoegen over het feit dat de reactie van de gemeente niet binnen de afgesproken periode bij hem aan is gekomen terwijl eerdere correspondentie hem zonder problemen wist te bereiken. Daarnaast zit de teleurstelling bij Ardesch met name in het feit dat de gemeente op geen enkele manier inhoudelijk

[168] Brief namens het college van B&W van de gemeente Enschede aan de heer Ardesch, 27 mei 2019.
[169] Brief van de heer Ardesch aan concerndirecteur 2, 30 juni 2019.

reageert op zijn argumenten en zo de discussie ontwijkt. De heer Ardesch blijft erbij dat hij zijn juridische kosten vergoed wil krijgen van de gemeente. De gemeente wijst het voorstel van de heer Ardesch om zijn vordering op basis van het vonnis van de Rechtbank Overijssel te laten vallen tegen vergoeding van zijn juridische kosten af. Daarnaast heeft de heer Ardesch voorgesteld om een onafhankelijk onderzoek te laten uitvoeren naar het dossier SteQ, zoals ook de klachtencommissie eerder al had geadviseerd. Ook dat voorstel wijst de gemeente af. De heer Ardesch vindt het idee van de gemeente om een offerte op te vragen bij de huiscateraar en dat als basis voor een eventuele schikking te gebruiken, '*een absurd voorstel*' want het moet gaan om een onafhankelijk onderzoek en het is niet in lijn met het eerdere advies van de klachtencommissie. Een offerte zou moeten worden opgevraagd door een onafhankelijke onderzoeker, niet door de gemeente zelf bij de eigen huiscateraar. De heer Ardesch betreurt de gang van zaken en had gehoopt op een '*fatsoenlijke'* manier tot een oplossing te komen.

De heer Ardesch geeft in zijn brief van 30 juni 2019 aan dat hij de onderhandelingen beëindigt, maar dat hij zich niet neerlegt bij het niet kunnen verhalen van zijn juridische kosten in de procedure tegen Wellinga B.V. en de schade van SteQ B.V. De heer Ardesch geeft niet aan hoe hij tot een afronding van het geschil wil komen. Bij de brief heeft de heer Ardesch een feitenoverzicht gevoegd dat hij heeft bijgehouden over de gedragingen van de gemeente.[170] In dat feitenoverzicht beschrijft hij hoe hij het handelen van de gemeente heeft ervaren. Hij noemt onder andere het niet nakomen van contractuele afspraken en financiële verplichtingen, het adequaat uitvoeren van de financiële administratie en het – ondanks herhaaldelijke toezeggingen – niet bevestigen van gemaakte afspraken.

4.6.3 De heer Ardesch benadert de gemeenteraad

Op dezelfde dag dat de heer Ardesch de onderhandelingen beëindigt – 30 juni 2019 – stuurt hij een brief aan de gemeenteraad om aandacht te vragen voor de problemen die tussen de gemeente en hem spelen.[171] In de brief beschrijft de heer Ardesch zijn langlopende zakelijke relatie met de gemeente en hoe die relatie de laatste jaren *'volledig verstoord'* is geraakt. Hij schrijft: *'Het meest stuitend bij al deze zaken is echter de absolute onwil om met mij te communiceren en tot een oplossing te komen.'* De heer Ardesch verzoekt de raad om zijn verhaal te mogen delen in de raad en verzoekt de raad aandacht te besteden aan de situatie vanuit de rol van volksvertegenwoordiger en vanuit de rol als controlerend orgaan. In hoofdstuk 7 wordt de betrokkenheid van de raad bij de zaak Ardesch verder behandeld.

4.6.4 Nieuw voorstel van de gemeente en verzoek om een gesprek met de wethouder

Nieuw voorstel vanuit de gemeente

Concerndirecteur 2 stuurt op 4 juli 2019 per brief een herzien voorstel voor het dossier SteQ B.V. aan de heer Ardesch.[172] Met deze brief reageert zij op het laatste bericht van de heer Ardesch. Concerndirecteur 2 benoemt in de brief dat beide partijen structureel van mening verschillen over de feiten en omstandigheden in het dossier Wellinga. Verder stelt concerndirecteur 2 de argumenten van de heer Ardesch gemotiveerd te hebben weerlegd. De gemeente zal de juridische kosten – volgens de heer Ardesch €27.000 – niet vergoeden. Binnen 14 dagen gaat de gemeente over tot betekening van het vonnis (bevel tot betaling) van de Rechtbank van 5 maart 2019 zo wordt in de brief meegedeeld. Waarom de gemeente op dat moment het vonnis nog niet heeft betekend, is de onderzoekers niet duidelijk geworden.

[170] Brief van de heer Ardesch aan concerndirecteur 2, 30 juni 2019.
[171] Brief van de heer Ardesch aan de leden van de gemeenteraad van de gemeente Enschede, 30 juni 2019.
[172] Brief namens het college van B&W van de gemeente Enschede aan de heer Ardesch, 4 juli 2019 (niet ondertekend).

Wat het dossier SteQ betreft wil de gemeente zich inspannen om te komen tot een constructieve oplossing en concerndirecteur 2 ziet daar in de laatste brief van de heer Ardesch van 30 juni 2019 nog ruimte voor. Het herziene voorstel van de gemeente luidt:

1. De gemeente en de heer Ardesch vragen gezamenlijk een offerte aan bij twee cateraars die beide marktpartij zijn en die ervaring hebben met dienstverlening aan de overheid dan wel aan de gemeente Enschede;
2. Gezamenlijk overleg binnen twee weken nadat de heer Ardesch het voorstel van de gemeente accepteert om twee marktpartijen uit te kiezen die naar ieders inzicht onafhankelijk zijn en waar ieder vertrouwen in heeft;
3. Na marktpartijen te hebben gevonden die bereid zijn om een offerte uit te brengen, wordt het gemiddelde van beide offertes genomen als bedrag dat de gemeente aan SteQ B.V. dient te vergoeden. Dit acht concerndirecteur 2 in lijn met de uitspraak van de klachtencommissaris om een onafhankelijk feitenonderzoek te laten uitvoeren. Het bedrag dat de gemeente moet betalen wordt verrekend met het bedrag dat de gemeente tegoed heeft van Wellinga B.V. op grond van het vonnis van de Rechtbank Overijssel.

Reactie van de heer Ardesch op het herziene voorstel van de gemeente

Bij brief van 20 juli 2019 reageert de heer Ardesch op het herziene voorstel.[173] Hij vindt het verrassend dat concerndirecteur 2 steeds met een nieuw voorstel komt terwijl bij elk voorstel van de zijde van de gemeente wordt vermeld dat het een niet onderhandelbaar en finaal voorstel is. De heer Ardesch heeft het vertrouwen in een minnelijke oplossing met de ambtelijke organisatie verloren en is inmiddels naar de raad en het college gestapt. De heer Ardesch stelt dat concerndirecteur 2 geen bewijs levert voor de ingenomen standpunten en niet ingaat op de motivering die de heer Ardesch geeft voor zijn standpunten. De heer Ardesch herhaalt in deze brief nog eens waar het hem in de kern om gaat: de juridische procedures die hij heeft moeten voeren en de door de gemeente te vergoeden kosten die hij daarvoor heeft gemaakt. Verder gaat het hem erom dat er onafhankelijk onderzoek moet worden uitgevoerd.

Verzoek om een gesprek met wethouder Diepemaat

Op 3 juli 2019 verzoekt de heer Ardesch om een gesprek met wethouder Diepemaat.[174] Op 24 juli 2019 is namens het college een brief aan de heer Ardesch gestuurd waarin wethouder Diepemaat namens het college de ontvangst, van de brief van de heer Ardesch van 3 juli 2019, bevestigt.[175] In de brief stelt de wethouder dat de gemeente op 9 juli een ‘coulant voorstel’ heeft gedaan om het conflict tussen de gemeente en beide bedrijven van de heer Ardesch (Wellinga B.V. en SteQ B.V.), op te lossen. Omdat dit voorstel bij de heer Ardesch ligt, wijst de wethouder de uitnodiging voor een persoonlijk gesprek af. De wethouder wacht de reactie van de heer Ardesch op het voorstel af.

4.6.5 Eerste gesprekken met de wethouder en voorstellen voor een oplossing

Op 26 en 30 september 2019 vinden gesprekken plaats tussen de heer Ardesch en de gemeente over de procedure ten aanzien van Wellinga B.V. en de aansprakelijkheidsstelling van de gemeente door SteQ B.V.[176] Namens de gemeente waren bij de gesprekken aanwezig: wethouder Diepemaat, concerndirecteur 2 en een jurist van de gemeente. Naast de heer Ardesch was ook zijn advocaat aanwezig bij de gesprekken.

[173] Brief van de heer Ardesch aan concerndirecteur 2, 20 juli 2019.
[174] Mail van de heer Ardesch aan het college van B&W van gemeente Enschede, 3 juli 2019.
[175] Brief namens het college van B&W van de gemeente Enschede aan de heer Ardesch, 24 juli 2019.
[176] Mail van een jurist van de gemeente Enschede aan de heer Ardesch, 4 december 2019.

Uit mailverkeer blijkt dat tijdens de gesprekken op 26 en 30 september 2019 de onderhandelingen over zowel de zaak ten aanzien van Wellinga B.V. als de zaak ten aanzien van SteQ B.V. definitief zijn beëindigd (al blijft het laatste aanbod van de gemeente nog twee weken openstaan voor de heer Ardesch).[177] Tijdens het laatste gesprek heeft de heer Ardesch een lijst vragen aan de jurist van de gemeente overhandigd die – zo kan uit de interviews voor dit onderzoek opgemaakt worden – later beantwoord zouden zijn. De onderzoekers beschikken niet over documentatie van de gesprekken of de beantwoording van de vragen van de heer Ardesch.

4.6.6 Nieuw voorstel vanuit de gemeente en tegenvoorstel van Ardesch

Voorstel van de gemeente
Op 4 oktober 2019 heeft concerndirecteur 2 een brief aan de heer Ardesch gestuurd waarin wordt beschreven wat er is besproken tijdens de gesprekken op 26 en 30 september 2019.[178] Concerndirecteur 2 zegt in de brief onder andere het volgende:

> *'Ons is duidelijk geworden dat beide zaken nadrukkelijk een nadelige wissel hebben getrokken op u als persoon en op uw beide bedrijven. Ook heeft u aangegeven uw bedenkingen te hebben hoe bepaalde processen en werkzaamheden binnen de gemeente zijn georganiseerd, als ook tegen bepaalde handelingen van medewerkers van de gemeente in zowel Wellinga als SteQ.*
>
> *Wij hebben van uw standpunten kennis genomen, maar hebben ook geconstateerd dat deze niet nieuw voor ons zijn. Dat dit in het verleden ook is besproken met u, uw advocaat en namens de gemeente onder andere met* [het hoofd van het VBE] *en* [de gemeenteadvocaat] *en dat de gemeente grotendeels een andere kijk heeft op uw standpunten.*
>
> *Daarbij is het vonnis dat de Rechtbank Overijssel op 5 maart 2019 heeft gewezen inzake de vordering van de gemeente op Wellinga, voor ons leidend. Volgens de Kantonrechter dient Wellinga in totaal en per saldo € 16.217,39 te betalen aan de gemeente.*
>
> *Net als u heeft de gemeente daarnaast geen voorkeur voor het voeren van een nieuwe juridische procedure inzake de aansprakelijkstelling van de gemeente door SteQ, maar degemeente gaat deze ook niet uit de weg, mocht het zo ver komen.*
>
> *In beide genoemde gesprekken hebben u en de gemeente de intentie uitgesproken om eruit te willen komen en toe te werken naar een einde van de vorderingen over en weer in zowel Wellinga als SteQ.'*

Op basis van de gesprekken komt concerndirecteur 2 in de brief van 2 oktober 2019 met een nieuw voorstel. Dat voorstel komt neer op een 'tegemoetkoming' door de gemeente aan de heer Ardesch van € 27.057,39. Concerndirecteur 2 ziet dit blijkens de brief als een substantiële tegemoetkoming. De tegemoetkoming houdt in dat de heer Ardesch de gemeente niets meer hoeft te betalen. De gemeente komt tot dit bedrag op basis van de volgende gegevens en informatie:

[177] Mail van wethouder Diepemaat aan raadslid Elferink, 31 oktober 2019.
[178] Brief van het college van B&W van de gemeente Enschede aan de heer Ardesch, 4 oktober 2019.

Over vordering inzake Wellinga B.V. en de koffiekosten van SteQ B.V.: De vordering van de gemeente inzake Wellinga B.V. wordt weggestreept tegen het door de heer Ardesch gestelde bedrag aan extra kosten voor koffie. Hiermee is Wellinga B.V. dan definitief afgedaan en de vordering van SteQ B.V. inzake koffiekosten volledig voldaan.
Over vordering kantoormeubilair SteQ B.V.: De gemeente komt de heer Ardesch tegemoet voor het bedrag dat SteQ B.V. van de gemeente tegoed stelt te hebben vanwege verdwenen inventaris in de Spinnerij, een bedrag van € 10.840. Daarmee is de vordering inzake het kantoormeubilair volledig voldaan.
Over proceskosten van de heer Ardesch: De gemeente vergoedt de door de heer Ardesch gestelde advocaatkosten van € 27.000 niet. Want '*de keuze van een advocaat en de door hem te volgen procedure en verdediging, inclusief getuigenverhoor is aan u*'. De rechtbank heeft ook geen aanleiding gezien om de gemeente te veroordelen in vergoeding van de kosten van de heer Ardesch voor de procedure.
Over door SteQ B.V. gestelde winstderving: De gemeente vergoedt de door SteQ B.V. geclaimde winstderving voor de verhuur van ruimten in de Spinnerij niet. Het gaat om een bedrag van € 47.500. De overeenkomst is volgens de gemeente rechtsgeldig beëindigd en er is geen sprake van een contractuur van vijf jaar zoals de heer Ardesch stelde. Ook is er volgens de gemeente geen sprake van een koppeling tussen de eigendomsoverdracht van de Spinnerij en het einde van de overeenkomst met SteQ B.V.
Over gemiste huuropbrengst door verhuur in strijd met overeenkomst: De gemeente vergoedt de door de heer Ardesch gestelde gemiste huuropbrengst van € 6.000 niet. Het gaat om gemiste opbrengsten doordat ruimten in de Spinnerij in strijd met de overeenkomst door de gemeente zijn verhuurd buiten SteQ B.V. om.
Tot slot: '*U heeft aangegeven dat indien u instemt met ons voorstel u ook zult stoppen met het benaderen van de gemeente, het College van B&W, de raad als ook derden over feiten, omstandigheden en vorderingen inzake Wellinga en SteQ. Na uw aanvaarding van het voorstel leggen we ook deze toezegging schriftelijk vast in een vaststellingsovereenkomst.*'

Reactie van de heer Ardesch
De heer Ardesch reageert op 14 oktober 2019 per brief op het voorstel van de gemeente en komt met een nieuw tegenvoorstel. Omdat de onderzoekers deze brief van de heer Ardesch niet hebben, kan op de inhoud van dit tegenvoorstel niet verder worden ingegaan.

Herhaling aanbod gemeente
Bij brief van 23 oktober 2019 reageert concerndirecteur 2 namens de gemeente op het tegenvoorstel van de heer Ardesch. De gemeente ziet geen aanvullende redenen om de heer Ardesch nog verder tegemoet te komen dan het laatste voorstel dat concerndirecteur 2 op 4 oktober 2019 heeft gedaan.[179] In de reactie van 23 oktober 2019 concludeert concerndirecteur 2 dat het voorstel van de gemeente en dat van de heer Ardesch teveel van elkaar verschillen om te kunnen overbruggen. Zij geeft een overzicht van de beide voorstellen en het verschil daartussen:

[179] Brief van het college van B&W van de gemeente Enschede aan de heer Ardesch, 23 oktober 2019.

'Eis de heer Ardesch	
Vonnis Wellinga tegen gemaakte proceskosten	*€ 16.217,39*
Koffieclaim SteQ B.V.	*€ 26.150,00*
Meubilair Spinnerij	*€ 12.152,00*
Verhuur ruimte Spinnerij	*€ 6.000,00*
	€ 60.519,39
Aanbod gemeente	
Vonnis Wellinga i.p.v. koffieclaim SteQ B.V.	*€ 16.217,39*
Meubilair Spinnerij	*€ 10.840,00*
	€ 27.057,39
Te overbruggen verschil	***€ -33.462,00'***

Daarbij zegt concerndirecteur 2 over het voorstel van de heer Ardesch: '*Het verrekenen van de vordering die de gemeente op Wellinga heeft op grond van het vonnis van de Rechtbank Overijssel met de door u gestelde advocaatkosten is voor ons onbespreekbaar, mede gezien ook de eerdere gesprekken die met u gevoerd zijn om een rechtsgang in het dossier Wellinga te voorkomen*.' Concerndirecteur 2 herhaalt tot slot het aanbod van 4 oktober 2019 en geeft de heer Ardesch twee weken om daarop in te gaan. Gaat hij daarmee niet akkoord, dan vervalt het aanbod en gaat de gemeente over tot betekening van het vonnis van de Rechtbank Overijssel (inzake Wellinga B.V.).

Afwijzing voorstel en mededeling van betekening van het vonnis

Op 6 november 2019 laat de heer Ardesch het college weten niet in te gaan op het laatste aanbod van de gemeente om tot een minnelijke oplossing te komen. Per brief van 11 november 2019 bevestigt wethouder Diepemaat de ontvangst van de brief van 6 november 2019.[180] Wethouder Diepemaat informeert de heer Ardesch in die brief ook dat de gemeente overgaat tot betekening van het vonnis van 5 maart 2019. Over de brief van de heer Ardesch van 6 november 2019 beschikken de onderzoekers niet.

4.6.7 Nieuw gesprek en memo vanuit de gemeente

Op 30 oktober 2019 vindt er opnieuw een gesprek plaats tussen de gemeente (wethouder Diepemaat, concerndirecteur 2 en een jurist) en de heer Ardesch. Tijdens dit gesprek legt de heer Ardesch een aantal vragen voor aan de gemeente. Op 20 november 2019 beantwoordt de gemeente deze vragen in een memo die aan de heer Ardesch wordt toegestuurd. Omdat de onderzoekers niet over deze memo beschikken, kan op de inhoud ervan niet verder worden ingegaan.[181]

Op 30 november 2019 stuurt de heer Ardesch in reactie op de memo een brief aan het college waarin hij een samenvatting geeft van zijn reactie op de door de gemeente gegeven antwoorden.[182] Bijgevoegd bij deze brief stuurt de heer Ardesch zijn reactie op de afzonderlijke antwoorden.[183] De heer Ardesch zegt in de brief onder meer:

[180] Brief van het college van B&W van de gemeente Enschede aan de heer Ardesch, 11 november 2019.
[181] Reactie op beantwoording van de door de heer Ardesch gestelde vragen door de gemeente Enschede op 20 november 2019, 30 november 2019 (aangeleverd door de heer Ardesch).
[182] Brief van de heer Ardesch aan het college van B&W van de gemeente Enschede, 30 november 2019 (aangeleverd door de heer Ardesch).
[183] Reactie op beantwoording van de door de heer Ardesch gestelde vragen door de gemeente Enschede op 20 november 2019, 30 november 2019 (aangeleverd door de heer Ardesch).

'Wat voor mij na de overdracht van mijn werkzaamheden van de afdeling Werk en Economie naar de afdeling Vastgoed al snel duidelijk werd, is nu ook op papier volledig bewaarheid geworden door gemeentelijke beantwoording van mijn vragen. Er is op grote schaal sprake van onzorgvuldigheid, onvolledig en onjuist handelen door het ambtelijk apparaat. Burgemeester en Wethouders zijn in gebreke gebleven om hiertegen op te treden en daarnaast daaraan via wethouders zelf mee te werken. Voor de bewijslast hiervan zie mijn reactie op de beantwoorde vragen door de gemeente. Hierdoor ben ik buitengewoon geschaad, zodanig dat mijn bedrijven Wellinga en SteQ feitelijk in staat van faillissement zijn en mijn gezondheid door deze handelwijze ernstig is aangetast.'

Verder geeft de heer Ardesch aan wat hij als beste oplossing ziet op dat moment:

'Namelijk om een onafhankelijk onderzoek in te stellen, zoals door de Klachtencommissaris in haar advies van 2017 is voorgesteld. Uiteraard met medeneming van ontwikkelingen nadien. Een beslissing heeft uw college op dit advies nooit genomen. Het is ambtelijk afgedaan. Hetzelfde geldt voor de door mij op 18 januari 2018 ingediende klacht op grond van de Verordening klachtbehandeling gemeente Enschede.'

Als de gemeente de route van onafhankelijk onderzoek niet meer als een mogelijke weg ziet, dan ziet de heer Ardesch als alternatieve oplossing het betrekken van een onafhankelijke financieel-juridisch onderlegde derde als intermediair bij hernieuwde onderhandelingen over een schikking. Als het tot een schikking zou komen, moeten beide partijen volgens de heer Ardesch 'water bij de wijn doen'.

Op 4 december 2019 mailt de heer Ardesch zijn reactie op de memo van 20 november 2019 ook aan concerndirecteur 2.[184] Ook stuurt hij aan concerndirecteur 2 de brief die hij op 30 november 2019 aan het college heeft gezonden en een mail die hij op 29 september 2017 aan de gemeenteadvocaat heeft gestuurd.[185]

4.6.8 Beëindiging dossiers Wellinga B.V. en SteQ B.V.

Een medewerker van de gemeente Enschede mailt de heer Ardesch op 4 december 2019.[186] De medewerker geeft aan dat bij het laatste gesprek op 30 oktober 2019 de gesprekken en onderhandelingen over zowel Wellinga B.V. als SteQ B.V. definitief zijn beëindigd. De vragen die de heer Ardesch tijdens dat gesprek heeft gesteld zijn volgens hem door een jurist van de gemeente beantwoord in de memo van 20 november 2019. Er is door het college kennisgenomen van de reactie van de heer Ardesch (de mail van 30 november 2019), maar de gemeente ziet geen aanleiding om haar standpunt te wijzigen. De jurist van de gemeente geeft aan dat de dossiers Wellinga B.V. en SteQ B.V. wat de gemeente betreft definitief zijn beëindigd. De medewerker sluit af met de mededeling dat de gemeente dan ook niet meer zal reageren op e-mails of stukken die de heer Ardesch aan de gemeente stuurt inzake Wellinga B.V. of SteQ B.V. Vervolgens dient de heer Ardesch onder meer naar aanleiding van deze mail op 13 februari 2020 een klacht in bij het college (zie paragraaf 5.5).

[184] Mail van de heer Ardesch aan concerndirecteur 2, 4 december 2019.
[185] Mail van de heer Ardesch aan concerndirecteur 2, 29 september 2017 (aangeleverd door de heer Ardesch).
[186] Mail van een medewerker van de gemeente Enschede aan de heer Ardesch, 4 december 2019.

4.7 De afronding van het zakelijk geschil

Nadat de gesprekken en onderhandelingen over een minnelijke oplossing tussen de heer Ardesch en de gemeente eind 2019 zijn beëindigd, speelt zich een aantal gebeurtenissen af. In 2020 zijn er op drie verschillende momenten artikel 35-vragen gesteld door gemeenteraadsleden aan het college omdat de betreffende raadsleden twijfels hadden over het handelen van de organisatie richting de heer Ardesch, dan wel zijn bedrijven Wellinga B.V. en SteQ B.V. Naar aanleiding van de beantwoording van die vragen stuurt de heer Ardesch in februari, mei en december 2021 verschillende mails naar de gemeenteraad en het college over onjuiste beantwoording van de artikel 35-vragen door het college. Ook is er binnen de organisatie van de gemeente een informatiesessie gehouden over de casus op 5 oktober 2021. De hiervoor genoemde ontwikkelingen en gebeurtenissen worden behandeld in hoofdstuk 6, dat gaat over de betrokkenheid van de gemeenteraad, het college en de burgemeester in de zaak Ardesch. In dit hoofdstuk ligt de focus op het zakelijke geschil en daarbij is van belang dat na de voornoemde gebeurtenissen, sinds maart 2022 opnieuw gesprekken en onderhandelingen hebben plaatsgevonden tussen de heer Ardesch en de gemeente om tot een onderlinge oplossing te komen.

4.7.1 'Finaal' aanbod van de gemeente

Op 21 maart 2022 is er een '*laatste'* minnelijk overleg geweest tussen de heer Ardesch, zijn advocaat, de wethouder en de gemeenteadvocaat. Dit blijkt uit een e-mail van de gemeenteadvocaat van 6 december 2022.[187] Daarin beschrijft de gemeenteadvocaat dat het gesprek op initiatief van de advocaat van de heer Ardesch tot stand is gekomen en dat er tussen de twee advocaten op 22 november 2022 telefonisch contact is geweest. In het gesprek op 21 maart 2022 heeft de advocaat van de heer Ardesch volgens de gemeenteadvocaat gevraagd of partijen '*nog eenmaal om tafel konden om in een finaal gesprek de mogelijkheid van een minnelijke regeling te bespreken*'.

De gemeente heeft naar aanleiding van dat verzoek op 6 december 2022 een finaal minnelijk aanbod gedaan, bestaande uit:

> 1. *'Kwijtschelding van de openstaande vordering op Wellinga van € 16.097,39 te vermeerderen met wettelijke rente vanaf datum vonnis + kosten;*
> 2. *Nabetaling van een bedrag van € 30.000,- aan de heer Ardesch (als vertegenwoordiger van Wellinga & SteQ).*
>
> *Per saldo betekent dit, dat uw cliënt een vergoeding van circa € 50.000 wordt geboden.'*

Dit aanbod komt dus in plaats van de eerder geboden vergoeding van ongeveer € 27.000.

De gemeenteadvocaat benadrukt dat de gemeente van mening is '*een zeer coulant bod*' te doen en dat er geen bereidheid bestaat om dit aanbod nogmaals te verhogen. De heer Ardesch heeft twee weken om te laten horen of hij gebruik wenst te maken van het aanbod. Na de twee weken vervalt het aanbod.

Op 29 december 2022 mailt de advocaat van de heer Ardesch dat hij nog niet op het voorstel heeft kunnen reageren wegens ziekte en drukte aan de zijde van de advocaat, maar dat hij 5

[187] Mail van de gemeenteadvocaat aan de advocaat van de heer Ardesch, 6 december 2022.

januari 2023 met de heer Ardesch spreekt.[188] Hij vraagt om enig uitstel van de geldigheidstermijn van het aanbod in verband met de vakantieperiode.

Op 2 januari 2023 reageert de gemeenteadvocaat dat de reactietermijn al geruime tijd is verstreken.[189] De gemeenteadvocaat zal echter de gemeente adviseren het aanbod gestand te doen als de heer Ardesch het aanbod accepteert. Hij dient dat uiterlijk diezelfde week te laten weten vanwege de voorbereidingstijd voor de mondelinge behandeling van twee Woo-verzoeken van de heer Ardesch bij de rechtbank op 17 januari 2023 (zie hoofdstuk 7). Het aanbod geldt immers tegen finale kwijting.[190]

Op 6 januari 2023 reageert de advocaat van de heer Ardesch dat de heer Ardesch bereid is het voorstel te accepteren.[191] Er lopen echter nog een aantal zaken die niet meer stopgezet kunnen worden. Het gaat hierbij om de medewerking van de heer Ardesch aan: een tweede deel van de documentaire van 1Twente, onderzoek door de raad naar het VBE, een interpellatiedebat in de raad, onderzoek naar angstcultuur binnen de gemeente en twee mondelinge behandelingen bij de rechtbank op 17 januari 2023 met betrekking tot twee Woo-verzoeken van de heer Ardesch.

De gemeenteadvocaat mailt op 12 januari 2023 en is van mening dat er onder de voorwaarden van de heer Ardesch geen sprake is van een afspraak tegen finale kwijting. Het aanbod had immers als doel '*de strijdbijl te begraven*' en de medewerking van de heer Ardesch aan de onderzoeken en het voeren van de gerechtelijke (Woo) procedures staan hier haaks op. De gemeente zal alleen instemmen met een minnelijke regeling indien de heer Ardesch toezegt (pro)actief geen acties meer richting de gemeente te ondernemen waaronder ook wordt verstaan het intrekken van de lopende Woo-procedures. In verband met de geplande zittingen voor de Woo-procedures verzoekt de huisadvocaat van de gemeente reactie uiterlijk 16 januari 2023 voor 12.00 uur.[192]

Op 23 januari 2023 laat de gemeenteadvocaat per e-mail aan de advocaat van de heer Ardesch weten dat het aanbod van de gemeente komt te vervallen omdat de heer Ardesch niet binnen de gestelde termijn op het aanbod in is gegaan. De gemeenteadvocaat ziet geen bereidheid aan de zijde van de heer Ardesch tot het '*begraven van de strijdbijl*'. De advocaat van de heer Ardesch reageert dezelfde dag en laat weten het door te geven aan de heer Ardesch en het dossier te sluiten.[193]

4.7.2 Onderhandelingen met een onafhankelijke schade-expert

Sinds 2024 zijn de gemeente en de heer Ardesch opnieuw met elkaar in gesprek om tot een oplossing te komen. Bij deze gesprekken is een onafhankelijke schade-expert betrokken. De aanleiding om deze gesprekken weer te beginnen is de motie *Orde op zaken in het stadhuis*, die door de raad op 1 juli 2024 is aangenomen. In de motie draagt de raad het college op om '*onder leiding van een extern expert (bijvoorbeeld een schade-expert) in een minnelijk traject met Ardesch te komen tot een financiële oplossing waarbij er recht wordt gedaan aan het uitgangspunt dat de gemeente in het verleden ten onrechte juridische procedures is gestart*.'[194]

[188] Mail van de advocaat van de heer Ardesch aan de gemeenteadvocaat, 29 december 2022.
[189] Mail van de gemeenteadvocaat aan de advocaat van de heer Ardesch, 2 januari 2023.
[190] Finale kwijting houdt in dat partijen afspreken dat zij tot een definitieve afwikkeling van een geschil komen en dat zij afspreken dat na het uitvoeren van de door hen gemaakte afspraken, zij niets meer van elkaar te vorderen hebben.
[191] Mail van de advocaat van de heer Ardesch aan de gemeenteadvocaat, 6 januari 2023.
[192] Mail van de gemeenteadvocaat aan de advocaat van de heer Ardesch 12 januari 2023.
[193] Mailwisseling tussen de advocaat van de heer Ardesch en de gemeenteadvocaat, 23 januari 2023.
[194] Motie 'Orde op zaken in het stadhuis' van D66, PVV, Groenlinks, SP en EnschedeAnders.nl, 10 juni 2024.

Op 25 juli 2024 spreken de wethouder en een ambtenaar met de heer Ardesch en een schade-expert. Tijdens dit gesprek wordt aan de heer Ardesch een voorschot van € 30.000 toegezegd.[195] Het bedrag moet volgens de gemeente worden opgevat als een voorschot op de schade die door de schade-expert zal worden vastgesteld. Het voorschot wordt rond de zomer van 2024 aan de heer Ardesch uitbetaald.[196] In de zomerperiode van 2024 wordt het college hierover geïnformeerd door de wethouder. Op 31 juli 2024 spreken twee ambtenaren van de gemeente opnieuw met de heer Ardesch en de schade-expert. Op 30 augustus 2024 heeft een ambtenaar van de gemeente telefonisch contact met de schade-expert over de stand van zaken. Door omstandigheden kon er op dat moment nog geen schadeberekening worden opgesteld. Op 7 april 2025 stuurt de gemeente de heer Ardesch een brief waaruit blijkt dat de gemeente een tweede voorschot van € 20.000 zal overmaken. Uit de brief blijkt dat dit een voorlopige maatregel is om de impact op zijn situatie te verlichten. De voorschotten zullen later worden verrekend met de definitieve financiële afronding.[197]

De onderzoekers beschikken niet over documenten van latere gesprekken, maar de onderhandelingen lopen ten tijde van dit onderzoek nog steeds. Daarin is het doel om tot een schadeberekening te komen onder begeleiding van de onafhankelijke schade-expert.

4.8 Conclusie

Het zakelijk geschil tussen de gemeente en de bedrijven van de heer Ardesch kent een voorgeschiedenis

Uit het feitenrelaas blijkt dat er zich vóór 2016 al (betalings)problemen voordeden met de bv's van de heer Ardesch waar de gemeente zaken mee deed. Deze betalingsproblemen lijken zich op basis van de documentenstudie in ieder geval al vanaf 2012 – het jaar dat Wellinga Printsystemen B.V. in de Spinnerij trok – voor te doen.

Uit het onderzoek komt verder naar voren dat voordat het VBE de Spinnerij in 2016 in beheer kreeg, het beheer van de Spinnerij de verantwoordelijkheid was van de afdeling Economie en Werk. Gesprekspartners geven aan dat de afspraken die de heer Ardesch en de afdeling Economie en Werk hadden, laagdrempelig waren; afspraken waren niet allemaal op papier vastgelegd. Toen de Spinnerij overging naar de portefeuille van het VBE kwam hier verandering in. Het VBE had een meer zakelijkere houding en wilde afspraken vastleggen. Dit was anders dan de heer Ardesch gewend was. Het ontbreken van vastgelegde afspraken leidde ook tot discussies over onder meer het gebruik van ruimten, het gebruik van de koffie- en theevoorziening door coupéhuurders, de werkzaamheden en bijbehorende vergoedingen. De ontwikkeling naar een meer zakelijkere relatie tussen de gemeente en de bedrijven van de heer Ardesch, heeft daardoor een rol gespeeld in het ontstaan van het geschil.

[195] Brief van een concerndirecteur aan de heer Ardesch, 2 augustus 2024.
[196] De precieze datum kunnen de onderzoekers niet achterhalen.
[197] Brief van een concerndirecteur aan de heer Ardesch, 7 april 2025.

Aan de betalingsregelingen wordt grotendeels voldaan, maar ondertussen ontstaan weer nieuwe betalingsachterstanden

Uit het onderzoek blijkt dat Wellinga Printsystemen B.V. in 2016 twee betalingsregelingen had. De eerste betalingsregeling met de gemeente was bedoeld om het openstaande saldo van € 6.137,91 voor openstaande facturen van begin 2016 af te lossen. Afgesproken werd dat Wellinga B.V. maandelijks € 1.000 zou overmaken. Wellinga B.V. maakt deze bedragen tijdig naar de gemeente over. Uit de feitenreconstructie maken wij op dat deze betalingsregeling, op € 949,60 na, is voldaan.

De tweede betalingsregeling werd getroffen tussen Walas en Wellinga Printsystemen B.V. op 9 juni 2016. Wellinga B.V. voldeed vier weken lang aan de afspraak om wekelijks € 1.000 over te maken. Het is ons niet duidelijk geworden of die betalingsregeling daarmee was voldaan, omdat het totale bedrag dat Wellinga B.V. aan Walas schuldig was niet uit de documenten is te herleiden. Wel wordt later duidelijk dat in de periode april 2016 tot en met september 2016 facturen niet zijn betaald. Walas vraagt Wellinga B.V. in september 2016 het openstaande bedrag van ruim € 18.000 binnen twee weken te voldoen. Wellinga B.V. doet dat niet, maar stelt voor wekelijks € 1.000 over te maken. Wellinga B.V. voldoet voor zover de onderzoekers kunnen vaststellen op € 2.000 na aan deze – door de heer Ardesch zelf voorgestelde – betalingsregeling. Ondanks dat Wellinga B.V. sinds het najaar van 2016 wekelijks € 1.000 aflost, ontstaan ondertussen weer nieuwe betalingsachterstanden omdat nieuwe facturen niet worden betaald.

De reden voor het stopzetten van de betalingsregeling blijft onduidelijk

Het is voor ons onduidelijk gebleven wat precies de reden was voor het stopzetten van de betalingsregeling tussen Walas en Wellinga B.V. door Walas. Ook de rechter zegt in het vonnis van 5 maart 2019 dat het onduidelijk is waarom de betalingsregeling gestopt is. Dit sluit ook aan bij de bevindingen uit het verificatieonderzoek van Hogeschool Saxion, waarin de onderzoekers van Saxion concluderen dat er over de stopzetting van de betalingsregeling in de mail van 26 oktober 2016 (die overigens van een medewerker van Walas komt) slechts in één zin, zonder nadere motivering, wordt medegedeeld dat de betalingsregeling wordt stopgezet. Door het stopzetten van de betalingsregeling tussen Walas en Wellinga B.V. kon de gemeente samen met Walas optrekken in een juridische procedure. Het bedrag dat Wellinga B.V. in het kader van de betalingsregeling met de gemeente nog niet had betaald, bedroeg minder dan € 1.000. Het grootste deel van de vordering bestond dus uit betalingsachterstanden van Wellinga B.V. bij Walas.

Wij hebben wel enkele interne gemeentelijke mailwisselingen ontvangen over het stopzetten van de betalingsregeling (deze mails zijn van voordat de betalingsregeling werd gestopt). Uit die mailwisselingen maken we op dat de insteek van de gemeente (VBE) is geweest de samenwerking met de heer Ardesch zo snel mogelijk te beëindigen. Hierbij moet worden opgemerkt dat deze mails zijn verstuurd in de periode dat de gemeente nog eigenaar was van de Spinnerij, maar Walas verantwoordelijk was voor de exploitatie en het beheer van de Spinnerij. Uit de mailwisselingen blijkt dat het hoofd van VBE vond dat '*Wellinga al heel lang de gemeente Enschede aan het lijntje houdt',* daarnaast blijkt uit de mails dat de gemeente wilde dat de huurachterstand niet nog verder opliep. De gemeente wilde graag af van Wellinga als huurder: '*Zoals je leest is het afhankelijk van hoe graag de debiteur in het pand wil blijven of weet hoe*

de "incasso vertragingstechniek" werkt of deze zaak voor 1-7-2017 is afgerond.' Het is ons niet duidelijk waar die haast vandaan komt, mede gelet op het feit dat Walas sinds 1 april 2016 verantwoordelijk was voor de exploitatie en het beheer van de Spinnerij. Overigens liep het huurcontract met Wellinga Printsystemen B.V. ook af per 1 juli 2017 en voorzag de overeenkomst niet in een (stilzwijgende) verlenging. Gelet op de problemen die er waren met de betalingen van Wellinga Printsystemen B.V. is het volgens onderzoekers te begrijpen dat de gemeente de contracten wilde beëindigen. Tegelijkertijd constateren onderzoekers dat de gemeente (en dus ook het VBE) zich daarbij te houden heeft aan de private en bestuursrechtelijke rechtsregels én de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Zo heeft het college als opdracht zijn taak zorgvuldig en zonder vooringenomenheid te vervullen, waaronder ook verstaan wordt het fair behandelen van een burger en het met open vizier tegemoet treden van de burger.[198] Deze zorgvuldigheid wordt ook gevraagd als sprake is van privaatrechtelijke rechtshandelingen, zoals het opzeggen van overeenkomsten.[199] Wij constateren dat het college Wellinga Printsystemen B.V. niet met open vizier tegemoet is getreden, maar vooringenomen heeft gehandeld. Dit blijkt onder andere uit het beëindigen van de betalingsregeling door de gemeente (feitelijk door het VBE), het gezamenlijk met Walas optrekken en de interne communicatie waaruit spreekt dat men van de heer Ardesch af wilde. Dit beeld wordt versterkt door de constatering dat de Spinnerij meerdere huurders met betalingsproblematiek had, die wel door Walas 'overgenomen' zijn. Verder wordt opgemerkt dat een medewerker van het Deurwaarderskantoor Enschede (DWK) op 14 december 2016 aan de heer Ardesch verzoekt contact op te nemen om (weer) een betalingsregeling te treffen. Een aantal dagen later, op 19 december 2016, laat het DWK in opdracht van de gemeente weten dat het toch niet meer mogelijk is om een betalingsregeling te treffen. Daarnaast dient de volledige huurachterstand, die € 23.563,89 bedraagt, binnen een week ineens te worden voldaan. Wij menen dat deze handelswijze niet de handelswijze is die van een betrouwbare en voorspelbare overheid verwacht mag worden.

De gemeente is te snel een juridische procedure gestart

Van een overheid mag verwacht worden dat wordt gestreefd naar het voorkomen van onnodige procedures, door het zoeken naar een passende oplossing, bijvoorbeeld met mediation. We constateren dat de gemeente te snel is overgegaan tot het starten van een juridische procedure tegen Wellinga B.V.

Uit de documenten blijkt dat volgens het hoofd van het VBE de situaties rondom SteQ B.V. en Wellinga B.V. als twee aparte trajecten moeten worden gezien. Dit rechtvaardigde volgens het VBE het starten van een dagvaardingsprocedure richting Wellinga B.V. – ondanks de door de heer Ardesch op 9 maart 2017 ingediende klacht. De klacht lijkt echter niet specifiek te gaan om SteQ B.V., maar zelfs eerder om het geschil met Wellinga B.V. (over de huurachterstanden). Wij kunnen deze redenering dan ook niet volgen. Opvallend daarbij is ook dat het VBE de heer Ardesch nadrukkelijk heeft verzocht om vanuit SteQ B.V. geen juridische stappen richting de gemeente te ondernemen. Ook het college erkent in de brief van 16 december 2024 aan de raad dat er in dit dossier te snel is overgegaan tot juridische stappen vanuit een meer privaatrechtelijk perspectief. Er is ook volgens het college onvoldoende rekening gehouden met wat vanuit de publieke verantwoordelijkheid van een overheid mag worden verwacht. Wij bevestigen dit standpunt van het college.

[198] Artikel 2:4 jo. Afdeling 3.2 jo. artikel 3:1, tweede lid Algemene wet bestuursrecht.
[199] Artikel 3:14 Burgerlijk Wetboek.

Uit de feitenreconstructie en de gevoerde gesprekken is niet duidelijk geworden of het college (al dan niet in mandaat) daadwerkelijk besloten heeft tot het starten van de dagvaardingsprocedure. Dit is, gelet op artikel 160, eerste lid en onder e van de Gemeentewet, wel noodzakelijk. Dat gegeven wordt ook onderkend door gesprekspartners waarbij aangegeven is dat het gebruikelijk is in dergelijke situaties een formeel collegebesluit te vragen. Op basis van de feitenreconstructie komen onderzoekers tot de conclusie dat het besluit genomen is door het VBE. Of er vooraf bestuurlijke afstemming heeft plaatsgevonden is onbekend.

De gemeente blijft zich inzetten om te komen tot een afwikkeling van het zakelijk geschil

In maart 2019 komt de kantonrechter met een vonnis. Wellinga B.V. en de gemeente worden deels in het (on)gelijk gesteld in hun vorderingen en – kort samengevat – dient Wellinga B.V. per saldo ongeveer € 16.000 aan de gemeente te betalen. Hierbij kan opgemerkt worden dat het grootste gedeelte van de vordering van de gemeente bestond uit bedragen die Wellinga B.V. schuldig zou zijn aan Walas. Na het vonnis gaan de onderhandelingen tussen de heer Ardesch namens SteQ B.V. en Wellinga B.V. en de gemeente door. Op 4 oktober 2019 komt de gemeente met een aanbod aan de heer Ardesch van € 27.000. In deze fase lijken de onderhandelingen erop gericht om samen tot een afronding van het geschil te komen. Op basis van de documenten blijkt dat de gemeente in gesprek blijft met de heer Ardesch. De heer Ardesch accepteert het aanbod niet. Daarom wordt op 23 oktober 2019 het aanbod van de gemeente herhaald. Daarbij wordt aangegeven dat als het bod niet geaccepteerd wordt, het vonnis over twee weken wordt betekend. Opmerkelijk is dat dit uiteindelijk niet wordt gedaan. Partijen lijken, ondanks de insteek tot een oplossing te komen, inhoudelijk niet naar elkaar toe te bewegen. Zo is de gemeente niet bereid om de door de heer Ardesch gestelde gemaakte proceskosten van ongeveer € 16.000 te vergoeden. Ook het verrekenen van de vordering die de gemeente op Wellinga B.V. heeft met de door de heer Ardesch gestelde advocaatkosten is voor de gemeente onbespreekbaar. Tegelijkertijd heeft ook de heer Ardesch niet onderhandelbare uitgangspunten. In een e-mail geeft de directeur bedrijfsvoering hierover aan: *'mede gezien ook de eerdere gesprekken die met u gevoerd zijn om een rechtsgang in het dossier Wellinga te voorkomen.'* Dit is een opmerkelijke onderbouwing gelet op het feit dat de gemeente Wellinga B.V. dagvaardde (terwijl er een klachtenprocedure liep). We merken op dat ten tijde van dit onderzoek de onderhandelingen om tot een afronding van het geschil te komen nog lopen.

5 Klachten van de heer Ardesch

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk beschrijven we het verloop van de behandeling van een aantal klachten die de heer Ardesch bij de gemeente en de Nationale ombudsman heeft ingediend. Het gaat samengevat om de volgende klachten:

1. Klacht bij de gemeente over problematiek met de afdeling Vastgoed (maart 2017)
2. Klacht bij de gemeente over hoe de heer Ardesch behandeld is in het zakelijk geschil (januari 2018)
3. Klacht bij de Nationale ombudsman over het niet in behandeling nemen van de klacht van januari 2018 door de gemeente (voorjaar 2018)
4. Klacht bij de gemeente over dat hij 'monddood' wordt gemaakt (klacht februari 2020)

We bespreken de klachten chronologisch in onderstaande paragrafen.

5.2 Klacht 1 – 9 maart 2017

Op 9 maart 2017 deelt de heer Ardesch een omschrijving van zijn problematiek met de afdeling Vastgoed van de gemeente Enschede met klachtencommissaris 1.[200] Ook heeft de heer Ardesch die dag een gesprek met de klachtencommissaris. Een dag later mailt klachtencommissaris 1 de heer Ardesch terug en vat zij de klacht als volgt samen:[201]

1. *'de gemeente Enschede gedraagt zich tegenover u niet 'eerlijk en betrouwbaar', gezien het door u gestelde gegeven dat u gevraagd wordt facturen te betalen die niet ten laste van u zouden moeten komen;*
2. *de gemeente Enschede gedraagt zich tegenover u niet 'betrokken en oplossingsgericht', gezien het door u gestelde gegeven dat noch [de directeur van het vastgoedbedrijf], noch [de wethouder], op dit moment met u in gesprek willen gaan om tot een oplossing te komen en te voorkomen dat er juridische procedures moeten worden gevolgd.'*

[200] Mail van de heer Ardesch aan klachtencommissaris 1, 9 maart 2017.
[201] Mail van klachtencommissaris 1 aan de heer Ardesch, 10 maart 2017.

Verder geeft de klachtencommissaris aan dat zij de klachten zal voorleggen aan de organisatie voor een reactie. Zij zal verkennen of zij middels een interventie beweging kan krijgen in het conflict.

De positie van de klachtencommissaris
Gemeente Enschede heeft sinds 1 januari 2015 een klachtencommissaris. Uit artikel 3 lid 1 van de *Verordening klachtbehandeling gemeente Enschede* die tot 14 oktober 2017 in werking was, volgt dat de klachtencommissaris belast was met de behandeling en advisering van een klacht tegen een gedraging als bedoeld in artikel 9:1 van de Awb van een bestuursorgaan, een lid van een bestuursorgaan of een medewerker.[202] Behandeling betekent het onderzoeken van de klacht, inclusief het horen van de klager en de beklaagde. De adviestaak houdt in dat procedurele beslissingen, zoals het verzenden van een ontvangstbevestiging en het verdagen van de afhandeling van de klacht, kunnen worden verricht.[203] Uit een rapport van de NSOB uit 2016 over de klachtencommissaris in Enschede blijkt dat in de loop van de inrichting van de klachtencommissaris het adviseren over klachten is omgezet in het afdoen van klachten, daartoe zou mandaat zijn verleend.[204] Voor wat betreft de bevoegdheid van de raad om een besluit op een klacht te nemen, was dit in de verordening gemandateerd aan de klachtencommissaris.

De verordening voor klachtenbehandeling is in 2017 herzien. In de nieuwe verordening is expliciet aandacht voor de onafhankelijke positie van de klachtencommissaris. De herziene verordening is op 10 april 2017 in de gemeenteraad vastgesteld en is op 13 oktober 2017 gepubliceerd en op 14 oktober 2017 in werking getreden.[205] Ook uit artikel 2 lid 1 van die verordening volgt dat de klachtencommissaris belast is met de behandeling van en advisering over klachten. In de nieuwe verordening is geen mandaat verleend aan de klachtencommissaris om te beslissen op klachten namens de raad. Ook is in het *mandaatbesluit gemeente Enschede 2018*[206] en het *mandaatbesluit gemeente Enschede 2020*[207] geen mandaat verleend voor het afdoen van klachten door de klachtencommissaris. Overigens is in het *mandaatbesluit gemeente Enschede 2023* wel bepaald dat de klachtencommissaris klachten niet-ontvankelijk kan verklaren.[208]

Op 15 maart 2017 stuurt het hoofd van het VBE namens het college, mede naar aanleiding van de klacht van de heer Ardesch, een brief naar de advocaat van de heer Ardesch.[209] De brief is een reactie op de aansprakelijkheidsstelling[210] van de gemeente door SteQ B.V. In de brief wordt aangegeven dat de heer Ardesch op korte termijn een overleg zal hebben met de wethouder in het kader van zijn klacht. De uitkomsten van dat gesprek kunnen mogelijk gevolgen hebben voor de aansprakelijkstelling. In de brief wordt de heer Ardesch verzocht in de tussentijd niet over te gaan tot het nemen van rechtsmaatregelen tegen de gemeente.

[202] Verordening klachtenbehandeling gemeente Enschede, geldend van 1 januari 2015 tot en met 13 oktober 2017.
[203] Tekst en commentaar, Algemene wet bestuursrecht, 2021, p. 1270.
[204] NSOB, De klachtencommissaris in de gemeente Enschede; evaluatie van de inrichting, 1 maart 2016; Gemeenteblad 2015 nr. 85613, mandaatbesluit klachtenbehandeling gemeente Enschede, 17 juni 2015.
[205] Verordening klachtenbehandeling gemeente Enschede, geldend vanaf 14 oktober 2017.
[206] Mandaatbesluit gemeente Enschede 2018.
[207] Mandaatbesluit gemeente Enschede 2020.
[208] Mandaatbesluit gemeenten Enschede 2023.
[209] Brief van het college aan de advocaat van de heer Ardesch, 15 maart 2017.
[210] Door middel van een aansprakelijkheidsstelling kan een partij een andere partij aansprakelijk stellen voor geleden schade en om een vergoeding van die schade vragen.

Op diezelfde dag – woensdag 15 maart 2017 – mailt het hoofd van het VBE klachtencommissaris 1. Hij mailt:

> *'Beste [klachtencommissaris],*
>
> *We hebben deze brief vandaag laten uitgaan m.b.t. het aanhouden van een inhoudelijke reactie op de aansprakelijkheidsstelling.*
>
> *Daarnaast is het goed om te weten dat we wel een dagvaarding uit doen m.b.t. de huurachterstand van een andere BV* [Wellinga B.V.] *van de heer Ardesch, zie Word bijlage. Ik ga er vanuit dat we dit* [SteQ B.V. en Wellinga B.V.] *als 2 gescheiden trajecten kunnen/moeten zien.'*[211]

Op 17 maart 2017 mailt het hoofd van het VBE klachtencommissaris 1 met de vraag of er al een afspraak is gepland met de heer Ardesch.[212]

Op 20 maart 2017 mailt klachtencommissaris 1 de heer Ardesch. Zij geeft aan dat zij zojuist contact hebben gehad en dat zij afgelopen week met het hoofd van het VBE en de wethouder heeft gesproken. De klachtencommissaris heeft de heer Ardesch geadviseerd om zijn klacht, ter voorbereiding op het gesprek met de wethouder, in eigen woorden op papier te zetten. De klachtencommissaris zal de omschrijving vervolgens doorsturen aan het hoofd van het VBE en de wethouder. Uit de mail volgt verder dat de heer Ardesch heeft aangegeven dat hij het op prijs stelt als de klachtencommissaris als onafhankelijk gespreksleider bij het gesprek is.[213]

Dagvaarding van Wellinga B.V. door het VBE
Op 27 maart 2017 dagvaardt de gemeente (het VBE) Wellinga B.V. met een vordering wegens de huurachterstand.

Op 27 maart 2017 mailt de heer Ardesch klachtencommissaris 1. Hij geeft aan dat de dagvaarding van Wellinga B.V. door de gemeente is ontvangen. Hij geeft aan dat hij wordt verwacht om bij de rechtbank te verschijnen, maar gaat ervan uit dat '*dit berust op een samenloop van omstandigheden*.' Het lijkt hem verstandig om eerst een gesprek af te wachten.[214]

Op 28 maart 2017 mailt de klachtencommissaris de heer Ardesch met het verzoek een afspraak te plannen met onder meer wethouder Hatenboer. Naar aanleiding van deze mail reageert de heer Ardesch op 29 maart 2017 richting zijn advocaat dat Wellinga B.V. 27 maart 2017 gedagvaard is en dat hij zich afvraagt wat dat voor zin heeft als het gesprek met de wethouder nog moet plaatsvinden.[215] Diezelfde dag, 29 maart 2017, mailt zijn advocaat het DWK met de mededeling dat de dagvaarding van de gemeente is ontvangen. Ook geeft hij aan dat het gesprek met de wethouder is gepland, waar onder meer de dagvaarding zal worden besproken.[216]

[211] Mail van het hoofd van het VBE aan klachtencommissaris 1, 15 maart 2017.
[212] Mail van het hoofd van het VBE aan klachtencommissaris 1, 17 maart 2017.
[213] Mail van klachtencommissaris 1 aan de heer Ardesch, 20 maart 2017.
[214] Mail van de heer Ardesch aan klachtencommissaris 1, 27 maart 2017.
[215] Mailwisseling tussen het secretariaat van de klachtencommissaris en de heer Ardesch van 28 maart 2017 en de heer Ardesch en zijn advocaat van 29 maart 2017.
[216] Mail van de advocaat van de heer Ardesch aan het DWK, 29 maart 2017.

Op 3 april 2017 mailt de heer Ardesch klachtencommissaris 1. Hij geeft aan dat de relatie tussen de gemeente en Wellinga B.V. en SteQ B.V. zeer verstoord is. Hij geeft aan dat hij denkt dat het goed zou zijn als een onafhankelijk persoon of organisatie het geheel gaat oplossen. Verder zegt de heer Ardesch dat zijn ondernemingen onheus bejegend worden.[217] De heer Ardesch verwijst in zijn mail naar een mail in de bijlage van Walas B.V. aan de gemeente van 2 februari 2017. In die mail laat Walas B.V. aan een medewerker van het VBE weten wat volgens Walas B.V. de afspraken zijn met betrekking tot het gebruik van ruimten. De mail sluit af met '*Walas overweegt serieus aangifte wegens verduistering, fraude alsmede juridische procedures tegen beide bedrijven o.a. wegens smaad.*'[218]

Op 19 april 2017 vindt een gesprek plaats met de wethouder, het hoofd van het VBE, de heer Ardesch, zijn ondersteuner en klachtencommissaris 1 over de klacht. Voorafgaand aan dat gesprek heeft de klachtencommissaris ook al afzonderlijk met de heer Ardesch en het hoofd van VBE gesproken. Op 21 april 2017 brengt klachtencommissaris 1 naar aanleiding van het gesprek op 19 april 2017 het volgende advies uit aan de heer Ardesch, de wethouder en het hoofd van het VBE:

> *'Mijn advies luidt om de reeds ingezette juridische stappen 'on hold' te zetten en een onafhankelijk juridisch adviseur een feitenonderzoek op (cruciale) hoofdlijnen te laten verrichten, alvorens juridische procedures voort te zetten. Tevens adviseer ik de gemeente de kosten voor het onderzoek op zich te nemen. Beide partijen moet gelegenheid geboden worden de kernvragen voor het onderzoeksvragen aan te leveren en een dossier waaruit antwoorden kunnen worden afgeleid. Het onderzoek moet binnen zo kort mogelijke tijd worden uitgevoerd teneinde bij te dragen aan besparing van geld, tijd en energie van direct betrokkenen. De inhoudelijke uitkomst van het onderzoek kan een eventueel vervolg in de vorm van een juridisch proces ten goede komen.'*[219]

Uit de mail van de klachtencommissaris blijkt verder dat het hoofd van het VBE in het gesprek van 19 april 2017 heeft aangegeven '*juridische vervolgstappen zonder voorafgaand onderzoek of nader gesprek te willen voortzetten.*'

Naar aanleiding van het advies van klachtencommissaris 1 hebben concerndirecteur 1 en de heer Ardesch op 16 mei 2017 een afspraak en op 22 mei, 7 en 8 juni 2017 telefonisch en via de mail contact.[220]

Op 29 mei 2017 mailt de advocaat van de heer Ardesch de gemeenteadvocaat. Hij zegt dat de klachtencommissaris geoordeeld heeft dat het uitvoeren van een onafhankelijk juridisch onderzoek wenselijk is en dat de gemeente vervolgens heeft aangedrongen op een gesprek om een regeling te bewerkstelligen. Daarop heeft de heer Ardesch, zo blijkt uit de mail, de verschillende schadeonderdelen schriftelijk toegelicht. De advocaat van de heer Ardesch geeft aan dat de gemeente met de inhoud van de brief weer een *'grote pas terug in de tijd'* zet. De brief van de gemeente waarnaar wordt verwezen hebben de onderzoekers niet ontvangen. Verder staat in de brief: '*Wanneer u nu weer de deur dichtgooit door te stellen dat SteQ B.V. geen vordering heeft, is het niet zinvol in gesprek te gaan. Laat dan het onafhankelijk juridisch*

[217] Mail van de heer Ardesch aan klachtencommissaris 1, 3 april 2017. Waarschijnlijk doelt de heer Ardesch hier op het mailcontact tussen hem, de gemeente/het VBE en/of Walas.
[218] Interne mailwisseling tussen het VBE, 2 februari 2017.
[219] Mail van klachtencommissaris 1 aan de heer Ardesch, 21 april 2017.
[220] Dat op 16 mei 2017 een gesprek tussen de heer Ardesch en concerndirecteur 1 geweest is, blijkt uit een e-mail van concerndirecteur 1 aan klachtencommissaris 1 van 19 juni 2017 en uit een mail tussen concerndirecteur 2 en de heer Ardesch.

onderzoek maar plaatsvinden. Ardesch, maar ook anderen, kunnen dan eindelijk hun verhaal over de werkwijze van VBE kwijt aan een onafhankelijke partij.'

Uit een e-mail van concerndirecteur 1 aan klachtencommissaris 1 blijkt dat er op 6 juni 2017 een eerste minnelijk aanbod door de gemeente is gedaan, dat de heer Ardesch op 7 juni 2017 heeft afgewezen.[221]

Op 8 juni 2017 mailt de advocaat van de heer Ardesch de gemeenteadvocaat. Hij geeft daarin onder meer aan dat het van belang is dat er op korte termijn duidelijkheid komt. '*Of partijen schikken de zaken, of het door de klachtenfunctionaris bevolen onafhankelijke onderzoek zal moeten worden uitgevoerd.*'[222]

In de avond van 8 juni 2017 mailt de gemeenteadvocaat een nieuw aanbod naar de advocaat van de heer Ardesch.[223]

> '*Conform bijgevoegd overzicht gaat de gemeente uit van een vordering van € 32.765,65. Dit bedrag is opgebouwd uit de huurachterstand, deurwaarderskosten en rente. De gemeente is bereid dit bedrag te matigen met 50%, te weten naar een bedrag van € 16.382. Daarnaast is de gemeente bereid het eerder gedane aanbod van € 2.200,-- voor de koffie-claim gestand te doen. Dit betekent concreet, dat de door de gemeente gestelde vordering wordt gematigd naar € 14.182,50. Afgerond een bedrag van € 14.000,--. Op de initiële vordering derhalve een matiging van ruim € 18.500.*
>
> *Met dit aanbod is wel alle gemeentelijke rek uit de onderhandelingen. Dit aanbod dient derhalve te worden aangemerkt als finaal en niet-onderhandelbaar.'*

Diezelfde avond (8 juni 2017) mailt concerndirecteur 1 de heer Ardesch. Hij geeft aan dat zij op 7 juni 2017 telefonisch contact hebben gehad waarbij de heer Ardesch heeft aangegeven dat het traject om tot een minnelijke schikking te komen niet adequaat verloopt. De heer Ardesch zou de concerndirecteur een aantal overwegingen aanreiken waarmee hij *'rekening kon houden bij het zoeken naar een onderling vergelijk'*. De heer Ardesch zou die documenten hebben verstuurd. De directeur sluit zijn mail af met:[224]

> *'Tenslotte gaf ik aan dat het traject om te komen tot een minnelijke schikking die het goede evenwicht zou vinden tussen uw belang en dat van de gemeente Enschede met inbegrip van de bejegening van de gemeente jegens U, ik ervan uit ga dat we er met samen schikken uitkomen. Zo niet, dan acht ik de initiële route van de Klachtencommissaris niet meer opportuun en leggen we als gemeente de casus voor aan de onafhankelijke rechter.'*

Na de mail van de concerndirecteur in de avond van 8 juni 2017, mailt de heer Ardesch diezelfde avond klachtencommissaris 1.[225] Hij stuurt de mail van concerndirecteur 1 naar haar door. Hij geeft aan dat het hij het belangrijk vindt om te melden dat het hoofd van het VBE aangeeft dat het starten van een gerechtelijke procedure '*tijdens het tijdvak waarin we niet zouden handelen, berust op een misverstand tussen gemeente en incassobureau.*' Tijdens het

[221] Mail namens concerndirecteur 1 aan klachtencommissaris 1, 19 juni 2017.
[222] Mail van de advocaat van de heer Ardesch aan de gemeenteadvocaat, 8 juni 2017.
[223] Mail van de gemeenteadvocaat aan de advocaat van de heer Ardesch, 8 juni 2017 (ontvangen van de heer Ardesch).
[224] Mail van concerndirecteur 1 aan de heer Ardesch, 8 juni 2017.
[225] Mail van de heer Ardesch aan klachtencommissaris 1, 8 juni 2017 (ontvangen van de heer Ardesch).

gesprek zouden het hoofd van het VBE en de wethouder tegen de heer Ardesch hebben gezegd dat het om een '*bewuste actie'* ging.

Op 16 juni 2017 zou de gemeente per e-mail geconstateerd hebben dat de schikkingsonderhandelingen waren afgerond en niet tot het gewenste resultaat hadden geleid. De onderzoekers hebben – naast wat kort sms-contact tussen de heer Ardesch en concerndirecteur 1 – geen verslagen of e-mails of andere documenten over deze onderhandelingen ontvangen.

Een van de gesprekspartners geeft aan dat er mondelinge afspraken zouden zijn gemaakt tussen concerndirecteur 1 en de heer Ardesch over het afzien van het feitenonderzoek. De mailwisseling waarin dit zou zijn bevestigd zou zijn, is niet gevonden.

Op 19 juni 2017 mailt concerndirecteur 1 klachtencommissaris 1 met de onderbouwing waarom wordt afgeweken van het advies. Ter onderbouwing wordt het volgende aangegeven:[226]

[…] 'Indachtig het advies van de KC om een traject te starten ter besparing van geld, tijd en energie van de direct betrokkenen is gekozen voor het minnelijk overleg. Partijen zijn hiermee afgeweken van het advies van de KC. Afwijking van dit advies wordt mede ingegeven door het feit, dat het geadviseerde traject van een onafhankelijke juridisch adviseur tijdrovend en daarmee vertragend werkt. Na het afgeven van het advies van de KC heeft Ardesch bij brief van 28 april 2017[227] zijn claim (fors) uitgebreid. Het voor te leggen dispuut is hiermee aanzienlijk vergroot. Het door een onafhankelijk juridisch adviseur uit te voeren feitenonderzoek zou derhalve zeer omvangrijk zijn.

De KC adviseert vervolgens dat de inhoudelijke uitkomst van het onderzoek een eventueel vervolg in de vorm van een juridisch proces ten goede kan komen. Dit is echter ook meteen het nadeel. De uitkomst van een dergelijk onderzoek van een juridisch adviseur heeft geen bindende werking. Dit heeft tot gevolg dat na advies van de adviseur de gerechtelijke procedures (alsnog) dienen te worden gecontinueerd dan wel dienen te worden opgestart. Deze manier van handelen acht de gemeente zeer inefficiënt. Daarbij is ook van belang dat het advies van een onafhankelijke juridisch adviseur geen executoriale werking heeft. Dit is van belang voor zowel de huurontbinding als de openstaande huurvordering. Dit brengt met zich mee dat de gemeente bij toewijzing van de huurclaim alsnog een gerechtelijke procedure zal moeten doorlopen om aan een executoriale titel te komen.

Gelet op het voorgaande dient geconstateerd te worden, dat het advies van de Klachtencommissaris in deze te vertragend en inefficiënt is om te worden opgevolgd. Dit geldt temeer gezien de diversiteit van de door de wederpartij ingenomen standpunten.

Juist vanwege voornoemde overwegingen heeft de gemeente - in de geest van het advies van de KC - geprobeerd er minnelijk uit te komen met Ardesch. Uit dit intensieve traject van gesprekken en onderhandelingen is echter gebleken, dat de financiële standpunten te ver uit elkaar liggen. De gemeente heeft hiermee getracht gemotiveerd aan te geven waarom het advies van de KC niet zal worden gevolgd.'

[226] Mail namens concerndirecteur 1 aan klachtencommissaris 1, 19 juni 2017.
[227] Deze brief is niet in het bezit van de onderzoekers.

De gemeenteadvocaat brengt de heer Ardesch op 6 juli 2017 via een mail op de hoogte over de afwijking van het advies van de klachtencommissaris.[228] In de mail wordt de heer Ardesch niet gewezen op het feit dat hij een klacht kan indienen bij de Nationale ombudsman. Met de mail van de advocaat lijkt de behandeling van de klacht te zijn afgesloten.

Tussenvonnis kantonrechter over de zaak tussen de gemeente en Wellinga B.V.
Op 11 juli 2017 beslist de kantonrechter dat beide partijen (de gemeente en Wellinga B.V.) nadere inlichtingen moeten verschaffen. De kantonrechter gelast een comparitie (zitting) van partijen die mede kan worden gebruikt om de mogelijkheden van een minnelijke regeling te onderzoeken.[229]

Per e-mail van 10 augustus 2017 reageert de heer Ardesch op de afwijking van het advies van de klachtencommissaris richting de concerndirecteur 1. De motivering roept bij de heer Ardesch vragen op en dekt volgens hem ook niet de lading. De heer Ardesch wijst in dat kader onder meer op onterechte bedragen in de vordering van de gemeente.[230]

Op 10 augustus 2017 mailt de heer Ardesch ook de gemeenteadvocaat. Hij geeft aan dat zijn voorkeur uitgaat naar het starten van een minnelijk traject voor de koffieclaim van SteQ *'gebaseerd op de o.a. aansprakelijkheidsstellingen in de brieven van 6 februari en 28 april 2017*.' Hij wil graag dat het traject wordt begeleid door een '*intermediar in de geest van het voorstel van de klachtencommissaris*'.[231]

Op 29 september 2017 mailt de heer Ardesch de gemeenteadvocaat. Hij geeft aan dat hij op zijn mail van 10 augustus 2017 geen reactie heeft gehad. Hij refereert in de mail aan de aansprakelijkheidsstelling door de gemeente van Wellinga B.V. Hij geeft aan dat tegen de afspraken in toch een juridische procedure is gestart. Hij hoort graag van de gemeente of de gestarte procedure wordt voortgezet.[232] De gemeenteadvocaat reageert dezelfde dag (29 september 2017) op de mail van de heer Ardesch. De gemeenteadvocaat zegt dat het standpunt dat er geheel tegen de afspraken in een procedure tegen Wellinga B.V. is gestart onjuist is. Daarnaast schrijft de gemeenteadvocaat het volgende: '*De gerechtelijke procedure tegen Wellinga is gestart omdat u een aanzienlijke huurbetalingsachterstand heeft. Afgelopen week heb ik tot op de bodem laten uitzoeken, wat op dit moment de betalingsachterstand is. Dit, vanwege het door u gevoerde verweer in de Conclusie van antwoord, dat ten onrechte betaalde bedragen niet in mindering zijn gebracht op de vordering. Uit het onderzoek is gebleken, dat u nog altijd een betalingsachterstand heeft van € 28.973,53.*' De gemeenteadvocaat ziet geen aanleiding om de geplande zitting van 5 oktober 2017 niet door te laten gaan, tenzij de heer Ardesch alsnog aan zijn betalingsverplichtingen voldoet.[233]

De onderhandelingen gaan verder
In september en oktober 2017 wordt er verder onderhandeld tussen de gemeente en de heer Ardesch om er alsnog samen uit te komen. Zie hierover paragraaf 4.5.4.

[228] Mail van de gemeenteadvocaat aan de heer Ardesch, 6 juli 2017.
[229] Vonnis van de kantonrechter Rechtbank Overijssel, 11 juli 2017.
[230] Mail van de heer Ardesch aan concerndirecteur 1, 10 augustus 2017.
[231] Mail van de heer Ardesch aan de gemeenteadvocaat, 10 augustus 2017.
[232] Mail van de heer Ardesch aan de gemeenteadvocaat, 29 september 2017 (aangeleverd door de heer Ardesch).
[233] Mail van de gemeenteadvocaat aan de heer Ardesch, 29 september 2017 (aangeleverd door de heer Ardesch).

5.3 Klacht 2 – 22 januari 2018

Op 22 januari 2018 dient de heer Ardesch een nieuwe klacht in over de manier waarop hij behandeld is door de gemeente in de zaak die speelt tussen SteQ B.V., Wellinga B.V. en de gemeente over verschillende geldvorderingen.[234] Op 1 februari 2018 is de heer Ardesch gehoord door klachtencommissaris 2. Klachtencommissaris 2 geeft bij brief van 21 februari 2018 aan de klacht niet in behandeling te willen nemen.[235]

'Over de geldvorderingen loopt een rechtszaak dit betekent dat op grond van de Algemene wet bestuursrecht wij niet verplicht zijn om een klacht te behandelen als er gerechtelijke procedure loopt.

Omdat de klacht gaat over gedragingen van de gemeente Enschede na de vorige klachtbehandeling en de rechtszaak daar onderdeel van is heb ik bekeken of wij de klacht wellicht toch in behandeling kunnen nemen. Mijn conclusie is dat wij uw klacht niet in behandeling gaan nemen. […]'

5.4 Klacht bij de Nationale ombudsman

De heer Ardesch dient eind februari 2018 een klacht in bij de Nationale ombudsman.[236] De klacht gaat over het feit dat de gemeente niet bereid is overleg te voeren over vorderingen van SteQ B.V. op de gemeente. Daarnaast wijst de heer Ardesch op het feit dat de gemeente niet het advies van klachtencommissaris 1 van 21 april 2017 over het uitvoeren van een onafhankelijk feitenonderzoek heeft opgevolgd. Op 22 juni 2018 vraagt de Nationale ombudsman om een gemeentelijke reactie naar aanleiding van het niet in behandeling nemen van de klacht van de heer Ardesch van 22 januari 2018.[237] De Nationale ombudsman vraagt om een toelichting op het besluit om het advies van klachtencommissaris 1 tot een onafhankelijk feitenonderzoek niet te volgen. Ook vraagt de Nationale ombudsman om de belangrijkste reden om geen verder minnelijk overleg te willen.

De Nationale ombudsman ontvangt in de eerste instantie geen reactie van de gemeente. Uit een mail van een medewerker van de Nationale ombudsman aan de klachtencommissaris van 17 juli 2018 blijkt dat de klachtencommissaris heeft aangegeven dat de brief niet is ontvangen. Uit de documentenstudie blijkt dat de brief wel door de gemeente is ontvangen, namelijk op 26 juni 2018.[238]

Klachtencommissaris 2 stuurt op 18 juli 2018 een mail aan de gemeenteadvocaat, naar aanleiding van de herinneringsmail van een medewerker van de Nationale ombudsman om op de brief van de Nationale ombudsman te reageren, waarin staat: '*Nu heb ik jou hulp even nodig. Ik dacht dat de NO het naast zich neergelegd had (dat was ook eerst de mondelinge boodschap) maar nu toch blijkbaar niet.'*[239]

[234] De onderzoekers beschikken niet over de klachtbrief.
[235] Brief van de klachtencommissaris aan de heer Ardesch, 21 februari 2018.
[236] Brief van de heer Ardesch aan de Nationale ombudsman, 28 februari 2018. De heer Ardesch heeft aangegeven ook nog klachten bij de Nationale ombudsman te hebben ingediend op 21 februari 2021, 15 januari 2022 en 23 april 2024.
[237] Brief van de Nationale ombudsman aan de klachtencommissaris, 22 juni 2018.
[238] Brief van de Nationale ombudsman aan klachtencommissaris 2, 22 juni 2018 (ontvangen op 26 juni 2018).
[239] Mail van klachtencommissaris 2 aan de gemeenteadvocaat, 18 juli 2018.

In de zomer van 2018 is er binnen de gemeente mailcontact tussen onder meer de gemeenteadvocaat, de klachtencommissaris en het hoofd van het VBE over namens wie de reactie van de gemeente naar de Nationale ombudsman moet uitgaan.[240] Bij brief van 1 oktober 2018 wordt door concerndirecteur 2 namens het college een reactie gestuurd.[241]

'In deze is van belang dat er in samenspraak met de heer Ardesch, is besloten om af te wijken van het advies van de klachtencommissaris. Dit was derhalve niet een besluit van alleen de gemeente, maar hiertoe hebben partijen gezamenlijk besloten. Juist ter besparing van geld, tijd en energie van de direct betrokkenen is er bewust gekozen voor een traject van minnelijk overleg, zonder tussenkomst van een onafhankelijk juridisch adviseur.

In mei 2017 hebben partijen hiertoe, zoals gezegd, gezamenlijk besloten. Daarbij is namens de gemeente ook kenbaar gemaakt, dat indien dit minnelijk traject niet tot een oplossing zou leiden, alleen de gerechtelijke procedure(s) zou(den) resteren. De heer Ardesch was hier mee akkoord.

In de maand juni zijn tussen partijen vervolgens minnelijke onderhandelingen gevoerd. Hierbij is echter geconstateerd dat partijen financieel dusdanig ver uit elkaar liggen dat een minnelijke oplossing niet reëel is. De vordering van SteQ was daarbij een belangrijk breekpunt in de onderhandelingen. Om die reden heeft de gemeente de gerechtelijke procedure tegen Wellinga gecontinueerd. Daarnaast is richting de heer Ardesch aangegeven dat indien hij volhardt in zijn vordering van SteQ, hiertoe een gerechtelijke procedure dient te worden opgestart. Op die wijze is het ook mogelijk om een onafhankelijke deskundige naar dit dispuut te laten kijken. Een onafhankelijke deskundige, die vervolgens ook een bindend oordeel kan geven, waar partijen zich in moeten berusten.' […]

Op 2 november 2018 laat de Nationale ombudsman aan klachtencommissaris 2 van de gemeente Enschede weten dat het onderzoek naar de klacht van de heer Ardesch beëindigd zal worden. De belangrijkste reden daarvoor is dat '*de gedragingen waarover hij klaagt te zeer verweven zijn met een zakelijk conflict*.'[242] Het is de onderzoekers niet bekend wanneer de heer Ardesch over deze beslissing van de Nationale ombudsman geïnformeerd wordt.

Onderzoek Saxion hogeschool naar afwijken van advies van de klachtencommissaris
In het eerdergenoemde onderzoek door de Saxion hogeschool uit 2023 hebben de onderzoekers van Saxion beoordeeld of achteraf duidelijk is vast te stellen waarom de gemeente is afgeweken van het advies van de klachtencommissaris om een onafhankelijk onderzoek te laten plaatsvinden en dat dit besluit in samenspraak met de heer Ardesch is genomen. In paragraaf 6.8.6 worden de uitkomsten van dit onderzoek verder toegelicht.

[240] Interne mailwisseling tussen de gemeenteadvocaat, klachtencommissaris 2 en het hoofd van het VBE, zomer 2018.
[241] Brief van concerndirecteur 2 aan de Nationale ombudsman, 1 oktober 2018. In een ander door de onderzoekers ontvangen document staat bij deze brief de datum van 1 december 2023 genoemd. Onderzoekers nemen aan dat dit ontstaan is door het op een later moment opnieuw openen en opslaan het document. Dit document is bij de gemeente opgeslagen onder bestandsnaam '2023-12-05 correspondentie NO.pdf'.
[242] Mail van de Nationale ombudsman aan klachtencommissaris 2, 2 november 2018.

Wob-verzoek over de brief van de Nationale ombudsman
In 2021 dient een journalist van 1Twente een Wob-verzoek in over – kortgezegd – de brief van de Nationale ombudsman van 22 juni 2018 en de beantwoording ervan door de gemeente. In paragraaf 7.3.4 wordt de afhandeling van dit Wob-verzoek verder toegelicht.

Op 19 mei 2025 stuurt de Nationale ombudsman de heer Ardesch een brief waarin de Nationale ombudsman alsnog de klacht van de heer Ardesch uit 2018 gegrond verklaart. De Nationale ombudsman ziet hier onder meer aanleiding toe omdat '*uit de brief van 16 december 2024 van de gemeente in reactie op de motie van de gemeenteraad blijkt dat de gemeente alsnog erkent dat zij zelf (te) snel overging tot juridische stappen*'.[243] Aanleiding voor deze herziening was een gesprek tussen de heer Ardesch en de Nationale ombudsman tijdens een provincietour van de Nationale ombudsman, waarin de heer Ardesch vertelde dat uit het verificatieonderzoek van Saxion (zie paragraaf 6.8.6) zou zijn gebleken dat de gemeente destijds verkeerde informatie aan de Nationale ombudsman had verstrekt. De Nationale ombudsman heeft zich vervolgens nog een keer in de klacht verdiept, met als conclusie deze klacht alsnog gegrond te verklaren.

5.5 Klacht 3 – 13 februari 2020

Op 13 februari 2020 dient de heer Ardesch een derde klacht in bij het college.[244] De klacht gaat – kortgezegd – over de beantwoording van, de door de heer Ardesch gestelde vragen, door het college.[245] De heer Ardesch ontving volgens zijn klachtbrief op 4 december 2019 een reactie via de mail van een medewerker van de gemeente waarin de medewerker stelt dat de gemeente niet meer zal reageren op e-mails of stukken die de heer Ardesch stuurt inzake zijn ondernemingen. Op 6 februari 2019 februari mailt de wethouder de heer Ardesch waarin hij ook aangeeft niet meer te reageren op de mail van 4 december 2019. De heer Ardesch geeft in zijn klachtbrief aan het hiermee oneens te zijn en geeft aan dat hij *'monddood'* wordt gemaakt.

Op 25 februari 2020 beslist het college de klacht niet ontvankelijk te verklaren.[246] Hiertoe heeft klachtencommissaris 2 geadviseerd. De klachtencommissaris constateert in de toelichting op het besluit dat de klachten gaan over de situaties waar de civiele rechter over geoordeeld heeft of bevoegd is en waar de klachtencommissaris en de Nationale ombudsman al over geoordeeld hebben.[247] De brief met de beslissing op de klacht is op 3 maart 2020 door de klachtencommissaris naar de heer Ardesch verzonden.[248] Hiertoe heeft het college klachtencommissaris 2 bij hetzelfde besluit van 25 februari 2020 gemandateerd.

Uit de documentenstudie maken wij op dat de heer Ardesch naar aanleiding van de beslissing van 3 maart 2020 ook nog een klacht bij de Nationale ombudsman heeft ingediend. Naar aanleiding van die klacht heeft de Nationale ombudsman de klachtencommissaris geadviseerd om

[243] Brief van de Nationale Ombudsman aan de heer Ardesch, 19 mei 2025.
[244] Brief van de heer Ardesch aan het College van B&W van de Gemeente Enschede, 13 februari 2020.
[245] Bijlage 1 bij mail aan B&W, 4 december 2019.
[246] Agendaformulier B&W-vergadering 25 februari 2020 inhoudende het besluit om het advies van de klachtencommissaris over te nemen: 1. de klacht(en) van verzoeker niet ontvankelijk te verklaren; 2. de klachtencommissaris mandaat te verlenen om bijgesloten brief met bijlagen namens het college van B&W te versturen.
[247] Agendaformulier B&W-vergadering, 25 februari 2020.
[248] Brief van de klachtencommissaris aan de heer Ardesch, 3 maart 2020. De brief is niet ondertekend. Ook blijkt uit de ondertekening niet dat de beslissing is genomen namens het college, want alleen de naam van de klachtencommissaris staat onderaan de brief.

het gevolgde besluitvormingsproces duidelijker te beschrijven. Klachtencommissaris 2 laat op 8 juni 2021 naar aanleiding van de aanbeveling van de Nationale ombudsman aan de heer Ardesch weten de scheiding tussen een besluit van het college en een advies van de klachtencommissaris in het vervolg strikter te hanteren. Dit om misverstanden en onduidelijkheden in de toekomst te voorkomen.[249]

5.6 Conclusie

De heer Ardesch heeft drie klachten ingediend bij de gemeente over hoe hij zich door de gemeente (organisatie/bestuur) behandeld voelde. Bij alle drie de klachten is de klachtencommissaris van de gemeente Enschede betrokken geweest. Daarnaast heeft de heer Ardesch nog een klacht ingediend bij de Nationale ombudsman. Doel van het onderzoeken van deze klachten was om te kijken of de gemeente de klachten op een goede wijze heeft afgehandeld en of de gemeente de Nationale ombudsman op een juiste wijze informeerde.

De klachten vormden geen signaal voor het college om te de-escaleren

De (advisering over de) behandeling van klachten is in de gemeente Enschede belegd bij de klachtencommissaris. Dit is een vorm van interne klachtbehandeling zoals bedoeld in titel 9.1 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb).[250]

Bij de invoering van de regeling over klachtbehandeling in de Awb zijn door de wetgever een aantal doelstellingen van de interne klachtbehandeling beschreven. Uit de memorie van toelichting bij de invoering van die regeling blijkt dat tevredenheid van de klager over de behandeling van zijn klacht voorop staat. Het gaat dus volgens de wetgever meer om het vinden van een oplossing, dan om een beoordeling van de feiten. Een andere doelstelling van de interne klachtbehandeling is om de relatie tussen de overheid en de burger te verbeteren.[251]

Zoals gezegd diende de heer Ardesch drie klachten in over – kortgezegd – de wijze waarop hij zich *behandeld* voelde door de gemeente in het kader van het geschil dat tussen zijn bedrijven en de gemeente was ontstaan. Over het algemeen kan worden gezegd dat de behandeling van de klachten niet heeft geleid tot tevredenheid bij de heer Ardesch. Ook heeft de behandeling van klachten niet geleid tot een verbetering van de relatie tussen de gemeente en de heer Ardesch. Hoewel de klachtencommissaris de eerste klacht serieus in behandeling nam, startte de gemeente tijdens de klachtbehandeling een juridische procedure tegen een van de bedrijven van de heer Ardesch. De tweede klacht werd niet ontvankelijk verklaard, wat bij de heer Ardesch leidde tot nog meer ontevredenheid en waardoor hij zich vervolgens tot de Nationale ombudsman wendde. Vervolgens kwam er nog een derde klacht, maar ook die werd niet-ontvankelijk verklaard. De behandeling van de klachten van de heer Ardesch zorgde in plaats van voor het nader tot elkaar komen, voor een steeds verder escalerende zaak. De gemeente had de opvatting dat het enkel ging om een zakelijk geschil, en er werd niet gekeken naar wat ‘de vraag achter de vraag’ was. Van een overheid mag verwacht worden dat zij in haar contacten met inwoners escalatie probeert te voorkomen of te beperken.[252] De klachten van de heer

[249] Brief van klachtencommissaris 2 aan de heer Ardesch, 8 juni 2021.
[250] Externe klachtbehandeling door een ombudsman is geregeld in Titel 9.2 van de Awb.
[251] Zie Gemeentelijke ombudsman Rotterdam, *Horen, zien en praten: een onderzoek naar ‘best practices’ voor de behandeling van bejegeningsklachten*, 8 februari 2018; *Kamerstukken II* 1997/98, 25837, nr. 3.
[252] Behoorlijkheidsnormen Nationale ombudsman.

Ardesch hadden een signaal voor het college moeten zijn om te de-escaleren, maar daarvan lijkt in het kader van de klachtbehandeling geen sprake.

De eerste klacht: een ongelukkige timing

De eerste klacht (9 maart 2017) ging – kortgezegd – over hoe de gemeente Enschede zich gedroeg tegenover de heer Ardesch in het zakelijke geschil dat was ontstaan.

De klacht lijkt serieus in behandeling te zijn genomen door de klachtencommissaris. Wat bij de behandeling van de klacht niet goed is gegaan, is dat de klachtencommissaris de gemeente heeft geadviseerd hoe te handelen, terwijl de klachtencommissaris eigenlijk klachten moest *afdoen* (zie paragraaf 5.2). Dat de klachtencommissaris een advies heeft uitgebracht in plaats van de klacht heeft afgedaan, heeft mogelijk te maken met het feit dat de nieuwe *Verordening klachtbehandeling gemeente Enschede* in april 2017 (net na het indienen van de klacht) door de raad werd vastgesteld. In deze nieuwe verordening kreeg de klachtencommissaris een *adviserende* in plaats van *besluitvormende* rol bij de afdoening van klachten. Echter, doordat de verordening niet eerder dan op 14 oktober 2017 bekendgemaakt werd, trad de verordening niet in werking.[253] We stellen vast dat de tijd tussen besluitvorming (april) en bekendmaking (oktober) ongebruikelijk lang is. Verder merken we op dat er formeel geen beslissing op de klacht (ex artikel 9:12 Awb) lijkt te zijn genomen. De heer Ardesch raakt op de hoogte van het feit dat het advies van de klachtencommissaris niet wordt opgevolgd, doordat de klachtencommissaris hem een mail, waarin staat dat het advies niet wordt opgevolgd, doorstuurt. In die mail wordt door de concerndirecteur aan de klachtencommissaris aangegeven '*dat het geadviseerde traject van een onafhankelijke juridisch adviseur tijdrovend en daarmee vertragend werkt'.* We stellen vast dat de heer Ardesch een correcte beslissing op de door hem ingediende klacht had moeten ontvangen.

De tweede klacht: een onbevoegde handeling

Ten aanzien van de klacht van 22 januari 2018 kan het volgende worden opgemerkt. De klacht van de heer Ardesch gaat over de wijze waarop hij behandeld is door de gemeente in de zaak die speelt tussen SteQ B.V., Wellinga B.V. en de gemeente over verschillende geldvorderingen. De klacht wordt niet door de klachtencommissaris in behandeling genomen, omdat er – kortgezegd – juridische procedures lopen ten aanzien van de vorderingen waar de heer Ardesch op wijst. De klachtencommissaris is volgens de *Verordening klachtbehandeling gemeente Enschede* niet bevoegd tot het niet in behandeling nemen van klachten; dit is aan het bestuursorgaan (het college). Ook is klachtencommissaris niet gemandateerd tot het afdoen van klachten volgens de mandaatregeling gemeente Enschede 2018. Een bestuursorgaan *kan* op grond van artikel 9:8, eerste lid van de Awb beslissen een klacht niet in behandeling te nemen, als bijvoorbeeld de klacht gaat over een gedraging die onderdeel is van een procedure bij de rechter. De beslissing om een klacht niet in behandeling te nemen dient dus voorafgegaan te worden door een belangenafweging, omdat het een zgn. discretionaire bevoegdheid betreft. De voor de heer Ardesch nadelige gevolgen van het niet in behandeling nemen mogen immers niet onevenredig zijn in verhouding met de met het besluit te dienen doelen. [254] Het is ons niet gebleken dat een dergelijke belangenafweging heeft plaatsgevonden. Dit klemt te meer

[253] Artikel 3:40 Algemene wet bestuursrecht.
[254] Artikel 3:4 van de Algemene wet bestuursrecht.

nu het voor ons niet duidelijk is geworden waarom de klacht – dus vanwege welke concrete belangen – niet in behandeling genomen had kunnen worden.

Nadat de tweede klacht van de heer Ardesch niet in behandeling wordt genomen, dient de heer Ardesch een klacht in bij de Nationale ombudsman. Naar aanleiding van die klacht vraagt de Nationale ombudsman de gemeente om een reactie. Een reactie van de gemeente blijft in de eerste instantie uit, omdat de klachtencommissaris op 17 juli 2018 zegt de brief van 22 juni 2018 van de Nationale ombudsman niet te hebben ontvangen. Wij maken op basis van de documentenstudie op dat deze brief (met ontvangststempel) wel bij de gemeente is binnengekomen, namelijk op 26 juni 2018. Daarnaast bleek de klachtencommissaris ook al op de hoogte te zijn van de klacht die de heer Ardesch bij de Nationale ombudsman had ingediend. Dit blijkt uit een mail van 18 juli 2018 van de klachtencommissaris naar de gemeenteadvocaat waarin staat: '*Nu heb ik jou hulp even nodig. Ik dacht dat de NO het naast zich neergelegd had (dat was ook eerst de mondelinge boodschap) maar nu toch blijkbaar niet.'*[255]

De reactie op de brief van de Nationale ombudsman: geen duidelijke aanwijzingen dat in samenspraak is besloten om van het advies van de klachtencommissaris af te zien

In de reactiebrief van concerndirecteur 2 namens het college aan de Nationale ombudsman wordt gezegd dat '*er in samenspraak met de heer Ardesch, is besloten om af te wijken van het advies van de klachtencommissaris*.' Dit lijkt op basis van de feitenreconstructie niet overeen te komen met de reden die concerndirecteur 1 eerder richting de klachtencommissaris gaf, namelijk dat een onderzoek '*tijdrovend en daarmee vertragend*' zou werken. Er wordt in de onderbouwing van concerndirecteur 1 om af te wijken van het advies van de klachtencommissaris niet aangegeven dat er in samenspraak met de heer Ardesch zou worden afgeweken van het advies. Volgens het college is het maken van een goede reconstructie over het afzien van het onafhankelijk feitenonderzoek niet goed mogelijk, omdat er wel mondelinge/telefonische gesprekken zijn gevoerd, maar daarvan niet een goede verslaglegging beschikbaar is. Dit legt het college uit in de reactiebrief op het verificatieonderzoek van Saxion op 25 april 2024. Uit de documentenstudie maken we op dat de advocaat van de heer Ardesch in ieder geval op 29 mei 2017 aandringt op het laten uitvoeren van het onafhankelijk onderzoek zoals de klachtencommissaris adviseerde. Ook op 8 juni 2017 verwijst hij in zijn mail aan de gemeente naar het onafhankelijk onderzoek. Concerndirecteur 1 lijkt meer op de lijn te zitten dat als het niet tot een schikking komt, het uitvoeren van een onafhankelijk onderzoek niet meer opportuun is, zo blijkt uit de mail van 8 juni 2017 aan de heer Ardesch. Hij zegt in die mail: '*Zo niet* [lees: als het niet tot een schikking komt]*, dan acht ik de initiële route van de Klachtencommissaris niet meer opportuun en leggen we als gemeente de casus voor aan de onafhankelijke rechter.'* Wij leiden uit de beschikbare documenten niet af dat er gezamenlijk is besloten om af te zien van het advies van de klachtencommissaris; eerder lijkt deze beslissing eenzijdig van de kant van de gemeente te komen. Het is ons niet duidelijk geworden waarom dit wel aan de Nationale ombudsman is gecommuniceerd.

[255] Mail van de klachtencommissaris aan de gemeenteadvocaat, 18 juli 2018 (gelakte versie).

De derde klacht: ondertekening van de beslissing door de klachtencommissaris draagt niet bij aan onafhankelijke uitstraling van de functie van de klachtencommissaris

Een medewerker en de wethouder reageerden schriftelijk richting de heer Ardesch dat zij niet meer zullen reageren op berichten van de heer Ardesch. De heer Ardesch vindt dat hij '*mond-dood*' wordt gemaakt en dient daarom een klacht in.

Deze klacht wordt op 25 februari 2020 niet-ontvankelijk verklaard door het college, op advies van de klachtencommissaris. De klacht zou gaan over situaties waar de civiele rechter, de klachtencommissaris en de Nationale ombudsman al over geoordeeld hebben. De klachtencommissaris is in het collegebesluit van 25 februari 2020 gemandateerd om het besluit aan de heer Ardesch bekend te maken, zodat de klacht snel kon worden afgedaan. Dit blijkt uit het agendaformulier B&W-vergadering 25 februari 2020 inhoudende het besluit om het advies van de klachtencommissaris over te nemen: 1. de klacht(en) van verzoeker niet ontvankelijk te verklaren; 2. de klachtencommissaris mandaat te verlenen om bijgesloten brief met bijlagen namens het college van B&W te versturen. Daarnaast hebben wij de brief van 3 maart 2020 die aan de heer Ardesch is gestuurd ontvangen. Daaruit blijkt dat alleen de naam van de klachtencommissaris onder de brief staat en niet dat de beslissing namens het college is genomen. De Algemene wet bestuursrecht schrijft dit wel voor.[256]Uit artikel 3 van de *Verordening klachtbehandeling gemeente Enschede* en uit de interviews blijkt dat er in de gemeente Enschede waarde wordt gehecht aan de onafhankelijke positie van de klachtencommissaris. Hoewel het college op de klacht heeft beslist, draagt het ondertekenen van een beslissing door de klachtencommissaris niet bij aan een onafhankelijke uitstraling. Reden voor het verlenen van het mandaat aan de klachtencommissaris om de klacht te ondertekenen is volgens het college dat er daarmee snel duidelijkheid aan de heer Ardesch kon worden gegeven, zo blijkt uit de beantwoording van artikel 35 vragen op 11 januari 2021. Waarom de heer Ardesch zo snel duidelijkheid moest hebben is ons niet bekend. Wij merken op dat de Nationale ombudsman de klachtencommissaris, naar aanleiding van deze klacht, heeft geadviseerd om het gevolgde besluitvormingsproces in de toekomst duidelijker te beschrijven.

[256] Artikel 10:10 van de Algemene wet bestuursrecht: '*Een krachtens mandaat genomen besluit vermeldt namens welk bestuursorgaan het besluit is genomen.*'

6 Betrokkenheid van de gemeenteraad, het college en de burgemeester

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk staat de betrokkenheid van de gemeenteraad, het college en de burgemeester centraal. Deze betrokkenheid heeft zich op verschillende momenten op verschillende manieren gemanifesteerd en is uiteindelijk de aanleiding geweest voor dit onderzoek.

Iedere paragraaf beschrijft een nieuwe vorm van, of aanleiding voor betrokkenheid van de raad of het college. De betrokkenheid van de raad begint met een brief van de heer Ardesch aan de gemeenteraad (paragraaf 6.2). Vervolgens organiseert de wethouder een informele informatiebijeenkomst nadat het laatste minnelijke gesprek met de heer Ardesch heeft plaatsgevonden (paragraaf 6.3). Omdat de onderhandelingen zijn beëindigd, voelen raadsleden zich vrij om de casus te onderzoeken en wordt er een ambtelijke bijstandssessie georganiseerd (paragraaf 6.4). Ook na deze sessie hebben raadsleden behoefte aan meer informatie en worden er raadsvragen gesteld (paragraaf 6.5). Vervolgens wordt er wederom een informatiesessie georganiseerd (paragraaf 6.6). Raadsleden hebben het gevoel gebrekkig, onjuist en misleidend te zijn geïnformeerd. Daarom hebben zij behoefte aan een verantwoordingsdebat (paragraaf 6.7). Dit debat leidt tot initiatieven om de casus te onderzoeken en het verificatieonderzoek van Saxion (paragraaf 6.8). Paragraaf 6.9 beschrijft vervolgens de motie Orde op zaken in het stadhuis die wordt ingediend. Ten slotte wordt in paragraaf 6.10 de omslag in het denken van het college beschreven.

6.2 Signalen van de heer Ardesch aan de gemeenteraad

6.2.1 Brief aan de gemeenteraad

Op 30 juni 2019 wendt de heer Ardesch zich tot de gemeenteraad. In een mail aan de raad stelt hij hen op de hoogte van de afgelopen vier jaar die voor hem *'een nachtmerrie'* zijn geweest.[257] Hij beschrijft de situatie als volgt.

[257] Brief van de heer Ardesch aan de gemeenteraad van de gemeente Enschede, 30 juni 2019.

'Sinds ruim 4 jaar ben ik in een nachtmerrie terecht gekomen. Deze situatie begon op 1 juli 2015, het moment dat de afdeling vastgoed het beheer van een aantal gebouwen overnam van de afdeling Werk en Economie. De afdeling vastgoed veranderde eenzijdig contracten, liet blijken op geen enkele wijze rekening te willen houden met eerder gemaakte afspraken en was niet bereid tot overleg in welke vorm dan ook. Nadat ik toenmalig wethouder [naam] informatie had gegeven over een, in mijn ogen, dubieuze vastgoedtransactie door de afdeling vastgoed was de relatie volledig verstoord.'

'Hieronder een opsomming van een aantal zaken waar ik de afgelopen periode mee te dealen heb gehad. Deze zaken kan ik stuk voor stuk onderbouwen met brieven, mails, facturen, betalingsbewijzen e.d..

- *Niet nakomen van contractuele afspraken;*
- *Niet nakomen van financiële verplichtingen;*
- *Uit handen geven van niet bestaande vorderingen aan een incassobureau*
- *Stopzetten van betalingsregeling waardoor ik niet aan mijn verplichting kon voldoen;*
- *Starten van een rechtszaak door de gemeente op basis van onjuiste bedragen bewezen in eindvonnis van de rechter. E.e.a. eerder als klacht ingediend. Een afwijking van meer dan 50%.*
- *Manipulatie van factuurdatum en sturen onterechte facturen;*
- *Geen goede, adequate uitvoering van de financiële administratie;*
- *Niet bevestigen van gemaakte afspraken ondanks herhaaldelijke verzoeken en toezeggingen;*
- *Geen bereidheid tot communicatie over misstanden;*
- *Geen enkele opvolging advies klachtencommissie;*
- *Ontkennen van het bestaan van ingediende klacht;*
- *Mij verzoeken geen juridische stappen te zetten en vervolgens zelf een rechtszaak te beginnen;*
- *Klachtbehandeling en afwikkeling door personen waartegen de klacht zich richt;*
- *Het maken van vormfouten in beantwoording en afwikkeling ingestuurde stukken; (Schrijven aan B en W wordt afgewikkeld door klachtencommissie, inmiddels [de klachtencommissaris])*
- *Geen enkele reactie op diverse ingestuurde verzoeken;*
- *Geen correcte informatievoorziening door ambtelijk apparaat richting directie en juridische afdeling;*
- *Het plegen van meineed door getuigen bij getuigenverhoor;*
- *Beledigend en beschuldigend mailverkeer opgenomen in dagvaarding gebaseerd op onwaarheden;*
- *Opgelegde communicatieverboden voor medewerkers;*
- *Benaderen van SteQ medewerker in opdracht van vastgoed door andere afdelingsmedewerker tot het verkrijgen van interne informatie;*
- *Zoek raken schrijven van de Nationale ombudsman met een beantwoordingstermijn van 14 dagen. Uiteindelijke beantwoording heeft bijna vier maanden geduurd;*
- *Foutieve informatie verstrekt aan de Nationale ombudsman door gemeente Enschede.'*

Het meest stuitend voor de heer Ardesch is de '*absolute onwil*' van de gemeente om met hem te communiceren en tot een oplossing te komen. Hierdoor heeft de heer Ardesch het gevoel dat hij '*tegen een massieve muur oploopt, die als doel heeft om hem als burger en ondernemer kapot te maken*. Dit heeft zowel zakelijk als persoonlijk veel impact op hem gehad. Daarom verzoekt de heer Ardesch de raad om vanuit de rol van volksvertegenwoordiger en

controlerend orgaan, aandacht te besteden aan wat hem is overkomen en wat daarmee ook andere ondernemers kan overkomen.[258] De heer Ardesch brengt op 20 juli 2019 de raad ook op de hoogte van zijn contact met concerndirecteur 2 dat na zijn brief aan de raad plaatsvond.[259]

6.2.2 Actie organisatie n.a.v. brief 1 juli 2019

Naar aanleiding van de brief van de heer Ardesch aan de raad vraagt burgemeester Van Veldhuizen om toelichting over de achtergrond van het geschil aan klachtencommissaris 2 en de gemeentesecretaris bij mail van 7 juli 2019.[260] Hij wil op basis van de feiten het gevoel krijgen dat '*we het juiste hebben gedaan'*.

Een dag later – op 8 juli 2019 – reageert klachtencommissaris 2 per mail aan de burgemeester dat de gemeenteadvocaat rechtszaken heeft gevoerd en contact heeft gehad over het zakelijke conflict.[261] Verder laat de klachtencommissaris weten de klachten van de heer Ardesch niet in behandeling te hebben genomen, omdat het naar haar mening om een zakelijk conflict ging. Diezelfde dag deelt de secretaresse van de burgemeester per mail aan klachtencommissaris 2 en de gemeentesecretaris mee dat wethouder Diepemaat de behandeling van de brief van de heer Ardesch op zich neemt.[262]

In reactie op het verzoek van burgemeester Van Veldhuizen om een toelichting, stuurt de gemeenteadvocaat ook een toelichtende mail op 8 juli 2019.[263] Hierin beschrijft zij haar betrokkenheid bij de kwestie. Daarbij stuurt ze een aantal documenten door. De gemeenteadvocaat zegt in de mail dat de gemeente altijd open en eerlijk heeft gehandeld, in gesprek is geweest met de heer Ardesch en uitvoerig heeft onderhandeld over de vorderingen. Het laatste bod van de gemeente aan de heer Ardesch vindt de gemeenteadvocaat zeer coulant. De gemeentesecretaris en wethouder Diepemaat reageren diezelfde dag nog op de mail van de gemeenteadvocaat. De gemeentesecretaris laat weten dat hij het verhaal van de gemeenteadvocaat kraakhelder vindt en dat de casus snel afgesloten moet worden.[264] Volgens wethouder Diepemaat is de vordering van SteQ *'opgeklopt'* en zijn de eerdere voorstellen die de gemeente heeft gedaan aan de heer Ardesch meer dan redelijk.[265]

Op 3 september 2019 stuurt klachtencommissaris 2 een mail naar de griffier waarin zij de brief van de Nationale ombudsman aan de heer Ardesch, meestuurt.[266] Omdat de heer Ardesch een brief heeft geschreven aan de raad (30 juni 2019) wil zij hierbij zijn achtergrond meegeven. De heer Ardesch heeft namelijk aan haar aangegeven dat hij graag zijn verhaal wil doen aan mensen die voor verandering kunnen zorgen en dat hij zichzelf ziet als een soort klokkenluider. Op 19 september 2019 reageert de griffier per mail dat hij intussen met een enkel raadslid hierover gesproken heeft en dat hij steeds helder heeft gemaakt dat, voor zover hij dit kan overzien, hier sprake is van een zakelijk conflict.[267] Daarom is hij van mening dat de raad zich hier vooral op de achtergrond moet houden. Tegelijkertijd constateert hij dat een aantal

[258] Brief van de heer Ardesch aan de gemeenteraad van de gemeente Enschede, 30 juni 2019.
[259] Mail van de heer Ardesch aan de gemeenteraad van de gemeente Enschede, 20 juli 2019.
[260] Mail van burgemeester Van Veldhuizen aan klachtencommissaris 2 en gemeentesecretaris, 7 juli 2019.
[261] Mail van klachtencommissaris 2 aan de gemeentesecretaris en burgemeester Van Veldhuizen, 8 juli 2019.
[262] Mail van een medewerker van de gemeente aan klachtencommissaris 2, de gemeentesecretaris en burgemeester Van Veldhuizen, 8 juli 2019.
[263] Mail van de gemeenteadvocaat aan de gemeentesecretaris, burgemeester Van Veldhuizen en wethouder Diepemaat, 8 juli 2019.
[264] Interne mailwisseling tussen wethouder Diepemaat, de gemeenteadvocaat, burgemeester Van Veldhuizen, klachtencommissaris 2 en andere medewerkers van de gemeente, 8 juli 2019.
[265] In de mail wordt verder niet onderbouwd waarom de vordering 'opgeklopt' zou zijn en wat meer dan redelijke voorstellen zijn.
[266] Mail van klachtencommissaris 2 aan de griffier, 3 september 2019.
[267] Mail van de griffier aan klachtencommissaris 2, 19 september 2019.

raadsleden geïnteresseerd lijkt te zijn in de werkwijze van de gemeente. Daarbij geeft hij aan dat raadslid Elferink inmiddels initiatief heeft genomen om de diapresentatie van de heer Ardesch met raadsleden bij te wonen. Ook geeft hij aan dat de burgemeester het initiatief voor de diapresentatie een '*vreemde actie'* vindt en hierover graag in overleg wil met de griffier (zie verder paragraaf 6.2.3 'actie raadslid Elferink').

6.2.3 Actie raadsleden n.a.v. brief 1 juli 2019

Actie raadslid Visser

Naar aanleiding van de brieven van de heer Ardesch verzoekt raadslid Visser van EnschedeAnders, op 12 juli 2019, de raadsgriffie om het advies dat klachtencommissaris 1 heeft uitgebracht, op te vragen.[268] Klachtencommissaris 2 stuurt op 15 juli 2019 een mail met het advies van de klachtencommissaris 1 naar de raadsgriffie.[269] Klachtencommissaris 2 stelt in de mail dat het advies een vertrouwelijk karakter heeft. Klachtencommissaris 1 heeft de klacht destijds informeel afgehandeld en daarom is het advies niet openbaar. Daarom heeft klachtencommissaris 2 de namen van personen in het advies weggehaald. Verder stelt klachtencommissaris 2 dat klachtencommissaris 1 het mandaat had om zelf klachten af te doen, het college mocht hiervan gemotiveerd afwijken. Klachtencommissaris 2 stuurt de mail tevens naar wethouder Diepemaat,[270] zodat Diepemaat ook andere collegeleden hierover kan informeren indien hij van mening is dat dit nodig is. Wethouder Diepemaat stuurt de mail ter info vervolgens door aan de burgemeester.[271]

Op 15 juli 2019 vraagt raadslid Visser om de reactie van het college op het advies van klachtencommissaris 1 van 21 april 2017.[272] Op 23 september 2019 verzoekt zij daarom wederom om de reactie.[273] Daarnaast had zij de casus diezelfde avond graag in het presidium besproken. Aangezien daar geen tijd meer voor was, stelt zij vijf vragen via de mail aan burgemeester Van Veldhuizen en wethouder Diepemaat[274]:

1. Waarom is er geen feitenonderzoek uitgevoerd, conform het advies van klachtencommissaris 1?
2. Waarom zijn de juridische stappen niet on hold gezet?
3. Wat is de reactie geweest van het college op het uitgebrachte advies van klachtencommissaris 1?
4. Waarom wordt het schrijven van de heer Ardesch aan B&W afgehandeld door klachtencommissaris 1?
5. Heeft klachtencommissaris 1 inmiddels weer mandaat om klachten zelfstandig af te doen?

Verder uit zij haar twijfels over het verloop van deze zaak, omdat de raad niet op de hoogte is gesteld van het advies, terwijl het advies bindend was en de zaak al een aantal jaar loopt waarbij een ondernemer *'langzaam de vernieling ingaat'*. Het feitenonderzoek had volgens Visser uitgevoerd moeten worden. Ze verzoekt daarom om antwoorden op haar vragen en een reactie van het college op de casus Ardesch. Na op 3 oktober 2019 nog steeds geen antwoord te hebben ontvangen, stuurt zij de burgemeester een herinnering. Burgemeester Van Veldhuizen

[268] Mail van raadslid Visser aan de raadsgriffie, 12 juli 2019.
[269] Mail van klachtencommissaris 2 aan de raadsgriffie, 15 juli 2019.
[270] Mail van klachtencommissaris 2 aan wethouder Diepemaat, 15 juli 2019.
[271] Mail van wethouder Diepemaat aan burgemeester Van Veldhuizen, 15 juli 2019. Of, en zo ja hoe de burgemeester hier op heeft gereageerd, is voor de onderzoekers niet duidelijk.
[272] Dit blijkt uit de mail van raadslid Visser aan burgemeester Van Veldhuizen op 24 september 2019. De onderzoekers beschikken niet over het originele verzoek van 15 juli 2019.
[273] Dit blijkt uit de mail van raadslid Visser aan burgemeester Van Veldhuizen op 24 september 2019. De onderzoekers beschikken niet over het originele verzoek van 23 september 2019.
[274] Mail van raadslid Visser aan burgemeester Van Veldhuizen en wethouder Diepemaat, 24 september 2019.

laat haar weten dat de zaak bij wethouder Diepemaat ligt en dat deze vragen niet thuishoren in het presidium.[275]

Actie raadslid Elferink

Raadslid Elferink van de PVV heeft naar aanleiding van de brieven van de heer Ardesch contact gezocht met hem. Op 18 september 2019 stelt hij per mail voor aan de andere raadsleden om een bijeenkomst te organiseren op het gemeentehuis waarin de heer Ardesch een presentatie kan geven, om de raad meer duidelijkheid in de zaak te bieden.[276]

Burgemeester Van Veldhuizen vindt het voorstel van raadslid Elferink om een bijeenkomst te organiseren waarin de heer Ardesch een presentatie kan geven een '*vreemde actie'*. Daarom wil hij hierover in overleg met de concerndirecteur, wethouder Diepemaat en de griffier.[277] Uit interne mailwisseling, naar aanleiding van de mail van raadslid Elferink waarin hij zijn voorstel weer intrekt, blijkt dat de griffier raadslid Elferink heeft geadviseerd.[278] Vervolgens heeft wethouder Diepemaat raadslid Elferink over de casus bijgepraat.

Op 19 september 2019 stuurt raadslid Elferink een mail naar de raadsleden waarin hij het voorstel weer intrekt, omdat hij na gesprekken met de griffier en wethouder Diepemaat inziet dat deze casus in dit stadium geen issue is voor de raad.[279] Er is immers sprake van een zakelijk geschil tussen de gemeente Enschede en de bv's van de heer Ardesch. Wat raadslid Elferink betreft is er dan ook geen behoefte aan een presentatie totdat er meer zekerheid is in de kwestie of dat de rechter een uitspraak doet. Uit de mail blijkt dat de wethouder hem hierover op de hoogte zal houden. Opmerkelijk is wel dat de rechter al uitspraak had gedaan in het juridisch geschil tussen de gemeente en Wellinga B.V., namelijk op 5 maart 2019 (zie verder paragraaf 4.5.7). Eind september 2019 zal de wethouder in gesprek gaan met de heer Ardesch. Het is de onderzoekers niet bekend of dit gesprek al heeft plaatsgevonden.

Op 28 oktober 2019 komt raadslid Elferink terug op zijn eerdere standpunt en stelt per mail aan de raadsleden voor om de heer Ardesch toch de kans te geven zijn verhaal met de raad te delen.[280] Elferink is van idee veranderd omdat hem inmiddels duidelijk is geworden dat de heer Ardesch en het college te veel met elkaar van mening verschillen om tot een oplossing te komen. Burgemeester Van Veldhuizen mailt dezelfde dag terug en is het niet eens met dit plan omdat het afwijkt van de afgesproken lijn en bovendien niet past bij de wettelijke rolverdeling tussen de raad en het college.[281] De raad controleert achteraf en gaat niet feitelijk op de stoel van het college zitten. Elferink geeft vervolgens aan dat hij niet de bedoeling heeft om op de stoel van het college te gaan zitten en wijst juist op zijn rol als volksvertegenwoordiger.[282] Op basis van het verhaal van de heer Ardesch vindt Elferink dat de heer Ardesch de kans moet krijgen om zijn verhaal aan de raad te vertellen. Een oordeel over wat de heer Ardesch is overkomen heeft Elferink niet, maar voor een goed beeld van de kwestie kan de raad volgens hem 'tenminste een neutrale luisteraar' zijn.

[275] Interne mailwisseling tussen raadslid Visser en burgemeester Van Veldhuizen, 3 oktober 2019.
[276] Interne mailwisseling tussen raadslid Elferink, de raadsleden en de raadsgriffie van de gemeente Enschede, 18 september 2019.
[277] Mail van burgemeester Van Veldhuizen aan concerndirecteur 2, wethouder Diepemaat en de griffier, 18 september 2019.
[278] Interne mailwisseling tussen de griffier en wethouder Diepemaat, 19 september 2019.
[279] Interne mailwisseling tussen raadslid Elferink, de raadsleden en de raadsgriffie van de gemeente Enschede, 19 september 2019.
[280] Mail van raadslid Elferink aan de raadsleden, 28 oktober 2019.
[281] Mail van burgemeester Van Veldhuizen aan raadslid Elferink, 28 oktober 2019.
[282] Mail van raadslid Elferink aan burgemeester Van Veldhuizen, 28 oktober 2019.

Op 31 oktober 2019 vindt er een gesprek plaats tussen de heer Ardesch en een aantal fracties.[283] Naar aanleiding van dat gesprek stuurt raadslid Elferink diezelfde avond per mail een lijst vragen toe aan wethouder Diepemaat en burgemeester Van Veldhuizen.[284] Het betreffen vragen die de heer Ardesch naar eigen zeggen ongeveer twee jaar geleden aan het college heeft gesteld en waarop hij nooit antwoord heeft gekregen.

Onbeantwoorde vragen van de heer Ardesch die raadslid Elferink aan wethouder Diepemaat stuurt:

1. *'Waarom is de factuur aan Wellinga voor de huur van januari 2017, op 1 december uitgegaan met een betalingstermijn van 14 dagen, en opgenomen in het betalingsoverzicht van 19 december 2016? Terwijl normaal de factuur op de 18e van de maand werd verzonden.*
2. *Er liep een betalingsregeling waarbij ik v.a. september € 1.000,- per week betaalde. Wanneer deze betalingsregeling was voortgezet was de hele vordering per 1 januari afbetaald. Waarom is deze betalingsregeling stopgezet door de gemeente?*
3. *Op 19 december 2016 heb ik gesprek aangevraagd met incassobureau en per 2 januari 2017 hoorde ik van het incassobureau dat de vordering was teruggehaald door de gemeente. Waarom en per wanneer is de vordering bij het incassobureau ingetrokken en op welke wijze is dit aan mij gecommuniceerd?*
4. *Op 2 januari 2017 heb ik gesprek aangevraagd met wethouder Hateboer. De [het hoofd van het VBE] heeft mij op 19 januari meegedeeld dat de wethouder niet in gesprek wilde gaan omdat de vordering bij het incassobureau lag. Wat is de verklaring voor de discrepantie tussen punt 3. en 4. en de onjuiste informatie door [het hoofd van het VBE].*
5. *Aanvraag gesprek met wethouder Hateboer per 27 januari 2017. Hier is geen enkele reactie opgekomen. Waarom is hier nooit op gereageerd?*
6. *Aan de dagvaarding was een interne mail toegevoegd van Walas aan de gemeente (duidelijk op verzoek van de gemeente). Walas uit hierin allerlei valse beschuldigingen aan mijn adres (zonder enige onderbouwing) en sluit af met de vraag "heb je hier genoeg aan?" Genoeg om mij de nek om te draaien? Waarom is deze uiterst onprofessionele mail, toegevoegd aan de dagvaarding?*
7. *Op 9 maart 2017 heb ik een klacht ingediend over Wellinga en SteQ. Over SteQ is mij medegedeeld dat er een klacht is binnen gekomen en is het verzoek gedaan geen juridische stappen te ondernemen. Op 19 april 2017 zou een gesprek plaatsvinden over de klacht. Op 27 maart ontving ik een dagvaarding voor Wellinga. Tijdens het gesprek op 19 april werd door Hateboer en [het hoofd van het VBE] ontkend dat er een klacht namens Wellinga was ingediend. Hoe kan deze uitspraak onderbouwd worden?*
8. *Advies van de klachtencommissaris d.d. 21 april 2017 is om alle juridische activiteiten op "on hold" te zetten. Hier is door [het hoofd van het VBE] vanaf geweken. Waarom is afgeweken van het advies op dit punt van de klachtencommissaris, waarmee de wethouder akkoord was? Wie heeft daar uiteindelijk mee ingestemd? (Gemeenteraad/B&W?)*
9. *Onder wiens verantwoordelijkheid viel de klachtencommissaris en de klacht in de periode april 2017. Gemeenteraad of B&W. Hoe is het mogelijk dat een klacht wordt afgedaan door een ambtenaar [naam] met een informeel mailtje? Waaruit blijkt dat de Gemeenteraad dan wel B&W opdracht hebben gegeven voor afdoening op deze wijze?*
10. *In juni, bij het schikkingsvoorstel, is een bedrag geclaimd door de gemeente van € 32.765,65. Hoe is dit bedrag opgebouwd?*
11. *In september, per mail van de advocaat [naam], werd een bedrag geclaimd door de gemeente van € 28.973,53. Hoe is dit bedrag opgebouwd?*

[283] Dit blijkt uit de mail van raadslid Elferink aan wethouder Diepemaat en burgemeester van Veldhuizen op 31 oktober 2019. De onderzoekers hebben verder geen documentatie van deze bijeenkomst gevonden.
[284] Mail van raadslid Elferink naar wethouder Diepemaat en burgemeester Van Veldhuizen, 31 oktober 2019.

12. *Waar is het bewijs voor de bewering dat ik meegegaan zou zijn in de afspraak, dat bij geen schikking ik af zou zien van een onafhankelijk onderzoek? In de brief van de gemeente d.d. 1 oktober 2018 aan de Nationale ombudsman wordt dit gesteld.*
13. *In de brief aan de Nationale ombudsman bent u vrij open in de reden waarom een rechtszaak tegen Wellinga is gestart. Te weten omdat de claim die u van SteQ verwacht waarschijnlijk hoog is. Waarom bent u van mening dat deze werkwijze gerechtvaardigd is?*
14. *De brief van de Nationale ombudsman van 22 juni 2018 was volgens de gemeente niet ontvangen. Echter de (nieuwe) klachtencommissaris heeft bevestigd dat de brief wel degelijk is binnengekomen en pas later is zoekgeraakt". Waarom is deze onjuiste informatie verstrekt aan de Ombudsman?*
15. *De op 18 januari 2018 bij B&W ingediende klacht tegen de gemeentelijke behandeling is afgedaan door de klachtencommissaris zelf. Op welke wijze is de Gemeenteraad of B&W hierbij betrokken en wat was het standpunt van dit orgaan?*
16. *Het is zonder enige moeite mogelijk nog meerdere punten naar voren te brengen die onjuistheden bevatten. Waarom blijft u, tegen beter weten in, volharden in onjuiste beweringen waar geen enkel bewijs voor levert?'*

Verder geeft raadslid Elferink in dezelfde mail aan wethouder Diepemaat en burgemeester Van Veldhuizen aan dat de fracties in afwachting zijn van stukken waarover ze na bestudering later ook vragen zullen stellen. Omdat de zaak complex is en juridische aspecten heeft waar de raadsleden niets mee kunnen en mogen doen, stelt raadslid Elferink tevens voor om voor alle betrokken partijen openheid en transparantie te betrachten en dat kan volgens hem door het uitvoeren van een onafhankelijk feitenonderzoek zoals is voorgesteld door klachtencommissaris 1.

Wethouder Diepemaat reageert op deze lijst met vragen dat hij het niet eens is met deze werkwijze van raadslid Elferink, omdat de casus nog loopt en de termijn om het aanbod te accepteren nog niet is verstreken.[285]

Wethouder Diepemaat stuurt zijn reactie aan Elferink door aan burgemeester Van Veldhuizen. Van Veldhuizen reageert op Diepemaat en de griffier dat de reactie van Diepemaat aan Elferink prima is. Verder stelt hij voor om Elferink te vragen wat zijn relatie is met de heer Ardesch. De werkwijze van Elferink voelt volgens de burgemeester niet goed. Elferink gedraagt zich volgens de burgemeester als advocaat en is bijzonder vasthoudend. Verder zit Elferink te veel op de inhoud en te weinig op het proces. Daarom vraagt de burgemeester aan de griffier om even mee te denken. '*We moeten hier geen grens over want dan is het hek van de dam*'.[286]

Raadslid Elferink wist volgens wethouder Diepemaat dat de wethouder de raad zou informeren zodra het gesprek met de heer Ardesch afgerond zou zijn. Omdat op 30 oktober 2019 het laatste minnelijke gesprek met de heer Ardesch heeft plaatsgevonden, nodigt Diepemaat de fracties uit voor een informatiebijeenkomst op 11 november 2019 voorafgaand aan de raadsvergadering. Raadslid Elferink wijst in zijn mail – die hij als reactie op wethouder Diepemaat stuurt – de verwijten van de wethouder van de hand en vraagt hem de antwoorden die de heer Ardesch op zijn vragen heeft gekregen schriftelijk aan hem toe te sturen.[287] Dat moet

[285] Mail van wethouder Diepemaat aan raadslid Elferink, 31 oktober 2019.
[286] Mail van burgemeester Van Veldhuizen aan wethouder Diepemaat, 1 november 2019. Het is de onderzoekers niet duidelijk hoe dit overleg tussen de burgemeester en de griffier is afgelopen.
[287] Mail van raadslid Elferink aan wethouder Diepemaat, 1 november 2019.

volgens raadslid Elferink geen probleem zijn aangezien wethouder Diepemaat schrijft dat de heer Ardesch antwoord op zijn vragen heeft ontvangen.

6.3 Informatiebijeenkomst 1

6.3.1 Vragen raadslid Visser

Op 11 november 2019, voorafgaand aan de raadsvergadering, heeft er een informatiebijeenkomst plaatsgevonden op initiatief van wethouder Diepemaat.[288] Hierin is toegezegd dat er een mail naar de raad gestuurd zou worden, waarin de heer Ardesch heeft aangegeven dat hij van het feitenonderzoek afziet. Raadslid Visser vraagt daarom op 14 november 2019 aan concerndirecteur 2 om, zoals in de bijeenkomst toegezegd, deze mail toe te sturen.[289] Ook ziet raadslid Visser de verdere beantwoording van de gestelde vragen (ingediend door raadslid Elferink) graag tegemoet.

Concerndirecteur 2 had begrepen dat raadslid Elferink zou aangeven op welke vragen hij nog antwoord wenst; zij was in afwachting hiervan.[290] Verder verwijst ze naar een memo, inclusief tijdlijn, waarin de vragen van de heer Ardesch beantwoord zijn en stelt zij voor om (met het oog op privacy) die memo vertrouwelijk ter inzage te leggen bij de griffie. De mail over het afzien van het advies van de klachtencommissaris voegt zij daar dan aan toe.

6.3.2 Vragen raadslid Elferink

Raadslid Elferink mailt op 15 november 2019 naar concerndirecteur 2 dat hij tijdens de bijeenkomst heeft aangegeven dat hij nog aanvullende vragen gaat stellen.[291] Hij wil graag een schriftelijke reactie op alle eerder gestelde vragen en hij begrijpt niet waarom het vertrouwelijk moet, zoals de concerndirecteur eerder had voorgesteld. Hij stelt voor om de informatie open en transparant naar alle raadsleden te communiceren. Even later – op 20 november 2019 – stuurt raadslid Elferink een aanvullende mail[292] aan de concerndirecteur waarin hij verbazing uitspreekt over het feit dat hij nog steeds geen bericht heeft ontvangen met beantwoording van de eerder gestelde vragen, terwijl de concerndirecteur stelt dat alle vragen eerder al zijn beantwoord. Verder stelt raadslid Elferink aanvullende vragen over hetgeen tijdens de informatiebijeenkomst is verteld:

— *'Gesprek Hatenboer, jullie hebben gezegd dat er wel degelijk een gesprek is geweest met de wethouder echter, en dit is bevestigd door Ton ter Vergert van het CDA, heeft Gertjan eind januari 2017 een gesprek aangevraagd met de wethouder en enkele dagen later heeft Ton de wethouder benaderd met verzoek het gesprek te honoreren, dit heeft Hatenboer geweigerd met de onderbouwing dat het nu onder de rechter viel. Het dringend gewenste contact die Gertjan wilde heeft dus nooit plaats gevonden. Op een veel latere datum middels bemiddeling van de klachtencommissaris heeft er wel een gesprek plaatsgevonden, echter toen was het kwaad al geschied. Verder zijn er meerdere pogingen gedaan door Gertjan, maar in de beantwoording van de 16 vragen zullen deze door jullie worden beantwoord.*

[288] De onderzoekers hebben geen verslag of andere documentatie van deze bijeenkomst gevonden.
[289] Mail van raadslid Visser aan concerndirecteur 2, 14 november 2019.
[290] Mail van concerndirecteur 2 aan raadslid Visser, 15 november 2019.
[291] Mail van raadslid Elferink aan concerndirecteur 2, 15 november 2019.
[292] Mail van raadslid Elferink aan concerndirecteur 2, 20 november 2019.

- *De koffie, ook hier heb ik maar nog eens contact gezocht met Gertjan omdat de door jullie aangegeven 30 koppen koffie per man per dag een volstrekte idioterie welke ik zou kunnen benamen, alleen ligt dit verhaal klaarblijkelijk wel anders, zie hieronder:*
- *Het opgevoerde bedrag door Gertjan is euro 26.150,00 dit is het bedrag voor 3 jaar koffiegebruik, thee, chocomelk, serviesgoed en schoonmaakservies goed included gebaseerd op euro 25,00 per maand per werknemer (46x) daar zitten bezoekers, vergaderingen en soms ook wel een beetje misbruik bij inbegrepen, rekening houdend met het feit dat de koffie 24 uur per dag 7 dagen in de week beschikbaar was lijkt de PVV dit een allerminst overtrokken bedrag, vraag van onze kant hoe komt u dan aan 30 koppen koffie per dag per werknemer?*
- *Dan is er klaarblijkelijk een document in omloop, in bezit van [het hoofd van het VBE], waarin gewag wordt gemaakt van gratis koffie verstrekking aan de huurders, graag ontvangen wij dit document ter inzage.*
- *Dan is er door jullie meerdere keren geopperd dat de kosten voor rechtsbemiddeling die Gerjan naar voren brengt nogal aan de hoge kant zou zijn en dat jullie meerdere keren verzocht hebben aan hem om dit te onderbouwen, Gertjan kan zich deze verzoeken niet herinneren, maar is zeker bereid een uitgebreide kosten specificatie te overhandigen, graag hoor ik van jullie of hier prijs op wordt gesteld.*
- *Dan de huurfactuur: nog een keer expliciet hier neergezet, maar ook die staan in de 16-vragen die wij beantwoord willen zien. Wel een aanvullende is dan bij ons, als je de datum vd de factuur vervroegt dan neem je toch wel de uiterste betaaltermijn die altijd voor staat toch gewoon in acht en vervroeg je die toch ook niet nog eens?'*

6.3.3 Geheime memo

Kort na de mail van raadslid Elferink legt de concerndirecteur twee stukken[293] ter inzage voor raadslid Elferink en raadslid Visser.[294] Raadslid Visser mailt vervolgens aan de concerndirecteur dat zij het niet eens is met de geheime stukken, zij heeft contact gehad met de heer Ardesch en hij heeft de stukken ook en dus is het niet meer geheim.[295] Raadslid Visser neemt wethouder Diepemaat mee in de mailwisseling omdat het college geheimhouding heeft opgelegd. Ze verzoekt daarom om de stukken gewoon per mail te ontvangen zonder geheimhouding. Concerndirecteur 2 laat daarop weten dat er '*vertrouwelijke info*' in de memo staat. Dat de heer Ardesch die info heeft ontvangen maakt het nog niet openbaar, stelt ze.[296] Raadslid Elferink laat op 25 november 2019 weten met de heer Ardesch te hebben gebeld. Volgens raadslid Elferink heeft de heer Ardesch er geen enkel bezwaar tegen als de antwoorden op de vragen openbaar en voor alle raadsleden in te zien zijn.[297] Ook verzoekt raadslid Elferink aan de concerndirecteur om de antwoorden per mail te ontvangen. Het is de onderzoekers niet bekend of de geheimhouding naar aanleiding van dit verzoek is opgeheven.

Wethouder Diepemaat stuurt op 26 november 2019 een mail aan raadslid Elferink. Hierin laat hij weten dat hij de indruk krijgt dat Elferink '*min of meer kiest voor of in de rol dreigt te belanden van belangenbehartiger of adviseur'*[298] Dit is ongewenst en zeker gezien het feit dat het om een zakelijk geschil gaat. Wethouder Diepemaat zegt dat dit voor hem als

[293] De stukken bestaan in ieder geval uit de in paragraaf 6.3.1 genoemde tijdlijn en memo.
[294] Het is de onderzoekers onduidelijk of de stukken ter inzage hebben gelegen voor de gehele raad, of exclusief voor de genoemde raadsleden. Uit de mail van Visser aan concerndirecteur 2 op 22 november 2019 blijkt dat Visser het idee heeft dat de stukken alleen voor haar en Elferink waren. Zij stelt dat het niet lekker voelt dat er bij twee raadsleden geheimhouding wordt opgelegd, als de stukken al ergens 'buiten' liggen.
[295] Mail van raadslid Visser aan concerndirecteur 2, 22 november 2019.
[296] Mail van concerndirecteur 2 aan raadslid Visser, 22 november 2019.
[297] Mail van raadslid Elferink aan concerndirecteur 2 en raadslid Visser, 25 november 2019.
[298] Mail van wethouder Diepemaat aan raadslid Elferink, 26 november 2019.

verantwoordelijk portefeuillehouder ook ongemakkelijk is. '*Vanwege het feit dat er sprake is van een zakelijk geschil waarbij ook belangen van de gemeente kunnen worden geschaad voel ik mij niet vrij om verdere informatie te delen over deze individuele casus*.'

Raadslid Elferink vraagt de griffier om advies over de mail van de wethouder aan hem.[299] Met grote verbazing heeft hij de mail van wethouder Diepemaat ontvangen en zegt niet te accepteren dat hij hiervan beschuldigd wordt. '*Feit is dat ik geen antwoorden krijg op mijn eerste vragen en mijn aanvullende vragen, wat voor mij betekend dat er niet transparant wordt omgegaan inzake Gertjan Ardesch. De Wethouder is al niet meer in gesprek met Ardesch, de zaak heeft voor hem afgedaan, dus kan ik mijn controlerende rol als raadslid oppakken*.' Bij het oppakken van deze controlerende rol denkt raadslid Elferink aan het indienen van een Wob-verzoek maar bovenal aan het stellen van artikel 35 vragen voor alle reeds gestelde vragen waarop hij geen antwoord heeft gekregen.[300] Daarnaast staat voor raadslid Elferink nog steeds een neutraal onderzoek voorop, waarvan de heer Ardesch volgens hem nooit heeft afgezien in tegensteling tot wat wethouder Diepemaat daarover beweert. '*Op dat moment sta ik als raadslid mooi buiten spel iets wat Jeroen* [Diepemaat] *klaarblijkelijk graag wil*.'

Nog diezelfde dag reageert de griffier per e-mail.[301] Het lijkt hem goed dat hij met Elferink meekijkt naar de casus zodat Elferink zijn controlerende functie kan vervullen en tegelijkertijd mogelijke conflicten met zijn rol als raadslid kan vermijden. Volgens de griffier is namelijk sprake van een bijzondere kwestie omdat primair sprake is van een zakelijk conflict tussen de gemeente en de ondernemer, waarbij de rechter, de klachtencommissaris en de Nationale ombudsman zich over de zaak hebben uitgelaten. Daarom spreken de griffier en Elferink af om samen met raadslid Visser de zaak te bespreken en de relevante feiten zoveel mogelijk te verkennen, zodat Elferink zijn vervolgstappen goed kan afwegen.[302]

Op 5 december 2019 stuurt de griffier een mail naar de raadsleden Elferink en Visser over de rol van de raad/raadsleden inzake het dossier Ardesch.[303] Eerder die week bespraken zij namelijk de mogelijkheden om inzake dit dossier de controlerende rol op een correcte en zinvolle wijze te vervullen. In deze mail geeft de griffier aan dat het college de zakelijke belangen van de gemeente behartigt. De raad mag daarbij niet op de stoel van het college gaan zitten, maar mag wel achteraf om verantwoording vragen. Het college kan tussentijds de raad actief inlichten. In een dergelijke casus moeten raadsleden open staan voor signalen vanuit de gemeenschap die relevant zijn voor het gemeentebestuur en zorgen dat deze signalen op de juiste plaats komen. Daarna is het van belang om te blijven volgen wat er met een dergelijk signaal gebeurt. Een raadslid mag echter geen zakelijke belanghebbenden bij de gemeente bijstaan en zeker niet adviseren op inhoud of inzake juridische geschillen met de gemeente tussen beide komen.

In dit geval is volgens de griffier sprake van een zakelijk conflict. Hierbij is de rechter de aangewezen instantie om onafhankelijk te oordelen. '*Als partijen in den minne niet tot een vergelijk komen, is de aangewezen weg de rechter. De gemeenteraad blijft dan afzijdig*.'

De raadsleden hebben volgens de interpretatie van de griffier drie wensen;

[299] Interne mailwisseling tussen raadslid Elferink aan de griffier, 27 november 2019.
[300] Zie paragraaf 6.5.2 voor een toelichting op wat artikel-35 vragen zijn.
[301] Interne mailwisseling tussen de griffier en raadslid Elferink, 27 november 2019.
[302] Interne mailwisseling tussen raadslid Elferink en de griffier, 29 november 2019.
[303] Mail van de griffier aan raadsleden Elferink en Visser, 5 december 2019.

1. Leren van deze casus. De indruk bestaat dat er wellicht in het kader van Goed Bestuur[304] nadere voorzieningen wenselijk zijn om in de toekomst tot een heldere procedure te komen inzake ondernemers die een zakelijk conflict met de gemeente hebben.
2. De wethouder en/of het college ter verantwoording te roepen over de handelswijze van onder het college ressorterende ambtenaren.
3. Het advies van klachtencommissaris 1 op te volgen, zonder dat de rechter hierin wordt gepasseerd of dat de gang naar de rechter oneigenlijk wordt beperkt.

De griffier is van mening dat de eerste wens opgepakt kan worden met '*een verzoek aan de burgemeester in het kader van de driehoek*.' De driehoek moet vervolgens eens nagaan of deze casus aanleiding zou moeten zijn voor een '*nadere voorziening*.' De tweede wens kan opgepakt worden door actieve inlichtingen van het college aan de raad of via het vragenrecht. Hierbij dient gerefereerd te worden aan beleidskaders, anders komt de casuïstiek centraal te staan en bestaat het risico dat de raad zich op grijs of zelfs verboden gebied begeeft. De derde wens kan volgens de griffier '*zonder risico wel door middel van vragen aan het college*' worden voorgelegd.

6.4 Ambtelijke bijstand

6.4.1 Verzoek om onafhankelijk feitenonderzoek

Op 11 december 2019 stuurt raadslid Visser een mail aan burgemeester Van Veldhuizen en wethouder Diepemaat.[305] Een week eerder, op 4 december 2019, heeft de heer Ardesch een mail van een medewerker van de gemeente ontvangen dat alle gesprekken en onderhandelingen definitief beëindigd zijn. Deze afronding maakt dat raadslid Visser zich vrij voelt om haar rol als raadslid in deze casus nu op te pakken. Raadslid Visser wijst hierbij op de vragen die ze op 24 september 2019 heeft gesteld aan burgemeester Van Veldhuizen en waarover ze nog steeds geen terugkoppeling van de burgemeester heeft ontvangen. Op 18 december 2019 stuurt raadslid Visser wederom een verzoek om antwoord op de eerder gestelde vragen (zie ook paragraaf 6.2.3, actie raadslid Visser).[306] Daarnaast vraagt raadslid Visser of het college bereid is om feitenonderzoek uit te laten voeren door een onafhankelijke partij. '*Vanuit Goed Bestuur kan wellicht geleerd worden van deze casus hoe de gemeente in de toekomst omgaat met conflicten tussen de gemeente en ondernemers'.*

Op 20 december 2019 legt raadslid Visser per mail uit waarom er wat haar betreft haast achter de beantwoording van de vragen zit.[307] Op 17 december 2019 is er namelijk beslag gelegd op de bankrekening van het bedrijf Wellinga. Visser realiseert zich dat het college hiertoe bevoegd is en dat de raad geen rol hierin heeft. Visser vindt het vooral respectloos dat raadsfracties wachten op beantwoording van vragen en zonder dat deze gegeven wordt, legt het college beslag. Zij vraagt zich daarom af hoe zich dit verhoudt tot Goed Bestuur. Daarbij vraagt zij zich af of het wenselijk is vanuit Goed Bestuur om nadere voorzieningen te treffen voor ondernemers, om in de toekomst de procedures helder te hebben bij conflicten tussen ondernemers en de gemeente.

[304] Goed Bestuur was een programma, dat is gestart in de zomer van 2017, op initiatief van burgemeester Van Veldhuizen. Hij zag als burgemeester voor zichzelf een belangrijke taak weggelegd bij het aanjagen van de kwaliteit van het bestuur. In het programma werden drie hoofdlijnen onderscheiden: samen besturen, eerlijk en open besturen en kwalitatief hoogwaardig besturen. Het programma goed bestuur beoogde vooral processen en projecten die aan bovenstaande lijnen bijdroegen te bundelen, zodat het bestuur zich in de juiste richting ontwikkelt.
[305] Mail van raadslid Visser aan burgemeester Van Veldhuizen en wethouder Diepemaat, 11 december 2019.
[306] Mail van raadslid Visser aan wethouder Diepemaat en burgemeester Van Veldhuizen, 18 december 2019.
[307] Mail van raadslid Visser naar wethouder Diepemaat, burgemeester Van Veldhuizen, 20 december 2019.

Op 22 december 2022 stuurt raadslid Elferink een mail naar wethouder Diepemaat, raadslid Visser, burgemeester Van Veldhuizen en de griffier.[308] Hierin reageert hij op de mail van Visser, maar richt hij zich voornamelijk tot de wethouder. In de mail geeft Elferink aan dat hij zich even afzijdig heeft gehouden, omdat Visser met het kader van goed en betrouwbaar bestuur een mooie insteek in deze casus heeft gevonden. Volgens Elferink gaat het hiermee om meer dan alleen deze casus. Volgens hem is bekend dat met name kleine ondernemers problemen hebben gehad met het college en dat baart hem zorgen, '*waar de inwoners recht hebben op bijstand van de klachtencommissaris en de ombudsman, lijkt het of kleine ondernemers geen mogelijkheid hebben dan behalve een rechtszaak om uit het geschil te komen. Dat is een oneerlijke benadering en ik vind dat het college er zich niet van af kan maken met de simpele conclusie het is een zakelijk geschil tussen een BV en de gemeente Enschede. Ook hier is er sprake van een persoon, en dus ook zeker persoonlijk leed, waarvan de PVV vindt dat er tenminste moet worden gekeken hoe er is gehandeld en of er behoorlijk bestuur is gepleegd en in het kader van een betrouwbare overheid willen wij hierop controleren*'.

Daarnaast blijft voor hem één zaak heel duidelijk: de heer Ardesch heeft nooit afgezien van het door klachtencommissaris 1 geadviseerde onderzoek. Dit is schriftelijk vastgelegd in de mail van de advocaat van de heer Ardesch aan de gemeenteadvocaat op 8 juni 2017 om 10.53 (zie paragraaf 5.2). Volgens Elferink zijn er daarnaast meer aanwijzingen dat de beantwoording op diverse vragen niet strookt met de werkelijkheid. Omdat klachtencommissaris 1 duidelijk was in haar advies en Elferink en de PVV de schijn verre willen houden niet de juiste rol als raadslid te pakken, pleit hij om het onafhankelijke feitenonderzoek alsnog plaats te laten vinden.2017

6.4.2 Verzoek om ambtelijke bijstand

Op 9 april 2020 mailt raadslid Elferink wethouder Diepemaat.[309] Elferink benadrukt in de mail nogmaals dat hij zich niet heeft willen bemoeien met de casus toen het nog onder het college of onder de rechter was. Hij wil nu achteraf controleren of er sprake is geweest van behoorlijk bestuur. De betrouwbaarheid van de overheid mag namelijk nooit een issue zijn en dat lijkt in deze casus wel het geval volgens hem. De uitspraak van het college dat de heer Ardesch van onafhankelijk feitenonderzoek heeft afgezien, staat lijnrecht tegenover correspondentie die raadslid Elferink heeft ingezien. Verder heeft het college nooit bewijs geleverd voor deze uitspraak. Daarom is hij net als raadslid Visser van mening dat er een onafhankelijk feitenonderzoek uitgevoerd moet worden. Aan het verzoek van raadslid Visser is echter nooit gehoor gegeven, net als vele eerder door raadslid Elferink gestelde vragen. Daarom heeft raadslid Elferink enkele weken eerder al de griffie verzocht om het volledige dossier van de heer Ardesch klaar te leggen, zodat hij zijn rol als raadslid op kan pakken. Vanuit die rol heeft hij recht op ambtelijke bijstand en op de gevraagde stukken. Raadslid Elferink vindt onafhankelijk feitenonderzoek meer op zijn plaats, maar mocht het college daar bezwaren tegen hebben, dan verzoekt hij via dit bericht aan de wethouder alsnog om het eerder gevraagde dossier Ardesch. Wordt ook aan dit verzoek geen gehoor gegeven, dan zal hij een Wob-verzoek indienen en op eigen initiatief een neutraal onderzoek laten starten om te kijken hoe de gemeente in dit geval is omgegaan met een ondernemer en inwoner.

[308] Mail van raadslid Elferink aan wethouder Diepemaat, raadslid Visser, burgemeester Van Veldhuizen en de griffier, 22 december 2019.
[309] Mail van raadslid Elferink aan wethouder Diepemaat, 9 april 2020.

Vertrouwelijk dossier

Op 11 mei 2020 overhandigt de loco-gemeentesecretaris op verzoek van raadslid Elferink het papieren dossier inzake de casus Ardesch aan de griffier.[310] Tussen de loco-gemeentesecretaris en de griffier is afgesproken dat het dossier bij raadslid Elferink onder vertrouwelijkheid bezorgd zou worden. De reguliere manier – bewaren in het geheime kastje en ambtelijke bijstand in aanwezigheid van betreffende ambtenaren op het stadhuis – is (waarschijnlijk vanwege corona) lastig te realiseren, volgens de griffier. Op 12 mei 2020 mailt de griffier naar de loco-gemeentesecretaris dat raadslid Elferink zich niet prettig voelt bij deze werkwijze.[311] Om niets verweten te kunnen worden over lekken, wil hij het dossier via een neutrale en veilige route kunnen inzien. Daarom heeft de griffier met raadslid Elferink afgesproken dat hij het dossier voorlopig niet ontvangt, maar pas inziet als op het stadhuis een bijeenkomst met ambtelijke bijstand georganiseerd kan worden.

Op 22 mei 2020 stelt raadslid Elferink per mail aan de griffier voor om – in select gezelschap met raadslid Visser en eventueel een paar andere raadsleden – op korte termijn de stukken, met ambtelijke bijstand, door te nemen op het stadhuis.[312] Als uit die bijeenkomst blijkt dat alle vragen volledig beantwoord kunnen worden, zal raadslid Elferink afzien van 'andere stappen'. Mochten de antwoorden onvindbaar zijn in het door het college aangeleverde dossier, dan zal hij verder gaan met het eerder aangekondigde onafhankelijke onderzoek.

6.4.3 Ambtelijke bijstandssessie

Op 17 juni 2020 vindt de ambtelijke bijstandssessie plaats op het gemeentehuis. Raadsleden Visser, Futselaar, Versteeg en Elferink zijn hier samen met de griffier bij aanwezig. Later op de middag sluiten drie ambtenaren – het hoofd van het VBE, een jurist en een bestuursadviseur – aan. Tijdens deze sessie staat het door het college '*gevoerde bestuur ten aanzien van zakelijke relaties en het voeren van juridische procedures centraal*'.[313] Tijdens de sessie blijkt echter dat het dossier erg beperkt is. De stukken die in het dossier zitten, zoals uitspraken van de rechter, overeenkomsten en brieven, zijn al bekend bij de raadsleden. Verslagen van gesprekken met de heer Ardesch, ambtelijke adviezen, bestuurlijke verslagen en afschriften van mailverkeer ontbreken. Juist deze documenten zijn behulpzaam voor de raadsleden, zo blijkt uit het verslag van deze ambtelijke bijstandssessie.

Een van de gesprekspartners geeft aan dat er bij de bijstandssessie vier raadsleden aanwezig waren, maar deze bijeenkomst ook toegankelijk was voor de rest van de raadsleden.

Uit het verslag van de ambtelijke bijstandssessie blijkt dat het overhandigde dossier incompleet is omdat het gemeentelijke dossier waarschijnlijk als procesdossier bij de gemeenteadvocaat ligt. De stukken uit het procesdossier kunnen op basis van de inlichtingenplicht niet aan de raad worden verstrekt. Dit is conform de richtlijnen van de Orde van Advocaten.[314]

Uit het verslag van de ambtelijke bijstandssessie blijkt dat de raadsleden in de kern meer willen weten over het beëindigen van de betalingsregeling, het verloop van de casus en (het afwijken van) het advies van klachtencommissaris 1, en gebrekkige dossiervorming. De aanwezige ambtenaren beantwoorden tijdens de sessie vragen hierover.

[310] Mail van de griffier aan de loco-gemeentesecretaris, 12 mei 2020.
[311] Mail van de griffier aan de loco-gemeentesecretaris, 12 mei 2020.
[312] Mail van raadslid Elferink aan de griffier, 22 mei 2020.
[313] Concept verslag bijstandssessie, 17 juni 2020.
[314] Concept verslag bijstandssessie, 17 juni 2020.

Uit de antwoorden op de vragen van de raadsleden blijkt dat de gemeente een vordering overdraagt aan een incassobureau als een huurder ondanks meerdere pogingen niet voldoende reageert. De casus van de heer Ardesch was volgens de aanwezige ambtenaren echter administratief onoverzichtelijk en complex, want er liepen twee zaken door elkaar heen. Er werd onregelmatig afbetaald op de oude schuld en de lopende schuld werd niet betaald waardoor zich daar weer een nieuwe schuld opbouwde. Daarom is de zaak naar de rechter gebracht. Parallel aan de juridische procedure liepen gesprekken tussen de gemeente en de heer Ardesch om tot een schikking te komen.[315]

Verder stellen de aanwezige ambtenaren dat de heer Ardesch heeft afgezien van een onafhankelijk feitenonderzoek bij het starten van het minnelijke traject. De heer Ardesch en zijn advocaat hebben dit volgens de ambtenaren – in afwijking van wat wethouder Diepemaat eerder verklaarde tijdens de informatiebijeenkomst op 11 november 2019 – niet per brief of mail laten weten. Dat de heer Ardesch bij het starten van de onderhandelingen toch heeft afgezien van onafhankelijk onderzoek kan volgens de ambtenaren worden opgemaakt uit de mail van 8 juni 2017 van concerndirecteur 1 aan de heer Ardesch waarin hij de afspraken van het overleg tussen hem en de heer Ardesch bevestigt (zie paragraaf 5.2). Volgens de ambtenaren is in deze mail opgenomen dat de voorwaarde van afzien van onafhankelijk onderzoek is geaccepteerd. Verder moet deze mail in het tijdsbeeld van toen bekeken worden. De heer Ardesch had volgens de ambtenaren dringend belang, onafhankelijk onderzoek was daarvoor op dat moment niet adequaat, overleg wel.[316]

Naar aanleiding van deze bijeenkomst wordt het volgende afgesproken. De aanwezige ambtenaren zullen de volgende zaken uitzoeken en hierop terugkomen:

1. '*Waarom zijn er verschillen tussen het procesdossier en het bestuurlijke dossier (archief/Corsa) met name daar waar het correspondentie en stukken van de gemeente betreft? Bestuurlijk dossier mag toch niet 'leeggehaald' worden tbv procesdossier?*
2. *Kunnen de raadsleden inzage krijgen in procesdossier bij onze advocaat?*
3. *Principiële kwestie: rust er wel of geen geheimhouding op de stukken?*
4. *Tenminste afschrift van documenten: alle zakelijke overeenkomsten met (bedrijven van) Ardesch (SteQ, Wellinga) en Walas; alle e-mails hierover (Corsa) en de toezeggingen van Hatenboer'*.

Als op deze vragen afdoende antwoord komt, zullen de raadsleden geen vervolgstappen ondernemen. Zo niet, dan zullen er andere stappen dan ambtelijke bijstand worden genomen.[317]

Ambtelijke acties n.a.v. bijstandssessie

Naar aanleiding van de openstaande vragen neemt de griffier op 26 juni 2020 per mail contact op met de gemeenteadvocaat.[318] Kern van de zoektocht van de raadsleden is de brief/mail van de advocaat van de heer Ardesch inzake het afzien van een onafhankelijk onderzoek. Uit de mailwisseling blijkt dat de gemeenteadvocaat ergens in mei 2017 is benaderd *'door de directie ivm het advies van de KC tav het onafhankelijk juridisch advies. Omdat dit een langdurig traject zou zijn en meneer Ardesch graag tempo wilde maken is in afwijking van het advies van de KC het traject van onderling overleg om er samen uit te komen ingezet door gemeente en Ardesch.'* Verder laat de gemeenteadvocaat weten '*dat de gemeente en Ardesch van het advies van de KC zijn afgeweken, omdat Ardesch het allemaal te lang vond duren. Voor ons was*

[315] Concept verslag bijstandssessie, 17 juni 2020.
[316] Concept verslag bijstandssessie, 17 juni 2020.
[317] Concept verslag bijstandssessie, 17 juni 2020.
[318] Mail van de griffier aan de gemeenteadvocaat, 26 juni 2020.

ook achterliggend idee dat ontbinding van de huurovk niet buiten-gerechtelijk kon maar dat heeft [de concerndirecteur] destijds niet expliciet besproken met Ardesch.'[319]

Op 4 juli 2020 stuurt de gemeenteadvocaat een mail naar de griffier.[320] Hierin geeft zij aan dat zij haar mailbox vanaf ongeveer april 2017 is gaan bekijken en daaruit blijkt dat zij destijds inderdaad contact heeft gehad met de advocaat van de heer Ardesch over het advies van de klachtencommissaris. Hierbij geeft zij aan dat dit anders was dan waarover de griffier en de gemeenteadvocaat vorige week telefonisch spraken. '*Een heel expliciet voorbehoud voorafgaand aan de onderhandelingen is er namelijk nooit gemaakt*.' Daarom wil de gemeenteadvocaat graag weten wat de concrete vragen van de raadsleden zijn. De mailwisseling tussen de gemeenteadvocaat en de advocaat van de heer Ardesch is volgens de gemeenteadvocaat confraterneel[321] en mag in beginsel niet gedeeld worden. Hierop reageert de griffier dat het schijnt dat de heer Ardesch via zijn advocaat heeft laten weten dat hij niet akkoord ging met het afzien van onafhankelijk feitenonderzoek. De raadsleden zijn op zoek naar dit bericht en willen eventueel inzage in de confraternele correspondentie. Hierop reageert de gemeenteadvocaat per mail aan de griffier op 11 september 2020 met de vraag of het mogelijk is dat de raadsleden onder vertrouwelijkheid de confraternele correspondentie inkijken. Er geldt immers vertrouwelijkheid ten aanzien van de dossiers van de gemeenteadvocaat. De gemeenteadvocaat mailt: *'Als we kunnen construeren dat het als het ware een intern overleg is en de Orde gaat daarmee akkoord, dan wil ik best samen gaan zitten met de raadsleden om door mijn correspondentie te gaan. Het moet dan alleen wel strikt vertrouwelijk blijven en de raadsleden mogen dit dus later niet gaan gebruiken in bijv. een openbare vergadering.[322]'*

Op 7 juli 2020 stuurt raadslid Elferink een mail naar raadsleden Visser, Futselaar en Versteeg.[323] Hierin stelt hij dat nu definitief is dat de brief van de advocaat van de heer Ardesch zich niet bevindt in het dossier van de huisadvocaat. Volgens Elferink kent zij dus niet het bestaan van de mail waarin wordt vermeld dat ze willen schikken, maar niet afzien van onafhankelijk onderzoek. Deze mail stuurt Elferink ook door naar de griffier, waarbij hij aangeeft dat hij aanneemt dat dit klopt, omdat hij niets meer van de griffier heeft gehoord. De griffier reageert op 10 juli 2020 per mail en geeft aan dat de gemeenteadvocaat stelt dat de heer Ardesch nooit een expliciet voorbehoud heeft gemaakt.[324] Dit blijkt volgens de gemeenteadvocaat uit haar dossier. Op 9 juli 2020 stuurt Elferink een mailketen door aan de griffier.[325] In deze keten zit een mail van de advocaat van de heer Ardesch aan de gemeenteadvocaat van 8 juni 2017 om 10.53. Hierin schrijft de advocaat van de heer Ardesch: '*Of partijen schikken de zaken, of het door de klachtenfunctionaris bevolen onafhankelijke onderzoek zal moeten worden uitgevoerd*'. De griffier is het met Elferink eens dat hij deze passage anders interpreteert dan de gemeenteadvocaat uitlegt, maar vindt dat de zaak finaal opgelost is als er ook een mail van de advocaat van de heer Ardesch is na 7 juli (de mail van concerndirecteur 1).[326]

Op 16 september 2020 reageert de griffier dat het beginsel van vertrouwelijkheid bij de raad goed geregeld is via de geheimhoudingsclausule van het toenmalige artikel 55 lid 1 van de

[319] Mail van de gemeenteadvocaat aan de griffier, 29 juni 2020.
[320] Mail van de gemeenteadvocaat aan de griffier, 4 juli 2020.
[321] Dit zijn vertrouwelijke mededelingen tussen advocaten.
[322] Mail van de gemeenteadvocaat aan de griffier, 11 september 2020.
[323] Mail van raadslid Elferink aan raadsleden Visser, Futselaar en Versteeg, 7 juli 2020.
[324] Mail van de griffier aan raadslid Elferink, 10 juli 2020.
[325] Mail van raadslid Elferink aan de griffier, 9 juli 2020.
[326] Mail van de griffier aan raadslid Elferink, 10 juli 2020; hij bedoelt waarschijnlijk 8 juni 2017 in plaats van 7 juli.

Gemeentewet.[327] Het college legt geheimhouding op de stukken die aan het college worden voorgelegd (bijvoorbeeld het procesdossier) en deze geheimhouding wordt door allen die kennis dragen van die stukken in acht genomen totdat het college de geheimhouding opheft. Aangezien de stukken aan een paar raadsleden worden overlegd en niet aan de gehele raad is lid 3 van artikel 55 volgens hem niet van toepassing.

Artikel 55 (zoals geldend op 16 september 2020)

1. *Het college kan op grond van een belang, genoemd in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur, omtrent het in een besloten vergadering behandelde en omtrent de inhoud van de stukken die aan het college worden overgelegd, geheimhouding opleggen. Geheimhouding omtrent het in een besloten vergadering behandelde wordt tijdens die vergadering opgelegd. De geheimhouding wordt door hen die bij de behandeling aanwezig waren en allen die van het behandelde of de stukken kennis dragen, in acht genomen totdat het college haar opheft.*

2. *Op grond van een belang, genoemd in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur, kan de geheimhouding eveneens worden opgelegd door de burgemeester of een commissie, ten aanzien van de stukken die zij aan het college overleggen. Daarvan wordt op de stukken melding gemaakt. De geheimhouding wordt in acht genomen totdat het orgaan dat de verplichting heeft opgelegd, dan wel de raad haar opheft.*

3. *Indien het college zich ter zake van het behandelde waarvoor een verplichting tot geheimhouding geldt tot de raad heeft gericht, wordt de geheimhouding in acht genomen totdat de raad haar opheft.*

Op 17 september 2020 reageert de gemeenteadvocaat per mail naar de griffier.[328] Zij betwijfelt of artikel 55 lid 1 van de Gemeentewet toegepast kan worden. Geheimhouding kan op grond van dat artikel enkel op grond van een belang genoemd in (toenmalig) artikel 10 van de Wob. In dit geval is geheimhouding noodzakelijk vanwege het professionele beroepsgeheim van de gemeenteadvocaat dat gewaarborgd moet worden. Diezelfde dag reageert de griffier dat hij twee dagen ervoor aan raadsleden Elferink en Visser het voorstel heeft gedaan om onder geheimhouding inzage te bieden in het procesdossier met bijstand van de gemeenteadvocaat.[329] Raadslid Elferink heeft op 17 september 2020 echter laten weten geen gebruik te maken van dit aanbod. De griffier heeft het idee dat de raadsleden een onafhankelijk feitenonderzoek wensen zoals door klachtencommissaris 1 is geadviseerd. Inzage in het dossier onder geheimhouding biedt voor hen dan geen meerwaarde. Verder heeft hij begrepen dat de raadsleden nu door middel van het doen van een Wob-verzoek op zoek gaan naar relevante documenten. De route via ambtelijke bijstand is dan volgens hem afgerond.

Een van de gesprekspartners merkt op dat de griffie alleen bevindingen over stukken die het college toestuurt, terug mag rapporteren als het gaat om feitelijkheden die de kwaliteit van de besluitvorming raken.

[327] Mail van de griffier aan de gemeenteadvocaat, 16 september 2020.
[328] Mail van de gemeenteadvocaat aan de griffier, 17 september 2020.
[329] Mail van de griffier aan de gemeenteadvocaat, 17 september 2020.

6.5 Raadsvragen

6.5.1 Brief Elferink

Op 23 augustus 2020 stuurt raadslid Elferink een brief aan het college, specifiek gericht aan wethouder Diepemaat.[330] Raadslid Elferink stelt dat met behulp van ambtelijke bijstand beperkt inzage is geweest in het dossier van de heer Ardesch. Hij is dan ook teleurgesteld dat er geen volledig dossier geleverd is en dat zijn vragen niet zijn beantwoord. Volgens hem is er dan ook geen bewijs dat de heer Ardesch heeft afgezien van uitvoering van het advies van klachtencommissaris 1. Daarom zal hij zijn '*wettelijke mogelijkheden*' gaan benutten, maar verzoekt alsnog met klem om het onafhankelijk feitenonderzoek uit te laten voeren.

6.5.2 Artikel 35 vragen 2 oktober 2020

De Gemeentewet bevat zowel verplichtingen als rechten om te waarborgen dat de gemeenteraad het college kan controleren en ter verantwoording roepen. Zo stelt artikel 169 van de Gemeentewet dat het college en elk van zijn leden afzonderlijk verantwoording schuldig zijn over het door het college gevoerde bestuur. Hiervoor geven zij de raad alle inlichtingen die de raad nodig heeft voor de uitoefening van zijn taak. Hierbij gaat het om uit eigen beweging verstrekken van informatie.

Ook als een of meer raadsleden om informatie vragen, dan dienen het college dan wel de leden afzonderlijk de raad de gevraagde inlichtingen mondeling of schriftelijk te verstrekken. Dit wordt ook wel de passieve verantwoordingsplicht genoemd.

De Gemeentewet kent aan ieder raadslid afzonderlijk het vragenrecht toe om deze passieve verantwoordingsplicht te activeren. Artikel 155 lid 1 van de Gemeentewet stelt hierover:

Een lid van de raad kan het college of de burgemeester mondeling of schriftelijk vragen stellen.

De gemeenteraad kan dit recht zelf verder uitwerken in het reglement van orde. Het reglement van orde vergaderingen gemeenteraad en raadscommissies Enschede geldend van 23 maart 2018 tot en met 16 december 2022 stelt hierover het volgende:

Artikel 35: Schriftelijke vragen
1. Ieder raadslid kan schriftelijke vragen aan het college of de burgemeester stellen. Onder schriftelijke vragen worden ook verstaan vragen die via e-mail worden ingediend.

2. Schriftelijke vragen worden kort en duidelijk geformuleerd. De vragen kunnen van een toelichting worden voorzien.

3. De vragen worden ingediend bij de voorzitter. Deze draagt er zorg voor dat de vragen zo spoedig mogelijk ter kennis van de overige leden en van het college of de burgemeester worden gebracht.

4. Beantwoording vindt schriftelijk of via e-mail plaats, zo spoedig mogelijk doch in ieder geval binnen drie weken na ontvangst van de vragen. Indien beantwoording niet binnen deze termijn kan plaatsvinden, stelt de secretaris de vragensteller hiervan gemotiveerd in kennis,

[330] Mail van raadslid Elferink aan het college, 23 augustus 2020.

waarbij de termijn wordt aangegeven waarbinnen beantwoording zal plaatsvinden. Dit bericht wordt behandeld als een antwoord.

5. Antwoorden worden door het verantwoordelijke lid van het college of door de burgemeester aan de griffie gezonden, die ze terstond aan de leden toezendt.

6. De vragensteller kan in de eerstvolgende vergadering van de raad na de behandeling van de agendapunten nadere inlichtingen vragen over het door het college of de burgemeester gegeven antwoord, tenzij de raad anders beslist.

Op 2 oktober 2020 stellen de raadsfracties EnschedeAnders, PVV, SP en Groep Versteeg artikel 35 vragen. In de introductie van de vragen stellen ze dat zij ruim een jaar op zoek zijn naar informatie en verklaringen rond de casus van de heer Ardesch. Het dossier roept volgens hen veel vragen op als het gaat om Goed Bestuur. [331] Daarom hebben de genoemde raadsfracties in afstemming met de griffier en de gemeentesecretaris via ambtelijke bijstand geprobeerd een helder en compleet beeld te vormen van de feiten ten aanzien van het handelen van de gemeente in deze casus. Ondanks meerdere pogingen zijn zij van mening dat zij nauwelijks inzage in en afschriften van het dossier hebben ontvangen. Hierbij noemen zij twee voorbeelden:

1. Tijdens de informatiebijeenkomst in november 2019 is aangegeven dat er een mail is waarin de heer Ardesch aangeeft af te zien van onafhankelijk feitenonderzoek. Hierbij is toegezegd dat de raadsfracties deze mail konden ontvangen. De mail is echter nooit overlegd;
2. Uit de ambtelijke bijstand blijkt dat het (bestuurlijke) dossier niet compleet is conform de voorschriften. Er is echter wel een procesdossier bij de gemeenteadvocaat. Dit dossier mochten de raadsfracties enkel onder geheimhouding inzien, terwijl een groot deel via de media al bekend is.

Hierom constateren de raadsleden dat ambtelijke bijstand grenzen kent waar het raakt aan bestuurlijke verantwoordelijkheid. Daarom kiezen de raadsfracties op 2 oktober 2020 voor het stellen van artikel 35 vragen. Deze vragen worden op 27 oktober 2020 door het college beantwoord.[332] Hierna is beschreven welke artikel 35 vragen door de raadsfracties zijn gesteld en hoe die vragen door het college zijn beantwoord.

Vragen afzien van onafhankelijk feitenonderzoek en starten rechtszaak

Klachtencommissaris 1 heeft in april 2017 een advies uitgebracht dat in de casus van de heer Ardesch een onafhankelijk feitenonderzoek uitgevoerd zou moeten worden. Zij had volgens de raadsfracties echter het mandaat van de raad om klachten zelfstandig af te doen. De nieuwe verordening waarbij de klachtencommissaris onder het college zou vallen was namelijk pas op 13 oktober 2017 gepubliceerd. De raadsfracties stellen dat het onafhankelijk feitenonderzoek daarom uitgevoerd had moeten worden, het “advies” was namelijk geen “advies” maar gezien de feitelijk geldende verordening een besluit. Daarom vragen de raadsleden zich af waarom het college niet alsnog een onafhankelijk feitenonderzoek heeft laten uitvoeren.

De raadsleden is verteld dat de heer Ardesch expliciet heeft afgezien van een onafhankelijk feitenonderzoek en dat hiervan een mail aanwezig is. Verder is toegezegd dat de raadsleden deze mail zouden ontvangen. Daarom vragen de raadsleden zich af waarom het college deze mail nog niet naar de raadsleden heeft gestuurd. Daarnaast vragen zij zich af waarom het

[331] Artikel 35 RvO vragen over goed bestuur inzake de casus van de heer Ardesch.
[332] Antwoorden op de artikel 35 RvO vragen over goed bestuur inzake de casus van de heer Ardesch, 27 oktober 2020.

college aangeeft dat de heer Ardesch expliciet heeft afgezien van onafhankelijk onderzoek, terwijl er mails bij de gemeente bekend zijn waaruit blijkt dat de heer Ardesch expliciet niet afziet van onafhankelijk feitenonderzoek. De raadsleden overleggen hierbij een mail van de advocaat van de heer Ardesch aan de gemeenteadvocaat van 8 juni 2017 met het volgende citaat: '*Het is wel van belang dat er op korte termijn duidelijkheid komt. Of partijen schikken de zaken, of het door de klachtenfunctionaris bevolen onafhankelijke onderzoek zal moeten worden uitgevoerd'*.

Beantwoording college
Het college antwoordt dat zij afstand neemt van de geschetste uitgangspunten over de bevoegdheid van de klachtencommissaris te besluiten tot het uitvoeren van onafhankelijk feitenonderzoek. Verder herhaalt zij dat vroegtijdig tussen partijen is afgesproken om geen feitenonderzoek te doen, aangezien werd geconstateerd dat het puur om een financieel geschil ging waarbij de biedingen van partijen ver uit elkaar lagen. Daarom achtte de gemeente een formeel juridische beoordeling zinvoller.

Wat betreft het afzien van een onafhankelijk feitenonderzoek acht het college relevant dat er is aangegeven dat *'er een mail is waaruit blijkt dat de heer Ardesch zelf af zag van het onafhankelijk feitenonderzoek (niet: onafhankelijk juridisch feitenonderzoek*)'. De aanname dat dit een mail van of namens de heer Ardesch zou zijn is onjuist volgens het college. Het gaat om de mail van 8 juni 2017 van concerndirecteur 1 aan de heer Ardesch. In deze mail worden de afspraken bevestigd die telefonisch zijn gemaakt op 7 juni 2017 tussen concerndirecteur 1 en de heer Ardesch. Onderdeel van die afspraken was dat er werd afgezien van het onafhankelijk feitenonderzoek omdat dit qua tempo en qua tegemoetkoming aan ieders belangen onvoldoende adequaat werd geacht door de heer Ardesch. Er is daarom volgens het college geen mail van de heer Ardesch waarin hij zelf expliciet afziet van onafhankelijk feitenonderzoek. Uit de mail die de raadsleden hebben toegevoegd blijkt dat de heer Ardesch zelf de afspraak met de concerndirecteur niet (juist) heeft gecommuniceerd met zijn advocaat. Volgens het college is er correspondentie van de gemeenteadvocaat die bewijst dat is afgesproken dat er met het starten van de minnelijke onderhandelingen werd afgezien van onafhankelijk onderzoek.

Vragen dossiervorming
Tijdens de inleiding van de vragen hebben de raadsleden gesteld dat het bestuurlijke dossier niet op orde is. De raadsleden vragen zich af waarom dit het geval is en waarom er niet conform de wettelijke vereisten is gearchiveerd.

Ook vragen zij zich af waarom de gemeente toch een rechtszaak is begonnen tegen de onderneming van de heer Ardesch. Daarnaast vragen zij zich af waarom het college aan de Nationale ombudsman heeft laten weten dat de heer Ardesch akkoord gaat met het voeren van een gerechtelijke procedure. De raadsleden verzoeken om bewijs van dit akkoord.

Beantwoording college
Het college stelt dat er geen mail bestaat waarin de heer Ardesch expliciet afziet van een onafhankelijk onderzoek en dat de kritiek van de archiefinspecteur hier niets mee te maken heeft. Dat ging immers over het verbeteren van het kwaliteitssysteem rond archivering en fysieke opslag. Het procesdossier was wel degelijk op orde en de rechter heeft de gemeente grotendeels in het gelijk gesteld. Was dit niet het geval geweest, dan was de rechtbank ongetwijfeld tot een ander oordeel gekomen.

Vragen rol raadsleden

Volgens de raadsleden is meermaals gesteld dat er sprake is van een zakelijk conflict en een individuele kwestie. Daarom zou de raad hier geen controlerende rol hebben en behoren raadsleden zich niet actief te bemoeien met de kwestie Ardesch.[333] In de memo *individuele casuïstiek* van de griffier van 4 december 2017 staat het volgende opgenomen: '*Overigens heeft de bepaling [bedoeld wordt art. 15 eerste lid Gemeentewet] geen betrekking op situaties waarin burgers die bezwaar hebben tegen beslissingen of gedragingen van het college van B&W of de burgemeester, zich wenden tot leden van de raad ten einde advies en hulp te krijgen. Het behoort tot de specifieke taak van raadsleden, burgers in deze bij te staan of het college van B&W of burgemeester ter verantwoording te roepen.'* De raadsleden vragen zich daarom af in hoeverre de argumenten van het college steekhoudend en rechtmatig zijn in de casus van de heer Ardesch.

Beantwoording college

Volgens het college gaat het in deze casus niet om het vraagstuk van verboden handelingen, maar om de wijze waarop en tot welke omvang het college de raad actief informeert. Volgens het college heeft de raad recht op informatie die de raad nodig heeft voor zijn taken. Dit is een open norm. Het college stelt zich daarbij op het standpunt dat informatie over casuïstiek, zoals rechtszaken, niet direct nodig is voor de raad om diens controlerende of kaderstellende taak uit te voeren. Ook acht het college van belang dat de wetgever heeft toegelicht dat *'Indien een burger eenmaal zijn geschil heeft voorgelegd aan een rechtelijke of beroepsinstantie, kan verdere bijstand door raadsleden aan burgers de goede verhoudingen binnen de gemeente licht verstoren en als een verboden werkzaam zijn ten behoeve van de wederpartij van de gemeente in een geschil worden beschouwd.'* Daarom is, volgens het college, prudentie vereist bij het verstrekken van informatie over casuïstiek en wordt informatie bij voorkeur mondeling en in besloten setting verstrekt.

Vragen rol college

In de casus van de heer Ardesch gaat het volgens de raadsleden veel over mailwisselingen, telefoongesprekken, informele overleggen, afstemming tussen ambtenaren en bestuurders, gesprekken met (vertegenwoordiger van) de heer Ardesch en vertegenwoordiging van de gemeente door de gemeenteadvocaat. Aangezien het college op grond van artikel 160 van de Gemeentewet bevoegd is om namens de gemeente private rechtshandelingen te verrichten en namens de gemeente rechtsgedingen te voeren, vragen de raadsleden zich af op welke onderdelen in dit dossier het college besluiten heeft genomen en waar dit is terug te vinden.

Beantwoording college

Het college geeft aan de bevoegdheid tot het verrichten van privaatrechtelijke rechtshandelingen in mandaat te hebben verleend aan verschillende afdelingen van de gemeente. In gevallen waarin de niet standaard privaatrechtelijke rechtshandelingen worden aangegaan, geldt de voorwaarde dat het college eerst dient in te stemmen met de rechtshandeling. Daarnaast heeft de gemeenteadvocaat het mandaat om in bepaalde gevallen een juridische procedure te starten. Het college heeft daarom geen besluiten genomen in dit dossier over:

- de huurovereenkomst met Wellinga Printsystemen B.V.;
- de correspondentie over en het voeren van overleg met Wellinga Printsystemen B.V. naar aanleiding van de ontstane huurachterstanden;
- het inschakelen van een deurwaarder toen de huurachterstand van Wellinga Printsystemen B.V. structureel bleek;

[333] Uit de vraag blijkt niet door wie werd gesteld dat raadsleden geen rol hebben in deze casus.

— het starten van een juridische procedure tegen Wellinga Printsystemen B.V. om betaling van achterstallige huur te verkrijgen;
— het uitvoeren van het veroordelend vonnis van de Rechtbank tegen Wellinga Printsystemen B.V.

Vragen rol klachtencommissaris
Op 13 februari 2020 heeft de heer Ardesch een brief gestuurd naar het college. Deze brief is op 3 maart 2020 door klachtencommissaris 2 zelfstandig afgedaan zonder dat zij het mandaat hiervoor had van het college. De raadsleden vragen zich daarom af waarom klachtencommissaris 2 de brief zelfstandig heeft afgedaan en waarom het college niet heeft gehandeld. Daarnaast vragen zij zich af waarom klachtencommissaris 2 de klacht niet in behandeling wil nemen. De klacht gaat volgens de raadsleden immers om gedragingen. Daarnaast heeft klachtencommissaris 1 een eerdere klacht van de heer Ardesch, ondanks het zakelijke conflict, in behandeling genomen.

Beantwoording college
Het college stelt dat klachtencommissaris 2 bij college besluit van 3 maart 2020 het mandaat heeft verkregen om de brief te versturen en de klacht niet-ontvankelijk te verklaren. De klachtencommissaris heeft volgens het college de klacht niet inhoudelijk behandeld, omdat er sprake is van een juridisch geschil en omdat er een juridisch traject liep. Na het indienen van een klacht hierover door de heer Ardesch bij de Nationale ombudsman heeft de Nationale ombudsman ook de klachtbehandeling beëindigd, omdat het om een zakelijk conflict ging dat bij de rechter lag.

Op 30 oktober 2020 verzoekt raadslid Visser – mede namens de fracties SP, PVV en Groep Versteeg – de griffier om het dossier van de klachtencommissaris inzake de klacht van de heer Ardesch.[334] Op 19 november 2020 stuurt zij het verzoek om hier nogmaals achteraan te gaan.[335] Op 24 november 2020 richt zij zich tot de burgemeester en wijst zij op de informatieplicht. Omdat er binnenkort een bijeenkomst staat gepland met klachtencommissaris 2 verzoekt zij om de kwartaalrapportages en nogmaals om het dossier inzake de klacht van de heer Ardesch.[336]

6.5.3 Aanvullende artikel 35 vragen 30 november 2020

Naar aanleiding van de antwoorden op de artikel 35 vragen van 2 oktober 2020 stelt raadslid Visser aanvullende vragen.[337] Deze vragen worden op 14 januari 2021 door het college beantwoord.[338]

Vragen afzien van onafhankelijk feitenonderzoek en starten rechtszaak
Volgens raadslid Visser legt het college niet uit waarom zij afstand neemt van de geschetste uitgangspunten over de bevoegdheid van de klachtencommissaris om te besluiten tot het uitvoeren van onafhankelijk feitenonderzoek. In de beantwoording verwijst het college naar het antwoord op een andere vraag. Die vraag gaat volgens raadslid Visser alleen over een mandaat van 3 maart 2020 en zegt niets over de bevoegdheid van de klachtencommissaris in april 2017.

[334] Mail van raadslid Visser aan de griffier, 30 oktober 2020.
[335] Mail van raadslid Visser aan de griffier, 19 november 2020.
[336] Mail van raadslid Visser aan burgemeester Meijer, 24 november 2020.
[337] Aanvullende artikel 35 RvO vragen over goed bestuur inzake de casus van de heer Ardesch, 30 november 2020.
[338] Antwoord op de aanvullende artikel 35 RvO vragen over goed bestuur inzake de casus van de heer Ardesch, 14 januari 2021.

Daarom vraagt raadslid Visser zich af welke vraag aan de klachtencommissaris is gesteld en waarop het college baseert dat de uitgangspunten van de raadsleden onjuist zijn.

Wat betreft het bewijs dat de heer Ardesch heeft afgezien van onafhankelijk feitenonderzoek stelt het college dat daar geen mail van bestaat. Raadslid Visser stelt dat in de bijeenkomst in november 2019 is aangegeven dat hier een mail van bestaat. In de beantwoording geeft het college aan dat uit de mail van concerndirecteur 1 (van 8 juni 2017 om 21.18 uur) blijkt dat de heer Ardesch heeft afgezien van een onafhankelijk feitenonderzoek, omdat hierin de afspraken worden bevestigd. Raadslid Visser vraagt zich af waarom het college precies in de mail van de concerndirecteur leest dat de heer Ardesch akkoord gaat met het afzien van onafhankelijk onderzoek en waarom het college deze mail daarvoor als bewijs beschouwd. Daarbij wijst zij op de mail van de advocaat van de heer Ardesch (van 8 juni 2017 om 10.53 uur) waarin hij expliciet aangeeft *'of partijen schikken de zaken, of het door de klachtenfunctionaris bevolen onafhankelijk feitenonderzoek zal moeten worden uitgevoerd.'*

Ten slotte vraagt raadslid Visser zich af waarom de gemeente een rechtszaak is begonnen terwijl er een ingediende klacht bij de klachtencommissaris was ingediend en of het college bereid is om alsnog een feitenonderzoek uit te voeren.

Beantwoording college
Klachtencommissaris 2 geeft volgens het college aan dat de klachtencommissaris 1 middels een snelle interventie heeft geprobeerd een bijdrage te leveren aan het oplossen van het conflict. Daarnaast heeft klachtencommissaris 1 aan de heer Ardesch laten weten dat inhoudelijke klachtbehandeling gedurende een juridisch proces over dezelfde kwesties geen wenselijk traject is.

Het college stelt dat het onjuist is dat tijdens de bijeenkomst van november 2019 is gezegd dat er een mail bestaat van de heer Ardesch waarin hij expliciet afziet van onafhankelijk onderzoek. Er is volgens het college gezegd dat er een mail bestaat die bevestigt dat tussen de heer Ardesch en de concerndirecteur is afgesproken dat er zou worden afgezien van onafhankelijk onderzoek. Dit is de mail van concerndirecteur 1 van 8 juni 2017 die verwijst naar telefonisch overleg op 7 juni 2017. Volgens het college is een mondelinge afspraak net zo rechtsgeldig als een schriftelijke vastlegging daarvan. Dat de advocaat van de heer Ardesch eerder diezelfde dag een mail heeft gestuurd waarin hij aangeeft dat de heer Ardesch niet afziet van onafhankelijk feitenonderzoek doet niets af aan de telefonisch gemaakte afspraken. Dat de advocaat van de heer Ardesch een ander beeld van de gemaakte afspraken heeft, is immers de verantwoordelijkheid van de heer Ardesch.

Ten slotte stelt het college dat de behandeling van de klacht geen opschortende werking had ten aanzien van de start van een juridische procedure. De betalingsachterstand van Wellinga B.V. bleef toenemen. De rechtszaak die hierop volgde ziet het college als grondig feitenonderzoek. Daarom acht het college een feitenonderzoek inzake Wellinga B.V. niet zinvol. Daarnaast stelt het college in 2019 al aan de heer Ardesch te hebben laten weten bereid te zijn een onafhankelijk feitenonderzoek uit te voeren inzake SteQ B.V. De heer Ardesch is volgens het college daar niet mee akkoord gegaan.

Vragen dossiervorming
Raadslid Visser stelt dat de raadsleden van alles hebben geprobeerd om informatie boven tafel te krijgen. Desalniettemin levert het college niet alle informatie aan. Daarom vraagt zij zich af

waarom het college zo slecht met informatie komt, als het uiteindelijk aan de raad is om te beslissen wat zij nodig heeft.

Het college is in haar beantwoording niet ingegaan op de vraag waarom het bestuurlijke dossier niet op orde is en waarom er niet conform wettelijke vereisten is geïnformeerd. De raadsfracties hebben immers inzage gehad in het bestuurlijke dossier en essentiële documentatie die wel door de heer Ardesch beschikbaar is gesteld ontbrak in dit dossier. Daarom vraagt raadslid Visser zich af waarom het college niet alle (interne) communicatie kan laten zien. Zij vraagt ook waarom het bestuurlijke dossier niet op orde is. Daarnaast vraagt zij zich af waarop de gemeente baseert dat zij grotendeels in het gelijk is gesteld en wat voor het college 'grotendeels' betekent.

Beantwoording college
Het college stelt in de beantwoording dat de raad meerdere malen en op verschillende wijzen over het dossier Wellinga B.V. en SteQ B.V. is geïnformeerd. Bijvoorbeeld via een technische sessie door de portefeuillehouder, op verzoek van de heer Elferink zijn op basis van geheimhouding zaken met hem gedeeld en tenslotte heeft er een ambtelijke bijstandssessie plaatsgevonden waarin alle relevante stukken op tijdsvolgordelijkheid zijn gedeeld. Het college herkent zich daarom niet in het beeld dat het college slecht met informatie komt.

Verder acht het college het van belang dat er sprake is van een geschil tussen de gemeente en twee ondernemingen waarvan de heer Ardesch de bestuurder is. Dit betekent dat er niet een 'dossier Ardesch' is. Het vastgoedbedrijf heeft zaakdossiers voor de Spinnerij Oosterveld en het CeeCeeCenter (een ander pand van de gemeente) waarin alle overeenkomsten en afspraken met Wellinga B.V. en SteQ B.V. terug te vinden zijn. Verder is van belang dat hier sprake is van een zakelijke kwestie en geen burgerdossier. Daarom zijn alle juridisch relevante stukken met betrekking tot deze casus opgeslagen en conform wettelijke termijnen bewaard. Het is echter niet noodzakelijk om alle interne communicatie hierover te bewaren; dus dat gebeurt binnen de gemeente Enschede ook niet.

Tenslotte herhaalt het college dat het procesdossier wel degelijk op orde was. Dat de gemeente grotendeels in het gelijk is gesteld baseert de het college op de volgende rekensom.

> *'De gemeente had ten tijde van de start van de gerechtelijke procedure een huurvordering op Wellinga van € 28.973. Op basis van de in de procedure door partijen besproken feiten en omstandigheden, heeft de rechter van dit bedrag een bedrag van € 18.537 toegewezen, welk nog werd vermeerderd met een bedrag van € 3.900 aan contractuele boete. Wellinga diende de gemeente derhalve een bedrag van € 22.427 te betalen. Tijdens de procedure heeft Wellinga echter een tegenvordering ingesteld op grond van een ander contract. Deze vordering was voor de gemeente nieuw. Van de door Wellinga ingediende vordering is een deel afgewezen. In totaal is er circa € 5.000 toegewezen. Dat betekent dat Wellinga de gemeente per saldo nog ruim € 18.000 moet betalen.'*[339]

Vragen rol college
Het college stelt in haar beantwoording dat zij ten aanzien van een aantal onderwerpen geen besluiten heeft genomen. Raadslid Visser vraagt zich af op welke momenten er wel besluiten door het college zijn genomen en waar deze te vinden zijn.

[339] Aanvullende artikel 35 RvO vragen over goed bestuur inzake de casus van de heer Ardesch, 30 november 2020.

Beantwoording college
Het college geeft aan geen besluiten te hebben genomen over (onderdelen van) dit dossier.

Vragen rol klachtencommissaris
Het college stelt in haar beantwoording dat klachtencommissaris 2 op 3 maart 2020 de klacht zelfstandig heeft afgedaan, omdat zij bij collegebesluit op 3 maart 2020 het mandaat had verkregen om de klacht niet ontvankelijk te verklaren. Volgens raadslid Visser is het mandateren van klachtafdoening aan de klachtencommissaris in strijd met de adviesrol en onafhankelijke positie van de klachtencommissaris. Daarom vraagt zij zich af waarom het college mandaat heeft verleend en de brief niet zelf heeft afgedaan. Daarnaast vraagt zij zich af of het college zich realiseert dat het verstrekken van mandaat de onafhankelijke positie van de klachtencommissaris in gevaar brengt. Ten slotte is zij benieuwd wanneer het mandaatbesluit is gepubliceerd en ontvangt zij graag dit besluit.

Beantwoording klachtencommissaris
Het college geeft aan mandaat te hebben verleend aan klachtencommissaris 2 om snel duidelijkheid te geven aan de heer Ardesch. De raadsfractie zal het mandaatbesluit toegestuurd krijgen. Het college is verder niet van mening dat de onafhankelijke positie van de klachtencommissaris in gevaar is gebracht. In dit geval heeft klachtencommissaris 2 een advies aan het college uitgebracht (klacht niet-ontvankelijk). Het college is akkoord gegaan met de inhoud van deze brief en zag geen reden om hiervan af te wijken. Om de heer Ardesch snel duidelijkheid te geven, is ervoor gekozen om de klachtencommissaris te mandateren de brief te tekenen.

6.5.4 Brief van de heer Ardesch aan de raad

Op 1 februari 2021 stuurt de heer Ardesch een brief aan de gemeenteraad.[340] In deze brief geeft hij aan dat de beantwoording van zowel de vragen van 2 oktober 2020 als de vragen van 30 november niet klopt. Zo geeft hij aan dat '*op een ontluisterende manier pertinente onwaarheden, verdraaiingen van feiten en halve waarheden op papier zijn gezet*'. Zo wijst hij op het feit dat in de beantwoording snel het begrip 'zakelijk conflict' wordt gebruikt. Volgens hem gaat het echter om veel meer. Bijvoorbeeld ook om de vraag of de gedragingen, de overheidsbeslissingen acceptabel maken. '*In dit verband is het ook goed om op te merken dat ook bij een uitoefening van privaatrechtelijke handelingen van de overheid de algemene beginselen van behoorlijk bestuur van toepassing zijn*'. In de bijlage stuurt de heer Ardesch een tijdlijn mee waaruit de 'misstanden en onvolkomenheden' van de gemeente blijken.[341] Volgens de heer Ardesch kan geen andere conclusie worden getrokken dan dat het college niet heeft gehandeld zoals het hoort. Het is volgens hem aan de raad vervolgens om de genoemde punten te beoordelen. Daarom verwacht en vertrouwt de heer Ardesch erop dat dit ook plaatsvindt via een raadsonderzoek of een ander onafhankelijk onderzoek.

6.5.5 Afrondende artikel 35 vragen 26 maart 2021

Naar aanleiding van de beantwoording op de aanvullende artikel 35 vragen van 30 november 2020 dienen raadsleden Visser, Elferink, Futselaar en Versteeg namens de raadsfracties EnschedeAnders, PVV, SP en Groep Versteeg aanvullende en afrondende vragen in op 26 maart 2021.[342] Deze vragen worden op 15 april 2021 door het college beantwoord.[343]

[340] Brief van de heer Ardesch aan de leden van de gemeenteraad van de gemeente Enschede, 1 februari 2021.
[341] Bijlage 2 bij de brief van de heer Ardesch aan de leden van de gemeenteraad van de gemeente Enschede, 1 februari 2021.
[342] Aanvullende en afrondende artikel 35 RvO vragen over goed bestuur inzake de casus van de heer Ardesch.
[343] Antwoorden op de aanvullende en afrondende artikel 35 RvO vragen over goed bestuur inzake de casus van de heer Ardesch, 15 april 2021.

De raadsleden verzoeken nogmaals om bewijs waarmee wordt bevestigd dat de heer Ardesch heeft afgesproken dat hij afziet van onafhankelijk onderzoek. Daarnaast zien zij graag een onderbouwing van de door het college genoemde bedragen waarop het college baseert dat de gemeente grotendeels in het gelijk is gesteld. Tevens zijn zij benieuwd waarom het college stelt dat de gemeente grotendeels in het gelijk is gesteld, aangezien in het vonnis staat dat de gemeente als de grotendeels in het ongelijk gestelde partij veroordeeld zal worden in de kosten van de procedure. Verder wijzen zij het college op het feit dat het college niet het correcte mandaatbesluit heeft aangeleverd. Daarom ontvangen zij alsnog graag het mandaatbesluit van 3 maart 2020.

Beantwoording college
Het college herhaalt dat de mail van concerndirecteur 1 het enige bewijs is van de afspraak dat de heer Ardesch afziet van een onafhankelijk feitenonderzoek.

Verder stelt het college dat de gemeente alleen in de uitspraak over de tegenvordering in de kosten van de procedure is veroordeeld. Aan de hand van onderstaande bedragen stelt het college dat de gemeente grotendeels in het gelijk is gesteld door de rechtbank.

In de bijlage bij de beantwoording stuurt het college het algemeen mandaatbesluit uit begin 2020 mee, waaruit volgens het college de bevoegdheid van de klachtencommissaris om te beslissen op de klacht zou blijken. Het gevraagde mandaatbesluit van 3 maart 2020 is niet meegezonden door het college.

	GEMEENTE			
		Eis	Vonnis	
Huur maart 2016	201605000201	949,60	949,60	
Huur augustus 2016	WAL-2016-1600440	2.175,64	2.175,64	
Huur september 2016	WAL-2016-1600550	3.302,95	3.302,95	
Energie juli 2016	WAL-2016-1600498	524,17	524,17	
Energie augustus 2016	WAL-2016-1600602	563,03	563,03	
Energie september 2016	WAL-2016-1600692	582,57	582,57	
Energie oktober 2016	WAL-2016-1600848	640,59	640,59	
Energie november 2016	WAL-2016-1600944	643,04	643,04	
Huur januari 2017	WAL-2016-1600897	3.305,89	2.173,92	Huur aangepast
Huur februari 2017	WAL-2017-0093	3.305,89	2.173,92	Huur aangepast
Huur maart 2017	WAL-2017-0200	3.305,89	2.173,92	Huur aangepast
Huur april 2017	WAL-2017-0304	3.305,89	2.173,92	Huur aangepast
Energie januari 2017	WAL-2017-0144	1,60	1,60	
Energie februari 2017	WAL-2017-0248	1,47	1,47	
Energie maart 2017	WAL-2017-0311	457,48	457,48	
Illegale huur	WAL-2016-1600749	5.907,83	0,00	Afgewezen, artikel 4.11
Totaal openstaand bedrag		**28.973,53**	**18.537,83**	
Boete		3.900,00	3.900,00	
Totaal bedrag		**32.873,53**	**22.437,83**	

6.5.6 Brief van de heer Ardesch aan het college

Op 10 mei 2021 stuurt de heer Ardesch een brief aan het college.[344] In deze brief geeft hij aan dat hij, op basis van de beantwoording van artikel 35 vragen, constateert dat de raad op essentiële onderdelen onjuist wordt geïnformeerd. In de brief geeft de heer Ardesch aan dat de uitspraak dat in samenspraak is afgezien van het onafhankelijke onderzoek onjuist is. Ook stelt hij dat de betalingsregeling willens en wetens eenzijdig is opgezegd en dat er een rechtsgeding voor Wellinga B.V. is opgestart op basis van een totaal onjuiste schuldpositie. In de bijlage stuurt de heer Ardesch een overzicht mee van de onjuiste beantwoording.[345]

6.6 Informatiebijeenkomst 2

Op 5 oktober 2021 wordt er een informatiebijeenkomst voor raadsleden gehouden om de casus van de heer Ardesch met elkaar te bespreken. Tijdens deze bijeenkomst vertellen wethouder Diepemaat, klachtencommissaris 2 en de gemeenteadvocaat meer over het verloop van de casus. Een aantal raadsleden is namelijk bezig met een initiatiefvoorstel *'om deze kwestie na te lopen'* en andere raadsleden beraden zich of zij dit initiatief willen ondersteunen of niet. Een ambtenaar van de gemeente leidt deze bijeenkomst.

6.6.1 Presentatie wethouder Diepemaat

Wethouder Diepemaat start met een korte presentatie over de feiten. De casus gaat volgens hem om twee onderdelen:[346]

1. Opgelopen huurachterstand van Wellinga B.V.
2. Discussie over geleverde diensten (koffie) door SteQ B.V.

Over de eerste kwestie is een rechtszaak gevoerd. Het grootste gedeelte van de vordering van de gemeente heeft de rechter toegewezen, aldus wethouder Diepemaat. De rechter heeft echter ook een tegeneis van Wellinga B.V. gehonoreerd. Netto is Wellinga B.V. de gemeente € 16.087,93 verschuldigd. Wat betreft de tweede kwestie baseert SteQ B.V. haar vordering, volgens de gemeente, op een onjuiste uitleg van de onderliggende contractstukken. Ter voorkoming van een gerechtelijke procedure zijn er diverse pogingen gedaan om tot een minnelijke regeling te komen. De wethouder stelt dat de gemeente meerdere keren een (coulante) minnelijke regeling heeft aangeboden, maar de heer Ardesch heeft deze niet geaccepteerd.

6.6.2 Uitleg klachtencommissaris

Klachtencommissaris 2 legt vervolgens meer uit over het advies van klachtencommissaris 1.[347] Klachtencommissaris 1 heeft destijds met de heer Ardesch gesproken over de huurkwestie (kwestie 1). Middels interventie heeft zij vervolgens geprobeerd om beweging in het conflict tussen de heer Ardesch en de gemeente te krijgen. Vervolgens heeft er een, door de klachtencommissaris georganiseerd, overleg tussen beide partijen plaatsgevonden. De klachtencommissaris heeft dit overleg voorgezeten als onafhankelijk gespreksleider en verder waren de heer Ardesch, zijn adviseur, het hoofd van het VBE en wethouder Hatenboer aanwezig. Tijdens het gesprek is de klachtencommissaris om advies gevraagd. Haar advies luidde: "*om reeds ingezette juridische stappen 'on hold' te zetten en een onafhankelijk juridisch adviseur een feitenonderzoek op (cruciale) hoofdlijnen te laten verrichten, alvorens juridische procedures voort te zetten. Tevens adviseer ik de gemeente om de kosten voor het onderzoek op zich te nemen. Beide partijen moet gelegenheid geboden worden de kernvragen voor het onderzoeksvragen*

[344] Brief van de heer Ardesch aan het college van B&W van de gemeente Enschede, 10 mei 2021.
[345] Bijlage bij de brief van de heer Ardesch aan het college van B&W van de gemeente Enschede, 10 mei 2021.
[346] Verslag informatiesessie inzake de casus Wellinga/SteQ, 5 oktober 2021.
[347] Verslag informatiesessie inzake de casus Wellinga/SteQ, 5 oktober 2021.

aan te leveren en een dossier waaruit antwoorden kunnen worden afgeleid. Het onderzoek moet binnen zo kort mogelijke tijd worden uitgevoerd ten einde bij te dragen aan besparing van geld, tijd en energie van direct betrokkenen. De inhoudelijke uitkomst van het onderzoek kan een eventueel vervolg in de vorm van een juridisch proces ten goede komen". Klachtencommissaris 1 heeft aan de heer Ardesch aangegeven dat de adviezen niet bindend zijn. De gemeente mag ervan afwijken. Met het uitbrengen van het advies was de rol van de klachtencommissaris dan ook afgerond. Van het onderzoek dat de klachtencommissaris adviseerde is afgezien, omdat beide partijen van mening waren dat ze er onderling uit zouden komen. Een onafhankelijk onderzoek zou veel extra tijd vergen. Uiteindelijk is er toch een gerechtelijk traject ingezet, omdat de heer Ardesch zijn verplichtingen niet nakwam en onredelijke eisen stelde, aldus klachtencommissaris 2.[348]

Raadslid Futselaar vraagt zich vervolgens af of de klachtencommissaris wel of geen opdracht heeft gegeven voor onafhankelijk onderzoek. Hierop reageert klachtencommissaris 2 dat het advies niet bindend was. Volgens raadslid Visser viel het klachtencommissariaat destijds onder de verantwoordelijkheid van de raad. Daarmee was het advies een opdracht aan het college.

6.6.3 Uitleg gemeenteadvocaat

De gemeenteadvocaat licht de gevoerde rechtszaak verder toe. Zij stelt dat normaal gesproken een incassotraject wordt overgedragen aan een incassobureau, als sprake is van niet nakoming van verplichtingen. In deze zaak is dit anders verlopen vanwege het contact tussen de heer Ardesch en de klachtencommissaris en later ook de wethouder. Na deze contacten en het uitblijven van betalingen en enig uitzicht op een oplossing is de gemeente een rechtszaak gestart. De heer Ardesch heeft vervolgens een tegeneis ingediend. De rechter heeft deze tegeneis gedeeltelijk toegewezen en heeft daarbij bepaald dat voor dit deel van de procedure de gemeente de proceskosten moet betalen.[349]

Wethouder Diepemaat vult aan dat destijds zowel ambtelijk als bestuurlijk uitvoerig met de heer Ardesch is gesproken ter voorkoming van een rechtszaak. De heer Ardesch is toen het aanbod gedaan van 50 procent huurkorting. Dit heeft de heer Ardesch afgewezen. Na de rechtszaak is er ook een bod gedaan om de kwestie af te doen. Ook dat bod heeft de heer Ardesch niet geaccepteerd.

> *Het aanbod zou het volgende behelzen: "de toegewezen claim van de rechter van €16.000 verrekenen met de claim van SteQ van ca €25.000. Daarmee zou Ardesch netto €10.000 toekrijgen. De omvang van deze koffieclaim is overigens altijd bestreden door de gemeente. Het contract volgend zou het hooguit om €2.500 gaan, maar uit coulance en om de kwestie te sluiten is meebewogen. De heer Ardesch dacht echter meer aan genoegdoening en wilde meer dan een paar ton."*[350]

6.6.4 Afronding informatiebijeenkomst 2

Uit het verslag van de informatiebijeenkomst blijkt dat de sessie voor raadslid Wolf meer inzicht heeft geboden in de kwestie. Voor haar is nu van belang om te kijken wat er van deze kwestie geleerd kan worden. Bijvoorbeeld wat de rol van raadsleden is in een dergelijke kwestie en welke informatie dan voor de raad beschikbaar is. Ook is van belang hoe de gemeente in het algemeen met inwoners en leveranciers om wil gaan bij conflicten. Wethouder

[348] Verslag informatiesessie inzake de casus Wellinga/SteQ, 5 oktober 2021.
[349] Verslag informatiesessie inzake de casus Wellinga/SteQ, 5 oktober 2021.
[350] Verslag informatiesessie inzake de casus Wellinga/SteQ, 5 oktober 2021.

Diepemaat vindt van belang dat er wel onderscheid gemaakt moet worden tussen de publiekrechtelijke en privaatrechtelijke rol van de gemeente.

Het verslag van de sessie wordt gedeeld met de raadsleden. Aanvullende stukken worden gedeeld via de vertrouwelijke procedure. Eventuele vervolgstappen worden niet afgesproken. Dit is aan de raadsleden zelf.

Op 11 oktober 2021 maakt (waarnemend) burgemeester Bovens kennis met het raadspresidium.[351] Tijdens deze vergadering worden vervolgstappen besproken. Tijdens een eerder presidium is al besproken dat een minderheid binnen de raad een onderzoek naar de casus wil laten uitvoeren.[352] Verschillende fractievoorzitters zijn van mening dat de zaak niet overgedaan dient te worden en dat een feitenonderzoek overbodig is. Andere fractievoorzitters zijn van mening dat het onderzoek wenselijk is in het kader van een lerende organisatie, of als onderdeel van goed bestuur. De burgemeester zal een oordeel gaan vormen over de zaak en terugkomen met een voorstel. Op 15 oktober 2021 stuurt raadslid Elferink de burgemeester een bericht met de vraag hoe hij er nu instaat en of hij een wijze beslissing heeft kunnen maken.[353] Het is de onderzoekers niet bekend wat het oordeel van de burgemeester was en hoe dit is gecommuniceerd aan de raad.

Enkele weken later, op 6 november 2021 ontvangt burgemeester Bovens een Whatsapp-bericht van de fractievoorzitter (raadslid Teutelink) van Burger Belangen Enschede (BBE). De fractievoorzitter geeft aan bij een journalist van 1Twente te zijn geweest.[354] De journalist heeft aangegeven dat hij beslag heeft weten te leggen op verslagen van de geheime vergadering die heeft plaatsgevonden tussen wethouder Diepemaat en woordvoerders van de raad inzake de kwestie van de heer Ardesch. De fractievoorzitter heeft bij de journalist van 1Twente aangegeven dat hij het lekken gaat aankaarten en dat er mogelijk aangifte wordt gedaan. Burgemeester Bovens verwacht dat aangifte waarschijnlijk tot niets zal leiden, aangezien op de bijeenkomst waarschijnlijk niet wettig geheimhouding opgelegd kan worden. De burgemeester zal dit uitzoeken. Mogelijk is wel sprake van een overtreding van de gedragscode als het lek uit raadskringen afkomstig is. De burgemeester zal deze melding met de griffie bespreken.

Op 17 november 2021 stuurt een medewerker van de griffie de presidiumleden een uitnodiging voor het eerstvolgende presidium op maandag 6 december 2021 dat eerder dan gebruikelijk zal beginnen. Zo is er voldoende ruimte om de thema's te bespreken die tijdens het tweede gedeelte van het presidium van die dag aan orde zouden komen.[355] De fractievoorzitter van BBE (Teutelink) reageert hierop dat hij niet aanwezig zal zijn. Het is volgens hem gebleken dat het presidium geen omgeving is waarin in alle openheid en kwetsbaarheid kan worden gesproken over allerlei onderwerpen. Mochten er belangrijke besluiten moeten worden genomen dan wil hij dat dit tijdens de raadsvergadering zal gebeuren waarin in een democratische omgeving kan worden besloten. Versteeg verzoekt Teutelink om uit te leggen waarom volgens hem het presidium geen omgeving is waarin in alle openheid en kwetsbaarheid kan worden gesproken. Versteeg is van mening dat Teutelink alles en iedereen aan het beschuldigen is. Elferink reageert vervolgens dat de PVV Enschede staat voor openheid en eerlijkheid naar de inwoners. Hij heeft echter geen idee hoe de informatie in handen is gekomen van de pers, maar is van mening dat iedereen blij moet zijn dat dit is gebeurd. Nu ziet iedereen dat er

[351] Verslag presidium, 11 oktober 2021.
[352] De onderzoekers beschikken niet over het verslag van een eerder presidium waarnaar wordt verwezen.
[353] Bericht van Elferink aan burgemeester Bovens, 15 oktober 2021.
[354] App verkeer tussen burgemeester Bovens en raadslid Teutelink, 6 november 2021.
[355] De onderzoekers hebben geen verslag van die bijeenkomst, maar uit de reacties valt op te maken dat het onder meer is gegaan over het lekken van informatie.

keihard wordt gelogen. De PVV zal daarom een verantwoordingsdebat over dit onderwerp steunen[356] en de motie "draagt op tot een onafhankelijk feitenonderzoek in de zaak Ardesch" indienen. Volgens hem is het tijd dat de coalitie de controlerende taak gaat oppakken.[357]

6.7 Interpellatiedebat

6.7.1 Verzoek tot interpellatiedebat

Raadslid Visser heeft mede namens de fracties PVV, SP, Groep Versteeg, DPE en DENK een verzoek voor verlof tot het houden van een interpellatie in de raadsvergadering van 29 november 2021. De aanleiding van dit verzoek is de *'urgente behoefte van meerdere fracties aan een verantwoordingsdebat, voortvloeiend uit de gebrekkige, onjuiste en misleidende informatievoorziening aan de gemeenteraad.'*[358] Op 29 november 2021 mailt raadslid Elferink aan de griffie een motie voor een onafhankelijk feitenonderzoek in de casus van de heer Ardesch.[359] Deze motie wordt door de hele oppositie gedragen. Tijdens het interpellatiedebat willen de interpellanten antwoorden op de vragen:

- *'Waarom is de raad onjuist, onvolledig en misleidend geïnformeerd?*
- *Erkent het college dat de KC tussen 10 april 2017 tot 14 oktober 2017 nog onder de raad viel?*
- *Aangezien de voormalige KC mandaat had gekregen van de raad om klachten af te doen, had haar besluit om een juridisch onafhankelijk onderzoek te doen inzake de casus Ardesch opgevolgd moeten worden. Waarom is dit advies niet opgevolgd door het college?*
- *Op 9 maart 2017 en met een bevestiging van 10 maart 2017 is er een officiële klacht ingediend bij de voormalige KC. Waarom beweert het college dat de klacht pas op 10 april 2017 is ingediend en waarom is er een rechtszaak gestart, terwijl de klacht liep?*
- *In eerdere gestelde artikel 35 vragen, vragen de raadsfracties op welke momenten er daadwerkelijk besluiten door het college zijn genomen. De beantwoording van het college is: het college heeft geen besluiten genomen over (onderdelen van) dit dossier. Waarom heeft de Nationale ombudsman dan een getekend besluit van B&W van 25 februari 2020 ontvangen? Waarom komt dit besluit niet voor op de besluitenlijst van B&W?*
- *Het college doet voorkomen alsof er een oplopende huurachterstand is, maar er is sprake van een afnemende huurachterstand. De huurafname zou nog meer zijn afgenomen, als de betalingsregeling door de gemeente niet was stopgezet. Waarom is de betalingsregeling überhaupt stopgezet?*
- *Wat waren de onredelijke eisen van de heer Ardesch waarom de onderhandelingen zijn gestopt en de rechtszaak is gestart?*
- *Waarom komt er geen enkele reactie op een zeer algemeen gestelde vraag d.d. 15-11-2021[360] naar aanleiding van de publicatie op 1Twente 'Raad verkeerd geïnformeerd tijdens informatiebijeenkomst zaak Ardesch'?'.*

[356] Het is de onderzoekers onduidelijk van wie het initiatief voor een verantwoordingsdebat zou komen.
[357] Mail van de heer Elferink, 17 november 2021.
[358] Brief van raadslid Visser aan burgemeester Bovens.
[359] Mail van raadslid Elferink aan de Raadsgriffie, 29 november 2021.
[360] De onderzoekers beschikken niet over de vraag die op 15 november 2021 zou zijn gesteld.

6.7.2 Het interpellatiedebat op 13 december 2021

Eerste ronde
Tijdens de eerste ronde van het interpellatiedebat worden de volgende onderwerpen besproken:
- Informatievoorziening aan de raad
- Beëindigen betalingsregeling
- Afzien van onafhankelijk onderzoek en starten rechtszaak
- Bevoegdheid van klachtencommissaris
- Betrokkenheid van het college

Wethouder Diepemaat legt uit dat het om geschillen met twee bedrijven gaat, namelijk Wellinga B.V. en SteQ B.V., waarvan de heer Ardesch bestuurder is. Met beide bedrijven heeft de gemeente een zakelijk geschil. Het ging volgens de wethouder om relatief kleine bedragen. De wethouder schat in dat het in het geval van Wellinga B.V. om ongeveer € 18.500 ging en in het geval van SteQ B.V. om ongeveer €5.000. De rechter heeft de gemeente grotendeels in het gelijk gesteld. De heer Ardesch claimt volgens de wethouder dat hij slecht is behandeld door de gemeente. Wethouder Diepemaat heeft vrij vroeg in zijn ambtsperiode met hem gesproken om te zoeken naar een oplossing. Het is echter niet gelukt om samen tot overeenstemming te komen. Volgens de wethouder heeft het rapport over de *Menselijke maat*[361] niets met deze casus te maken, omdat het in het geval van de heer Ardesch gaat om zakelijk handelen.

Informatievoorziening aan de raad
Raadslid Visser heeft naar aanleiding van de beantwoording van artikel 35 vragen en de bijeenkomst haar twijfels over of de raad in de casus van de heer Ardesch wel juist, volledig en niet misleidend is geïnformeerd.[362] Raadslid Elferink vraagt zich af waar de wethouder zijn informatie vandaan haalt en hoeveel signalen hij nodig heeft om te beseffen dat er iets niet klopt in de informatievoorziening.

De wethouder spreekt tegen dat hij vragen niet heeft beantwoord. De artikel 35 vragen, technische vragen en vragen tijdens een besloten sessie heeft hij altijd uitgebreid beantwoord. Ook geeft hij aan dat hij dit altijd naar eer en geweten heeft gedaan. Hij herkent zich daarom niet in het beeld dat er onjuist of onvolledig is geïnformeerd. Ten slotte stelt hij dat raadsleden zelfs vonnissen van de rechter in twijfel trekken. Dit maakt alles erg ingewikkeld.

Beëindigen betalingsregeling
Voor raadslid Visser is altijd onduidelijk geweest waarom de betalingsregeling is stopgezet. De betalingsregeling liep goed en door het stopzetten hiervan is deze casus ontstaan. Raadslid Elferink vult aan dat uit mails van het incassobureau ook blijkt dat de schuldpositie van de heer Ardesch afnam. Daarnaast werd ook tijdens de rechtszaak duidelijk dat de heer Ardesch zich aan de betalingsregeling hield.

Wethouder Diepemaat stelt allereerst dat de huurcasus van Wellinga B.V. al door de rechter is behandeld. De raadsleden hebben het vonnis kunnen zien en daarin staat dat de heer Ardesch niet aan zijn huurverplichtingen voldeed. Hij was dusdanig in verzuim dat de gemeente volgens de rechter gerechtigd was de contractuele boete in rekening te brengen. Er werd weliswaar aan de betalingsregeling voldaan, maar de nieuwe huurtermijnen werden niet of

[361] C. Ridderbos-Hovingh & A. Tollenaar, *Enschede en de menselijke maat: Onderzoek voor de commissie Menselijke Maat Enschede*, Pro Facto: Groningen 2021.
[362] Het is de onderzoekers niet duidelijk op welke bijeenkomst zij hier precies doelt.

gedeeltelijk betaald. De schuldpositie bleef daarom oplopen. Later in het debat stelt de wethouder dat de betalingsregeling die tussen het VBE en Wellinga B.V. was overeengekomen niet werd nagekomen door Wellinga B.V. Soms werd er betaald en soms niet.

Afzien van onafhankelijk feitenonderzoek en starten rechtszaak
Raadslid Elferink stelt dat voor de overheid het uitgangspunt geldt dat zij terughoudend is met het starten van een rechtszaak. De wethouder heeft volgens raadslid Elferink eerder gesteld dat er uitvoerig ambtelijk en bestuurlijk met de heer Ardesch is gesproken voordat de gemeente overging tot dagvaarding. Raadslid Elferink vraagt hoe vaak en op welke data deze gesprekken hebben plaatsgevonden. Ook heeft de wethouder gesteld dat de rechtszaak is gestart, omdat de heer Ardesch afspraken niet nakwam en onredelijke eisen stelde. Raadslid Elferink is daarom benieuwd wat die eisen waren en of de klachtencommissaris in dat kader adviseerde onafhankelijk onderzoek te doen. Ten slotte vraagt raadslid Futselaar zich af met wie in samenspraak is besloten om af te zien van het onafhankelijke feitenonderzoek en hoe dit is bevestigd en vastgelegd.

Wethouder Diepemaat stelt dat de ingediende klacht van 9 maart 2017 geen opschortende werking had. De gang naar de rechter stond daarom nog open en dit was door de gemeente al eerder aangekondigd. Het is echter lastig om te achterhalen hoe vaak en wanneer precies met de heer Ardesch is gesproken. Veel betrokkenen zijn inmiddels niet meer werkzaam bij de gemeente. Gedurende de ambtsperiode van wethouder Diepemaat hebben er zeker tien gesprekken plaatsgevonden. De insteek van al deze gesprekken was om hetgeen dat Wellinga B.V. op basis van het vonnis aan de gemeente moest betalen te verrekenen met de vorderingen van SteQ. SteQ eiste echter een volstrekt onredelijke vergoeding van ruim €26.500. Dit sloot niet aan bij de overeenkomst. Verder stelt de wethouder ten aanzien van het afzien van onafhankelijk feitenonderzoek dat deze afspraak is gemaakt tijdens telefonisch overleg tussen de toenmalig concerndirecteur 1 van de gemeente en de heer Ardesch. Op 7 juni 2017 heeft de heer Ardesch tijdens dit telefonische gesprek gezegd dat het door de klachtencommissaris geadviseerde traject te veel tijd in beslag zou nemen en niet tegemoetkwam aan de belangen van de betrokken partijen. Concerndirecteur 1 reageerde vervolgens dat een alternatieve weg mogelijk is, er samen uitkomen, maar als dat niet lukt dan zou er niet worden teruggekomen op het feitenonderzoek. Daarmee is telefonisch ingestemd. Schriftelijke bevestiging daarvan is er helaas niet, aldus de wethouder.

Bevoegdheid klachtencommissaris
Raadslid Visser verbaast zich over het feit dat er al twee jaar wordt gediscussieerd over de vraag of klachtencommissaris 1 ten tijde van de eerste klacht van de heer Ardesch onder het college of onder de raad viel. Daarnaast verbaast zij zich over het feit dat het college mandaat heeft verleend aan de klachtencommissaris 2 om de klacht niet-ontvankelijk te verklaren. Raadslid Futselaar vraagt zich af hoe dit mandaat zich verhoudt tot het professionele statuut ter waarborging van de onafhankelijkheid van de klachtencommissaris.

Wethouder Diepemaat stelt dat met de publicatie van de verordening de verordening pas in werking trad. Er is vervolgens door klachtencommissaris 1 een niet-bindend advies gegeven. De wethouder zegt hierover: '*Terugkijkend moeten we het daarmee doen.*'

Wat betreft het mandaat aan klachtencommissaris 2 stelt de wethouder dat er twee brieven zijn geweest. De eerste brief was een klacht gericht aan klachtencommissaris 2. Deze klacht

heeft klachtencommissaris 2 zelfstandig niet-ontvankelijk verklaard.[363] De tweede brief was een brief gericht aan het college. Het college heeft aan klachtencommissaris 2 mandaat verleend om het besluit te ondertekenen. Dit besluit is ook genomen op initiatief van de klachtencommissaris, omdat zij constateerde dat de eerste brief zonder mandaat was verzonden.[364]

Betrokkenheid van het college
Ten slotte vraagt raadslid Futselaar zich af hoe het kan dat de wethouder middels artikel 35-vragen drie keer heeft verklaard dat er geen besluiten door het college zijn genomen in het kader van de casus Ardesch, terwijl de Nationale ombudsman een getekend besluit van het college heeft ontvangen en het college mandaat heeft verleend.

Wethouder Diepemaat beaamt dat hij eerder heeft verklaard dat het college geen inhoudelijke besluiten heeft genomen in het zakelijke geschil. De uitvoeringszaken zijn immers ambtelijk gedelegeerd, in dit geval grotendeels bij het VBE. Het besluit waar raadslid Futselaar het over heeft, heeft te maken met dat de klachtencommissaris duidelijk wilde maken dat de klacht niet-ontvankelijk was.

Tweede ronde interpellatie

Informatievoorziening aan de raad
Raadsleden Elferink en Versteeg menen dat de wethouder niet alle vragen over de informatievoorziening aan de raad heeft beantwoord. Raadslid Elferink vraagt daarom nogmaals hoe lang de wethouder op zijn ambtenaren blijft vertrouwen en hoeveel signalen de wethouder nodig heeft om door te krijgen dat er iets niet klopt. Raadslid Versteeg vraagt zich af wat de reactie van de wethouder is op de aantijging van 1Twente dat de raad onjuist geïnformeerd wordt.

Wethouder Diepemaat neemt afstand van de suggestie dat de ambtenaren niet te vertrouwen zijn. Met veel verschillende mensen en ook nieuwe medewerkers is deze casus vaak nagelopen. De wethouder geeft aan dat hij de beantwoording van vragen '*uiterst serieus*' neemt. Dat is ook de reden dat de wethouder iedere keer uitgebreid antwoord heeft gegeven op technische vragen, artikel 35 vragen en dat er verschillende presentaties de afgelopen tweeënhalf jaar zijn georganiseerd.

Beëindigen betalingsregeling
Raadslid Visser herhaalt dat de heer Ardesch netjes zijn betalingsregeling betaalde. Met de komst van Walas B.V. werd echter alles een gedoe volgens haar, waarbij voor 1 juli 2017 alles opgelost moest zijn. Daarom denkt zij dat de betalingsregeling bij het incassobureau daarom is stopgezet. Zij vindt het niet integer dat dit nooit is toegegeven.

Wethouder Diepemaat stelt dat het vanzelfsprekend is dat zoveel mogelijk geprobeerd moet worden om gerechtelijke procedures te voorkomen. Uiteindelijk is de betalingsregeling echter niet nagekomen.

Afzien van onafhankelijk onderzoek en starten rechtszaak
Volgens Visser wijst de Nationale ombudsman erop dat de overheid het voeren van rechterlijke procedures zoveel mogelijk moet voorkomen. Vanuit goed bestuur mag volgens haar dan ook verwacht worden dat pas naar de rechter wordt gestapt als een klacht is afgerond. Te

[363] Hiermee wordt waarschijnlijk gedoeld op de tweede klacht van de heer Ardesch, zie verder paragraaf 5.3.
[364] Hiermee wordt waarschijnlijk gedoeld op de derde klacht van de heer Ardesch, zie verder paragraaf 5.5.

meer omdat de gemeente zelf ook aan de heer Ardesch heeft gevraagd om niet naar de rechter te stappen. Verder zijn raadsleden Visser en Elferink benieuwd waarom de wethouder vast blijft houden aan het uitgangspunt dat de gemeente grotendeels in het gelijk is gesteld. Uit het tussenvonnis blijkt volgens raadslid Visser immers het tegendeel. Raadslid Elferink voegt hieraan toe dat het grootste gedeelte van de claim van de gemeente bestond uit betalingen vanaf januari 2017. Deze zijn ontstaan doordat het de heer Ardesch niet lukte om met de gemeente in gesprek te komen over onjuiste huurbedragen en de stopgezette betalingsregeling. Daarnaast herhaalt raadslid Elferink dat wethouder Diepemaat stelt dat '*er toen al'* uitvoerig ambtelijk en bestuurlijk met de heer Ardesch is gesproken. Raadslid Elferink meent dat met 'toen al' het begin van het conflict wordt bedoeld. Hij wijst wethouder Diepemaat daarom op het feit dat raadslid Ten Vergert in 2017 heeft geprobeerd te bemiddelen tussen de heer Ardesch en de toenmalige wethouder. De wethouder heeft toen het contact afgehouden omdat het onder de rechter zou liggen, dat was echter niet waar. De rechtszaak werd pas maanden later gestart. Ten slotte wijst Elferink op het feit dat twee jaar lang werd gezegd dat er een mail bestaat met schriftelijke bevestiging van het afzien van onderzoek, terwijl er een mail van de advocaat van de heer Ardesch is waarin wordt aangegeven dat het door klachtencommissaris 1 geadviseerde feitenonderzoek moet plaatsvinden als de onderhandelingen op niets uitlopen.

Bevoegdheid klachtencommissaris
Raadslid Visser verbaast zich over de opmerking van de wethouder dat klachtencommissaris 2 juist heeft gehandeld ten aanzien van het niet-ontvankelijk verklaren van de klacht van de heer Ardesch. De Nationale ombudsman heeft immers in zijn brief gewezen op het gebrek aan beslissingsbevoegdheid en op de adviesrol van de klachtencommissaris. Desalniettemin heeft de klachtencommissaris een aantal keer gereageerd namens het college. Visser vraagt zich af waarom hiervoor '*achteraf stiekem een B&W besluit is gecreëerd'*. Volgens Visser heeft klachtencommissaris 2 dit ook toegegeven bij de bijeenkomst en haar excuses voor aangeboden.[365] Daarnaast is Visser blij dat eindelijk is toegegeven dat de nieuwe verordening op de klachtencommissaris pas op 14 oktober 2017 is gepubliceerd. Hiermee staat vast dat de toenmalige klachtencommissaris de bevoegdheid van de raad had om een besluit te nemen op de klacht.

Rol raadsleden
Raadslid Van Dijk (D66) wijst de andere raadsleden op het feit dat citeren uit het tussenvonnis een onjuist beeld schetst. Er moet naar het eindvonnis gekeken worden en daaruit blijkt dat de heer Ardesch netto aan de gemeente moet betalen. Raadslid Kreeft (VVD) is het met raadslid Van Dijk eens en stelt dat er geen rol meer voor de raad is. De raad kan hoogstens het college (meer) financiële ruimte geven om te schikken, maar het afhandelen van deze casus ligt bij het college. Elferink stelt vervolgens voor om als raad het voorstel tot onafhankelijk feitenonderzoek te omarmen. Dan heeft de raad zelf verder ook niets in te brengen. Hij vraagt zich tevens af of de wethouder dit voorstel ook omarmt. Ook raadslid Koç (CDA) vraagt zich af of de wethouder dit onderzoek steunt en zo niet, waarom dan niet.

Wethouder Diepemaat ziet geen nut in het uitvoeren van onafhankelijk feitenonderzoek. Dat gaat immers over alles waar de rechter al een uitspraak over heeft gedaan. Daarnaast stelt de wethouder dat tijdens dit debat veel teksten terugkomen die hij ook hoort tijdens de gesprekken met de heer Ardesch. Dit komt volgens de wethouder omdat de raadsleden ook met de heer Ardesch spreken. Hierdoor ontstaat het gevoel alsof tijdens dit debat dezelfde

[365] Het is de onderzoekers onduidelijk op welke bijeenkomst raadslid Visser hier doelt.

gesprekken opnieuw gevoerd worden. Hierbij ontstaat volgens de wethouder het risico dat dit uitmondt in een welles-nietes spel als de raad steeds stelt dat wat de wethouder zegt onjuist is.

Lessen uit deze casus
Raadslid Futselaar stelt dat het niet vastleggen van de afspraken uit belangrijke telefoongesprekken een essentiële fout is geweest in deze casus. Raadslid Koç is benieuwd hoe de wethouder deze casus hoopt op te lossen en welke handreiking hij gaat doen. Door enkel te stellen dat er sprake is van zakelijk handelen gaat de wethouder volgens raadslid Koç mee in de oude cultuur waarbij er niet met de menselijke maat wordt omgekeken naar burgers. Raadslid Wolf is benieuwd welke lessen de wethouder verder uit deze casus trekt en wat er achteraf gezien anders had moeten gebeuren. Raadsleden Kreeft en Van Dijk zijn van mening dat er niets is misgegaan en als er wel iets fout is gegaan dat dit geen verschil heeft gemaakt. De wethouder is immers menselijk met de casus omgegaan en heeft de heer Ardesch de mogelijkheid gegeven om te schikken. Deze mogelijkheid bestaat nog steeds. Desalniettemin is het volgens hen wel mogelijk om in het algemeen te kijken welke lessen er uit deze casus getrokken kunnen worden.

Wethouder Diepemaat geeft aan dat het niet mogelijk is om zaken met terugwerkende kracht te veranderen. De rechtszaak en de situatie met de klachtencommissaris zijn zoals ze zijn. Raadsleden moeten verder ook niet proberen om zelf het vonnis van de rechter te duiden. Verder vindt de wethouder het van belang om wel in gesprek te blijven met de heer Ardesch. Tegen advies in heeft de wethouder de heer Ardesch nog een bod gedaan.[366] In dit gesprek kwam de heer Ardesch echter met een eis van meerdere tonnen aan schadevergoeding. Dit laat volgens de wethouder zien dat de bereidheid om tot een oplossing te komen nu alleen nog van de gemeente komt. Wat er verder van deze casus te leren valt is een lastige vraag. Uiteindelijk is er volgens de wethouder alles aan gedaan om tot een overeenkomst te komen.

Stemverklaringen
Raadslid Elferink dient een motie in voor het uitvoeren van onafhankelijk feitenonderzoek zonder dat daarbij de rechtszaak over wordt gedaan. Namens het college geeft wethouder Diepemaat aan hierin geen heil te zien. De rechter heeft zich immers in deze casus al uitgesproken en dat is volgens Diepemaat het meest onafhankelijke feitenonderzoek dat in deze casus uitgevoerd kan worden. Raadsleden Futselaar, Visser, Brouwer en Koç zijn voor de motie. Raadsleden Van Dijk, Hummel, Kreeft, De Roode en Teutelink laten middels een stemverklaring weten dat ze tegen zullen stemmen. De motie is in stemming gebracht, maar is niet aangenomen (17 stemmen voor en 22 stemmen tegen). De burgemeester heeft aangegeven met een voorstel voor een evaluatief onderzoek te komen zodra deze casus is beëindigd. Zie ook paragraaf 6.8.2. Het is de onderzoekers niet bekend wanneer en hoe de burgemeester dat voorstel heeft gedaan.

6.7.3 Mails van de heer Ardesch n.a.v. interpellatiedebat

Voorkomen van rechtszaak
Op 14 december 2021 stuurt de heer Ardesch een mail naar de raadsleden, wethouder Diepemaat en een journalist van 1Twente.[367] Hierin geeft hij aan getuige te zijn geweest van het interpellatiedebat dat een dag eerder heeft plaatsgevonden. In zijn mail geeft hij verder aan dat er onwaarheden worden verkondigd. Daarom zal hij dagelijks feiten over het dossier

[366] Het is de onderzoekers niet duidelijk tegen welk advies in de wethouder toch een bod heeft gedaan.
[367] Mail van de heer Ardesch aan raadsleden, wethouder Diepemaat en een journalist van 1Twente, 14 december 2021.

naar buiten brengen. Het eerste feit is dat het niet de gemeente was die alles heeft gedaan om een rechtszaak te voorkomen, maar de heer Ardesch zelf. De heer Ardesch heeft diverse pogingen ondernomen om met de gemeente te communiceren over de ontstane problematiek. Het is echter niet gelukt om in gesprek te komen en uiteindelijk was het indienen van een klacht bij de klachtencommissaris het enige alternatief. Na het indienen van de klacht werd de heer Ardesch verzocht geen juridische stappen te ondernemen inzake de vordering van SteQ. De gemeente besloot echter wel het andere bedrijf van de heer Ardesch (Wellinga B.V.) te dagvaarden.

Op 15 december 2021 mailt de heer Ardesch aan leden van de raad, wethouder Diepemaat en een journalist van 1Twente dat het met de bemoeienis van klachtencommissaris 1 uiteindelijk is gelukt om een afspraak te krijgen met de verantwoordelijke manager en wethouder op 19 april 2017.[368] Dit was op basis van de door de heer Ardesch ingediende klacht op 9 maart 2017. Met deze mail stuurt de heer Ardesch tevens een mail van klachtencommissaris 1 mee van 21 april 2017. Deze mail bevat een verslag van het gesprek op 19 april 2017 en het advies van klachtencommissaris 1. Uit het verslag blijkt dat de heer Ardesch tijdens het gesprek voorstelde om een intermediair te vragen om onafhankelijk feitenonderzoek te verrichten. Tot afronding van dit onderzoek zouden partijen wederzijds afzien van juridische vervolgstappen. De toenmalige wethouder Hatenboer stelde vast dat er discussie bestaat over feiten die de basis vormen van het conflict en vroeg om advies van de klachtencommissaris. Het toenmalige hoofd van het VBE wilde echter juridische vervolgstappen nemen zonder voorafgaand onderzoek of nader gesprek. Volgens de heer Ardesch was de gemeente dus niet bezig met het voorkomen van een rechtszaak en verklaart dit ook het starten van de rechtszaak tegen Wellinga terwijl er reeds een klacht liep.

Afzien onafhankelijk feitenonderzoek

Op 16 december 2021 mailt de heer Ardesch aan de raadsleden nieuwe feiten over de onwaarheden die tijdens het interpellatiedebat zijn verteld.[369] De stelling van wethouder Diepemaat dat Ardesch na/tijdens telefonisch contact met de concerndirecteur 1 heeft afgezien van onderzoek is onjuist. Het telefonische contact heeft plaatsgevonden op 7 juni 2017, waarna concerndirecteur 1 op 8 juni 2017 de gemaakte afspraken per mail heeft bevestigd. Aan het einde van de mail deelt de concerndirecteur mee dat hij afziet van het advies van klachtencommissaris 1 en de zaak voor zal leggen aan de rechter als beide partijen er niet gezamenlijk uitkomen. Concerndirecteur 1 heeft hiermee eenzijdig een standpunt ingenomen zonder deze te bespreken met de betrokken bestuurder en zonder het advies van de klachtencommissaris af te wachten. Raadslid Elferink stuurt in reactie op deze mail een mail naar alle raadsleden, wethouder Diepemaat en een journalist van 1Twente.[370] In deze mail wijst hij de raadsleden op hun controlerende taak en stelt hij dat alle oppositiepartijen hun controlerende taak hebben opgenomen en tot de conclusie zijn gekomen dat onafhankelijk feitenonderzoek op zijn plaats is. De motie hiertoe is echter afgewezen door de coalitiepartijen en daarom zal een aantal partijen bij de eerstvolgende raadsvergadering een motie van wantrouwen indienen. Het is de onderzoekers niet bekend dat deze motie van wantrouwen ook is ingediend.

Op 17 december 2021 mailt de heer Ardesch feiten ten aanzien van het schrijven van de gemeente Enschede aan de Nationale ombudsman op 1 oktober 2018.[371] De gemeente heeft aan

[368] Mail van de heer Ardesch aan raadsleden, wethouder Diepemaat en een journalist van 1Twente, 15 december 2021.
[369] Mail van de heer Ardesch aan raadsleden, wethouder Diepemaat en een journalist van 1Twente, 16 december 2021.
[370] Mail van raadslid Elferink aan raadsleden, wethouder Diepemaat en een journalist van 1Twente, 16 december 2021.
[371] Mail van de heer Ardesch aan raadsleden, wethouder Diepemaat en een journalist van 1Twente, 17 december 2021.

de Nationale ombudsman laten weten dat in samenspraak met de heer Ardesch is besloten om af te wijken van het advies van klachtencommissaris 1. In mei 2017 hebben partijen hiertoe gezamenlijk besloten waarbij namens de gemeente kenbaar is gemaakt dat alleen de gerechtelijke procedure zou resteren indien het minnelijke traject niet tot een oplossing zou leiden. De brief stelt verder dat de heer Ardesch hier akkoord mee was. De heer Ardesch herhaalt dat geen sprake was van samenspraak en dat het de beslissing van concerndirecteur 1 was. De betreffende brief aan de Nationale ombudsman is ondertekend door concerndirecteur 2 maar zij was niet de schrijver van de brief. De heer Ardesch is van mening dat de gemeente informatie over de schrijver van de brief achterhoudt.

Op 18 december 2021 stuurt de heer Ardesch mailverkeer tussen de gemeenteadvocaat en de advocaat van hemzelf waaruit blijkt dat de heer Ardesch nooit heeft afgezien van onafhankelijk onderzoek zoals op 21 april 2017 door klachtencommissaris 1 was geadviseerd.[372] Uit de bijgevoegde mails blijkt volgens de heer Ardesch dat de advocaat van de heer Ardesch op 29 mei 2017 aan de gemeenteadvocaat heeft medegedeeld dat het onafhankelijk juridisch onderzoek moet plaatsvinden als de deur voor onderhandelingen weer wordt dichtgegooid. Op donderdag 8 juni 2017 mailt de advocaat van de heer Ardesch aan de gemeenteadvocaat dat het van belang is dat er op korte termijn duidelijkheid komt: *'of partijen schikken de zaken, of het door de klachtenfunctionaris bevolen onafhankelijke onderzoek zal moeten worden uitgevoerd'*.

Op 19 december 2021 stuurt de heer Ardesch een mail waarin hij de onwaarheden kort opsomt en zijn mogelijke conclusies uiteenzet.[373] Volgens de heer Ardesch hanteert de wethouder in zijn algemene beantwoording diverse onwaarheden, namelijk dat (1) Ardesch heeft in overleg afgezien van het advies van klachtencommissaris 1; dat (2) de gemeente bij de rechter grotendeels gelijk kreeg; en dat (3) een klacht geen opschortende werking heeft. Hieruit kunnen volgens de heer Ardesch twee conclusies volgen. (1) De wethouder is volledig op de hoogte van de situatie en kiest bewust voor onwaar communiceren. Op basis van de uitspraak *'ik ben wekelijks met deze zaak bezig geweest'* zou men deze conclusie kunnen trekken. (2) De wethouder baseert zijn uitspraken op aangeleverde informatie van zijn ambtenarenapparaat en gaat op basis van vertrouwen hiervan uit.

Betalingsachterstand

Op 21 december 2021 mailt de heer Ardesch feiten ten aanzien van de huurachterstand.[374] Normaliter stuurde de gemeente de huurfacturen rond de 18e van de maand. Op 1 december 2016 stuurde de gemeente echter al de factuur voor de huur van januari 2017 met een betaaltermijn van 14 dagen. Daarnaast bevatte de factuur een verkeerd bedrag. Op 19 december 2016 eiste het incassobureau vervolgens betaling van de factuur per 26 december 2016. In november 2019 heeft de heer Ardesch aan wethouder Diepemaat gevraagd waarom de factuur zo vroeg werd verzonden met een termijn van veertien dagen. De wethouder antwoordt als volgt: *'Ten aanzien van de facturering van de huurtermijn van januari 2017 is van belang dat deze inderdaad eerder is uitgegaan om huurders niet tijdens de feestdagen "lastig te vallen" met huurfacturen. Dit is gebruikelijk.'*

6.7.4 Artikel 35 vragen n.a.v. artikel 1Twente

Op 9 mei 2022 dient raadslid Heutink van de PVV artikel 35 vragen in over het artikel van 1Twente '*Enschedese gemeenteadvocaat leidde Nationale ombudsman om de tuin in zaak*

[372] Mail van de heer Ardesch aan raadsleden, wethouder Diepemaat en een journalist van 1Twente, 18 december 2021.
[373] Mail van de heer Ardesch aan raadsleden, wethouder Diepemaat en een journalist van 1Twente, 19 december 2021.
[374] Mail van de heer Ardesch aan raadsleden, wethouder Diepemaat en een journalist van 1Twente, 21 december 2021.

Ardesch'.[375] Het raadslid stelt onder meer vragen als waarom de Nationale ombudsman op het '*verkeerde been is gezet*' en of er alles aan gedaan is om een rechtszaak te voorkomen. Het college is van mening dat 1Twente onjuiste conclusies trekt, zonder op fatsoenlijke manier hoor en wederhoor toe te passen. Daarnaast stelt het college dat de opvatting dat de heer Ardesch op onheuse gronden en met een vooropgezet plan voor de rechter is gedaagd onjuist is. Er bestond namelijk een aanzienlijke huurachterstand en om die reden is de gemeente de gerechtelijke procedure gestart. Aan het begin van deze procedure, tijdens en erna is er uitvoerig minnelijk overleg gevoerd dat helaas niet tot een oplossing heeft geleid. Verder stelt het college dat de rechter een groot deel van de vordering van de gemeente heeft toegewezen. Dit was niet gebeurd als de heer Ardesch op onheuse gronden voor de rechter was gedaagd. De Nationale ombudsman is dan ook niet om de tuin geleid.[376]

Verder stelt het college dat er alles aan is gedaan om een rechtszaak te voorkomen. Daarnaast is er uitvoerig minnelijk overleg gevoerd. Zowel tussen partijen als tussen de advocaten. Als partijen hieruit waren gekomen, had dit kunnen leiden tot intrekking van de procedure.[377]

6.8 Onafhankelijk feitenonderzoek

6.8.1 Inleiding

Tijdens de betrokkenheid van de gemeenteraad bij de casus Ardesch is er een constante wens geweest vanuit enkele raadsleden om een onafhankelijk feitenonderzoek uit te laten voeren, zoals destijds door klachtencommissaris 1 was geadviseerd naar aanleiding van de klacht van de heer Ardesch. Zo hebben raadsleden Visser en Elferink zich steeds uitgesproken als voorstanders van een dergelijk onderzoek, om zo openheid en transparantie te bieden over de gang van zaken en om lering te trekken uit deze casus. Uiteindelijk heeft dit geleid tot het verificatieonderzoek van Saxion. Daarvoor zijn echter op verschillende momenten en via diverse initiatieven al eerdere voorstellen gedaan voor onafhankelijk onderzoek. Voordat het verificatieonderzoek van Saxion wordt beschreven blikken wij daarom eerst terug op deze initiatieven.

6.8.2 Initiatiefvoorstel onafhankelijk feitenonderzoek

In augustus 2021 bereiden de partijen CDA, D66, Denk, DPE, EnschedeAnders, Groenlinks, Groep Versteeg, PVV en SP een initiatiefvoorstel voor om een onafhankelijk feitenonderzoek uit te voeren naar het proces en het gevoerde bestuur inzake de zakelijke relatie tussen de gemeente Enschede en de bv's SteQ en Wellinga en zijn vertegenwoordiger.[378] Het onderzoek moet leiden tot een zo compleet mogelijke weergave van het proces op hoofdlijnen. Op basis van deze weergave dient vervolgens gereflecteerd en geleerd te worden ten behoeve van Goed Bestuur. Het is de onderzoekers onduidelijk wat er met dit voorstel is gebeurd. De onderzoekers hebben in de aangeleverde documenten enkel een eerste opzet voor dit initiatief aangetroffen.

6.8.3 Voorstel burgemeester Bovens

Op 11 oktober 2021 wordt de stand van zaken in de casus Ardesch in het presidium besproken. Meerdere raadsleden zien aanleiding voor het starten van een onderzoek naar de casus. Voorwaarden bij een dergelijk onderzoek zijn dat de zaak niet opnieuw moet worden gedaan en

[375] Artikel 35 RvO vragen inzake de casus van de heer Ardesch, 9 mei 2022.
[376] Antwoorden op de artikel 35 vragen inzake de casus van de heer Ardesch, 1 juni 2022.
[377] Antwoorden op de artikel 35 vragen inzake de casus van de heer Ardesch, 1 juni 2022.
[378] Initiatiefvoorstel gemeenteraad, augustus 2021.

dat de organisatie van de casus kan leren. Burgemeester Bovens zal een oordeel vormen over de zaak en terugkomen met een voorstel.[379] Het is de onderzoekers niet bekend of burgemeester dat voorstel heeft gedaan.

6.8.4 Voorstel raadslid Visser

Op 23 juni 2022 stuurt de griffier een mail aan raadslid Visser.[380] Uit de mail blijkt dat raadslid Visser de griffier om advies heeft gevraagd hoe zij vervolg kan geven aan de wens om onafhankelijk feitenonderzoek uit te laten voeren naar de casus Ardesch. Blijkens een unaniem aangenomen amendement bij de begroting 2022-2025 is er, volgens de griffier, € 40.000 om op te nemen voor extern feitenonderzoek, respectievelijk het inhuren van onafhankelijk (contra) expertise. Binnen dit budget is er mogelijkheid voor onderzoeken tot een maximumbedrag van € 5.000 waarvoor geen raadsbesluit nodig is. Spelregels hierbij ontbreken echter volgens de griffier.

6.8.5 Voorstel Visser, Heutink en Tillema

Op 5 september 2022 vindt er overleg plaats tussen de griffier en de raadsleden Visser, Heutink en Tillema.[381] Naar aanleiding van dit overleg over het verzoek van de gehele oppositie om onafhankelijk feitenonderzoek te laten verrichten, is er een (ambtelijk) voorstel opgesteld voor het uitvoeren van dit onderzoek. In dit voorstel staat de vraag centraal of de heer Ardesch behoorlijk is behandeld door het college en of het college voldoende (pro)actief omstandigheden heeft gecreëerd waardoor de heer Ardesch als burger voldoende in staat was om de gemeente als tegenpartij fair tegemoet te treden. Het is de onderzoekers onduidelijk wat er met dit voorstel is gebeurd. Enkele weken later worden de eerste artikel 35 vragen naar aanleiding van de casus Ardesch gesteld. In de introductie van de vragen wordt de wens naar onafhankelijk feitenonderzoek herhaald.

Op 20 oktober 2023 wordt een memo opgesteld over het verificatieonderzoek dat Enschede-Anders, PVV, SP en D66 graag willen laten verrichten naar de casus Ardesch.[382] Zij willen graag onderzoek laten doen naar wat volgens hun twee cruciale punten zijn in het dossier van de heer Ardesch. De onderzoeksvragen zijn daarom:

1. Waarom stopte de gemeente de betalingsregeling die met Ardesch was getroffen?
2. Vanuit de gemeente is naar de Nationale ombudsman gecommuniceerd dat Ardesch zou hebben ingestemd met het niet doen van onafhankelijk onderzoek als de gemeente en Ardesch niet samen tot een oplossing zouden komen. Op grond waarvan baseert de gemeente dit standpunt?

Uit een van de interviews blijkt dat de griffier samen met een raadslid lector Willeke Slingerland van Hogeschool Saxion benadert om dit onderzoek uit te voeren; zij is daartoe bereid.

6.8.6 Verificatieonderzoek Hogeschool Saxion

Op 15 februari 2024 worden de resultaten van het door Saxion uitgevoerde verificatieonderzoek aan de gemeente gestuurd. Dit onderzoek is uitgevoerd op basis van door de gemeente aangeleverde documenten. De onderzoekers merken in hun rapportage op dat er documenten ontbraken waarnaar in andere documenten wel wordt verwezen. Samengevat concludeerden de onderzoekers van Saxion dat zowel het besluit om in 2016 de dan geldende

[379] Verslag van het presidium, 11 oktober 2021.
[380] Mail van de griffier aan raadslid Visser, 23 juni 2022.
[381] Voorstel feitenonderzoek inzake de casus van de heer Ardesch, 12 september 2022.
[382] Memo verificatieonderzoek van de gemeenteraad inzake de casus van de heer Ardesch. Het is onduidelijk door wie de memo is opgesteld en aan wie deze memo is gericht.

betalingsregeling stop te zetten als het besluit om af te wijken van het advies van de klachtencommissaris onvoldoende zijn onderbouwd.

Stopzetten betalingsregeling
De onderzoekers concluderen op basis van de aan hen aangereikte documenten dat het besluit om de betalingsregeling te stoppen niet nader is onderbouwd. De onderzoekers hebben alleen de mail van 26 oktober 2016 ontvangen met de mededeling dat de betalingsregeling wordt stopgezet. Verder merkten de onderzoekers op '*dat in de relatie overheid-burger het van groot belang is dat de gemeente tijdig, volledig en goed gemotiveerd communiceert. Over de stopzetting van de betalingsregeling wordt in één zin, zonder nadere motivering geschreven. Hierbij lijkt er sprake van verschillende snelheden in het communiceren vanuit de gemeente richting de heer Ardesch. De behandeling van de klacht van de heer Ardesch laat lang op zich wachten, maar het overgaan tot de incassoprocedure verloopt snel*.'[383]

Afwijken advies KC
De onderzoekers stellen vast dat van de bijeenkomst in mei 2017, (waar de gemeente in de brief aan de Nationale ombudsman van 1 oktober 2018 naar verwijst) waarin zou zijn besloten om af te wijken van het advies van de klachtencommissaris, zij geen verslag hebben ontvangen. Ook hebben zij in de andere documenten richting de heer Ardesch geen aanwijzing gevonden dat aan hem schriftelijk om de bevestiging van deze afspraak is gevraagd. De onderzoekers hebben het beeld dat mondelinge afspraken niet schriftelijk worden vastgelegd, waardoor deze achteraf niet meer te reconstrueren zijn en de onderzoekers niet kunnen vaststellen of het besluit in wederzijdse overeenstemming tussen de heer Ardesch en de gemeente Enschede tot stand is gekomen.[384]

De onderzoekers komen met twee aanbevelingen die niet zien op de casus Ardesch maar op uitvoeren van toekomstige onderzoeken:

1. Om in de toekomst verificatieonderzoeken effectief in te kunnen zetten, is het van belang dat er voor de start van het onderzoek een ondubbelzinnige vraagarticulatie wordt overeengekomen waarbij het object van verificatie, te weten een volledig onderzoeksdossier, beschikbaar is. Het staat buiten kijf dat zorgvuldig archiveren en schriftelijk vastleggen van afspraken tussen burgers en de gemeente hierbij van groot belang is.
2. Om in de toekomst de raadsenquête of een raadsonderzoek als instrument effectiever in te zetten, is het raadzaam om voorafgaand aan de afstemming met de kennisinstelling, een duidelijke taakverdeling met de intern betrokken afdelingen te formuleren. Het moet voor alle betrokkenen duidelijk zijn wie de documenten en dossiers aanlevert, welke partners er binnen de gemeentelijke organisatie betrokken zijn en wie het aanspreekpunt is voor de externe onderzoekers.

6.8.7 Reactie college op het verificatieonderzoek

Na het verschijnen van de conclusies van het verificatieonderzoek wordt er binnen de gemeente gewerkt aan de collegereactie. Uit mailwisselingen hierover komt naar voren dat er meerdere conceptreacties worden opgesteld.

[383] Brief van Saxion Hogeschool aan de gemeente Enschede, 15 februari 2024.
[384] Brief van Saxion Hogeschool aan de gemeente Enschede, 15 februari 2024.

Een van de gesprekspartners kijkt hierop als volgt terug: '*De eerste conceptreactie was meer in lijn met het oude narratief. De uiteindelijke reactie is qua toon verschoven. Voornamelijk waar het ging om de vraag waarom de gemeente was afgeweken van het advies van de klachtencommissaris om onafhankelijk onderzoek te doen en of aangetoond kon worden dat dit besluit in samenspraak met de heer Ardesch tot stand was gekomen. (…) Oud-medewerkers gaven desgevraagd aan dat er naar hun weten aan het begin van het proces overeenstemming was geweest om een poging te doen om te schikken en als dat niet lukte om naar de rechter te gaan. Uit schriftelijk materiaal dat opdook bij het schrijven van de reactie bleek echter dat de heer Ardesch en zijn advocaat ten tijde van het schikkingsvoorstel duidelijk hadden gemaakt dat zij niet akkoord waren met het afzien van onafhankelijk juridisch feitenonderzoek. Aangezien de aanvankelijke afspraken niet waren vastgelegd en het bestaan hiervan dus niet kon worden bewezen, was het ook niet mogelijk ons te beroepen op deze overeenstemming om af te zien van onafhankelijk feitenonderzoek. Daarom is de toon van de reactie uiteindelijk verschoven.*' De gesprekspartner merkt daarnaast op dat het ontbreken van een goed archief een belemmering was bij het opstellen van de brief.

Uiteindelijk besluit het college op 23 april 2024 zich te kunnen vinden in de conclusies en aanbevelingen en de gemeenteraad hierover te informeren. Op 25 april 2024 ontvangt de gemeenteraad de reactie van het college.

Het rapport is voor het college aanleiding om een aantal werkprocessen verder te verbeteren en de conclusies sluiten aan bij een aantal lopende programma's, projecten en acties. Met betrekking tot de conclusie dat het stopzetten van de betalingsregeling niet nader onderbouwd is, merkt het college op dat het stoppen van de betalingsregeling een beslissing is geweest in een zakelijk conflict over betalingsachterstanden. Het college begrijpt de constatering dat de onderbouwing niet goed te herleiden is uit de in het onderzoek bekeken en beschikbare stukken. In dat licht merkt het college op dat '*communicatie die via de portal van het incassobureau is verlopen, niet meer is terug te halen.*' Als gevolg daarvan is een goede reconstructie over onder meer de onderbouwing van het stoppen van de betalingsregeling niet mogelijk. Het college geeft aan hier lessen uit te willen trekken '*zowel op gebied van archivering, zodat zaken achteraf beter te reconstrueren zijn, als op gebied van communicatie met schuldenaren van de gemeente. Dit laatste zowel in algemene zin als in het bijzonder wanneer er gestopt wordt met een betalingsregeling*.'[385]

Ook de conclusie van Saxion dat het afwijken van het advies van klachtencommissaris 1 onvoldoende onderbouwd is, begrijpt het college. Het college stelt dat in de beschikbare documenten duidelijk is aangegeven dat er niet wordt gekozen voor het uitvoeren van een onafhankelijk onderzoek, maar dat er in die documenten onvoldoende onderbouwing van deze beslissing in de richting van de heer Ardesch te vinden is. Wel zijn er volgens het college mondelinge/telefonische gesprekken gevoerd, maar daarvan is niet altijd een goede verslaglegging beschikbaar. Dat maakt een reconstructie volgens het college niet goed mogelijk. Het college geeft in haar reactie aan dat de beslissing om af te zien van een formele klachtbehandeling door klachtencommissaris in de richting van de heer Ardesch is onderbouwd door middel van briefwisselingen. Als reden voor de afwijking is gegeven dat de basis van deze casus een zakelijk juridisch conflict betrof. Volgens het college is het gebruikelijk om zakelijke conflicten waarbij een juridische procedure loopt, uit te sluiten van klachtbehandeling.[386]

[385] Brief van het college van B&W van de gemeente Enschede aan de leden van de gemeenteraad van de gemeente Enschede.
[386] Brief van het college van B&W van de gemeente Enschede aan de leden van de gemeenteraad van de gemeente Enschede.

Het college merkt in de reactie aan de gemeenteraad daarnaast op dat '*het ontbreken van goede schriftelijke bevestiging van een mondelinge afspraak is in het algemeen onverstandig, omdat het een risico met zich meebrengt dat er uit een gesprek door verschillende partijen verschillende conclusies kunnen worden getrokken*.' Dit wordt als belangrijke les uit het verificatieonderzoek meegenomen. Richting medewerkers zal het belang van goede verslaglegging van gesprekken extra worden benadrukt.

De door Saxion gedane aanbevelingen omarmt het college. Het doorzoeken van stukken is tijdrovend en arbeidsintensief. Er wordt daarom volgens het college gewerkt aan nieuwe werkmethoden die het ontsluiten van informatie in de toekomst vereenvoudigen.

6.9 Omslag in het denken

6.9.1 Motie 'Orde op zaken in het stadhuis'

Mede naar aanleiding van de collegereactie op het verificatieonderzoek dienen de fracties van D66, PVV, GroenLinks en Enschede Anders tijdens de raadsvergadering op 10 juni 2024 een motie in met als titel 'Orde op zaken in het stadhuis' die het college opdraagt om in samenspraak met de raad en eventueel met een externe partij een traject op te starten om een aantal vragen te beantwoorden:

- *'Hoe de dossiervorming – in het algemeen, niet alleen de zaak Ardesch – de afgelopen jaren daadwerkelijk ging, om een beeld te krijgen van de ernst van de problematiek.*
- *Hoe de dossiervorming tegenwoordig gaat.*
- *Hoe het college en raad willen dat dossiervorming eruit hoort te zien.*
- *Hoe we met gezwinde spoed tot het gevraagde niveau komen.'*

Daarnaast wordt het college in de motie opgedragen om '*onder leiding van een extern expert (bijvoorbeeld een schade-expert) in een minnelijk traject met Ardesch te komen tot een financiële oplossing waarbij er recht wordt gedaan aan het uitgangspunt dat de gemeente in het verleden ten onrechte juridische procedures is gestart*.' Daarbij moeten de zaken Wellinga en SteQ meegenomen worden.

Ten slotte wordt het college opgedragen om '*in nauw overleg met de raad een traject op te starten, om boven tafel te krijgen hoe de ogenschijnlijk systematische handelswijze van te weinig kritisch vermogen werkt en wat er gedaan moet worden om dit voor de toekomst te voorkomen*'.[387]

De motie wordt tijdens de raadsvergadering van 1 juli 2024 unaniem door de gemeenteraad van Enschede aangenomen. BBE geeft als stemverklaring voor de motie te zijn, maar een aantal zaken uit de motie niet te herkennen.

6.9.2 Omslag in het denken van het college

In vrijwel alle interviews wordt aangegeven dat het vermoedelijke omslagpunt in het denken over de casus Ardesch binnen het college en organisatie in de zomer van 2024 is geweest. Op dat moment liepen er gesprekken met de heer Ardesch en zijn schade-expert en was de eerste 'Orde op zaken' motie door de raad aangenomen, namelijk op 1 juli 2024.

[387] Motie 'Orde op zaken in het stadhuis' van D66, PVV, Groenlinks, SP en EnschedeAnders.nl, 10 juni 2024.

Tijdens de interviews is ook stilgestaan bij de vraag wat het omslagpunt in het denken van de raad is geweest. Daar is een minder duidelijk moment voor aan te wijzen, maar aangegeven is dat dit waarschijnlijk in mei 2024 is geweest toen er een debat was in de raad over de casus Ardesch. Kort daarop is de eerste motie 'Orde op zaken' aangenomen. Tijdens dat debat heeft wethouder Diepemaat voor het eerst openlijk zijn twijfels geuit over het handelen van de gemeente in de zaak Ardesch.
Door meerdere (oud-)raadsleden is aangegeven dat terugkijkend de gemeenteraad in zijn geheel eerder de ernst van de situatie had moeten inzien. Een van de gesprekspartners verwoordde dit als volgt: *'Dat de ernst niet goed in beeld was, is breder in de raad te zien. Het was de PVV die als eerste aandacht wilde voor het dossier in de raad. Door een deel van de raad werd het dossier als minder ernstig beschouwd dan als het afkomstig zou zijn geweest van een fractie uit de coalitie. Later werd de ernst van de situatie breder door de raad ingezien.'*

Naar aanleiding van de door de raad ingediende motie 'Orde op zaken in het stadhuis' en de lopende gesprekken met de heer Ardesch in het kader van een minnelijk traject om tot een financiële oplossing te komen, heeft een senior strategisch adviseur verder onderzoek gedaan naar het dossier Ardesch. Ordentelijke dossiervorming over Ardesch ontbrak op dat moment in het geheel, maar in het systeem Corsa stond wel een omvangrijk Woo-verzoek van stichting Karmedia.[388] Een senior strategisch adviseur vroeg zich af of tijdens de behandeling van dit Woo-verzoek door iemand een relatie was gelegd tussen de verkoop van de Spinnerij en het conflict met de twee bedrijven van de heer Ardesch. Het bleek dat niemand vanuit de gemeente op dat moment de Woo-stukken met die blik had doorgenomen om te kijken of er documenten over de heer Ardesch en zijn bedrijven tussen zaten. Gelet op de omvang van het Woo-verzoek was de Woo-afweging uitbesteed aan een extern bureau. Een senior strategisch adviseur heeft daarom zelf de stukken – alle ongelakte versies – opgevraagd, om te zoeken naar informatie over het dossier Ardesch. Hoewel de stukken snel aangeleverd werden, leverde dit beperkt inhoudelijk resultaat op; het dossier Ardesch bleef onvolledig.

Tijdens de interviews is door verschillende gesprekspartners aangegeven dat naar hun oordeel het feit dat de ongelakte Woo-stukken niet met de gelakte stukken in één digitaal dossier opgeslagen waren een voorbeeld is van het gebrek aan dossiervorming binnen de gemeente Enschede. Het zou volgens hen niet nodig moeten zijn dat ongelakte versies van Woo-stukken intern opgevraagd moeten worden. Overigens merkt een andere gesprekspartner op dat zowel een dossier met de gelakte als ongelakte stukken was opgeslagen.

Informatiebeheer
Uit het horizontaal toezichtsverslag informatie- en archiefbeheer 2023 en de interviews blijkt dat in 2021 binnen gemeente Enschede het programma BRIDGE is gestart.[389] Doel van dat programma was om inzicht te krijgen in de staat van het informatiebeheer. Daarnaast is de organisatie aan de slag gegaan met het wegwerken van achterstanden in de archivering en het op orde brengen van het informatiebeheer. In 2023 voldeed gemeente Enschede deels aan de archiefregelgeving. BRIDGE is in 2024 afgerond.

Volgens gesprekspartners zijn er de afgelopen jaren grote stappen gemaakt op het gebied van informatiebeheer en archivering. Ook is aangegeven dat archivering en

[388] Deze stichting controleert of gemeenten in Nederland op een juiste wijze de staatssteunregels in acht hebben genomen.
[389] Verslag horizontale verantwoording informatie- en archiefbeheer, 2023.

informatiebeheer in de afgelopen jaren steeds meer aandacht heeft gekregen, en er ook financiële middelen ter beschikking zijn gesteld om daarin te investeren. Zo is een informatiebeheerorganisatie opgezet en is in 2024 gestart met het opstellen van informatiebeheerplannen per afdeling. Wel blijven gesprekspartners uitdagingen zien als het gaat om informatiebeheer en archivering. Voor het archiveren van informatie maakt de gemeente gebruik van het systeem Corsa. Het zaakgericht archiveren blijft een aandachtspunt, omdat dat nog onvoldoende wordt gedaan. Ook de koppelingen tussen zaaksystemen waar afdelingen mee werken en de koppeling met het archiveringssysteem is nog niet optimaal. Daarnaast vraagt het onderwerp vernietiging van informatie aandacht. Er is in dit kader wel beleid opgesteld, maar de uitvoering van het beleid blijft nog achter. Uit de interviews komt ook naar voren dat dat leidinggevenden en medewerkers zich verantwoordelijk moeten voelen voor goed informatiebeheer, hier zien gesprekspartners nog verbetering mogelijk. Ook zien gesprekspartners als mogelijk verbeterpunt het duidelijker beleggen van verantwoordelijkheden als het gaat om informatiebeheer. Andere aandachtspunten zijn opgenomen in het toezichtsverslag.

Tijdens de interviews is aangegeven dat tussen de Woo-stukken een aantal mailwisselingen en andere documenten zaten die vragen opriepen over het handelen van de organisatie in het kader van proportionaliteit en in het licht van andere algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

Na bestudering van de Woo-stukken heeft een senior strategisch adviseur een aantal conclusies gedeeld met het college.[390] Deze conclusies zijn door het college samengevat in de raadsbrief uit december 2024 en zijn – volgens een van de gesprekspartners – de aanleiding voor het college geweest om excuses aan te bieden aan de heer Ardesch.

Tijdens de interviews is door een aantal gesprekspartners benoemd dat de gemeenteraad met het indienen van de eerste motie ‘Orde op zaken in het stadhuis’ de casus in beweging heeft gebracht. Daarnaast is door verschillende gesprekspartners aangegeven dat het feit dat een senior strategisch adviseur de Woo-stukken in verband bracht met de casus Ardesch een belangrijke reden is geweest dat het mogelijk was de in december 2024 in de raadsbrief verwoordde conclusies te trekken.

6.9.3 Reactie van het college

Op 16 december 2024 stuurt het college een brief aan de raad met als onderwerp ‘Dossier Ardesch/Motie 'orde op zaken in het stadhuis'’. In deze brief trekt het college harde conclusies over de handelswijze van de gemeente in het dossier Ardesch. [391]

‘Er zijn door de gemeente ernstige fouten gemaakt die niet passen bij een rechtvaardige overheid en dus niet bij ons als Enschede. Tijdens het zakelijke conflict (2016/2017) is te snel aangestuurd op een rechtsgang. In de daaropvolgende jaren hebben wij niet onderkend dat met ons handelen de beginselen van behoorlijk bestuur met voeten zijn getreden.’

Deze brief markeert een omslag in het denken over de casus Ardesch.

[390] Raadsbrief december 2024.
[391] Raadsbrief *Dossier Ardesch/Motie 'orde op zaken in het stadhuis'*, 16 december 2024.

6.9.4 Motie 'Raadsonderzoek orde op zaken in het stadhuis'

In de raadsvergadering van 27 januari 2025 neemt de raad de motie 'Raadsonderzoek orde op zaken in het stadhuis' aan. De raad constateert onder meer dat er behoefte is aan een weergave van de feiten in de casus en dat er behoefte is om lessen te trekken uit de fouten die zijn gemaakt. De raad heeft behoefte aan een onafhankelijk onderzoek over hoe in de toekomst casussen als deze kunnen worden voorkomen. Deze motie vormt de aanleiding voor dit onderzoek.

6.10 Conclusie

Een van de centrale vragen in dit onderzoek is hoe de raad, het college, de burgemeester en de ambtelijke organisatie in de casus van de heer Ardesch hebben gehandeld en of zij hebben gehandeld volgens normen die volgen uit wet- en regelgeving en andere kaders.

6.10.1 Rolinvulling door de raad

Onduidelijkheid over de rol van de raad bij privaatrechtelijk handelen en individuele casuïstiek

Sinds het moment dat de heer Ardesch zich met zijn problematiek tot de raad wendt, ontstaat discussie over wat de rol van de raad in zijn 'dossier' is. Burgemeester Van Veldhuizen stelt in zijn mail van 28 oktober 2019 dat de raad geen positie heeft omdat het gaat om individuele casuïstiek. Volgens wethouder Diepemaat, zo blijkt uit zijn mails van 31 oktober 2019 en 26 november 2019, was het ongewenst als raadsleden zich met een dossier bezighouden dat om een zakelijk geschil gaat. Daarnaast blijkt uit de gesprekken dat deze vraag zich niet alleen voordeed in de casus van de heer Ardesch, maar in Enschede vaker een punt van discussie is in de raad zelf en tussen de raad, de burgemeester en het college.

De raad staat volgens artikel 125, eerste lid van de Grondwet aan het hoofd van de gemeente. Hoe de raad dit hoofdschap invult, wordt noch in de Grondwet noch in de Gemeentewet expliciet voorgeschreven. De Gemeentewet biedt echter wel kaders; zij benoemt enkele taken die de gemeenteraad moet vervullen en kent bevoegdheden toe, waaronder het vertegenwoordigen van de inwoners (artikel 7 Gemeentewet). Het vertegenwoordigen van inwoners is dus een taak van de raad. De raad gaat zelf over hoe zij deze taak vervult.

Wij constateren dat er op dit moment geen gedeeld beeld bestaat, zowel binnen de raad als tussen de raad, het college en de ambtelijke organisatie, over in hoeverre de raad zich met individuele casuïstiek moet of mag bezighouden. De gedragscode voor gemeenteraadsleden bevat op dit moment ook geen bepalingen of afspraken over dit onderwerp.

Naast de bevoegdheden die de Gemeentewet toekent aan de raad, wordt het handelen van individuele raadsleden begrensd door verboden handelingen die in de Gemeentewet zijn opgenomen (zie hierna). Het is dus belangrijk om een onderscheid te maken tussen 'de raad' en een individueel raadslid.

Raadsleden handelden niet in strijd met de Gemeentewet

Nadat de heer Ardesch zich tot de gemeenteraad wendt met zijn problematiek, bijten een tweetal raadsleden van de oppositie zich vast in de casus. Doordat tussen de raad en het college niet duidelijk is in hoeverre en op welke manier de raad zich met individuele casuïstiek moet bezighouden, wordt het handelen van deze raadsleden in twijfel getrokken. Ook de verhoudingen tussen de coalitie en oppositie spelen daarbij nadrukkelijk een rol. Vervolgens ontstaat bij wethouder Diepemaat de indruk dat er wordt gehandeld op een manier die lijkt op het handelen van een belangenbehartiger of adviseur, zo blijkt uit zijn mails van 31 oktober 2019 en 26 november 2019.

Artikel 15 van de Gemeentewet bevat bepalingen die bepaalde handelingen van raadsleden verbieden. Artikel 15, eerste lid en onder a van de Gemeentewet bepaalt bijvoorbeeld dat raadsleden niet als advocaat of adviseur in geschillen werkzaam mogen zijn ten behoeve van de gemeente, het gemeentebestuur of ten behoeve van een wederpartij van de gemeente. De raad kan de invulling van deze taak verder normeren middels het reglement van orde en de gedragscode. Noch het reglement van orde, noch de gedragscode voor gemeenteraadsleden bevat op dit moment bepalingen of afspraken over hoe de raad, dan wel individuele raadsleden om dienen te gaan met hun vertegenwoordigende taak, als sprake is van een individueel geval of een zakelijk geschil.

Het optreden van raadsleden in dit dossier kan op basis van de feitenreconstructie niet worden aangemerkt als een handeling in strijd met artikel 15, eerste lid en onder a Gemeentewet. In de memorie van toelichting staat '*Overigens heeft de bepaling [bedoeld wordt artikel 15, eerste lid van de Gemeentewet] geen betrekking op situaties waarin burgers die bezwaar hebben tegen beslissingen of gedragingen van het college van burgemeester en wethouders of van de burgemeester, zich wenden tot leden van de raad ten einde advies of hulp te krijgen. Het behoort tot de specifieke taak van raadsleden, burgers in deze bij te staan of om het college van burgemeester en wethouders of de burgemeester ter verantwoording te roepen.*' Op grond hiervan lijkt de wijze waarop de individuele raadsleden hun rol vervulden juist aan te sluiten bij hoe de wetgever de taak van raadsleden ziet.

Logische opbouw van raadsinstrumenten, maar de raad pakt niet door

Om de raad in staat te stellen controle uit te voeren op het gevoerde bestuur, hebben zowel het college als de burgemeester diverse verplichtingen tot het informeren en consulteren van de raad. De raad zelf heeft echter ook bevoegdheden en instrumenten. Zoals het recht op ambtelijke bijstand[392], het recht op vragen[393], het recht op interpellatie[394] en het recht op raadsenquête.[395].

Wij constateren dat er een logische opbouw is in de inzet van de gebruikte raadsinstrumenten. Eerst worden de lichtere instrumenten, zoals het stellen van vragen, ingezet en pas later de instrumenten met een zwaarder politiek karakter, zoals het recht van interpellatie. Wel heeft de 'casus' jarenlang door gesudderd in de raad en werden er door de raad geen (politieke) consequenties verbonden aan het handelen van het college, terwijl een aantal raadsleden

[392] Artikel 33, eerste lid van de Gemeentewet.
[393] Artikel 155, eerste lid van de Gemeentewet.
[394] Artikel 155, tweede lid van de Gemeentewet.
[395] Artikel 155a van de Gemeentewet.

geen antwoord kregen op hun vragen. Ook blijft de behandeling van 'de casus' lang informeel in de raad. Pas ruim twee jaar nadat de eerste vragen door raadsleden aan het college zijn gesteld vindt het interpellatiedebat plaats (op 29 november 2021). Bijna weer twee jaar later, op 20 oktober 2023, wordt er een memo opgesteld voor een verificatieonderzoek.[396] Waarom de situatie van de heer Ardesch in de tussenliggende periode geen aandacht krijgt vanuit de raad(sleden) is ons onduidelijk.

De verhouding tussen de coalitie en oppositie draagt niet bij aan een afronding van het thema in de raad

De raadsleden die zich vanaf het begin af aan in de casus vastbijten zijn raadsleden van de oppositiepartijen. De raadsleden van de coalitiepartijen stellen weinig (kritische) vragen en voelen weinig voor het alsnog laten uitvoeren van een onafhankelijk onderzoek, waardoor het lang duurt voordat een dergelijk onderzoek wordt uitgevoerd.

De twee raadsleden die zich actief met de casus bezighouden vragen al sinds het begin dat de raad van de situatie van de heer Ardesch op de hoogte kwam, om een onafhankelijk onderzoek. Zo geeft raadslid Elferink op 31 oktober 2019 richting wethouder Diepemaat en burgemeester Van Veldhuizen aan dat hij vindt dat alsnog een onafhankelijk feitenonderzoek moet plaatsvinden zoals de klachtencommissaris adviseerde. Op 27 november 2019 en 9 april 2020 wijst raadslid Elferink nogmaals op dat verzoek. Op 3 augustus 2020 verzoekt raadslid Elferink wethouder Diepemaat met klem alsnog om onafhankelijk feitenonderzoek te laten uitvoeren. Ook raadslid Visser vraagt op 11 december 2019 aan het college of het college bereid is een onafhankelijk feitenonderzoek te laten uitvoeren. Er kan volgens haar wellicht geleerd worden van deze casus '*hoe de gemeente in de toekomst omgaat met conflicten tussen de gemeente en ondernemers*'. Meer dan een jaar later – op 11 januari 2021 – lijkt deze vraag voor het eerst, naar aanleiding van artikel 35 vragen hierover, te worden beantwoord. Het college acht een feitenonderzoek inzake Wellinga B.V. niet zinvol, omdat het college de rechtszaak als een grondig feitenonderzoek beschouwt. Het college stelt verder dat de bereidheid een feitenonderzoek inzake SteQ B.V. uit te voeren meermaals aan de heer Ardesch is uitgesproken, maar de heer Ardesch niet met de voorwaarden daarvoor akkoord is gegaan. Uit een verslag van het raadspresidium van 11 oktober 2021 blijkt dat een minderheid binnen de raad een onderzoek naar de casus wil laten uitvoeren. Dit is de reden waarom waarschijnlijk geen motie wordt ingediend om alsnog een onafhankelijk feitenonderzoek te laten uitvoeren. Ook tijdens het interpellatiedebat op 9 november 2021 wordt gevraagd om een onderzoek te laten uitvoeren, maar wethouder Diepemaat ziet daar niet de meerwaarde van in. Uit een van de gesprekken komt naar voren dat de coalitie niet wilde meewerken aan het laten uitvoeren van een onafhankelijk feitenonderzoek. Uiteindelijk wordt in 2023 een verificatieonderzoek uitgevoerd naar twee vragen met betrekking tot 'de casus' Ardesch.[397] Voor het laten uitvoeren van dit onderzoek was geen meerderheid in de raad nodig.

Jarenlang is door enkele raadsleden gevraagd om een onderzoek te laten uitvoeren, maar dit werd door bestuurders en de meerderheid van de raad niet nodig geacht. Dat is, met de kennis van de bijna volledige feiten, een onjuiste aanname geweest. Volgens sommige

[396] Het is onduidelijk door wie precies de memo is opgesteld en aan wie de memo is gericht.

[397] De twee vragen die in het onderzoek van Saxion centraal stonden waren: (1) Is achteraf gezien het besluit van de gemeente Enschede om te stoppen met de betalingsregeling met de heer Ardesch voldoende onderbouwd door de gemeente in haar communicatie richting de heer Ardesch?, (2) Is achteraf duidelijk vast te stellen waarom de gemeente is afgeweken van het zwaarwegende advies van de klachtencommissaris om een onafhankelijk onderzoek te laten plaatsvinden en kan worden aangetoond dat dit besluit in samenspraak met de heer Ardesch tot stand is gekomen.

gesprekspartners hebben de coalitiepartijen te lang en te gemakkelijk de informatie vanuit het college voor waar aangenomen. Hierbij wordt wel de opmerking gemaakt dat het voor raadsleden ook ingewikkeld kan zijn geweest om dit langlopende dossier – de gebeurtenissen vonden in meerdere raadsperiodes plaats – te doorgronden. Er werden veel vragen gesteld en er zat soms veel tijd tussen de vragen en de beantwoording daarvan door het college. Daarnaast vonden sommige besprekingen ook plaats in het (besloten en vertrouwelijke) presidium en niet in de raad als geheel. Ook komt uit de interviews het beeld naar voren dat de cultuur binnen de raad in het verleden ook niet heeft bijgedragen aan het zoeken van verbinding tussen de oppositie en coalitie. Zo had de coalitie snel het idee dat de oppositie aanknopingspunten zocht waardoor er '*koppen zouden moeten rollen*'. Daar staat tegenover dat meerdere gesprekspartners stellen dat enkele oppositiepartijen vanuit eerdere ervaringen bij voorbaat niet serieus genomen werden. De cultuur in de raad zou volgens gesprekspartners in dat opzicht nu zijn veranderd.

Het vervullen van een strategische rol was geen taak van de griffie(r)

De raad laat zich bij zijn werkzaamheden bijstaan door een griffier.[398] De raad kan regels stellen over de organisatie van de griffie.[399] In de periode 2012 tot en met half mei 2024 was de '*Instructie voor de griffier van de gemeente Enschede*' van kracht.[400] Op 18 mei 2024 is de door de raad vastgestelde '*Ambtsinstructie voor de griffier gemeente Enschede 2024*' in werking getreden.[401]
Gedurende de onderzoeksperiode had de griffier onder meer tot taak:[402]

- advies en bijstand verlenen;
- zorgdragen voor de logistieke, procedurele en procesmatige voorbereiding en nazorg van de vergaderingen;
- het bijstaan van de voorzitter;
- het ontwikkelen, innoveren en bewaken van procedures en processen ten behoeve van besluitvorming door de raad;
- het entameren van ideeën en ontwikkelingen die een bijdrage leveren aan de modernisering van het lokaal bestuur binnen Enschede;
- ondersteuning van burgers bij burgerparticipatie;
- adviseren over de vergaderwijze, doen van voorstellen voor verbetering van procedures en zorgdragen voor de invoering van nieuwe of aangepaste werkprocessen;
- stimuleren van de ontwikkeling van vaardigheden van raadsleden ten behoeve van een effectieve besluitvorming; en
- het bewaken van de scheiding van rollen en verantwoordelijkheden van alle betrokken actoren bij het besluitvormingsproces.

We zien dat de griffie(r) geen inhoudelijke (controle)taken heeft uitgevoerd rondom de situatie van de heer Ardesch, zoals het controleren van de beantwoording van artikel 35 vragen op inhoud en/of consistentie. Dat was op dat moment ook niet de opdracht vanuit de gemeenteraad. In de Ambtsinstructie voor de griffier gemeente Enschede 2024 zien we dat de raad dergelijke taken heeft toegevoegd, bijvoorbeeld: *'De griffier bewaakt de tijdigheid en kwaliteit van de informatieverstrekking door het college en de burgemeester aan de raad op basis van de leidraad informatievoorziening, het protocol voor geheimhouding en andere door de raad*

[398] Artikel 107a, eerste lid van de Gemeentewet.
[399] Artikel 107e, eerste lid van de Gemeentewet.
[400] Instructie voor de griffier van de gemeente Enschede, geldend van 5 juli 2012 tot en met 17 mei 2024.
[401] Ambtsinstructie voor de griffier van gemeente Enschede, geldend van 18 mei 2024.
[402] Instructie voor de griffier van de gemeente Enschede, geldend van 5 juli 2012 tot en met 17 mei 2024.

vast te stellen kaders. (…) De griffier beoordeelt de door het college aan de raad voorgelegde voorstellen, brieven en overige informatie op grond van de door of namens de raad vastgestelde kaders, richtlijnen en overige (werk)afspraken en beziet daarbij tevens of aan alle voor de raad relevante aspecten voldoende aandacht is besteed, zodat de raad zo goed mogelijk in staat wordt gesteld zijn kaderstellende en controlerende rol te vervullen. De griffier onderneemt nadere actie wanneer de hiervoor bedoelde toetsing daartoe aanleiding geeft. Hij zendt stukken - indien nodig - voor aanvulling en correctie retour.'[403] De raad brengt zichzelf beter in positie als sprake is van een strategische griffie(r) die ook inhoudelijk ondersteunt en adviseert. De nieuwe Ambtsinstructie is nog niet zo lang van kracht en het valt buiten de reikwijdte van het onderzoek om een oordeel te geven over het effect en de feitelijke uitvoering ervan.

6.10.2 Rolinvulling door het college en de burgemeester

Het college heeft de actieve informatieplicht onvoldoende uitgevoerd

Zowel het college als de afzonderlijke leden daarvan zijn verantwoording aan de raad verschuldigd over het door het college gevoerde bestuur.[404] Artikel 169, tweede lid van de Gemeentewet regelt de actieve informatieplicht van het college. Het artikel draagt het college op om de raad alle inlichtingen te verschaffen die de raad voor de uitoefening van zijn taak nodig heeft. Deze informatie moet volledig, tijdig en juist zijn. Het is echter aan het college zelf om in te schatten wat de raad nodig heeft voor de uitoefening van zijn taak. Het vierde lid van artikel 169 van de Gemeentewet verplicht in ieder geval om de raad te informeren als het college besloten heeft om namens de gemeente rechtsgedingen – zoals een procedure voor de (kanton)rechter – te voeren. Omgekeerd mag vervolgens ook verwacht worden dat het college na afloop van de procedure de raad inlicht over de uitkomst. Dat is voorafgaand en na afloop van de procedures rondom (bedrijven van) de heer Ardesch voor zover wij hebben kunnen vaststellen niet gebeurd.

In de *Leidraad Informatievoorziening* voor de gemeenteraad, het college en de organisatie die de raad eind 2022 heeft vastgesteld, wordt ingegaan op in welke gevallen en op welke wijze het college de raad actief kan informeren. Zo moet het college de raad bijvoorbeeld actief informeren als sprake is van ontwikkelingen die mogelijk een aanzienlijke financiële consequentie voor de gemeente kunnen hebben. Dit betekent echter niet dat de raad enkel actief geïnformeerd moet worden als sprake is van een in de leidraad genoemd geval. Het college dient iedere keer zelf in te schatten wat de raad nodig heeft voor de uitoefening van zijn taak. Verwacht mag daarom worden dat het college de raad actief informeert als vastgoed verkocht wordt zonder dat er een recente taxatie is en verkocht wordt onder de laatst getaxeerde waarde.

In februari 2017 meldt het college aan de raad dat de beoogde overdracht van de Spinnerij aan Walas is voorzien per 1 maart 2017 en geeft aan de raad te informeren als zich *'hierop afwijkingen (gaan) voordoen'.* Uiteindelijk vindt de overdracht van de Spinnerij een maand later plaats dan voorzien. De raad wordt over deze – weliswaar geringe – afwijking in tegenstelling tot de toezegging niet geïnformeerd. Over de veranderde marktpositie van de Spinnerij na het raadsbesluit van juni 2012 om 1,25 miljoen te investeren in verduurzaming, merkt een gesprekspartner op: '*Met dergelijke informatie over de markt had de raad geïnformeerd moeten worden.'*

[403] Artikel 7, tweede en derde lid van de Ambtsinstructie voor de griffier gemeente Enschede 2024.
[404] Artikel 169, eerste lid Gemeentewet.

Ook mag verwacht worden dat het college de raad volledig en juist informeert op momenten dat het college uit eigen beweging de raad (actief) informeert. Tijdens de informatiebijeenkomst is het college hierin te kort geschoten. Dat het college c.q. collegeleden zelf wellicht onvoldoende op de hoogte waren van de juiste feiten en omstandigheden – als gevolg van een gebrek aan regie en archivering – maakt dat niet anders.

De informatievoorziening naar de raad liep nu alleen via de passieve informatieplicht: de raad vroeg om informatie en het college verstrekte die. Het college zag ook dat de raad zich niet neerlegde bij de antwoorden en de raadsleden met vragen bleven zitten. Door de raad actiever te informeren over de gebeurtenissen in het dossier, was de raad beter in positie geweest om zijn taak te vervullen.

Het college heeft de passieve informatieplicht onvoldoende uitgevoerd

De passieve informatieplicht van het college en de individuele leden is ook geregeld in de Gemeentewet: *'Zij geven de raad mondeling of schriftelijk de door een of meer leden gevraagde inlichtingen, tenzij het verstrekken ervan in strijd is met het openbaar belang.'*[405]

Raadsleden die zich met het dossier bezighouden, stellen meerdere artikel 35 vragen. Zij krijgen echter moeilijk (gedegen) antwoord op hun vragen. Met de antwoorden die ze krijgen nemen ze geen genoegen of de antwoorden roepen extra vragen op. Twee belangrijke punten van raadsleden zijn: (1) waarom is afgeweken van het advies van de klachtencommissaris en (2) waarom is de betalingsregeling met de heer Ardesch stopgezet? Daarnaast worden er vragen gesteld over het verloop en de uitkomst van de juridische procedure.

Vraag 1
Ten aanzien van de eerste vraag wordt er op 15 juli 2019 voor het eerst door raadslid Visser aan de burgemeester en wethouder Diepemaat gevraagd waarom er geen feitenonderzoek is uitgevoerd zoals de klachtencommissaris adviseerde. Raadslid Visser ontvangt daar in de eerste instantie geen antwoord op. In een informatiebijeenkomst van 11 november 2019 wordt door wethouder Diepemaat toegezegd een mail naar de raad te sturen waaruit zou blijken dat de heer Ardesch destijds aangaf van een feitenonderzoek af te zien. Deze mail wordt vervolgens niet aangeleverd. Tijdens een ambtelijke bijstandssessie op 17 juni 2020 geven medewerkers nogmaals aan dat de heer Ardesch heeft afgezien van een feitenonderzoek; de heer Ardesch of zijn advocaat zou dit niet per brief of mail hebben laten weten. Dat de heer Ardesch bij het starten van de onderhandelingen toch heeft afgezien van onafhankelijk onderzoek kan volgens de medewerkers worden opgemaakt uit de mail van 8 juni 2017 van concerndirecteur 1 aan de heer Ardesch. In deze mail bevestigt hij de afspraken van het overleg tussen hem en de heer Ardesch. Volgens de medewerkers is in deze mail opgenomen dat de voorwaarde van afzien van onafhankelijk onderzoek is geaccepteerd. De raadsleden blijven toch, bijvoorbeeld met de artikel 35 vragen van 2 oktober 2020, vragen om de mail waar wethouder Diepemaat eerder naar verwees. Bij de beantwoording van deze vragen geeft het college aan dat die mail er niet is, maar dat uit de mail van de concerndirecteur van 8 juni 2017 aan de heer Ardesch waarin afspraken stonden waarbij onder meer zou worden afgezien van het onafhankelijk feitenonderzoek. Ook tijdens een interpellatiedebat op 29 november 2021 worden er weer vragen gesteld over het afzien van het onafhankelijk feitenonderzoek. Ook daarin antwoordt wethouder Diepemaat dat de afspraak om af te zien van het feitenonderzoek telefonisch zou zijn

[405] Artikel 169, derde lid van de Gemeentewet.

gemaakt, en dat dit is vastgelegd in de mail van 8 juni 2017 van de concerndirecteur bedrijfsvoering.

Het college dient raadsleden in principe alle informatie te verstrekken waar zij om vragen.[406] De informatie die wordt verstrekt moet compleet, juist en actueel zijn. Opvallend is dat de wethouder in eerste instantie een onjuist antwoord geeft op de vraag en naar een e-mail verwijst die er niet blijkt te zijn. Dat wordt vervolgens ook herhaaldelijk aangegeven, maar de raadsleden blijven toch vragen naar de niet bestaande mail. Het antwoord van de wethouder zorgt, zo blijkt ook uit de gesprekken, voor wantrouwen bij de raadsleden, waardoor zij door blijven vragen. Ook het nieuwe antwoord – namelijk dat het gezamenlijk afzien van het advies van de klachtencommissaris zou blijken uit de mail van 8 juni 2017 – leidt (begrijpelijkerwijs) niet tot voldoening. Wij merken daarnaast op dat uit de gesprekken is gebleken dat raadsleden het gevoel hadden dat de casus van de heer Ardesch niet op zichzelf stond, maar symbool stond voor een breder probleem namelijk hoe de gemeente met haar inwoners omgaat.

Vraag 2
In november 2019 vraagt raadslid Elferink onder meer waarom de betalingsregeling met de heer Ardesch is stopgezet. Tijdens de ambtelijke bijstandsessie op 17 juni 2020 willen raadsleden daar meer over weten. Er werd volgens de medewerkers onregelmatig afbetaald op de oude schuld, maar de lopende huur werd niet betaald waardoor zich daar weer een nieuwe schuld opbouwde. Daarom is de zaak naar de rechter gebracht volgens de medewerkers. Eerder in deze analyse is toegelicht dat Wellinga B.V. in eerste instantie niet aan de betalingsregeling voldeed, maar in tweede instantie wel regelmatig, namelijk wekelijks, betaalde. Tijdens het interpellatiedebat van 29 november 2021 worden hier nogmaals vragen over gesteld. Wethouder Diepemaat geeft aan dat er weliswaar aan de betalingsregeling werd voldaan, maar de nieuwe huurtermijnen werden niet of gedeeltelijk betaald. De schuldpositie bleef daarom oplopen. Later in het debat stelt de wethouder dat de betalingsregeling die tussen het VBE en Wellinga B.V. was overeengekomen niet werd nagekomen. Hij geeft aan dat er soms werd betaald en soms niet. Ook op deze vraag worden in de loop der tijd verschillende antwoorden gegeven, wat zorgt voor wantrouwen bij de raadsleden. Raadsleden hebben om hun werk goed te kunnen doen (betrouwbare) informatie nodig.

Vragen over het verloop en de uitkomst van de juridische procedure
Bij vragen over het verloop en de uitkomst van de juridische procedure tussen de gemeente en Wellinga B.V. constateren wij dat de beantwoording van de vragen door het college afwijkt van de feiten zoals deze uit de reconstructie blijken, of een verkeerd beeld schetsen. Zo stelt wethouder Diepemaat, in de beantwoording van de aanvullende en afrondende artikel 35 vragen van 13 april 2021 en tijdens het interpellatiedebat, dat de gemeente grotendeels in het gelijk is gesteld door de kantonrechter. Dit wordt onderbouwd met een overzicht van de vordering en het vonnis. Daaruit wordt zichtbaar dat meer dan de helft van de vordering door de rechter wordt toegewezen. Hieruit kan echter niet geconcludeerd worden dat de gemeente terecht een rechtszaak is gestart, terwijl de raadsleden juist willen weten waarom de gemeente een rechtszaak is gestart. Uit de feitenreconstructie blijkt dat eind 2016 al door de gemeente op een rechtszaak wordt aangestuurd. Het grootste gedeelte van de toegewezen vordering gaat echter over bedragen uit 2017, nadat de betalingsregelingen door de gemeente en Walas waren beëindigd en nadat op het voeren van een rechtszaak werd aangestuurd. Dat meer dan de helft van de vordering is toegewezen wil dan ook niet zeggen dat de gemeente terecht een rechtszaak is gestart.

[406] Artikel 169, derde lid van de Gemeentewet: *'Zij geven de raad mondeling of schriftelijk de door een of meer leden gevraagde inlichtingen, tenzij het verstrekken ervan in strijd is met het openbaar belang'.*

Ook het overzicht dat met de beantwoording van de afrondende artikel 35 vragen is meegestuurd, bevat op sommige posten een onjuist of onvolledig beeld. Bedragen komen op enkele euro's na niet overeen met het vonnis. Daarnaast is volgens dit overzicht een contractuele boete van € 3.900 toegewezen, terwijl de boete volgens het vonnis € 2.700 bedraagt. De vordering van de gemeente voor buitengerechtelijke incassokosten van € 1.395,49 staat niet in dit overzicht opgenomen. Dat de gemeente het grootste gedeelte van haar vorderingen toegewezen krijgt klopt wel. Het totaal door Wellinga te betalen bedrag, bedroeg € 22.629,18. De toegewezen tegenvordering van Wellinga bedroeg € 5.061,79. Wat leidde tot een te betalen saldo van € 17.567,39 voor Wellinga B.V.

Daarnaast wordt de raad over de aanloop naar de rechtszaak niet duidelijk en volledig geïnformeerd. Zoals eerder beschreven vragen de raadsleden waarom dé betalingsregeling werd stopgezet. Het college maakte echter niet duidelijk dat er in feite twee betalingsregelingen werden getroffen: een eerste betalingsregeling tussen Wellinga en de gemeente en een tweede betalingsregeling tussen Wellinga en Walas. Het bedrag dat Wellinga B.V. in het kader van de betalingsregeling met de gemeente nog niet had betaald, bedroeg minder dan € 1.000. Deze betalingsregeling werd dus grotendeels nagekomen. De betalingsregeling die tussen Wellinga B.V. en Walas werd getroffen werd in eerste instantie niet consequent voldaan, maar later werd wel maandelijks het afgesproken bedrag overgemaakt.

Het is voor ons onduidelijk gebleven wat precies de reden was voor het stopzetten van de betalingsregeling tussen Walas en Wellinga B.V. door Walas. Ook de rechter zegt in het vonnis van 5 maart 2019 dat het onduidelijk is waarom de betalingsregeling gestopt is. Dit sluit ook aan bij de bevindingen uit het verificatieonderzoek van Hogeschool Saxion, waarin de onderzoekers van Saxion concluderen dat er over de stopzetting van de betalingsregeling in de mail van 26 oktober 2016 (die overigens van een medewerker van Walas komt) slechts in één zin, zonder nadere motivering, wordt medegedeeld dat de betalingsregeling wordt stopgezet. Door het stopzetten van de betalingsregeling tussen Walas en Wellinga B.V. kon de gemeente samen met Walas optrekken in een juridische procedure. Het bedrag dat Wellinga B.V. in het kader van de betalingsregeling met de gemeente nog niet had betaald, bedroeg minder dan € 1.000. Het grootste deel van de vordering bestond dus uit betalingsachterstanden van Wellinga B.V. bij Walas.

Tenslotte zijn de vragen over de rol van het college in deze casus eveneens onjuist beantwoord. Zowel in de eerste als in de aanvullende artikel 35 vragen wordt gevraagd of het college op onderdelen van dit dossier een besluit heeft genomen. Dit wordt ontkennend beantwoord terwijl het college op 25 februari 2020 heeft besloten de derde klacht niet ontvankelijk te verklaren en mandaat te verlenen aan de klachtencommissaris om dit besluit aan de heer Ardesch bekend te maken. Ook had het college in feite eerder al besloten – hoewel niet een besluitbrief was opgesteld – om het advies van de klachtencommissaris over de eerste klacht van de heer Ardesch niet op te volgen.

Wij constateren hieruit dat het soms (te) lang duurde voordat raadsleden antwoord kregen op hun vragen, de vragen niet altijd juist werden beantwoord en niet altijd met elkaar in lijn waren. Een kritische reflectie van de wethouder, het college en de burgemeester ontbrak. De kritische vragen van raadsleden hadden aanleiding moeten zijn voor het bestuur om zich in de casus te verdiepen en beantwoording daarvan nog eens kritisch tegen het licht te houden. Het college heeft in zoverre de passieve informatieplicht uit artikel 169, derde lid van de

Gemeentewet onvoldoende vervuld. Dat de raad onvolledig en onjuist is geïnformeerd heeft het college ook erkend in de collegebrief aan de raad van 16 december 2024.

De rol van de burgemeester: beperkte interventie

De burgemeester en de wethouders vormen tezamen het college van burgemeester en wethouders. De burgemeester is voorzitter van zowel de raad als het college.[407] De burgemeester fungeert in die zin ook als een belangrijke schakel tussen beide organen.

De Gemeentewet kent een aantal specifieke taken toe aan de burgemeester. Zo ziet de burgemeester toe op een zorgvuldige behandeling van klachten door het gemeentebestuur en bevordert de burgemeester de bestuurlijke integriteit van de gemeente.[408]

In het dossier zijn meerdere burgemeesters betrokken geweest. Het ambt van burgemeester lijkt vooral betrokken te raken bij het dossier als de heer Ardesch in 2019 naar de raad stapt met zijn problematiek. Uit de feitenreconstructie blijkt dat de burgemeester vaak wordt meegenomen in mailwisselingen inzake de casus Ardesch en ook uit de gesprekken blijkt dat de burgemeesters op de hoogte waren van wat er speelde.

Een van de gesprekspartners merkt hierover op: *'De burgemeester legde het dossier echt bij de wethouder neer, terwijl de raad wel aan de burgemeester vroeg om op te staan. Ook in de beantwoording van de artikel 35 vragen had hij meer positie kunnen pakken. Gesprekspartner denkt dat de burgemeester in de casus Ardesch wat heeft laten lopen.'*

De burgemeesters lijken niet echt geïntervenieerd te hebben, bijvoorbeeld als het gaat om de positie van de raad bij individuele casuïstiek zoals die van de heer Ardesch, maar ook niet in de jaren dat raadsleden vragen bleven stellen en het college deze vragen onvoldoende beantwoordde. Dit heeft wellicht mede te maken met het feit dat de wethouder in eerste instantie verantwoordelijk was voor het dossier van de heer Ardesch. Wellicht had de burgemeester, door aandacht te vragen voor een goede informatievoorziening aan de raad, een meer prominente rol kunnen spelen in het in positie brengen van de raad met betrekking tot de casus Ardesch. Ook hebben onderzoekers vrijwel geen interventies van de burgemeester geconstateerd ten tijde van de klachtenbehandelingen en de tussenkomst van de Nationale ombudsman.

Onduidelijkheden over geheimhouding en vertrouwelijkheid

Om als raad in de gelegenheid te zijn het college te controleren, dient de raad over informatie te kunnen beschikken. Uit de Gemeentewet volgt dat het college en de burgemeester inlichtingen aan de raad verstrekken, tenzij het verstrekken ervan in strijd is met het openbaar belang.[409] Als het college van mening is dat informatie die aan de raad wordt verstrekt niet in de openbaarheid mag komen, kan het college de informatie volgens de Gemeentewet en de *Leidraad informatievoorziening gemeentebestuur Enschede* in beslotenheid delen of vormen van actieve en passieve inlichtingen onder geheimhouding verstrekken. Beslotenheid heeft betrekking op vergaderingen die in beslotenheid van de raad worden gehouden. Als met gesloten

[407] Artikelen 9 en 34, tweede lid van de Gemeentewet.
[408] Artikel 170 van de Gemeentewet.
[409] Artikel 169 lid 2 en 3 van de Gemeentewet.

deuren wordt vergaderd, geldt een verplichting tot geheimhouding voor de informatie die tijdens de vergadering wordt gedeeld.[410] Geheimhouding kan door de raad, het college en de burgemeester worden opgelegd aan informatie die bij dat orgaan berust.[411] Geheimhouding houdt in dat de informatie niet met anderen mag worden gedeeld.

Het begrip vertrouwelijkheid is niet vastgelegd in de Gemeentewet en kan verwarring oproepen met het begrip geheimhouding. In de *Gedragscode politiek ambtsdragers gemeente Enschede 2014* werd aangegeven dat een politiek ambtsdrager zorgvuldig en correct met informatie waarover hij uit hoofde van zijn ambt beschikt dient om te gaan. Uit de feitenreconstructie blijkt dat meerdere keren wordt gesproken over vertrouwelijke stukken. Het is niet altijd duidelijk of er door het college dan geheimhouding op de informatie is opgelegd of niet. Ook uit een van de gesprekken blijkt dat er vaker discussie binnen de gemeente is over de verhouding tussen geheim en vertrouwelijk. Wij constateren dat het onderscheid tussen vertrouwelijkheid en geheimhouding onvoldoende duidelijk lijkt te zijn.

6.10.3 De verhoudingen tussen raad, college en organisatie

De samenwerking tussen de raad, het college en de ambtelijke organisatie was niet in balans

De gemeente is ingericht vanuit een systeem van ‘checks and balances’; het systeem van controle en evenwicht, waarbij verschillende organen en processen ervoor zorgen dat de macht niet bij één persoon of afdeling ligt en dat beslissingen rechtmatig en zorgvuldig worden genomen, bijvoorbeeld door duidelijke verantwoordelijkheden, een scheiding tussen bestuur en interne controle, en toezicht op de financiële gang van zaken. De gemeenteraad en het college spelen een cruciale rol in de checks and balances door de scheiding van de wetgevende, uitvoerende en controlerende machten. De gemeenteraad is het hoogste orgaan van de gemeente en vertegenwoordigt de inwoners. De raad vervult primair de kaderstellende en controlerende functie. Het college is het dagelijks bestuur van de gemeente en vervult de uitvoerende functie. De raad maakt dus de regels en controleert de uitvoering, en het college voert de regels uit en bereidt het beleid voor. Dit zorgt voor een machtsbalans waarbij de volksvertegenwoordiging (raad) het dagelijks bestuur (college) controleert. De ambtelijke organisatie vormt het kenniscentrum van de gemeente. De medewerkers leveren een feitelijke en onpartijdige basis voor de politieke besluitvorming. We constateren dat de samenwerking tussen raad, college en organisatie gedurende de ‘casus Ardesch’ niet volledig in balans was. Een van de gesprekspartners geeft hierover aan dat de raad, het college en de ambtelijke organisatie een verschillend beeld hebben over de werking van de lokale democratie. Wantrouwen en slechte informatievoorziening tussen de raad en het college (en de ambtelijke organisatie) ondermijnen de effectiviteit van de checks and balances en verstoren de machtsbalans in de gemeente. De checks and balances zijn immers gebaseerd op een fundamentele behoefte aan vertrouwen en correcte informatie. Als deze ontbreken, functioneert het systeem van macht en tegenmacht niet meer goed. Dit werd ook zichtbaar in de verhoudingen tussen burgemeester, griffier en gemeentesecretaris. Gedurende een groot deel van de ‘casus Ardesch’ heeft er bijvoorbeeld geen structureel ‘driehoeksoverleg’ plaatsgevonden tussen deze functies.

[410] Artikel 23, vierde lid van de Gemeentewet.
[411] Artikel 87 Gemeentewet.

7 Wob/Woo-verzoeken

7.1 Inleiding

Gedurende de onderzochte periode zijn er verschillende verzoeken om documenten, op grond van eerst de Wob en later de Woo, ingediend die betrekking hebben op (onderdelen) van de casus Ardesch. In dit hoofdstuk wordt – voor zover mogelijk – beschreven waar de verzoeken over gingen en hoe de besluitvorming op deze verzoeken is verlopen. Als er een bezwaar- en/of beroepsprocedure ten aanzien van het Wob/Woo-verzoek en de afhandeling daarvan is doorlopen, wordt ook bij deze procedure(s) stilgestaan.

Voordat op de specifiek Wob/Woo-verzoek wordt ingegaan (paragraaf 7.3), wordt eerst – op basis van de interviews –beschreven hoe binnen de gemeente Enschede de procedure voor de behandeling van Wob/Woo-verzoeken is ingericht (paragraaf 7.2).[412]

7.2 Behandelwijze Wob/Woo-verzoeken

Behandeling door de vakafdeling en besluitvorming in mandaat
Binnen de gemeente Enschede worden Woo-verzoeken (en daarvoor Wob-verzoeken) in principe behandeld door de vakafdelingen. De afdeling Juridische Zaken is voor de vakafdelingen beschikbaar als adviseur, in principe behandelen zij zelf geen Woo-verzoeken. De besluiten op Woo-verzoeken worden in mandaat genomen en gaan in principe niet langs het college. Het was tot voor kort binnen de gemeente Enschede niet gebruikelijk om na ontvangst van een Woo-verzoek contact op te nemen met de verzoeker om het verzoek door te spreken en eventueel concretiserende vragen te stellen. Dit was afhankelijk van het verzoek. Wel kwam het voor dat er een formeel verzoek om precisering werd gedaan richting de verzoeker. Dat er niet standaard met de verzoeker contact werd opgenomen, is tijdens de interviews benoemd als knelpunt in de procedure omdat daardoor vaak niet duidelijk werd wat het doel was van het verzoek. Tijdens de interviews is opgemerkt dat de gemeente Enschede tegenwoordig beschikt over een tool die dubbele documenten kan opsporen, dit helpt bij het efficiënt

[412] Sinds 1 mei 2022 is Wet openbaarheid van bestuur (Wob) vervangen door de Wet open overheid (Woo). Met de inwerkingtreding van de Woo zijn er procedureel een aantal dingen veranderd. Waar nodig zal daarom in dit hoofdstuk onderscheid worden gemaakt tussen de Wob en de Woo.

behandelen van Woo-verzoeken. Ook is er tegenwoordig anonimiseringssoftware beschikbaar, die in het verleden ontbrak.

Woo-coördinator en Woo-contactpersoon
Uit de interviews komt naar voren dat de afhandeling van de Woo-verzoeken in de casus Ardesch mede aanleiding zijn geweest om het proces van de afhandeling van Woo-verzoeken meer gestructureerd te laten verlopen. Sinds 2022 werkte de gemeente met een Woo-coördinator. Sinds de zomer van 2025 wordt er binnen de gemeente Enschede gewerkt met Woo-contactpersonen, waardoor de functie van Woo-coördinator is komen te vervallen. De Woo-contactpersoon zorgt ervoor dat de indiener van het verzoek is gesproken en dat het verzoek waar nodig en mogelijk gespecificeerd is. Daarnaast zorgt de Woo-contactpersoon voor een warme overdracht van het Woo-verzoek naar de vakafdelingen. De Woo-coördinator ondersteunt de vakafdelingen procesmatig bij de afhandeling van het Woo-verzoek en is verantwoordelijk voor de regie op het gehele afhandelingsproces. Zowel de Woo-contactpersoon als de Woo-coördinator geven geen inhoudelijke adviezen, dat blijft de rol van de afdeling Juridische Zaken. Tot de zomer van 2025 was er binnen de gemeente Enschede alleen een Woo-coördinator die zowel de contacten met de verzoeker onderhield als de vakafdelingen ondersteunde. Uit de gesprekken komt naar voren dat het proces rondom de afhandeling van Woo-verzoeken ten tijde van dit onderzoek zal worden heroverwogen.

Bestuurlijk escaleren
Tijdens de interviews is als knelpunt ten aanzien van de afhandeling van Wob/Woo-verzoeken benoemt dat politiek gevoelige Woo-verzoeken niet goed worden herkend. Bestuurders worden dan niet betrokken. Als naar aanleiding van een verzoek wel geëscaleerd[413] wordt, is dat vaak op een te laat moment. Binnen de nieuwe structuur wordt de Woo-contactpersoon als procesverantwoordelijke ook verantwoordelijk voor het, indien nodig, tijdig informeren van de bestuurder. Tijdens de interviews is de verwachting uitgesproken dat dit ertoe zal leiden dat wethouders vaker worden betrokken bij Woo-verzoeken omdat aan de voorkant meer zal worden nagedacht over wat een Woo-verzoek bestuurlijk zou kunnen betekenen. Gelet op de looptijd van het onderzoek, hebben de onderzoekers niet vast kunnen stellen of deze verwachting uitgekomen is.

Tijdens de interviews is door meerdere gesprekspartners aangegeven dat er dingen mis zijn gegaan bij de behandeling van de Wob-verzoeken in de casus Ardesch en dat er nu terugkijkende uiteindelijk informatie niet openbaar is gemaakt die de gemeente wel had en die wel openbaar gemaakt had moeten worden. Beide gesprekspartners hebben aangegeven niet te weten wat de reden is dat er informatie niet openbaar is gemaakt. Om welk verzoek en om welke informatie het ging, hebben de betreffende gesprekspartners niet geëxpliciteerd.

7.3 Wob-verzoeken in de casus Ardesch

In totaal zijn er zes Wob/Woo-verzoeken ingediend over de casus Ardesch. In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de ingediende verzoeken. Om de verschillende verzoeken zo goed mogelijk te kunnen beschrijven, zijn de verzoeken voor dit onderzoek genummerd.

[413] Hiermee wordt bedoeld dat een casus op een formeel hoger niveau wordt aangekaart.

Nummer verzoek	Indiener	Datum indiening
Wob-verzoek 1	De heer Ardesch	2 februari 2021
Wob/Woo-verzoek 2	Karmedia	4 februari 2021
Wob-verzoek 3	1Twente	22 maart 2021
Wob-verzoek 4	1Twente	22 maart 2021
Wob-verzoek 5	1Twente	1 juni 2021
Wob-verzoek 6	De heer Ardesch	5 augustus 2021

7.3.1 Wob-verzoek 1: correspondentie tussen de gemeenteadvocaat en de klachtencommissaris

Primaire besluitvorming
Op 2 februari 2021 dient de heer Ardesch een Wob-verzoek in bij het college waarbij hij verzoekt om openbaarmaking van de communicatie tussen de klachtencommissaris en de gemeenteadvocaat in de periode tussen 2017 en 2020.

Door de onderzoekers ontvangen documenten
Ten aanzien van dit verzoek hebben de onderzoekers de volgende documenten van de gemeente Enschede ontvangen: het primaire besluit (niet ondertekend) en het herziene besluit op bezwaar. Van de heer Ardesch hebben de onderzoekers de uitspraak van de rechtbank en het besluit op bezwaar toegestuurd gekregen. Uit andere bronnen hebben de onderzoekers het advies van de bezwaarcommissie, het besluit op bezwaar en de daarbij behorende bijlagen ontvangen. De onderzoekers hebben de openbaar gemaakte documenten niet ontvangen.[414]

Op 25 februari 2021 besluit het college de gevraagde informatie gedeeltelijk openbaar te maken. Delen van de informatie zijn onleesbaar gemaakt op grond van artikel 10 lid 2 onder e Wob (eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer) en artikel 11 lid 1 Wob (persoonlijke beleidsopvattingen).[415] Met het besluit worden daarom stukken (vrijwel) volledig zwartgelakt openbaar gemaakt uit de periode juli, augustus en september 2018. Een deel van de gevraagde informatie wordt niet verstrekt met als motivatie dat daarmee het beroepsgeheim van de gemeenteadvocaat zou worden geschonden.[416]

Bezwaarprocedure
De heer Ardesch maakt bezwaar tegen het besluit op zijn Wob-verzoek. Op 23 november 2021 neemt het college een beslissing op bezwaar waarbij het bezwaar – tegen het advies van de bezwaaradviescommissie in – gedeeltelijk ongegrond wordt verklaard. De bezwaaradviescommissie kwam tot het oordeel dat in enkele door het college niet openbaar gemaakte documenten te veel passages zijn weggelakt met een beroep op artikel 11 lid 1 Wob (persoonlijke beleidsopvattingen). Voor een deel gaat dit naar oordeel van de commissie namelijk om feitelijke gegevens. De bezwaaradviescommissie verwijst daarbij naar twee uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State waaruit zou blijken dat de regeling van artikel 11a Advocatenwet – de geheimhoudingsplicht – in die gevallen geen bijzondere openbaarmakingsregeling met een uitputtend karakter bevat.[417] De commissie stelt daarbij in haar advies dat

[414] De onderzoekers hebben wel veel van de openbaar gemaakte documenten ingezien, maar er is niet één map of dossier aangeleverd waarin de openbaar gemaakte documenten in het kader van dit Wob-verzoek zijn opgenomen. Ook hebben de onderzoekers geen indexlijst met openbaar gemaakte documenten ontvangen.
[415] Brief van het college van B&W van de gemeente Enschede aan de heer Ardesch, 25 februari 2021.
[416] Brief van het college van B&W van de gemeente Enschede aan de heer Ardesch, 25 februari 2021.
[417] Brief van het college van B&W van de gemeente Enschede aan de heer Ardesch, 23 november 2021.

de besproken afdelingsjurisprudentie niet van toepassing is op advocaten in loondienst van de gemeente. Omdat het college echter heeft gekozen om artikel 11 Wob toe te passen zou er volgens de commissie geen zelfstandige betekenis meer toegekend kunnen worden aan artikel 11a Advocatenwet.

Het college geeft in haar besluit op bezwaar van 23 november 2021 aan dat het advies van de bezwaaradviescommissie wordt gevolgd voor zover er sprake is van documenten die niet afkomstig zijn van de gemeenteadvocaat. Voor documenten die zijn opgesteld door gemeenteadvocaat en die gericht zijn aan anderen, volgt het college het advies van de bezwaaradviescommissie niet omdat naar het oordeel van het college de jurisprudentie van de Afdeling niet van toepassing is op een advocaat die – zoals in dit geval – werkzaam is als ambtenaar van de gemeente.

Een paar maanden later, op 19 april 2022, trekt het college '*gelet op recente jurisprudentie van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State*' de beslissing op het bezwaar van 23 november 2021 in. Het college motiveert dit als volgt: '*In deze uitspraak heeft de Afdeling namelijk expliciet overwogen dat artikel 11a van de Advocatenwet niet prevaleert boven de Wob. In lijn met eerdere jurisprudentie (o.a. Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, 15 maart 2017, ECLI:NL:RVS:2017:715) zijn wij er in onze beslissing op bezwaar d.d. 23 november jl. nog vanuit gegaan dat artikel 11a Advocatenwet wel prevaleert boven de Wob. De uitspraak van 19 januari 2022 is van latere datum dan onze beslissing op bezwaar. Dit standpunt van de Raad van State was ons ten tijde van het nemen van onze beslissing op bezwaar van 23 november 2021 nog niet bekend. In lijn met de meest recente uitspraak van de Raad van State trekken wij ons besluit van 23 november 2021 daarom in. Wij nemen het advies van de Commissie Bezwaarschriften van 8 oktober 2021 over*.'[418] Het college verklaart het bezwaar van de heer Ardesch alsnog gegrond en besluit de gevraagde correspondentie van de gemeenteadvocaat gedeeltelijk openbaar te maken. Er worden concreet vier documenten gedeeltelijk openbaar gemaakt. In deze vier documenten zijn wel persoonsgegevens en persoonlijke beleidsopvattingen weggelakt met een beroep op artikel 10 lid 1 onder e en artikel 11 lid 1 Wob.

Beroepsprocedure

De heer Ardesch heeft zowel tegen het besluit op bezwaar van 23 november 2021 als tegen het herziene besluit van 19 april 2022 beroep ingesteld. De rechtbank Overijssel heeft het beroep gevoegd behandeld met het beroep van de heer Ardesch op het besluit van 22 juni 2022 (zie Wob-verzoek 2). De rechtbank heeft in beide zaken apart uitspraak gedaan.[419]

Het onderzoek ter zitting – dat plaatsvond op 17 januari 2023 – is door de rechter geschorst om het college in de gelegenheid te stellen binnen een week aan te geven of – zoals de heer Ardesch verzocht heeft – een bijlage bij een uitgaande mail van de gemeenteadvocaat van 24 oktober 2018 volledig openbaar kan worden gemaakt. Bij besluit van 24 januari 2023 heeft het college deze bijlage alsnog openbaar gemaakt.

De Rechtbank Overijssel heeft op 17 mei 2023 het beroep niet-ontvankelijk verklaard vanwege het ontbreken van een procesbelang voor de heer Ardesch. De rechtbank verklaart het beroep tegen het besluit van 23 november 2021 niet-ontvankelijk, omdat dit besluit is ingetrokken. Het procesbelang bij het besluit van 19 april 2022 ontbrak omdat *'per abuis de stukken waarop gedeeltelijke geheimhouding was toegepast aan de eiser in onbewerkte versie zijn*

[418] Brief van het college van B&W van de gemeente Enschede aan de heer Zandt, 19 april 2022.
[419] Uitspraak Rechtbank Overijssel d.d. 17 mei 2022.

toegezonden.' De heer Ardesch heeft geen procesbelang, omdat hij de beschikking heeft gekregen over alle gevraagde stukken. Er wordt wel een proceskostenvergoeding aan de heer Ardesch toegewezen.

7.3.2 Wob-verzoek 2: Spinnerij en Walas

Primaire besluitvorming
Op 4 februari 2021 dient Karmedia (een algemene belangenstichting[420]) een Wob-verzoek in bij het college. Karmedia verzoekt om openbaarmaking van alle documenten, gegevensdragers en geluidsdragers die – kortgezegd – betrekking hebben op de Spinnerij en Walas in de voorafgaande tien jaar.[421] De aanleiding voor dit Wob-verzoek wordt niet toegelicht.[422]

Door de onderzoekers ontvangen documenten
Ten aanzien van dit verzoek hebben de onderzoekers de volgende documenten van de gemeente Enschede ontvangen: het Wob-verzoek, het primaire besluit, het advies van de bezwaaradviescommissie, het besluit op bezwaar, de vaststellingsovereenkomst met Karmedia, het besluit waarmee uitvoering wordt gegeven aan de vaststellingsovereenkomst, het aanvullende besluit, het nieuwe besluit op bezwaar en 2.000 ongelakte openbaar gemaakte documenten. Bij de besluiten zitten ook indexlijsten.

Op 18 maart 2021 verzoekt het college per brief aan Karmedia om het Wob-verzoek binnen veertien dagen te verduidelijken en te preciseren. Anders stelt het college het verzoek buiten behandeling. Op 31 maart 2021 geeft Karmedia een nadere informatie: het college wordt verzocht om ruim 8.000 in een overzicht opgenomen documenten te verstrekken. Op 7 april 2021 besluit het college (het primaire besluit) om het verzoek buiten behandeling te laten, omdat het naar haar oordeel met de brief van 31 maart 2021 niet voldoende gepreciseerd is.[423]

Bezwaarprocedure
Karmedia gaat in bezwaar, waarna de bezwaaradviescommissie op 8 november 2021 adviseert het bezwaar gegrond te verklaren en alsnog inhoudelijk op het verzoek te beslissen. Volgens de bezwaaradviescommissie is het verzoek namelijk wel voldoende gepreciseerd.[424] Op 25 november 2021 beslist het college (het besluit op bezwaar) het bezwaarschrift gegrond te verklaren, maar het Wob-verzoek inhoudelijk af te wijzen wegens *'misbruik van recht'* en het ontstaan van een *'onevenredige belasting van de gemeentelijke organisatie als de toetsing aan de hand van de Wob op openbaarheid van alle documenten, die het onderzoek van het College naar aanleiding van het Wob verzoek heeft opgeleverd, zou worden uitgevoerd.'*[425]

[420] Karmedia heeft o.a. ten doel het ondersteunen van particulieren, bedrijven en instellingen bij het opvragen van overheidsdocumentatie, het doen van onderzoek naar documenten, het doen van onderzoek naar fraude gepleegd door overheidsinstanties en haar ambtenaren, het (online) publiceren van genoemde documentatie, het produceren en uitzenden van rapportages, het voeren van (juridische) procedures tegen overheidsinstanties, natuurlijke personen, stichtingen en ondernemingen zowel nationaal als Europees, het bevorderen van eerlijke concurrentie tussen bedrijven, het controleren van de naleving op het staatssteunverbod en de handhaving daarvan, het aangaan van internationale samenwerkingen en het onderzoeken van onrechtmatige overheidsdaden. Bron: https://www.karmedia.nl/about-us.
[421] Wob-verzoek van Karmedia aan de Gemeente Enschede, 4 februari 2021.
[422] Zowel de Wob als de Woo stellen niet de eis dat de aanleiding voor het verzoek moet worden benoemd bij indiening.
[423] Besluit van de Gemeente Enschede op Wob-verzoek van Karmedia, 7 april 2021.
[424] Advies van de Commissie bezwaarschiften van de gemeente Enschede aan het college van B&W van de gemeente Enschede, 8 november 2021.
[425] Beslissing op bezwaarschrift van Karmedia door het college van B&W van de gemeente Enschede, 5 november 2021.

Beroepsprocedure
Karmedia gaat hiertegen in beroep bij de rechtbank. De behandeling wordt in eerste instantie aangehouden zodat kan worden gekeken of partijen er toch samen uit kunnen komen. In januari 2023 wordt er namens de gemeente Enschede door het VBE een vaststellingsovereenkomst gesloten met Karmedia waarbij wordt afgesproken dat de gemeente haar besluit op bezwaar van 25 november 2021 intrekt en een nieuw primair besluit neemt waarbij het Wob-verzoek (inmiddels Woo-verzoek door de inwerkingtreding van de Woo per 1 mei 2022) alsnog inhoudelijk zal worden beoordeeld. Hierbij wordt afgesproken dat de besluitvorming en het verstrekken/openbaarmaken van documenten op uiterlijk 29 maart 2023 zal plaatsvinden.[426]

Het VBE vraagt de afdeling Juridische Zaken om ondersteuning bij de inhoudelijke afhandeling van het verzoek. De afdeling Juridische Zaken geeft daarop aan dat het VBE zelf primair verantwoordelijk is voor de afhandeling van het Wob-verzoek (inventarisatie documenten, beoordeling op openbaarheid, anonimiseren, opstellen inventarislijst en besluit). Wel kan de afdeling Juridische Zaken zo nodig in de tweede lijn adviseren. Het VBE heeft vervolgens geïnventariseerd welke documenten binnen de reikwijdte van het Wob-verzoek vallen, maar ervoor gekozen om een extern bureau (gespecialiseerd in de Woo) opdracht te geven al deze documenten, met inachtneming van de Woo, inhoudelijk op openbaarheid te beoordelen, zo nodig te anonimiseren alsmede een inventarislijst en een besluit op te stellen. De inhoudelijke beoordeling van de documenten op openbaarheid is hierbij volledig aan het externe bureau overgelaten. Op 29 maart 2023 wordt vervolgens een nieuw besluit op het verzoek genomen (het besluit waarmee uitvoering is gegeven aan de vaststellingsovereenkomst) waarbij is aangegeven dat 2.001 unieke documenten zijn gevonden binnen de scope van het verzoek, waarvan het merendeel (deels) openbaar wordt gemaakt.[427] Het college kiest er in het besluit van 29 maart 2023 voor om de openbaarmaking van conceptdocumenten categorisch uit te sluiten van openbaarmaking met het oog op 'het goed functioneren van de gemeente'.

Uit een intern binnen de gemeente opgestelde tijdlijn over de afhandeling van het Wob/Woo-verzoek van Karmedia wordt het volgende opgemerkt: '*Gelet op de korte periode van zo'n 2 maanden tussen het nemen van het inhoudelijke besluit, in relatie tot de grote hoeveelheid (op openbaarheid) te beoordelen documenten, heeft deze beoordeling door het externe bureau onder hoge tijdsdruk plaatsgevonden. Vanuit de gemeente heeft hierbij ook geen afstemming/check/regie meer op de inhoudelijke beoordeling van de documenten door het externe bureau plaatsgevonden*.'[428]

Ondanks het nieuwe besluit handhaaft Karmedia het beroep omdat zij vindt dat er veel documenten ten onrechte integraal zijn geweigerd en er in gedeeltelijk openbaar gemaakte documenten te veel is zwartgelakt.[429] Daarnaast stelt Walas beroep in tegen het besluit van 29 maart 2023 en vraagt Walas een voorlopige voorziening aan conform artikel 4.4 lid 5 Woo om de openbaarmaking van de documenten op te schorten.[430]

[426] Vaststellingsovereenkomst tussen de gemeente Enschede en Karmedia, 30 januari 2023.
[427] Besluit op Wob-verzoek van Karmedia door het college van B&W van de gemeente Enschede, 29 maart 2023.
[428] Tijdlijn Wob-procedure van Karmedia en de gemeente Enschede.
[429] Op grond van artikel 6:19 Awb ziet het door Karmedia ingestelde beroep van rechtswege ook op de nieuw genomen besluiten. Daarom is er ten aanzien van deze besluiten niet eerst een bezwaarprocedure doorlopen.
[430] Dat Walas beroep heeft ingesteld en een voorlopige voorziening heeft aangevraagd, blijkt uit de uitspraak van de Rechtbank Overijssel. De reden dat Walas beroep kon instellen is dat zij eerder een zienswijze hebben ingediend en daarmee aan te merken zijn als derde-belanghebbende. De onderzoekers hebben geen documenten ontvangen over de zienswijze van Walas en de andere opgevraagde zienswijzen.

Op 5 januari 2024 wordt door het college een aanvullend besluit genomen waarbij 592 conceptdocumenten alsnog (grotendeels) openbaar worden gemaakt. Karmedia handhaaft het beroep ten aanzien van andere (deels) geweigerde documenten.[431]

Brief aan Karmedia – Niet bereid tot vergoeding kosten en onprettig gesprek
Op 23 september 2024 stuurt een medewerker van de gemeente een mailbericht aan Karmedia naar aanleiding van het door Karmedia gedane voorstel tot intrekking van de besluiten rondom het Woo-verzoek over de Spinnerij.[432] In de brief van de gemeente wordt uitleg gegeven over de door de raad aangenomen motie 'Orde op zaken in het Stadhuis'. Daarnaast wordt in de mail aangegeven dat de gemeente geen belang ziet in het vergoeden van de volgens Karmedia gemaakte kosten voor het Woo-verzoek (door Karmedia geraamd op € 17.500). Wel is de gemeente bereid om zowel de griffiekosten als proceskosten te vergoeden aan Karmedia. Ten slotte wordt in de mail opgemerkt dat de ambtenaar die eerder met een medewerker van Karmedia heeft gesproken de toon van het gesprek als minder prettig heeft ervaren.

Op 18 november 2024 doet de Rechtbank Overijssel uitspraak waarbij het beroep van Karmedia op enkele punten gegrond en op enkele punten ongegrond wordt verklaard. Het beroep van Walas wordt gegrond verklaard, het verzoek om voorlopige voorziening wordt niet-ontvankelijk verklaard.

Ten aanzien van de gegronde punten dient de gemeente een nieuw besluit te nemen en komt de rechtbank tot een proceskostenvergoeding en betaling van het griffierecht door het college.[433] Op 26 maart 2025 wordt een nieuw besluit op bezwaar genomen. Met dit besluit zijn een kleine tweehonderd documenten opnieuw beoordeeld en grotendeels openbaar gemaakt.[434] Tijdens de interviews is aangegeven dat door zowel Karmedia als Walas bezwaar is gemaakt en pro-forma beroep is ingesteld tegen het besluit van 26 maart 2025. Op het moment van uitvoering van dit onderzoek waren de bezwaar- en beroepsgronden nog niet bekend bij gesprekspartners.

Een van de gesprekspartners neemt eind 2024 kennis van de documenten behorend bij het verzoek van Karmedia. Wat gesprekspartner interessant vond was of er iemand bij de behandeling van het Woo-verzoek een relatie had gelegd tussen de verkoop van de Spinnerij en het conflict met de bedrijven van de heer Ardesch. Gesprekspartner constateerde dat *'niemand van de gemeente op dat moment de stukken van het verzoek had doorgenomen om te kijken of er documenten over de heer Ardesch in zaten.'*

7.3.3 Wob-verzoek 3: stopzetten betalingsregeling

Primaire besluitvorming
Op 22 maart 2021 dient een journalist van 1Twente twee Wob-verzoeken in. In het eerste verzoek wordt verzocht om '*afgifte van alle documenten (e-mails, verslagen, notulen, interne gemeentelijke notities en memo 's, notities en memo 's van en aan externe partijen en het elektronische berichtenverkeer tussen betrokken personen binnen de gemeente) die gaan over*

[431] Herziene beslissing op bezwaar Wob-verzoek van Karmedia door het college van B&W van de gemeente Enschede, 5 januari 2024.
[432] Brief van de gemeente Enschede aan Karmedia, 23 september 2024.
[433] Uitspraak van de enkelvoudige kamer en uitspraak van de voorzieningenrechter van de Rechtbank Overijssel (zittingsplaats Zwolle) in de zaken tussen Karmedia en Spinnerij Oosterveld, 18 november 2024.
[434] Beslissing op bezwaar van Karmedia door het College van B&W van de gemeente Enschede, 26 maart 2025.

het stopzetten in december 2016 door de gemeente van de betalingsregeling die, zoals u aangeeft, met de heer G.J. Ardesch zou zijn overeengekomen.'[435]

Door de onderzoekers ontvangen documenten
Ten aanzien van dit verzoek hebben de onderzoekers geen documenten van de gemeente Enschede ontvangen. Uit andere bronnen hebben de onderzoekers het door de journalist ingediende verzoek, het besluit op zijn verzoek en de bijbehorende (gedeeltelijk) openbaar gemaakte documenten ontvangen.

Op 19 april 2021 zijn de heer Ardesch, het Deurwaarderskantoor Enschede en Walas B.V. in de gelegenheid gesteld om een zienswijze in te dienen bij het voorgenomen besluit op het Wob-verzoek.

De heer Ardesch laat de gemeente op 22 april 2021 weten dat hij geen zienswijze zal indienen. Het Deurwaarderskantoor Enschede heeft geen reactie gegeven op het zienswijzeverzoek van het college. Walas B.V. heeft op 23 april 2021 per brief een zienswijze tegen het voorgenomen besluit van het college ingediend. Walas B.V. geeft in haar zienswijze aan bezwaar te maken tegen de openbaarmaking van alle hun toegestuurde documenten, te weten e-mails en facturen. Walas B.V. stelt – kortgezegd – dat bedrijfsgegevens geheim moeten blijven en dat het openbaar maken van de documenten Walas B.V. in haar concurrentiepositie en rechtspositie zal schaden. Het college heeft besloten deze zienswijze ongegrond te verklaren en maakt bij besluit van 11 mei 2021 48 documenten openbaar. Wel zijn er persoonsgegevens en persoonlijke beleidsopvattingen weggelakt in de documenten. [436]

7.3.4 Wob-verzoek 4: communicatie met de Nationale ombudsman

Primaire besluitvorming
In het tweede Wob-verzoek dat op 22 maart 2021 wordt ingediend, verzoekt de journalist van 1Twente om '*afgifte van alle documenten (e-mails, verslagen, notulen, gemeentelijke notities en memo's en een afschrift van het elektronische berichtenverkeer) uit de periode 22 juni tot en met 2 oktober 2018 betreffende de brief van de Nationale ombudsman d.d. 22 juni 2018 en de beantwoording ervan door de gemeente*.'[437]

Door de onderzoekers ontvangen documenten
Ten aanzien van dit verzoek hebben de onderzoekers de volgende documenten van de gemeente Enschede ontvangen: het Wob-verzoek, het primaire besluit, het besluit op bezwaar met bijlagen, het herziene besluit op bezwaar en een brief van de rechtbank over intrekking van het beroep. De onderzoekers hebben ook de openbaar gemaakte documenten ontvangen.

De heer Ardesch is op 19 april 2021 door het college in de gelegenheid gesteld om een zienswijze te geven bij het voorgenomen besluit. De Nationale ombudsman is daartoe op 20 april 2021 in de gelegenheid gesteld.

[435] Besluit op Wob-verzoek (betalingsregeling Vastgoedbedrijf Enschede) van 1Twente door het college van B&W van de gemeente Enschede, 11 mei 2021.
[436] Besluit op Wob-verzoek (betalingsregeling Vastgoedbedrijf Enschede) van 1Twente door het college van B&W van de gemeente Enschede, 11 mei 2021.
[437] Besluit op Wob-verzoek (Nationale Ombudsman) van 1Twente door het college van B&W van de gemeente Enschede, 28 april 2021.

Zowel de heer Ardesch als de Nationale ombudsman hebben laten weten geen zienswijze in te dienen. Het college besluit vervolgens op 28 april 2021 het Wob-verzoek toe te wijzen en een tweetal e-mailwisselingen met bijlagen openbaar te maken. In de documenten zijn wel persoonsgegevens en persoonlijke beleidsopvattingen weggelakt. Daarnaast wordt informatie die afkomstig is van de gemeenteadvocaat volledig onleesbaar gemaakt.

Bezwaarprocedure
De journalist gaat tegen het besluit in bezwaar. Zijn bezwaar richt zich op het feit dat het college, met een beroep op het verschoningsrecht van advocaten, de volledige correspondentie van de gemeenteadvocaat onleesbaar heeft gemaakt. Op 23 november 2021 besluit het college om – tegen het advies van de bezwaaradviescommissie in – een zestal documenten niet openbaar te maken. Het betreft zes e-mails uit de periode juli 2018 tot en met september 2018 waarbij het '*gaat om documenten opgesteld door de gemeenteadvocaat en gericht aan anderen.*'[438] Tegen dit besluit gaat de journalist van 1Twente in beroep. Op 19 april 2022 neemt het college een herzien besluit op bezwaar, waarin het bezwaar van de journalist alsnog gegrond wordt verklaard en het besluit op bezwaar van 23 november 2021 wordt ingetrokken. Reden voor herziening is blijkens het herziene besluit op bezwaar recente jurisprudentie van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State waarin wordt overwogen dat artikel 11a Advocatenwet niet prevaleert boven de Wob. In het oorspronkelijke besluit op bezwaar was het college daar – gelet op eerdere jurisprudentie – nog wel vanuit gegaan. Het college besluit daarom alsnog de gevraagde correspondentie van de gemeenteadvocaat openbaar te maken, onder weglakking van persoonsgegevens en persoonlijke beleidsopvattingen.

Op 31 mei 2022 bericht de Rechtbank Overijssel de gemeente dat de journalist van 1Twente zijn eerder ingestelde beroep tegen het besluit van 23 november 2021 intrekt.[439]

7.3.5 Wob-verzoek 5: beheer en overname Spinnerij

Primaire besluitvorming
Op 1 juni 2021 dient de journalist van 1Twente nog een derde Wob-verzoek in waarbij hij vraagt om openbaarmaking van documenten met betrekking tot het beheer en de overname van de Spinnerij door Walas B.V. Gevraagd worden alle documenten in de periode vanaf de eerste besprekingen met Walas B.V. over het beheer van de Spinnerij tot en met de overname van de Spinnerij door Walas B.V.[440]

Door de onderzoekers ontvangen documenten
Ten aanzien van dit verzoek hebben de onderzoekers de volgende documenten van de gemeente Enschede ontvangen: het Wob-verzoek, het primaire besluit, het ingediende bezwaarschrift en een mailwisseling over de intrekking van het bezwaarschrift. Uit andere bronnen hebben de onderzoekers de openbaar gemaakte documenten (gelakte stukken) ontvangen.

Bij brief van 26 juli 2021 - door het college gezien als besluit op het ingediende Wob-verzoek – laat het college aan de journalist van 1Twente weten dat er 25 documenten openbaar gemaakt zullen worden. Voordat het college overgaat tot openbaarmaking wordt eerst nog een

[438] Besluit op Wob-verzoek van 1Twente door het college van B&W van de gemeente Enschede, 23 november 2021.
[439] Brief van de Rechtbank Overijssel aan het college van B&W van de gemeente Enschede, 31 mei 2022.
[440] Wob-verzoek (overname Spinnerij Oosterveld door Walas) van 1Twente aan de gemeente Enschede, 1 juni 2021.

zienswijze opgevraagd bij Walas als derde-belanghebbende. Deze zienswijze moet uiterlijk 26 augustus 2021 zijn ingediend zo wordt in de brief aangegeven.[441]

In de 25 documenten die (gedeeltelijk) openbaar gemaakt worden, is met toepassing van artikel 10 lid 2 sub e Wob (bescherming van de persoonlijke levenssfeer), artikel 10 lid 2 sub b en g (financiële gegevens en onevenredige benadeling) en artikel 11 Wob (persoonlijke beleidsopvattingen) informatie onleesbaar gemaakt.

Het college geeft in de brief van 26 juli 2021 aan in totaal 410 documenten integraal niet openbaar te maken. Daarvoor beroept het college zich op artikel 10 lid 2 sub b en g Wob (financiële gegevens en onevenredige benadeling) en artikel 11 Wob (persoonlijke beleidsopvattingen).

Bezwaarprocedure
Op 3 september 2021 stuurt de journalist van 1Twente een bezwaarschrift naar het college waarin wordt aangegeven dat hij nooit bericht heeft ontvangen over de uitkomsten van de zienswijzeprocedure waarvan de termijn inmiddels is verstreken. De journalist geeft aan dat hij bezwaar maakt tegen de gevolgde gang van zaken:

'Ik maak bezwaar tegen deze gang van zaken. Ik begrijp dat belanghebbenden een zienswijze moeten kunnen indienen. Ik begrijp ook dat daarmee de procedure langer duurt. Ik vind het bezwaarlijk dat er dan toch een beslissing wordt genomen met de gebruikelijke bezwaartermijn, omdat de inhoudelijke beoordeling of dat nodig is nog niet mogelijk is. Dat kan op zijn best pas in een later stadium, maar daarmee wordt hoe dan ook de termijn om een eventueel bezwaar goed voor te bereiden aanzienlijk bekort. Ik vind het tevens bezwaarlijk dat ik in deze specifieke situatie helemaal niet in de gelegenheid ben om die afweging of voorbereiding te maken. Mijn bezwaar moet nu enigszins in den blinde."[442]

Vervolgens geeft de journalist aan het hoogst onwaarschijnlijk te vinden dat er slechts 25 documenten openbaar gemaakt kunnen worden. Tot slot geeft de journalist aan het bezwaarlijk te achten dat de ambtenaren die *'destijds juridisch en inhoudelijk betrokken waren bij de aankoop/verkoop van De Spinnerij aan Walas ook verantwoordelijk zijn – of lijken te zijn – voor de afhandeling van Wob-verzoeken en andere vragen die daarover gaan.'* Dit wekt volgens de journalist in elk geval de schijn van belangenverstrengeling en doet afbreuk aan de betrouwbaarheid van de gewenste transparantie en controleerbaarheid van het bestuurlijk handelen.

Op 25 januari 2022 stuurt een medewerker van de gemeente aan de journalist van 1Twente een mail over zijn ingediende bezwaarschrift. Uit deze mail blijkt dat het college bij besluit van 13 september 2021 heeft besloten de 25 documenten definitief openbaar te maken.[443] Op 25 oktober 2021 zijn de documenten aan de journalist van 1Twente verstrekt. Tegen het besluit van 13 september zou volgens de mail van de medewerker van de gemeente geen apart bezwaar zijn gemaakt. Gevraagd wordt daarom of de journalist van 1Twente zijn bezwaar wenst te handhaven en wordt de journalist verzocht om, als dat het geval is, nadere bezwaargronden in te dienen.

Op 1 februari 2022 laat de journalist van 1Twente per mail weten dat hij zijn bezwaar op één punt handhaaft: de verslagen van de 'indringende gesprekken' die met Walas zijn gevoerd, voorafgaand aan de verkoop van Spinnerij Oosterveld. De journalist geeft aan dat hij ervan

[441] Brief van het college van B&W van de gemeente Enschede aan de journalist van 1Twente, 26 juli 2021.
[442] Bezwaarschrift journalist 1 Twente.
[443] Dit besluit hebben de onderzoekers niet ontvangen.

uitgaat dat er agenda's en verslagen van deze gesprekken zijn, gelet op de noodzakelijke zorgvuldige verslaglegging. Hij geeft aan dat als er niks is vastgelegd, hij dat graag zou willen weten. In reactie op deze mail stuurt een medewerker van de gemeente op 8 februari 2022 een bericht aan de journalist dat er door een collega navraag is gedaan bij de '*betreffende manager van het vastgoedbedrijf*' die de gesprekken met Walas heeft gevoerd. De manager heeft blijkens de mail aangegeven dat er geen gespreksverslagen zijn gemaakt en dat er geen afspraken per mail zijn vastgelegd. Er zijn dan ook geen relevante documenten volgens de medewerker van de gemeente. Nog dezelfde dag reageert de journalist van 1Twente op deze mail van de gemeente. Hij geeft aan er dan vanuit te gaan dat er geen verslagen zijn maar nog wel te willen weten of er is vastgelegd dat er gesprekken zijn geweest en wanneer die hebben plaatsgevonden.

Op 14 februari 2022 reageert de medewerkers van de gemeente op deze vraag van de journalist. Door een collega is aangegeven dat er navraag is gedaan bij de manager van het VBE en dat deze stelt dat er geen verslagen zijn gemaakt of afspraken per mail zijn vastgelegd. Via Outlook kon niet achterhaald worden wanneer de gesprekken zijn geweest en wie daar – naast de betreffende manager – nog meer bij aanwezig was. In reactie hierop geeft de journalist van 1Twente aan dat dit voor nu voldoende informatie is. Daarmee wordt de bezwaarprocedure afgesloten.

7.3.6 Wob-verzoek 6: de incassoprocedure

Primaire besluitvorming
Op 5 augustus 2021 dient de heer Ardesch een Wob-verzoek in bij het college waarbij hij verzoekt om openbaarmaking van alle communicatie tussen de gemeente Enschede en Deurwaarderskantoor Enschede over de incassoprocedure ten aanzien van Wellinga Printsystemen B.V. in de periode van 1 oktober 2016 tot 1 juli 2021.

Door de onderzoekers ontvangen documenten
Ten aanzien van dit verzoek hebben de onderzoekers van de gemeente Enschede geen documenten ontvangen. Uit andere bronnen hebben de onderzoekers de volgende documenten toegestuurd gekregen: het primaire besluit, het advies van de bezwaaradviescommissie, het besluit op bezwaar, het herziene besluit op bezwaar, met het herziene besluit op bezwaar openbaar gemaakt document (gelakt) en de uitspraak van de rechtbank. De onderzoekers hebben niet het Wob-verzoek 5 augustus 2021 en de rest van de openbaar gemaakte documenten ontvangen.[444]

Bij brief van 30 september 2021 geeft het college aan 53 documenten te hebben aangetroffen die vallen onder de reikwijdte van het verzoek. Met het besluit op een eerder Wob-verzoek zijn 48 van de documenten al openbaar gemaakt, deze worden wel aan de heer Ardesch toegestuurd. Het college geeft vervolgens aan in de brief te besluiten 53 documenten openbaar te maken (dit is waarschijnlijk inclusief de 48 reeds openbaar gemaakte documenten). Delen van de tekst zijn blijkens het besluit onleesbaar gemaakt op grond van artikel 10 lid 2 onder e Wob (eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer) en artikel 11 lid 1 Wob (persoonlijke beleidsopvattingen) van de Wob.[445] Een deel van de gevraagde informatie wordt niet verstrekt

[444] De onderzoekers hebben naar verwachting wel veel van de openbaar gemaakte documenten ingezien, maar er is niet één map of dossier aangeleverd waarin de openbaar gemaakte documenten in het kader van dit Wob-verzoek zijn opgenomen. Ook hebben de onderzoekers geen indexlijst met openbaar gemaakte documenten ontvangen.
[445] Brief van het college van B&W van de gemeente Enschede aan de heer Ardesch, 30 september 2021.

met als motivatie dat daarmee het beroepsgeheim van de gemeenteadvocaat zou worden geschonden.[446]

De heer Ardesch plaatst in september 2021 vraagtekens bij de onafhankelijkheid van de behandeling van zijn Wob-verzoek over de incassoprocedure. In een mail aan het *Platform Onafhankelijke Onderzoekers* mailt hij dat de ambtenaar van de gemeente Enschede die verantwoordelijk is voor vastlegging van de documenten over het lopende conflict en de door het VBE gedane stellingnames ook de ambtenaar is die zijn Wob-verzoek behandeld. Hij vraagt zich af of dit wel mag uit het oogpunt van belangenverstrengeling/integriteit. De onafhankelijke onderzoeker geeft daarop aan dat dit wettelijk is toegestaan, maar dat het mogelijk in strijd kan komen met artikel 2:4 Awb. In ieder geval is het niet erg behoorlijk wordt er geconcludeerd. In de beroepsprocedure die volgt over de afhandeling van dit Woo-verzoek komt dit punt aan de orde (zie paragraaf 'Beroepsprocedure'). Uit een brief van wethouder Diepemaat en de gemeentesecretaris blijkt dat de heer Ardesch tijdens het sluiten van de hoorzitting in het kader van de bezwaarprocedure een document heeft ingebracht over de integriteit van de behandelaar van het Wob-verzoek. Volgens het college is er geen enkele sprake van belangenverstrengeling of een gebrek aan integriteit en het college verzoekt dit document buiten de Wob-procedure te houden.[447]

Bezwaarprocedure

De heer Ardesch gaat tegen het besluit van het college van 30 september 2021 in bezwaar. Het college besluit op 22 juni 2022 om het bezwaar van de heer Ardesch – in lijn met het advies van de bezwaaradviescommissie – ongegrond te verklaren.

Bij brief van 23 december 2022 herziet het college het besluit op bezwaar van 22 juni 2022 en besluit het college alsnog de uitgaande correspondentie van de gemeenteadvocaat (document nummer 50) openbaar te maken onder weglakking van persoonsgegevens (op grond van artikel 5.1 lid 2 onder e Woo).[448] Het college merkt in het besluit nog het volgende op over deze uitgaande correspondentie: *'Naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State van 22 januari 2022 met kenmerk ECLI:NL:RVS:2022:133 hebben wij ons standpunt dat de uitgaande correspondentie van de gemeenteadvocaat niet openbaar gemaakt hoeft te worden gelet op de geheimhoudingshoudingsplicht uit artikel 11a Advocatenwet, inmiddels verlaten.'* Bij zowel document 50 als document 49 (dat eerder al openbaar gemaakt is) zitten enkele bijlagen. Het college geeft in haar besluit van 23 december 2022 aan deze bijlagen niet openbaar te maken omdat dit processtukken betreffen *'die ook als zodanig zijn opgesteld. Deze stukken vallen buiten de werkingssfeer van de Woo (artikel 8.8 Woo en artikel 29 Rv* [Wetboek van Burgerlijke rechtsvordering]*).'*

Tijdens de in paragraaf 6.6 besproken informatiebijeenkomst voor raadsleden op 5 oktober 2021 wordt stilgestaan bij de afhandeling van de beide Wob-verzoeken van de heer Ardesch. Er wordt kritisch gesproken over deze afhandeling:

'*In februari 2021 heeft Ardesch een Wob verzoek gedaan inzake communicatie tussen KC en gemeenteadvocaat. Alles is zwartgelakt aangeleverd en slechts de maanden juli, augustus en september 2018. Gevraagd is om de jaren 2017 tot en met 2020. Daarnaast ontbreekt er in deze periode een essentiële mail, die wel in het bezit is van 1Twente. Over de gehele*

[446] Brief van het college van B&W van de gemeente Enschede aan de heer Ardesch, 30 september 2021.
[447] Brief van wethouder Diepemaat en de gemeentesecretaris, 13 mei 2022.
[448] Brief van het college van B&W van de gemeente Enschede aan de heer Zandt, 23 december 2022.

situatie loopt een bezwaarprocedure. Uitslag omstreeks 24 oktober a.s. Op 5 augustus 2021 is er nog een Wob verzoek gedaan. Het gaat om de communicatie tussen deurwaarderskantoor Enschede (Dwk) en de gemeente Enschede betreffende de jaren 2017 tot en met heden. Aangeleverd is slechts een klein gedeelte van de gevraagde periode. Essentiële periodes zijn niet aangeleverd.'[449]

Beroepsprocedure

De heer Ardesch gaat tegen de door het college genomen besluiten op bezwaar in beroep. De rechtbank komt ten aanzien van het besluit op bezwaar van 22 juni 2022 tot de conclusie dat er geen sprake meer is van procesbelang omdat dit besluit is ingetrokken. Voor zoverre is het beroep van de heer Ardesch daarom niet-ontvankelijk. De rechtbank neemt vervolgens aan dat het beroep mede gericht is tegen het besluit op bezwaar van 23 december 2022, in zoverre is het beroep ontvankelijk. Het beroep wordt door de rechtbank ongegrond verklaard in haar uitspraak van 17 mei 2023.[450]

De heer Ardesch voert tijdens de beroepsprocedure onder andere aan dat het onjuist is dat de behandelaar van zijn Wob-verzoek dezelfde persoon is als de bij de conflictsituatie betrokken ambtenaar. De rechtbank oordeelt op dit punt dat de genoemde conflictsituatie (de dagvaardingsprocedure) en de behandeling van het Wob-verzoek twee volledig andere en los van elkaar staande procedures zijn. Daarom slaagt deze beroepsgrond niet. Er is volgens de rechtbank ook niet gebleken dat de betrokken ambtenaar enig persoonlijk belang bij de besluitvorming heeft gehad noch dat deze ambtenaar bij de besluitvorming in de conflictsituatie betrokken is geweest.

Tijdens de beroepsprocedure bestrijdt de heer Ardesch daarnaast de stellingname van het college dat correspondentie met het Deurwaarderskantoor Enschede in zijn algemeenheid niet meer beschikbaar is. De rechtbank overweegt op dit punt als volgt:

'Per 1 juli 2021 is de ambtelijke portefeuille van Deurwaarderskantoor Enschede overgenomen door Deurwaarderskantoor Holland. Ter zitting heeft de gemachtigde van verweerder herhaald dat correspondentie tussen de gemeente Enschede (afdeling Financieel Dienstencentrum) en Deurwaarderskantoor Enschede voornamelijk verliep via een digitale portal. Het kwam sporadisch voor dat er werd gemaild. Als gevolg van de genoemde overname heeft verweerder sinds 1 juli 2021 geen toegang meer tot deze digitale portal ten aanzien van "gesloten dossiers". Hierdoor kan verweerder dit dossier niet meer raadplegen via de digitale portal. Het dossier is verder ook niet meer beschikbaar. De enige correspondentie tussen de gemeente Enschede en Deurwaarderskantoor Enschede inzake de incasso- procedure, met Wellinga Printsystemen BV waarover verweerder thans nog beschikt zijn, onder anonimisering van persoonsgegevens, openbaar gemaakt. De rechtbank heeft geen reden gevonden hieraan te twijfelen.'[451]

Ook voert de heer Ardesch tijdens de beroepsprocedure aan dat over essentiële periodes informatie ontbreekt in de openbaar gemaakte stukken.[452] De rechtbank komt op dit punt tot de conclusie dat de mededeling van het college dat zij niet beschikt over documenten over de door Ardesch genoemde periode – 1 januari 2017 tot en met 1 juli 2017 – niet ongeloofwaardig

[449] Verslag informatiesessie inzake casus Wellinga/SteQ (Ardesch) 5 oktober 2021, met zoals het lijkt commentaar van een raadslid (de onderzoekers vermoeden Jan Willem Elferink).
[450] Rb. Overijssel 17 mei 2023, AWB 21/2373.
[451] Rb. Overijssel 17 mei 2023, AWB 21/2373.
[452] Zie ook: 'Enschede is opnieuw cruciale archiefstukken kwijt, dit keer in de zaak Ardesch', 1Twente.nl, 20 januari 2023.

overkomt. De heer Ardesch heeft volgens de rechtbank – gelet op vaste jurisprudentie van de Afdeling – niet aannemelijk gemaakt dat er bij het college nog documenten zouden berusten over de genoemde periode die ten onrechte niet of niet volledig openbaar zijn gemaakt.

In januari 2024 heeft wethouder Vedder in reactie op vragen van een raadslid aangegeven dat de dossiers van het Deurwaarderskantoor Enschede (DWK) in 2020 zijn overgedragen aan het deurwaarderskantoor dat DWK overnam. De dossiers zijn daar wel degelijk opvraagbaar en toegankelijk volgens de wethouder. Daarnaast stelde wethouder Vedder dat de gemeente de documenten die op dat soort zaken betrekking hebben conform de Archiefwet ook zelf opslaat en bewaart.[453] Uit een aanvullende beantwoording van vragen van het raadslid blijkt dat het dossier van de heer Ardesch een uitzondering is, en er geen toegang meer is tot die informatie.[454]

7.4 Conclusie

Informatiehuishouding heeft aandacht en prioriteit binnen de gemeente

Informatiehuishouding is het geheel aan regels, structuren, processen en voorzieningen gericht op het gebruiken en beheren van informatie. Denk aan het creëren, opslaan, ordenen, bewaren, ontsluiten, verstrekken en vernietigen van informatie.[455]

De afgelopen jaren hebben zich binnen de gemeente verschillende ontwikkelingen voorgedaan om de informatiehuishouding op orde te brengen en is er geld geïnvesteerd om de informatiehuishouding op orde te brengen. Volgens gesprekspartners heeft de ‘casus Ardesch’ in dit kader als katalysator gewerkt om te investeren in de informatiehuishouding. In 2023 is, aanvullend op de bestaande middelen, € 900.000 structureel geld toegekend om een toekomstgerichte Informatie Beheer-organisatie vorm te geven.

De gemeentesecretaris brengt jaarlijks verslag uit van het informatiebeheer in de gemeente Enschede op grond van de Archiefverordening. In opdracht van de gemeentesecretaris heeft de stadsarchivaris dit verslag in 2024 over het jaar 2023 opgesteld. Uit de interviews en uit de brief van het college aan de raad van 9 januari 2025 blijkt dat er gewerkt wordt aan de verbetering van de informatiehuishouding. Zo is onder meer het zaakgericht archiveren met Corsa als archiveringsconcept geïntroduceerd. De afgelopen jaren is vooruitgang geboekt, maar er is ook nog ruimte voor verbetering. Als aandachtspunt wordt onder meer genoemd dat de houding en gedrag van managers en medewerkers in de lijn cruciaal zijn: ‘*Zij kunnen goed informatiebeheer maken of breken.*’ Dat houding en gedrag van managers en medewerkers essentieel zijn voor het informatiebeheer wordt ook door geïnterviewden genoemd; dit kan volgens gesprekspartners ook beter. Uit het toezichtsverslag van de stadsarchivaris blijkt dat gemeente Enschede in 2023 deels aan de eisen vanuit de Archiefwet en bijbehorende regelgeving voldeed.

[453] ‘Heeft Enschede de rechter voorgelogen in de zaak Ardesch?’, 1Twente.nl, 9 januari 2024.
[454] Memo van het college aan de gemeenteraad, 24 januari 2024.
[455] ‘Wat is informatiehuishouding’, informatiehuishouding.nl.

Uit de interviews komt naar voren dat de gemeente ook de wens heeft om meer zaakgericht te gaan werken. Wij kunnen ons voorstellen dat meer zaakgericht werken, bijdraagt aan het beter op orde houden en brengen van dossiers.

De afhandeling van Wob-verzoeken: rommelige procedures en een onduidelijke taakverdeling

In hoofdstuk 7 is stilgestaan bij de afhandeling van de Wob-/Woo-verzoeken die over de 'casus Ardesch' zijn ingediend. Wij zien dat de afhandelingsprocedures rommelig zijn verlopen. Bij alle verzoeken is bezwaar ingediend tegen de besluiten van het college. Daarnaast komt het college in meerdere verzoeken tot een herzien besluit op bezwaar omdat jurisprudentie van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State over het hoofd was gezien. Dit gebeurde ook nadat die jurisprudentie wel al bij een eerder verzoek was betrokken.

Met name de afhandeling van het Wob-/Woo-verzoek van Karmedia is rommelig verlopen. Omdat dit verzoek ging over de verkoop van de Spinnerij, was het VBE de verantwoordelijke vakafdeling voor de afhandeling van het verzoek. Het VBE heeft de afdeling Juridische Zaken gevraagd het verzoek van hen over te nemen. Omdat dat verzoek niet conform de geldende afspraken was, is dat niet gebeurd. Wel heeft Juridische Zaken het VBE geadviseerd. De afhandeling van het verzoek is door het VBE vervolgens belegd bij een extern bureau. Door verschillende gesprekspartners is aangegeven dat het terugkijkend de vraag is of dit een verstandige keuze is geweest. Bij een verzoek met de omvang van dat van Karmedia over een beladen casus is inhoudelijke kennis van het dossier en de eventuele gevoeligheden die daarin zitten noodzakelijk, zo gaven de gesprekspartners aan.

Op basis van de afhandeling van de Wob-/Woo-verzoeken in de 'casus Ardesch' is door meerdere gesprekspartners geconcludeerd dat het afhandelingsproces meer gestroomlijnd moet verlopen waarbij de rollen en verantwoordelijkheden duidelijker belegd zijn. Naast het beter stroomlijnen van het proces, komt uit de gesprekken en de feitenreconstructie ook naar voren dat een heldere taakverdeling binnen de behandelende vakafdeling noodzakelijk is.

In hoofdstuk 7 is aangegeven dat verschillende gesprekspartners hebben aangegeven dat er documenten niet verstrekt zijn die wel onder de reikwijdte van ingediende Wob/Woo-verzoeken vielen. Wij hebben op basis van de verstrekte documenten niet vast kunnen stellen of dit inderdaad zo is, maar achten dit – gelet op de gedane observaties – niet onmogelijk.

8 Slotbeschouwing

8.1 Oorzaken voor het ontstaan van de 'casus Ardesch' en te leren lessen

Dit onderzoek gaat over de 'casus Ardesch'. Het onderzoek laat echter zien dat er niet één 'casus Ardesch' bestaat. De casus Ardesch is een verzameldossier dat bestaat uit meerdere losse componenten:

— de zakelijke geschillen;
— de klachten; en
— de Wob-verzoeken.

Daarnaast is er nog de verkoop van de Spinnerij die een rol speelt. Deze verkoop is voor dit onderzoek gereconstrueerd, omdat het een relevante context biedt voor het ontstaan van het zakelijk geschil.

In 2015 besluit de raad dat bedrijfsverzamelgebouwen, waaronder de Spinnerij, door de gemeente moeten worden afgestoten. De heer Ardesch was met zijn bedrijven Wellinga B.V. en SteQ B.V. als huurder en beheerder betrokken bij de Spinnerij. Op het moment dat de gemeente Enschede voornemens is om de Spinnerij aan vastgoedontwikkelaar Walas te verkopen, waarschuwt de heer Ardesch de gemeente begin 2016 voor deze potentieel niet integere koper. Tegelijkertijd ontstaat in 2016 een geschil tussen de gemeente en de heer Ardesch over een betalingsregeling en andere vorderingen met betrekking tot de Spinnerij. Wat volgt is een langjarig (juridisch) conflict tussen de gemeente Enschede en de heer Ardesch. Daarnaast dient de heer Ardesch klachten in bij de gemeente en de Nationale ombudsman over hoe hij behandeld is door de gemeente. Ook worden er Wob-verzoeken ingediend door verschillende verzoekers om informatie over de casus boven tafel te krijgen. In 2019 worden er – nadat de heer Ardesch bij de gemeenteraad aan de bel trekt – voor het eerst raadsvragen gesteld over de casus. Vanaf dat moment wordt er meermaals over de casus van de heer Ardesch in de raad gesproken.

Deze dossiers zijn niet los van elkaar te zien; ze raken elkaar en hangen met elkaar samen. De kernvraag is hoe de situatie zo uit de hand heeft kunnen lopen, want uit de hand gelopen is het. Wat begon als een zakelijk geschil tussen de bedrijven Wellinga B.V., SteQ B.V. en de

gemeente, leidde uiteindelijk tot het indienen van meerdere klachten van de heer Ardesch over hoe hij werd behandeld en uiteindelijk het betrekken van de raad bij zijn ervaringen met de gemeente Enschede. Uit het onderzoek blijkt dat de ambtelijke organisatie en het college steken hebben laten vallen als het gaat om het ontstaan, maar ook het oplossen van het geschil tussen de gemeente en de bedrijven van de heer Ardesch. De juridische kwaliteit van de besluitvorming ten aanzien van de klachten van de heer Ardesch en het afhandelen van de verschillende Wob- en Woo verzoeken liet daarnaast ook te wensen over. Ook de samenwerking tussen de raad en het college (en de ambtelijke organisatie), heeft niet bijgedragen aan het voor betrokkenen helder krijgen van de feiten die zich hebben voorgedaan. Het feit dat de informatiehuishouding van de gemeente niet op orde was, heeft het verschaffen van de benodigde duidelijkheden bemoeilijkt. Dit gold voor zowel (de) raad(sleden), de verschillende bestuurders als de verschillende afdelingen en medewerkers van de gemeente. De verschillende dossiers – en hun samenhang – zijn mede daardoor te lang niet met elkaar verbonden.

Vervolgens is het zaak om hier lessen uit te trekken voor de toekomst. Aan het uit de hand lopen van de gebeurtenissen ligt naar ons oordeel een aantal oorzaken ten grondslag die we hierna bespreken. Hoewel de 'casus Ardesch' dus uit meerdere losse 'dossiers' bestaat, bevat deze slotbeschouwing een overkoepelende analyse.

Een gebrek aan procesregie

De dossiers zijn jarenlang los van elkaar benaderd; er was niet één persoon of meerdere personen binnen de gemeente die in samenhang zicht had(den) op het integrale dossier. Er waren bij ieder dossier andere medewerkers betrokken, zonder dat zij wisten wat er nog meer speelde. Bovendien raakten door de lange looptijd van de 'casus Ardesch' veel verschillende medewerkers en bestuurders bij de dossiers betrokken. Een gevolg van het ontbreken van integraliteit is dat 'de casus' door meerdere gesprekspartners werd afgedaan als '*een zakelijk geschil*', terwijl het meer was dan dat. Het ging zoals aangegeven ook over de afhandeling van klachten en Wob-verzoeken. Een gevolg was ook dat niemand echt verantwoordelijk was (en zich verantwoordelijk voelde) voor het oplossen van de problemen. Bij een complexe casus is het van belang dat er iemand regie heeft over het dossier en probeert om tot een oplossing te komen. Het feit dat de samenhang in de behandeling van de verschillende aspecten van de casus ontbrak en er verschillende medewerkers betrokken waren zorgde voor versnippering. Iedereen was (of voelde) zich een beetje verantwoordelijk en daarmee uiteindelijk niemand helemaal.

Les 1
Zorg dat er bij complexe en afdeling overstijgende casuïstiek een procesregisseur of -team is die/dat overzicht houdt en probeert om tot een oplossing te komen.

Een gebrek aan kritisch vermogen in de organisatie en bij het bestuur

Het college en de ambtelijke organisatie waren er tot in 2024 van overtuigd dat het ging om een zakelijk geschil tussen de gemeente en de bedrijven van de heer Ardesch. Het college was in de veronderstelling dat altijd goed was gehandeld in (de afhandeling van) het zakelijk geschil. Uit het onderzoek komt naar voren dat de omslag in het denken bij het college en de ambtelijke organisatie over de 'casus Ardesch' ontstond in de zomer van 2024, na de door de raad ingediende motie 'Orde op zaken in het stadhuis'. Dit is rijkelijk laat, ook gelet op het feit dat de eerste raadsvragen over het dossier al in 2019 werden gesteld. De omslag in het denken ontstond toen documenten die in het kader van het Karmedia Wob-verzoek waren verstrekt, in de organisatie een aantal vragen opwierpen over het handelen van de gemeente in het

kader van proportionaliteit en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Dat het zo lang heeft geduurd voordat de heer Ardesch gehoor vond, komt doordat er een tunnelvisie was ontstaan in de overtuiging dat de gemeente altijd goed gehandeld zou hebben in met name het zakelijk geschil. Dat veranderde pas toen een senior strategisch adviseur meekeek in het Woo-verzoek van Karmedia en een ander licht op de zaak wierp.

Van belang is dat er in de organisatie genoeg ruimte wordt gecreëerd voor kritische reflectie en ambtelijk vakmanschap. Dit kan bijvoorbeeld door (vaker) het vier-ogen-principe toe te passen. Ook klachten kunnen een signaal zijn om kritisch te reflecteren op het handelen van de gemeente. In paragraaf 5.6 constateerden we dat de klachten geen aanleiding gaven om het geschil te de-escaleren. Er werd onvoldoende naar de 'klacht achter de klacht' gekeken. Daarnaast is van belang dat er een cultuur is in de organisatie waarin kritische reflectie wordt gestimuleerd, ook in de advisering richting het bestuur. Ons is gebleken dat daar niet altijd voldoende ruimte voor ervaren is. Het is van belang om als organisatie en college het gesprek aan te gaan hoe kritische reflectie te stimuleren. Immers, kritisch advies richting bestuurders leidt tot betere besluiten. Maar het werkt ook andersom, een organisatie die goed gehoord wordt, geeft betere adviezen.

Les 2
Organiseer actief een organisatiecultuur, waarin ruimte is voor kritische reflectie, zowel in de advisering richting het bestuur als in het handelen van de gemeente, en waarin ruimte is voor ambtelijk vakmanschap en het gemeenschapsbelang voorop staat.

De juridische kwaliteit van het publiekrechtelijk en privaatrechtelijk handelen was onder de maat
Goede juridische kwaliteit draagt bij aan het zijn van een betrouwbare overheid, maar zorgt ook voor tevredener inwoners en ondernemers, minder schade en lagere kosten. Uit het onderzoek komt naar voren dat de juridische kwaliteit van de publiekrechtelijke en privaatrechtelijke besluitvorming niet altijd van voldoende niveau was. Dit heeft volgens ons bijgedragen aan het uit de hand lopen van de 'casus Ardesch'. Onvoldoende juridische kwaliteit van besluitvorming droeg onder meer bij aan de ontevredenheid van het gemeentelijk handelen bij de heer Ardesch, waardoor hij bijvoorbeeld naar de Nationale ombudsman stapte en later naar de raad.

Goed publiekrechtelijk handelen houdt onder meer in dat besluiten die worden genomen voldoen aan het recht. We constateren dat zowel bij de afhandeling van de klachten van de heer Ardesch als bij de afhandeling van de Wob- en Woo-verzoeken in het kader van de 'casus Ardesch' de besluitvorming voor verbetering vatbaar was. Op de eerste klacht van de heer Ardesch werd nooit een besluit genomen, de tweede klacht werd door de klachtencommissaris niet-ontvankelijk verklaard terwijl zij daar niet toe bevoegd was, en de derde klacht werd onterecht niet namens het college door de klachtencommissaris ondertekend. Bij de afhandeling van de Wob-verzoeken valt op dat belangrijke jurisprudentie over het hoofd is gezien. Daarnaast is gebleken dat sommige zwartgelakte informatie alsnog kon worden achterhaald door de tekst te kopiëren en vervolgens ergens anders te plakken. Ook daarvoor dient aandacht te zijn.

Goed privaatrechtelijk handelen houdt onder meer in dat juridische procedures zoveel mogelijk worden voorkomen, en ook dat overeenkomsten duidelijk en helder zijn. In dit onderzoek constateren we dat de gemeente te snel een juridische procedure is gestart tegen Wellinga

Printsystemen B.V. Ook constateren we dat afspraken tussen de gemeente en de bedrijven van de heer Ardesch onvoldoende duidelijk waren.

Alles begon met een zakelijk geschil tussen de gemeente en de heer Ardesch. Uit ons onderzoek blijkt dat de achterliggende oorzaak ervan is dat meerdere afspraken tussen de gemeente en de bv's van de heer Ardesch onvoldoende duidelijk waren, onder meer over de huur en het afzien van een onafhankelijk feitenonderzoek. Het onduidelijk formuleren van afspraken en het onvoldoende vastleggen daarvan, hebben geleid tot een verschil van inzicht over de strekking ervan. Deze verschillen van inzicht versterkten het zakelijk (betalings)geschil tussen de gemeente en de heer Ardesch. Van een betrouwbare overheid mag verwacht worden dat afspraken goed worden vastgelegd. Dat is onvoldoende gebeurd.

Les 3
Bereid besluiten (op klachten en Woo-verzoeken) altijd zorgvuldig voor en voorkom slordigheden in procedures.

Les 4
Formuleer afspraken helder en juridisch kloppend, leg afspraken met (rechts)personen altijd vast. Archiveer deze afspraken zodat ze kunnen worden teruggevonden.

Uit het oog verliezen van publieke waarden en de beginselen van goed openbaar bestuur
Inwoners en ondernemers moeten op de overheid kunnen vertrouwen. Inwoners en ondernemers zijn in veel opzichten afhankelijk van de overheid. De overheid moet daarom integer zijn. Dat betekent dat de overheid in haar handelen eerlijk en betrouwbaar is, inwoners en ondernemers juist behandelt en respectvol met hen om gaat. Bovendien moet de overheid ook het goede voorbeeld geven: als je wilt dat inwoners en ondernemers zich fatsoenlijk gedragen, zal de overheid dit ook moeten doen.[455][456] Uit ons onderzoek blijkt dat de gemeente zich in de richting van Ardesch en zijn bv's geen betrouwbare en integere overheid heeft getoond. Integendeel, de gemeente handelde op sommige momenten niet eerlijk en gaf niet altijd het goede voorbeeld. De gemeente startte bijvoorbeeld te snel een juridische procedure tegen Wellinga B.V. Over dat geschil liep namelijk op dat moment nog een klachtprocedure. Bovendien had de gemeente de heer Ardesch gevraagd zelf geen juridische stappen te ondernemen richting de gemeente in het kader van het geschil met SteQ B.V.

Dat het VBE destijds een zelfstandig en solistisch opererende afdeling, met een gesloten financiële administratie, binnen de gemeente was, heeft niet bijgedragen aan het handelen als een goede overheid. Het zijn van het '*bedrijfseconomisch geweten*' van de gemeente en de opdracht het maatschappelijk vastgoed zo spoedig mogelijk af te stoten, maakte van het VBE meer een bedrijf dan een overheid. Daarbij zijn publieke waarden verloren gegaan.

Ook lijken vragen van de Nationale ombudsman aan de gemeente over de reden waarom werd afgezien van het uitvoeren van een feitenonderzoek, niet juist te zijn beantwoord. Dit heeft geleid tot verdere escalatie van de situatie. Aan de ene kant is het gelet op de betalingsproblemen die de gemeente telkens met de bedrijven van de heer Ardesch had, te volgen dat de gemeente de contracten wilde beëindigen. Aan de andere kant is het moment en de wijze waarop de gemeente dit heeft gedaan niet te volgen en onvoldoende onderbouwd.

[455][456] Nederlandse code voor goed openbaar bestuur; Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, *Gedragscode Integriteit Rijk,* 2020.

Les 5
Handel als gemeente integer en betrouwbaar. Hiervoor moet bij het college, maar ook in de ambtelijke organisatie voldoende bewustzijn en aandacht zijn en blijven voor de algemene beginselen van behoorlijk openbaar bestuur en de behoorlijkheidsnormen van de Nationale ombudsman.[457]

Gebrekkige informatievoorziening aan de raad
Het college heeft zich niet alleen ten opzichte van Ardesch niet-betrouwbaar getoond, het heeft ook zijn informatieplicht aan de raad onvoldoende vervuld. Het college heeft geen aanleiding gezien om de raad actief te informeren, terwijl dit wel op zijn plaats was. Behalve zijn actieve informatieplicht heeft het college ook zijn passieve informatieplicht als bedoeld in artikel 169 van de Gemeentewet niet voldoende vervuld. De informatie van het college klopte niet altijd of was niet consistent. Bovendien is er soms vertrouwelijke informatie aan enkele raadsleden verstrekt, zonder dat de rest van de raad kennis van die informatie kon nemen. De *Leidraad informatievoorziening gemeentebestuur Enschede* uit 2022 blijkt bovendien onvoldoende houvast te hebben geboden.

Les 6
Zorg als college van burgemeester en wethouders en/of als burgemeester voor een tijdige, juiste en volledige beantwoording van raadsvragen.

Wellicht speelde ook een rol bij het onvoldoende informeren van de raad, dat er discussie bestond over de vraag in hoeverre raadsleden zich kunnen bezighouden met individuele casuïstiek. Raadsleden mogen niet in strijd handelen met de bepalingen uit artikel 15 van de Gemeentewet, waar in deze 'casus' ook geen sprake van lijkt. Uit de wetsgeschiedenis blijkt dat raadsleden wel een rol kunnen vervullen als het gaat om het advies geven of hulp bieden aan burgers die bezwaar hebben tegen beslissingen of gedragingen van het college of van de burgemeester.

Les 7
Ga als raad en college met elkaar het gesprek aan over de wijze waarop de raad bij soortgelijke casuïstiek geïnformeerd wordt en welke wensen en mogelijkheden voor betere informatievoorziening er bestaan. Maak hier onderling afspraken over en leg deze afspraken vast (bijvoorbeeld in de Leidraad informatievoorziening).

Daarnaast heeft de griffie(r) geen inhoudelijke (controle)taken uitgevoerd rondom de informatievoorziening in de 'casus Ardesch', zoals het controleren van de beantwoording van artikel 35 vragen op inhoud en/of consistentie. Dat was op dat moment ook niet de opdracht vanuit de gemeenteraad, maar had wellicht wel kunnen bijdragen aan het beter in positie brengen van de raad. In de nieuwe Ambtsinstructie die sinds 2024 geldt, heeft de griffie(r) meer taken gekregen als het gaat om het bewaken van de kwaliteit van de informatieverstrekking. Dit lijkt ons een goede ontwikkeling.

[457] De algemene beginselen van behoorlijk bestuur: zorgvuldige voorbereiding, fair-play beginsel, verbod van détournement de procedure, draagkrachtige en kenbare motivering, rechtszekerheid, vertrouwensbeginsel, gelijkheidsbeginsel, verbod van détournement de pouvoir, materiële zorgvuldigheid, evenredigheidsbeginsel; https://www.nationaleombudsman.nl/system/files/informateriaal/No%20Behoorlijkheidswijzer%20juni%202019.pdf.

Les 8
Maak als griffie(r) en gemeenteraad gebruik van de nieuwe mogelijkheden die de *Ambtsinstructie voor de griffier gemeente Enschede 2024* op het gebied van het bewaken van de kwaliteit van de informatieverstrekking door het college en de burgemeester biedt.

Verder is gebleken dat het onderscheid tussen vertrouwelijkheid en geheimhouding onvoldoende duidelijk is. Het verschaffen van duidelijkheid hierover draagt bij aan het vertrouwen dat op een juiste wijze met de informatie wordt omgegaan.

Les 9
Voorkom verwarring tussen de begrippen vertrouwelijkheid en geheimhouding, door deze termen op een eenduidige wijze te gebruiken. Zorg er daarnaast voor dat als op stukken geheimhouding is opgelegd dit ook duidelijk blijkt uit het document.

Gebrekkige dossiervorming
Meerdere gesprekspartners hebben aangegeven dat het niet goed op orde hebben van de feiten een rol heeft gespeeld in de gebrekkige beantwoording van raadsvragen, wat bij raadsleden vervolgens voor (nog meer) wantrouwen zorgde. Het niet op orde hebben van de informatiehuishouding speelde mogelijk ook een rol in de moeizame afhandeling van de Wob-verzoeken.

De informatie in de verschillende dossiers is versnipperd over de organisatie; ook voor dit onderzoek leverde dat problemen op. Sommige gevraagde informatie is niet aangeleverd, waardoor we ervan uitgaan dat die informatie er niet (meer) is. Dat de informatie versnipperd is, is logisch gezien het feit dat er niet sprake is van één procedure of geschil tussen de gemeente en de heer Ardesch, maar het een verzameldossier is over de zakelijke relatie tussen de gemeente en de bedrijven van de heer Ardesch, het procesdossier, klachtprocedures en Wob-procedures. Wel mag – conform de Archiefwet – van de gemeente verwacht worden dat op afzonderlijke dossiers dossiervorming en -beheer plaatsvindt. Hiervan was in de ‘casus Ardesch’ onvoldoende sprake. Ook veel gesprekspartners erkennen dat de dossiervorming in de ‘casus Ardesch’ niet op orde was. Uit de interviews komt het beeld naar voren dat gebrekkige dossiervorming in de casus Ardesch niet op zichzelf staat, maar een breder probleem is in de organisatie. Hierbij wordt opgemerkt dat informatiebeheer de laatste jaren wel steeds meer aandacht heeft gekregen en er meerdere verbeterslagen zijn gemaakt (zie paragraaf 7.4).

Les 10
Blijf als gemeente investeren en aandacht houden voor de ontwikkelingen op het gebied van het op orde brengen van het informatie- en archiefbeheer. Doe dit onder meer door aanbevelingen uit *het Verslag horizontale verantwoording informatie- en archiefbeheer* op te volgen.[458]

[458] Dit is een jaarlijks verslag dat het college als verantwoordelijke voor de gemeentelijke archieven aanbiedt aan de gemeenteraad.

8.2 Ten slotte

De ‘casus Ardesch’ staat mogelijk niet op zichzelf. De ‘casus Ardesch’ was in meerdere gesprekken ondergeschikt aan een breder ‘probleem’ dat gesprekspartners wilden duiden, namelijk de wijze waarop de gemeente met ingewikkelde casuïstiek omgaat. Tegelijkertijd staat de ‘casus Ardesch’ volgens andere gesprekspartners juist niet symbool voor hoe de gemeente met complexe casuïstiek omgaat, en is de casus niet representatief voor hoe gemeente Enschede in het algemeen handelt. Dit onderzoek had alleen betrekking op de ‘casus Ardesch’, maar het levert wel lessen op die breder toepasbaar zijn binnen de gemeente Enschede.

Tot slot merken we op dat het voor een goed functionerende lokale democratie belangrijk is dat er waardering is voor ‘waakhonden’ als de raad, de media en de klachtencommissaris. Zij controleren de uitvoering van het bestuur. Eerdergenoemd systeem van ‘checks and balances’ (controle en evenwicht) verwijst naar een systeem waarbij verschillende onderdelen van de overheid elkaar controleren en in evenwicht houden om machtsmisbruik te voorkomen. Daarbij spelen ook de media een cruciale rol door de overheid te controleren, burgers te informeren en daardoor als een ‘vierde macht’ te fungeren. Ze controleren de overheid door onderwerpen in de publieke belangstelling te brengen en burgers te informeren over beleid en uitvoering, wat essentieel is voor een functionerende democratie.

Uit de gesprekken maken we op dat deze ‘waakhonden’ in de ‘casus Ardesch’ onvoldoende zijn gewaardeerd. Daarnaast is het voor een goed functionerende lokale democratie van belang dat de verhouding en samenwerking tussen de raad, het college en de ambtelijke organisatie in balans is. Dit was gedurende ‘de casus’ Ardesch niet het geval.

Les 11
Waardeer de ‘waakhonden’ als de raad, de media en een klachtencommissaris. Waardeer en bewaak daarnaast het systeem van de wetgevende, uitvoerende en controlerende machten.

Les 12
Blijf investeren in een goede samenwerking tussen de raad, het college en de ambtelijke organisatie. Hiervoor is onder meer van belang dat er een structureel driehoeksoverleg plaatsvindt tussen de burgemeester, de griffier en de gemeentesecretaris.

Bijlage 1: Normenkader

Wie	Thema	Norm	Bron
Raad/burgemeester/college/ambtelijke organisatie	Wet- en regelgeving	Er wordt gehandeld in overeenstemming met wet- en regelgeving (i.h.b. de Gemeentewet, de Awb, de Woo en de Archiefwet)	
Raad/college/ambtelijke organisatie	Gedragscodes	Er wordt gehandeld in overeenstemming met gedragscodes	
Raad	Rollen, taken en verantwoordelijkheden	Er is kennis bij raadsleden over beschikbare controle-instrumenten — Mondelinge vragen (art. 155 lid 1 Gemw) — Schriftelijke vragen (art. 155 lid 1 Gemw/art. 35 Reglement van orde van de gemeenteraad (2022)) — Interpellatie (art. 155 lid 2 Gemw) — Actualiteitenberaad (art. 36 Reglement van orde van de gemeenteraad (2022))	Peters & Castenmiller, Controle als democratische waarde (2021)
		De raad zet deze instrumenten in	Peters & Castenmiller (2021)
		Er is goede ondersteuning bij de afweging om bepaalde instrumenten wel of niet in te zetten	Peters & Castenmiller (2021)
		De raad weet deze ondersteuning te vinden	
		De raad onderneemt naar aanleiding van de vergaarde dan wel verkregen informatie (geen) verdere acties	

	informatievoorziening	Griffie: Er is systematisch aandacht voor de inrichting van informatievoorziening en informatiemanagement ten behoeve van de raad	Peters & Castenmiller, Om de controle door de raad (2019)
		De raad handelt conform de zorgplicht uit de Woo	Woo
		De raad handelt conform de actieve openbaarmakingsplicht uit de Woo	Woo
		De raad voldoet aan de zorgplicht uit de Archiefwet	Archiefwet
		De raad voldoet aan de bewaarplicht uit de Archiefwet	Archiefwet
Burgemeester	Rollen/taken/verantwoordelijkheden	De burgemeester bevordert de bestuurlijke integriteit van de gemeente	Art. 170, lid 2, Gemeentewet
	Informatievoorziening	De burgemeester geeft de raad alle inlichtingen die de raad nodig heeft voor de uitoefening van zijn taak (actieve informatievoorziening)	Art. 180, lid 2, Gemeentewet jo. 170
		De burgemeester geeft de raad mondeling of schriftelijk de door een of meer leden gevraagde inlichtingen, tenzij het verstrekken ervan in strijd is met het openbaar belang (passieve informatievoorziening)	Art. 180, lid 3, Gemeentewet jo. 170
		De raad wordt geïnformeerd over ontwikkelingen/problemen zodra deze zich voordoen.	Leidraad informatievoorziening gemeentebestuur Enschede
		De informatie die wordt verstrekt is compleet	Leidraad informatievoorziening gemeentebestuur Enschede
		De informatie die wordt verstrekt is juist	Leidraad informatievoorziening gemeentebestuur Enschede
		De informatie die wordt verstrekt is actueel	Leidraad informatievoorziening gemeentebestuur Enschede
College	Rollen/taken/verantwoordelijkheden	Het college handelt in overeenstemming met de Algemene beginselen van behoorlijk bestuur (abbb's)	Abbb's

	Informatievoorziening	Het college verschaft de raad alle inlichtingen die de raad voor de uitoefening van zijn taak nodig heeft (actieve informatievoorziening)	Art. 169, lid 2, Gemeentewet
		Het college verstrekt raadsleden de informatie waar zij om vragen, tenzij dat strijdig is met het 'openbaar belang' (passieve informatievoorziening)	Art. 169, lid 3, Gemeentewet
		De raad wordt geïnformeerd over ontwikkelingen/problemen zodra deze zich voordoen.	Leidraad informatievoorziening gemeentebestuur Enschede
		De informatie die wordt verstrekt is compleet, juist en actueel	Leidraad informatievoorziening gemeentebestuur Enschede
		De informatie die wordt verstrekt is juist	Leidraad informatievoorziening gemeentebestuur Enschede
		De informatie die wordt verstrekt is actueel	Leidraad informatievoorziening gemeentebestuur Enschede
		Het college handelt conform de zorgplicht uit de Woo	Woo
		Het college handelt conform de actieve openbaarmakingsplicht uit de Woo	Woo
		Het college voldoet aan de zorgplicht uit de Archiefwet	Archiefwet
		Het college voldoet aan de bewaarplicht uit de Archiefwet	Archiefwet
College/ambtelijke organisatie	Rollen/taken/verantwoordelijkheden (bejegening)	De gemeente treedt open en duidelijk op richting inwoners	Behoorlijkheidsnormen van de Nationale ombudsman/Handvest Open Enschede
		De gemeente treedt respectvol op richting inwoners	
		De gemeente treedt betrokken en oplossingsgericht op richting inwoners	
		De gemeente treedt eerlijk en betrouwbaar op richting inwoners	
Ambtelijke organisatie	Rollen/taken/verantwoordelijkheden	Medewerkers adviseren het bestuur onafhankelijk	Ambtseed
		Medewerkers adviseren het bestuur juist	Ambtseed
		Medewerkers adviseren het bestuur tijdig	Ambtseed

		Medewerkers adviseren het bestuur volledig	Ambtseed
	Dossier-vorming en be-heer	Er is een goedwerkend document management systeem	
		Het documentmanagement systeem is toereikend voor het behandelen van complexe dossiers	
		Er zijn afspraken over het werken met het document management sys-teem	
		Er wordt volgens de afspraken voor het document managementsysteem gewerkt	
	Archive-ring	Medewerkers archiveren stukken overeenkomstig de zorgplicht uit de Archiefwet	Archiefwet

Toelichting

Woo

Zorgplicht (artikel 2.4 Woo)

De in artikel 2.4 Woo opgenomen zorgplicht bestaat uit een aantal onderdelen:

- Een bestuursorgaan – de raad, het college en de burgemeester – moet ervoor zorgen dat documenten die het ontvangt, vervaardigt of anderszins onder zich heeft zich in goede, geordende en toegankelijke staat bevinden.
- Een bestuursorgaan – de raad, het college en de burgemeester – moet er zoveel mogelijk voor zorgen dat informatie die op grond van de Woo wordt verwerkt actueel, nauwkeurig en vergelijkbaar is.
- Openbaarmaking van informatie op grond van de Woo moet op zodanige wijze gebeuren, dat de belanghebbende en andere belangstellende burgers zoveel mogelijk worden bereikt op een algemeen toegankelijke wijze. Deze wijzen worden in de wet beschreven.
- Het bestuursorgaan is niet verantwoordelijk voor de juistheid of volledigheid van informatie die door derden is opgesteld. Wel moet het bestuursorgaan het meedelen als zij ervan op de hoogte is dat de verstrekte informatie onjuist en/of onvolledig is.
- Als het bestuursorgaan informatie verstrekt, moet het bestuursorgaan voor zover nodig en mogelijk, ook informatie over de methoden die zijn gebruikt bij het samenstellen van de verstrekte informatie.

Actieve openbaarmaking (H3 Woo)

Op grond van de Woo moeten bestuursorganen bepaalde documenten actief – uit eigen beweging – openbaar maken. De kernbepaling die daarover gaat is artikel 3.1 Woo waarin de actieve openbaarmaking als inspanningsverplichting beschreven staat. Dit houdt in dat het bestuursorgaan dat het rechtstreeks aangaat, bij de uitvoering van zijn taak uit eigen beweging de bij het bestuursorgaan berustende informatie neergelegd in documenten voor eenieder openbaar maakt, indien dit zonder onevenredige inspanning of kosten redelijkerwijs mogelijk is. Daarbij moet indien nodig toepassing worden gegeven aan de uitzonderingsgronden die opgenomen zijn in artikel 5.1 en 5.2 Woo. Onder de informatie die door bestuursorganen actief openbaar gemaakt moet worden valt in ieder geval informatie over het beleid, inclusief de voorbereiding, uitvoering, naleving, handhaving en evaluatie daarvan.

Archiefwet

Zorgplicht (artikel 3 Archiefwet)
Ook in de Archiefwet is een zorgplicht opgenomen, deze is beschreven in artikel 3 Archiefwet 1995. Dit artikel bepaalt dat overheidsorganen verplicht zijn om de onder hen berustende archiefbescheiden in goede, geordende en toegankelijke staat te brengen en te bewaren. Daarnaast moeten overheidsorganen zorgdragen voor de vernietiging van de daarvoor in aanmerking komende archiefbescheiden.

Bewaarplicht (artikel 5 Archiefwet)
Het overheidsorgaan dat zorg moet dragen voor de archiefbescheiden is verplicht selectielijsten te ontwerpen waarin ten minste wordt aangegeven welke archiefbescheiden in aanmerking komen voor vernietiging.

Algemene beginselen behoorlijk bestuur

Het proces van voorbereiding en besluitvorming:
- Zorgvuldige voorbereiding – Artikel 3:2 Awb
- Fair-play beginsel – Artikel 2:4 Awb
- Verbod van détournement de pouvoir – Artikel 3:2 Awb

Motivering en inrichting van besluiten:
- Draagkrachtige en kenbare motivering – Artikel 3:47 Awb
- Rechtszekerheid – Artikel 6 EVRM

Inhoud van besluiten:
- Rechtszekerheidsbeginsel – Artikel 6 EVRM
- Vertrouwensbeginsel -
- Gelijkheidsbeginsel – Artikel 1 Grondwet
- Verbod van détournement de pouvoir – Artikel 3:2 Awb
- Materiële zorgvuldigheid – Artikel 3:4 lid 1 Awb
- Evenredigheidsbeginsel (willekeurverbod) – Artikel 3:4 lid 2 Awb

Behoorlijkheidsnormen

Open en duidelijk:
- Transparant De overheid is in haar handelen open en voorspelbaar, zodat het voor de burger duidelijk is waarom de overheid bepaalde dingen doet.
- Goede informatievoorziening De overheid zorgt ervoor dat de burger de juiste informatie krijgt en dat deze informatie klopt en volledig en duidelijk is. Zij verstrekt niet alleen informatie als de burger erom vraagt, maar ook uit zichzelf.
- Luisteren naar de burger De overheid luistert actief naar de burger, zodat deze zich gehoord en gezien voelt.
- Goede motivering De overheid legt haar handelen en haar besluiten duidelijk aan de burger uit. Daarbij geeft zij aan op welke wettelijke bepalingen de handeling of het besluit is gebaseerd, van welke feiten zij is uitgegaan en hoe zij rekening heeft gehouden met de belangen van de burgers. Deze motivering moet voor de burger begrijpelijk zijn.

Respectvol:

- Respecteren van grondrechten De overheid respecteert de grondrechten van haar burgers.
- Bevorderen van actieve deelname door de burger De overheid betrekt de burger zoveel mogelijk actief bij haar handelen.
- Fatsoenlijke bejegening De overheid respecteert de burger, behandelt hem fatsoenlijk en is hulpvaardig.
- Fair play De overheid geeft de burger de mogelijkheid om zijn procedurele kansen te benutten en zorgt daarbij voor een eerlijke gang van zaken.
- Evenredigheid De overheid kiest om haar doel te bereiken een middel dat niet onnodig ingrijpt in het leven van de burger en dat in evenredige verhouding staat tot dat doel.
- Bijzondere zorg De overheid verleent aan personen die onder haar hoede zijn geplaatst de zorg waarvoor deze personen, vanwege die afhankelijke positie, op die overheidsinstanties zijn aangewezen.

Betrokken en oplossingsgericht:

- Maatwerk De overheid is bereid om in voorkomende gevallen af te wijken van algemeen beleid of voorschriften als dat nodig is om onbedoelde of ongewenste consequenties te voorkomen.
- Samenwerking De overheid werkt op eigen initiatief in het belang van de burger met andere (overheids-)instanties samen en stuurt de burger niet van het kastje naar de muur.
- Coulante opstelling De overheid stelt zich coulant op als zij fouten heeft gemaakt. Zij heeft oog voor claims die redelijkerwijs gehonoreerd moeten worden en belast de burger niet met onnodige en ingewikkelde bewijsproblemen en procedures.
- Voortvarendheid De overheid handelt zo snel en slagvaardig mogelijk.
- De-escalatie De overheid probeert in haar contacten met de burger escalatie te voorkomen of te beperken. Communicatievaardigheden en een oplossingsgerichte houding zijn hierbij essentieel.

Eerlijk en betrouwbaar:

- Integriteit De overheid handelt integer en gebruikt een bevoegdheid alleen voor het doel waarvoor deze is gegeven.
- Betrouwbaarheid De overheid handelt binnen het wettelijk kader en eerlijk en oprecht, doet wat zij zegt en geeft gevolg aan rechterlijke uitspraken.
- Onpartijdigheid De overheid stelt zich onpartijdig op en handelt zonder vooroordelen.
- Redelijkheid De overheid weegt de verschillende belangen tegen elkaar af voordat zij een beslissing neemt. De uitkomst hiervan mag niet onredelijk zijn.
- Goede voorbereiding De overheid verzamelt alle informatie die van belang is om een weloverwogen beslissing te nemen
- Goede organisatie De overheid zorgt ervoor dat haar organisatie en haar administratie de dienstverlening aan de burger ten goede komt. Zij werkt secuur en vermijdt slordigheden. Eventuele fouten worden zo snel mogelijk hersteld.
- Professionaliteit De overheid zorgt ervoor dat haar medewerkers volgens hun professionele normen werken. De burger mag van hen bijzondere deskundigheid verwachten.

pro facto